

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ועשרים-ושש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

סכנת סגירתה של מחלקת דרי רחוב בבית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה

הזנחה בבתי-אבות בישראל

כתובה מיוחדת לחירשים

התגברות המעורבות האירופית בתהליך השלום

שאלות ותשובות

תמותת תינוקות בישראל

תחנת חלוקת תחליף סם ביפו

סימון על מוצרים מכילי גלוטן

זכות הבחירה של החולה בנותני שירותים

דרישת חברות הביטוח לערוך צילומי רנטגן

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות

לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – גיוס בני ישיבות לצה"ל), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' ברק)

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות

לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית

במוסדותיה וכללי השידורים בערבית), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

חילופי גברי בוועדות הכנסת

הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים קטינים), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הגנים הטיפולים, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – כשרויות), התשנ"ו-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)

הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים)

(תיקון – רישום נישואין), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק זכויות הילד וטובתו, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הגנת הדייר [נוסח משולב]
(תיקון – אי-תחולת שיעורים מרביים), התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי
גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז-1996
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת מ' גולדמן)
הצעת חוק פדיון שווייץ של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה, התשנ"ח-1998
(הצעת חבר הכנסת מ' קליינר)
הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב), התשנ"ז-1997
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)
שאלות בעל-פה
בנייה בחצרות ההורים
הצעות לסדר-היום
האירועים בגוש-קטיף
הצעה לסדר-היום
המצור היזום על כפר-דרום – אות לבאות
הצעה לסדר-היום הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומרון וחבל-עזה לישראל
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומרון וחבל-עזה לישראל
הצעה לסדר-היום
מדיניות הקרוונים והמגורונים ביש"ע
הצעה לסדר-היום כוונות הנציבות האירופית לגבי ייצוא תוצרת מההתנחלויות
שאלות ותשובות
שידור התנצלות בתוכנית "בחצי היום"
היענות קרן ראש הממשלה לפניות מקיבוצים
כוונת הפלסטינים ליצור רצף טריטוריאלי בין יהודה ושומרון למזרח-ירושלים
ביטול החגיגות בקבר עתניאל בן קנז
גיוס בני ישיבות
עריכת חתונות במערת-המכפלה
החברה הכלכלית "בית אלמאל"

חיילים בישיבות הסדר ששירותם הצבאי נדחה
חיילים במכינות קדם-צבאיות ששירותם הצבאי נדחה
גנבת מלאי החירום של סוללות לערכות אב"כ
שכר הרבנים הצבאיים במפקדת חילות השדה
בדיקות איידס למתגייסים ששהו בחוץ-לארץ
החזקת אסירים לבנונים בבת-הכלא בישראל
נסיעת כתב "גלי צה"ל" לארצות-הברית במימון הרפורמים
אי-תגמול חיילים ששירתו שירות טרום-צבאי
הריסת בתים בגדה המערבית
צמצום היקף ההזמנות של צה"ל ברפא"ל
קברי יהודים בעיר טאנה שבהודו
הצעות לסדר-היום
התפרעות של יהודים כלפי אוכלוסייה ערבית בחברון
הצעה לסדר-היום התרבות כלי נשק חם ביישובים ערביים והסכנות הנובעות מכך
הצעה לסדר-היום גילוייו של פריצי, חבר הכנסת אריה דרעי ושלטון החוק
שאלות ותשובות
הריסת בתים ביישובים הלא-מוכרים
טענה בדבר אפליה בהענקת הזיכיון להפעלת מסעדה בצומת-גולני
תקציב העיר עכו לתושבים הערבים
אי-רישום ילדים בתעודות הזהות של הוריהם
רשיון לנשק לחיילים משוחררים
חוק הוול"לים
הצעות לסדר-היום
שביתת מצילים ומקרי הטביעה בחופי ישראל היום"ר א' אושעיה:
הצעה לסדר-היום בדיקת רקמות לעולים חדשים כתנאי לקבלת אזרחות ישראלית
הצעה לסדר-היום
מצבה של עכו העתיקה
הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998
(קריאה ראשונה)
הצעה לסדר-היום
מדיניות הריסת הבתים במגזר הערבי בישראל
הצעה לסדר-היום
מעמדם של תושבי מזרח-ירושלים הערבים
הצעה לסדר-היום סיום שביתת הפסיכולוגים באמצעות בורות מוסכמת עם הרשויות המקומיות
הצעה לסדר-היום
ועדת בן-דרור והמינויים הפוליטיים
הצעה לסדר-היום

דוח האגודה לזכויות האזרח

הצעה לסדר-היום

הרשעתו של עורך עיתון "מעריב" בפלילים

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבתי חברי הכנסת, יום רביעי, י"ד בתמוז התשנ"ח, 8 ביולי 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה.

חברת הכנסת מרינה סולודקין שואלת את שר העבודה והרווחה בנושא: סכנת סגירתה של מחלקת דרי רחוב בבית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה, בבקשה.

סכנת סגירתה של מחלקת דרי רחוב בבית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד השר, מדוע לא הועברו עד היום הכספים הרבים שחייב משרד העבודה והרווחה לבית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה, בעבור דרי רחוב, ומה הוא הטיפול ארוך הטווח שהמשרד מציע לנוכח בעיה קשה זו? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

גברתי, כדי לדייק צריך לקרוא את הטקסט במדויק.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

נודע לי, כי בימים אלה עומדת להיסגר המחלקה היחידה בארץ המטפלת בדרי רחוב שעברו בכל המערכות האחרות. המחלקה נמצאת בבית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא הועברו עד היום הכספים שחייב משרדך לבית-החולים?

2. מה הוא הטיפול ארוך הטווח שמשרדך מציע לנוכח בעיה קשה זו?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה אל ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אין שום עיכובים בהעברת התשלומים. יש חילוקי דעות סביב סיכומים מסוימים בין המשרד לבין בית-החולים לגבי האנשים ומצבם. המשרד מעביר את הכסף בצורה שוטפת ומסודרת בכל המקרים, להוציא המקרים שציינתי, שיש בהם חילוקי דעות.

למשרד אין שום כוונה לסגור את היחידה; להיפך – כוונתו לתגבר אותה, לסייע יותר ויותר ולהרחיב את המערכות הללו. אם בית-החולים "קריית-שלמה" ברעננה יחליט שהוא לא מוכן לטפל במקרים הללו, אנחנו נפתח מחלקה כזאת במקום אחר. כפי שאמרתי, המגמה היא לפתח יותר ויותר, כי המצב בתחום הזה קשה מאוד, והוא הולך ומחריף. אבל, ככל שבית-החולים יגיע להבנות עמנו, הכסף יעבור מהר יותר. מבחינתנו אין שום עיכוב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת סולודקין, ודאי יש לך שאלה נוספת. בבקשה.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אדוני השר, קיבלתי מכתבים מדרי רחוב שנמצאים עכשיו ב"קריית-שלמה" ברעננה; הם דואגים מאוד. הם אומרים, שהטיפול הוא טוב, אבל אם יופסק המימון הם יחיו ברחוב. מה אני יכולה לומר להם – שהכול בסדר?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת תאופיק חטיב, שאלה נוספת באותו נושא.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, רציתי לנצל את ההזדמנות ולשאול את השר בעניין השמועה על הקיצוצים באמצע השנה בכל הנוגע לתקציבי הרווחה לרשויות המקומיות. כבר שמעתי זאת מכמה רשויות ערביות במרכז הארץ. האם שמועה זו נכונה ולמה הדבר נוגע?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן באותו נושא, שאלה נוספת. אם יש למישהו שאלה באותו עניין, אני
אאשר עוד שאלה.

שבח וייס (העבודה):

לי.

היו"ר ד' תיכון:

אבל באותו עניין – דרי רחוב.

נסים דהן (ש"ס):

תודה, אדוני היושב-ראש. אדוני השר, ידוע לי כחבר כנסת, שאתה וכן צוות משרדך המסור, עשיתם
מאמצים גדולים להשיג תקציבים לילדים בסיכון – חלק מאותם דרי רחוב עומדים בקריטריונים של
ילדים בסיכון. כחבר ועדת הכספים אני יודע גם, שטרם קיבלתם את כל הכספים שהובטחו לכם,
ואתם עושים מאמצים במסגרת תקציב קטן מאוד על מנת לבצע את כל הפעולות שהתחייבתם עליהן
בתחילת השנה בפני ועדת הכספים במסגרת ילדים בסיכון.

אדוני השר, אשמח מאוד אם תספר לנו קצת, על קצה המזלג, בכמה משפטים, איפה הנושא עומד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, בעניין דרי רחוב.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הבנתי את הרמז והתכוונתי לעניין זה ממש.

דרך קבע אני פוגש בערך חמישה דרי רחוב בחיפה; הם פשוט נמצאים במסלולי הנסיעה שלי, וקצת
בכיוון הנסיעה לאמא שלי, כשאני נוסע לטפל בה, וכן הלאה. אותו דבר בתל-אביב – אני פוגש שלושה
קבועים בדרך למקומות שאני נוסע אליהם, בדרכי לבית המפלגה שלי, ליד גשר "מעריב". אני מציין
את המקומות, כי מדובר בסך הכול בכמה עשרות אנשים, כנראה; על כל פנים, לא אלפים.

השאלה שלי: האם אתם נותנים הוראות למוסדות הרווחה העירוניים ליזום מדיניות של מציאת אנשים כאלה וטיפול בהם, או רק חלילה לאחר תקרית, או כאשר מישו מתלונן באקראי – האם רק אז אתם מטפלים? אני יודע שאתם מטפלים; אני שואל על המדיניות המדויקת לגבי הקבוצה המסכנה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לשאלה הראשונה. אני שמח שהם כותבים מכתבים והם מתחילים להיות מעורים יותר ויותר, כי לא כולם מסוגלים לכתוב מכתבים. זה מצביע על מצב טוב ועל סיכוי טוב לשקם אנשים כאלה, כי מי שכותב מכתב – ניתן לשקם אותו ולהחזיר אותו לקהילה. דווקא אליהם צריך להתייחס בצורה הרבה יותר מהירה, משום שניתן לשקם אותם מייד. אבל צריך לענות להם תשובה פשוטה מאד. יש לזרז את בית-החולים על מנת שיגיש את הדיווחים למשרד מייד, כי הבעיה הנוספת באי-הזרמת התקציב היא אי-העברת הדיווחים בזמן. ברגע שיש העברת דיווחים – אני אנחה וארענן אצלי במשרד שיעבירו את הנושא בצורה יותר מהירה. על פניו, מבחינתנו אין שום עיכוב בעניין. פשוט הדיווחים לא מגיעים אלינו בזמן.

לגבי השאלה השנייה – קיצוץ בתקציב הרשויות; אומנם, זה לא קשור לנושא הזה, אבל בשום מקום בארץ אין קיצוץ. ברוך השם, אני יכול לומר, שדווקא אצלנו במשרד אין קיצוץ; אני לא מחדש פה שום דבר. יש רשויות שלא ניצלו את התקציב ולא הוסיפו את ה-25% שלהם. מטבע הדברים, כל פעולה שלא מתבצעת על-פי שיקול של הרשות, או שהיא לא רוצה לתת על סמך ה-25%, כי אין לה, או שהיא מחליטה על-פי שיקולים כאלה ואחרים – אנחנו לא יכולים לתקצב יישוב כזה. להיפך, המדיניות שלי היא מדיניות של ויסות ביישובים שמתקציבים מתקציבים; הם נמצאים בחוסר מסוים ומתקציבים מעבר למה שהמשרד אישר להם בהתחלה. במסגרת מדיניות הוויסות אנחנו מעבירים אליהם תקציב כדי לעודד ולתמרץ את הרשויות להיכנס לביצוע. פה הייתי אומר – להיכנס במידה מסוימת אפילו לגירעון על מנת לפתור את הבעיה, להתמודד אתה, ולא להסתתר מאחורי הבעיות.

לגבי דברי הרב נסים דהן, השאלה השלישית – אדרבה, אתה יושב בוועדת הכספים, אולי באמת ישתקו את הוועדה עד שיעבירו את 50 המיליון שקל הנוספים. בעצם, אני רוצה להזכיר פה לחברי הבית, אדוני היושב-ראש: יש סיכום להעביר 75 מיליון שקל בעבור התוכנית של ילדים בסיכון שהובאה רק לפני שבוע או שבועיים. אנחנו נמצאים כבר ביוני, במחצית השנה. אז התקבלו 25 המיליון, ואנחנו היום ביולי – עדיין לא התקבלו 50 המיליון. זה מקשה מאוד, מסרבל, כמעט מרסק את התוכנית.

אני מקווה מאוד, עם הסיכום עם שר האוצר, שהכסף יעבור השבוע או מייד בתחילת השבוע הבא, ואז יבוא לציון גואל; נתחיל באמת לתקצב. התוכניות קיימות, הפעולות בשטח מתבצעות, אבל אנחנו נחנקים כתוצאה מכך שאנחנו לא יכולים להעביר את הכסף.

אם שאלת איך התוכניות – אני מלווה אותן במחקר. בכל מקרה, כל תקציב לגבי ילדים בסיכון, תוספת מכסות למעונות, טיפול חוץ-ביתי בקהילה, תגבור לנשים מוכות, סיוע למועדוניות – כל הדברים האלה יביאו בהכרח תועלת רבה. למרות הכול, אני מלווה את התוכניות במחקר על מנת לראות את ההישגים, את התוצאות מול המשאבים ואת אחוזי ההצלחה בקרב בני הנוער.

לשאלה האחרונה, של חבר הכנסת וייס – חיפוש אחר אנשים. אני רוצה לומר לך, שהמדיניות שלנו היא כן לחפש אחרי אנשים וללכת אליהם. לפעמים יש כאלה שלא מוכנים לבוא לבתים. בחורף אנחנו יוצאים עם שקי שינה ונותנים לאדם שק שינה; לפחות שיתכסה, שיחיה, כדי שלא יקרה אסון חלילה וחס עד הבוקר. אנחנו באים לאותם מקומות עם אוכל, כי יש אנשים שלא רוצים לבוא ולהשתלב בקהילה. אנחנו הולכים עם אוכל וגם עם דברים מינימליים – – –

שבח וייס (העבודה):

בכמה מקרים, בערך, מדובר?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

מדובר באלפים, ולצערי הרב, המספר עולה עם העלייה ובואם של העובדים הזרים.

היו"ר ד' תיכון:

השרה הקודמת עלתה כאן בתחילת כהונתה ואמרה שאין דרי רחוב בישראל. יכול להיות שזה היה המצב, נכון – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יודע – – –

שבח וייס (העבודה):

הם עברו לסין.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יודע איך היא אמרה שאין דרי רחוב. כשאני באתי למשרד ראיתי את המחלקה שמטפלת, בצורה יוצאת מן הכלל, בדרי רחוב – – –

היו"ר ד' תיכון:

השאלה היא, אם מדובר בתהליך שהתפתח בשנים האחרונות – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אמרתי, הסברתי זאת לחבר הכנסת וייס – לדעתי, זה תהליך שהתפתח עם העלייה וגם עם התופעה של העובדים הזרים. התופעה הזאת הולכת ומתחזקת, הולכת וגדלה, לצערי הרב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שלמה בן-עמי שואל את שר העבודה והרווחה בנושא: הזנחה בבתי-אבות בישראל. בבקשה.

הזנחה בבתי-אבות בישראל

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני השר, על-פי ממצאים של דוח המבקרת, שפורסמו לאחרונה – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא שומעים אותך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

על-פי הממצאים של דוח המבקרת, שפורסמו לאחרונה, לא כל הקשישים הנזקקים לטיפול סיעודי אכן מקבלים אותו, ונוסף על כך יש שיבושים חמורים ביותר במתן השירות לקשיש בכמה בתי-אבות בארץ. בחלק מהם אין רופא קבוע, אין עזרה ראשונה בשעות הלילה, יש זוהמה ולפעמים אף נמצא מזון רקוב.

אני שואל אותך, כבוד השר, מי אחראי להזנחה החמורה הזאת, שפוגעת בקשישים במדינת ישראל, ואיך מתכוון משרדך להתמודד עם ממצאי הדוח, ואולי תוכל גם לענות – מתי? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אדוני שר העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הממצאים הללו מתייחסים גם למשרד העבודה והרווחה וגם למשרד הבריאות בכל מה שקשור לבתי-אבות בתחום הסייעות וגם לקשישים התשושים. לצערי הרב, נמצאו דברים שאני לא מקבל אותם ולא יכול לעבור עליהם לסדר-היום. חלקם תוקן כבר במהלך השנה האחרונה; חלק גדול מהם תוקן. לגבי החלקים הנוספים, אנחנו נמצאים בתהליך מתקדם מאוד בשילוב ובתיאום עם משרד הבריאות.

אני רוצה לומר, שלנוכח התופעה הקשה והכאובה הזאת אני לא עובר לסדר-היום כל כך מהר, והקמתי צוות, ועדה, לרבות אנשים חיצוניים, שיבחנו ביסודיות ומקרוב את כל מה שקרה אחרי הביקורת של מבקרת המדינה, כדי לראות למה באמת זה קרה ואם היתה רשלנות מסוימת, כי פגיעה בקשישים בצורה שהמבקרת הציגה אותה בדוח היא תופעה קשה מאוד, וקשה מאוד לעבור עליה לסדר-היום.

הוועדה תחל את עבודתה בקרוב מאוד. אני מגבש כרגע את רשימת חברי הוועדה, על מנת שתעקוב מקרוב, אולי גם מהיבטים נוספים, ותמצא את העובדים שאולי טעו או עשו דברים שבאמת לא נראים לנו – אני רוצה לומר זאת בצורה עדינה. הוועדה תגיש לי את המלצותיה, ובמקביל היא תעקוב אחרי השיפורים ואחרי התיקונים שהמשרד עשה.

בכל מה שקשור למשרד העבודה והרווחה – זה מה שאני יכול להתייחס אליו. בקשר למשרד הבריאות – או שתפנה שאלה כזאת, נוספת, לשר הבריאות, או שתסתפק בדברים שלי על שני המשרדים. אני יכול לייצג את המשרד שלי. אשר לחומר של המשרד שלי – עשינו חלק גדול מהתיקונים כפי שאמרתי, ואני חוזר ואומר, שאני לא מסתפק בהערה של המבקרת או בדוח, אלא ביוזמתי אני אנסה לעקוב מקרוב אחר כל מה שנעשה ואחר כל מה שייעשה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בן-עמי.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני מודה לך מאוד, כבוד השר, על התשובה. אני יודע שהעניין הזה מעסיק אותך מאוד, ואני בטוח שייעשו דברים שיסייעו לתיקון המצב, אבל לי, כמו לחבר הכנסת שבח וייס, יש איזה ניסיון אישי. כאשר הייתי צריך לטפל באבי בתקופה מסוימת, נתקלתי בתופעה מדהימה – כמות של מוסדות סיעודיים פיראטיים לזקנים שיש בתחום הזה. השאלה שלי היא, האם יש איזה ניסיון של פיקוח של משרד העבודה והרווחה על כל התופעה הזאת של מוסדות סיעודיים פיראטיים לזקנים?

הערה שנייה בצורת שאלה. התרשמתי מאוד לטובה מביקור שערכתי לפני זמן-מה במוסד למפגרים בראש-העין, ואני שואל – אולי יש לזה מקבילה בקרב בתי-האבות? התרשמתי מאוד מתהליך ההפרטה המבוקר שנעשה שם, כאשר המימון בא ממקורות ממשלתיים ואילו הניהול נעשה על-ידי חברה פרטית.

האם חושבים בשני המישורים האלה? – א. לפקח על מוסדות פיראטיים; ב. לייעל את הניהול של בתי-האבות האלה, של המעונות האלה, כפי הדוגמה שהזכרתי בראש-העין? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אפי אושעיה, באותו נושא.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני השר, ידוע לי, שהקשישים המאושפזים במחלקות הסיעודיות בבתי-האבות הם באחריות משרד הבריאות. אתה בוודאי מכיר את התופעה, שלגבי כ-1,000 קשישים סיעודיים שמאושפזים באותן מחלקות סיעודיות משרד העבודה והרווחה אומר: לא באחריותי; משרד הבריאות אומר: אין לי "קוד". "קוד" משמעותו כסף להחזקתם, והאנשים האלה תלויים בין המשרדים כשבעלי בתי-האבות רוצים להוציא אותם החוצה, כי אין מי שישלם, ואז אומרים להם: זה בניגוד לחוק. האם יש בדעתך לתאם את הנושא עם משרד הבריאות והאוצר על מנת לפתור את הבעיה? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שלמה הלפרט באותו נושא, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שמואל.

היו"ר ד' תיכון:

שמואל. מה אמרתי? סליחה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה, חולה סיעודי הזכאי לקצבת סיעוד, מפסיקים לו את הקצבה כאשר הוא נכנס למוסד סיעודי, גם כאשר הוא נכנס למוסד על חשבונו הפרטי. יש חולים סיעודיים במצב חמור מאוד, משותקים, עיוורים, הזקוקים לעזרה סיעודית גם כאשר הם שוהים במוסד סיעודי. אני רוצה לשאול את כבוד השר, מדוע מפסיקים להם את העזרה הסיעודית כאשר הם שוהים במוסד, במיוחד לאלו המממנים את השהייה בכוחות עצמם? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, לגבי השאלה של חבר הכנסת בן-עמי – הבעיה המורכבת של מוסדות פיראטיים היא בעיה ידועה וקשה, היא מסובכת מאוד, ידידי חבר הכנסת בן-עמי. אנחנו, בשיתוף עם משרד הבריאות, הוצאנו במקרים מסוימים גם צו סגירה. אבל צריך לזכור את הבעיה הלוגיסטית המורכבת פה. כשאתה בא וסוגר מוסד כזה, אתה שולח החוצה עשרות ואולי גם יותר קשישים, שזה בשבילם המקום האידיאלי ביותר בשלב זה. אני לא ממנהר לחתום על צווים כאלה. אני מנחה את עובדי המשרד להגיע אתם להבנות, לסייע להם ולהפוך אותם למוסדות חוקיים. אנחנו צריכים לפתח מוסדות כאלה ולא לחסל אותם. אנחנו צריכים גם לקצר הליכים ולמנוע ביורוקרטיה, אולי אפילו בסיוע תקציב כזה או אחר, על מנת לעזור לאותם מוסדות פיראטיים להיות חוקיים, כי המטרה, המגמה היא לשמור על הקשישים שנמצאים באותם מוסדות.

צו הסגירה ניתן על-ידי משרד הבריאות. יש תיאום בין המשרדים. קשה ומורכב מאוד לסגור מוסד כזה. שוב, אני אומר, אני לא ממנהר לסגור מוסד כזה. אני עושה צעדים על מנת לסייע ולעזור להם להפוך להיות חוקיים.

יש קשישים שמעדיפים להיקלט במוסדות פיראטיים ולא חוקיים, משום שלמוסד חוקי יש קריטריונים ועלויות משלו. במוסד פיראטי הוא משלם פחות, הוא מסתדר טוב לו. כך שהבעיה מורכבת. זה יותר תחום של משרד הבריאות.

בועדה לענייני ביקורת המדינה דנו בנושא הזה. קיימתי שיחה עם שר הבריאות, ואני אמור להיפגש אתו בשבוע הבא או לאחר מכן כדי לדון בדרכים להתמודדות עם בעיית המוסדות הפיראטיים.

לגבי ההפרטה. כל הפרטה מבוקרת שהיא לטובת הציבור והיא מייעלת – אני בעד. במוסדות למפגרים – ואני שמח על שהתרשמת מקרוב – ראינו שיפור גדול מאוד. בכל המוסדות למפגרים

אצלנו אפשר לראות שיפורים מדהימים, מרחיקי לכת. אם תבוא ותבקר, תראה שם דבר מדהים, יוצא מן הכלל, ומרהיב לראות זאת.

לגבי בתי-קשישים – אני רוצה לומר לך, שברוב המקרים בתי-האבות מופרטים להלכה, הם לא ממשלתיים. אני חוזר לתשובה הראשונה שלי. בכל מה שקשור לבעיות ולליקויים, הנושא הזה נמצא בטיפול. יש תקנות שצריך להתקין ואולי אפילו לשנות חוק.

יש בעיה תקציבית קשה, גם למשרד הבריאות, וזה משליך מאוד על הטיפול באופן כללי.

לשאלתו של חבר הכנסת אפי אושעיה – בעצם זו בעיה שאני מצביע עליה שנתיים. כל הקשישים התשושים, משרד העבודה והרווחה מממן אותם. מטבע הדברים, אנשים שהגיעו להיות תשושים, רובם הופכים להיות לאחר מכן סיעודיים. קשה מאוד לראות אחוזים גדולים של חזרה לתפקוד תקין, רגיל וטוב. הבעיה שלנו היא, שאנחנו, כמשרד העבודה והרווחה, מממנים את התקצוב של התשושים. ברגע שהם הופכים להיות סיעודיים, משרד הבריאות אמור לטפל בהם. אנחנו לא יכולים לממן אותם, ואז משרד הבריאות אומר שאין לו כסף. את הבעיה הזאת צריך להפנות לשר הבריאות. הוא במצוקה אמיתית בנושא הזה. אנחנו, כמשרד העבודה והרווחה, משלמים עבור אותו קשיש שהוא סיעודי, כשהמשרד לא צריך לשלם עבורו. זה על חשבון תשושים אחרים, לכאורה, ואז גם אצלי נוצר תור. אני לא רוצה לזרוק את הקשיש החוצה, חלילה, לכן אני מעדיף לממן אותו, על מנת שהמוסד לא יוציא אותו החוצה. זו בעיה קשה מאוד של תקציב.

אני מקווה מאוד שנתמודד עם הבעיה הזאת מול שר האוצר, משום שבשלב זה הוא לא מתכוון להגדיל את תקציב משרד הבריאות בסעיף הזה. אני מקווה שנצליח להגיע להבנות.

לגבי שאלתו של הרב הלפרט – ברור שאדם המקבל תקציב של סיעוד, התקציב הזה בא בעצם לסייע ולעזור לו בבית, בקהילה; טיפול על-ידי עובדת ניקיון, רחיצה וכל מה שקשור מסביב. ברגע שהוא עובר למוסד, מטבע הדברים המוסד מטפל בו והמדינה מממנת את התקציב של אותו קשיש במוסד.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מה עם אלה שהמדינה לא מממנת אותם?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

המוסד נותן, בדרך כלל, יותר שירותים מאשר בבית. אני מעדיף את הטיפול בקהילה, אבל המוסד נותן לו את הלינה, את הארוחות ואת הטיפול השוטף. מי שלא מגיע לבית-אבות, מקבל טיפול סיעודי בבית. בהתחלה היו 20,000 קשישים שקיבלו טיפול סיעודי, היום מגיע מספרם ל-70,000. זה דבר מבורך. בהתחלה היה התקציב מאות אלפי שקלים, היום הוא מגיע ליותר ממיליארד שקל.

אני חושב שהמוסד לביטוח לאומי ראוי להרבה ברכות בכל מה שקשור לטיפול סיעודי בקהילה. אנחנו מגיעים להישגים אדירים. כל מי שהפך להיות סיעודי מקבל טיפול יוצא מן הכלל בבית. אם הוא רוצה להיות במוסד, יש לו האופציה הזאת. רק מה – ואני לא מתכחש לכך – הוא נתקל בבעיה של המתנה בתור במשרד הבריאות.

שוב אני אומר, חלק גדול מהשאלות צריכות להיות מופנות למשרד הבריאות; אני לא יכול לענות בשמו. אבל כאשר קשיש מוכר כסיעודי – אם הוא בוחר להיות במוסד, התקציב בא ממשרד הבריאות; אם הוא בוחר לקבל טיפול סיעודי בבית – הוא מקבל תקציב מהמוסד לביטוח לאומי. זו הבחירה שלו.

לעצם השאלה שלך – אם הוא מקבל טיפול סיעודי בבית, הוא לא הולך לבית-אבות. אם הוא הולך לבית-אבות, הוא לא יקבל טיפול סיעודי בבית, משום שאי-אפשר לתת לו תקציב כפול על דבר שהוא לא מקבל. אם הוא רוצה להיות בבית-אבות ברמה גבוהה, הוא יכול לקבל את החלק שלו על חשבון המדינה. אבל מובן שאת החלק הנוסף הוא צריך להשלים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת ענת מאור שואלת את סגן השר לענייני דתות יגאל ביבי בנושא: כתובה מיוחדת לחירשים. בבקשה.

כתובה מיוחדת לחירשים

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, מפרסום בעיתונות ב-26 ביוני 1998 עולה, שחירשים הנישאים נאלצים לחתום על כתובה מיוחדת. רק מפאת הכבוד לא חזרתי על הביטויים שבכתובה, שחותמים עליה שלושה אנשים ולא שניים, כיוון שהחירש אינו יכול להתחייב לבת-זוגתו ככל אדם.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. אם כן – מה בכוונת השר לעשות על מנת להפסיק נוהג זה, הפוגע באופן בוטה בחירשים ובכבודם, לרבות הניסוח? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן השר לענייני דתות. בבקשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

ההלכה היהודית התמודדה עם הנושא של נישואי חירשים וקבעה להם כללים באמצעות כתובה מיוחדת וגט מיוחד לגירושין.

החירש שנקבע בהלכה הוא חירש שאינו שומע ואינו מדבר. לכן, ההתקשרות שלו עם הסביבה מוגבלת. כללים אלה לא חלים על חירש שמדבר או שומע באופן חלקי.

כיום, לאור התקדמות הרפואה ופיתוח השמיעה גם אצל חירשים מבטן ומלידה וחירשים כתוצאה מפגיעה, נבדקת ההלכה באופן יסודי כדי לבחון אם ניתן להקל על כל חירש וחירש את הכללים הנהוגים בספרות ההלכתית, שכן יש לו היכולת לתקשר עם הסביבה.

בימים אלה בוחנת הרבנות הראשית לישראל את כל ההבחנות הקיימות בתחום הרפואה בנושא השמיעה עם מיטב המומחים, כדי לסייע לחירשים במידת היכולת בהתאם להלכה. לכשתגיע הרבנות הראשית למסקנותיה, אודיע, אם ירצה השם, ברבים, על במה מכובדת זו, את התוצאות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אין לי אלא לברך על כך שהרבנות בודקת את הנושא. הידע הטכנולוגי, כפי שאמרת, וההשקפה כלפי החירשים והאילמים משתנים, אבל מלים, שאני מבינה שנכתבו בעבר, מקומן לא יכירן בשום כתובה. לכן, אני מודה לסגן השר.

רצוני לשאול: לפי הערכת סגן השר, מה הוא פרק הזמן שבו תידרש הרבנות ותביא את פסיקתה בנושא? וכיצד אנחנו, חברי הכנסת, נדע על כך?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אני לא מבין את חברת הכנסת ענת מאור. למה את שואלת על העד השלישי? שני העדים הראשונים הם בסדר? אני לא מבין אותך. כתובה היא התחייבות ממונית בין בני זוג. אנחנו צריכים להיות בטוחים, ששני בני הזוג הבינו כל אחד את ההתחייבות שנטל על עצמו במסגרת הכתובה, במסגרת הנישואין. לכל אחד יש התחייבויות ממוניות ולא ממוניות. כששני אנשים מדברים וכששני אנשים שומעים כרגיל, כמו כל בני האדם, אנחנו בטוחים שהעובדה ששני עדים שהעידו שהם אומנם שמעו שיש פה התחייבות אחד כלפי השני, מספיקה. כשאחד מבני הזוג או כששני בני הזוג חירשים, מישהו צריך להסביר להם את זה בשפת החירשים. זהו בדיוק אותו עד שלישי שחותם: אני דיברתי אתם בשפת החירשים והסברתי לשניהם את התחייבות שכל אחד נטל על עצמו. והיא באה לשאול למה צריך.

אבל, אדוני היושב-ראש, השאלה האמיתית – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, אבל עכשיו רשות הדיבור שלי, ואת לא צריכה לענות לי.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת ענת מאור.

נסים דהן (ש"ס):

הרי זו חוצפה ממדרגה ראשונה לעשות מכל דבר אלמנטרי כפייה דתית.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת ענת מאור.

נסים דהן (ש"ס):

לא ייתכן שכל פעולה שנועדה לסייע ולעזור – לעשות ממנה כפייה דתית.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

לא, את לא יכולה כרגע. זו שאילתא בעל-פה. אני מצטער, את לא יכולה.

נסים דהן (ש"ס):

הרי זו חוצפה ממדרגה ראשונה.

אבל, אדוני היושב-ראש, השאלה שלי לאדוני סגן שר הדתות היא: יש בעיה אחרת, חמורה עוד יותר, שאני לא יודע אם משרד הדתות נתן עליה את דעתו, והיא רישום נישואין במדינת ישראל. לצערנו הרב, ניתנה הוראה בזמן האחרון לא להקפיד ולא לשאול יותר מדי שאלות כשבני זוג באים להינשא ויש חשש שאחד מהם הוא בכלל לא יהודי. אני מבקש על כך תשובה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת תאופיק חטיב, שאלה נוספת.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, סגן השר, בששת החודשים האחרונים היו לי שתי שאילתות בנושא התקנים במשרד הדתות במה שנוגע למוסלמים. בתשובה על השאילתא הראשונה שקיבלתי

מהרב גמליאל נאמר, שאכן הופשרו 80 תקנים כדי לסגור את הפערים. לפני שבועיים קיבלתי ממך את התשובה על השאלתך, בהפרש של שישה חודשים, ואתה מתקן ואומר לי: רק שמונה תקנים ולא 80 תקנים. אני רוצה לדעת בדיוק איפה נופלת האמת בין ה-80 לשמונה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברי הכנסת, השאלתך צריכה להיות קרובה לפחות לנושא.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני, אנחנו דנים בחירשים.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש לנסות לעשות מאמץ. אם הנושא אקטואלי ואי-אפשר להתאפק – אני עוד מבין זאת, אבל צריך שיהיה קצת קשר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

בין שתי התשובות זה ממש אקטואלי.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

השאלה השלישית של חבר הכנסת חטיב קשורה לחירשים, כי אני כבר כמה חודשים פונה לאוצר, ושם לא מדברים אתנו. זה חירש אמיתי – גם לא שומעים אותנו וגם לא מדברים אתנו בעניין.

ענת מאור (מרצ):

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

יכול להיות שצריך עד שלישי שיהיה שם בישיבות.

שלמה בן-עמי (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

אדוני סגן השר, אתם באותה ממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת ענת מאור, הם באותה ממשלה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אבל ככה זה. יש צרכים.

היו"ר ד' תיכון:

זה היה גם בממשלה הקודמת.

ענת מאור (מרצ):

אז הממשלה חירשת.

היו"ר ד' תיכון:

הם גם בממשלה הקודמת וגם בזו שקדמה לקודמת. הם תמיד נשארים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון, היושב-ראש צודק. האוצר זה האוצר.

לגבי השאלה של חברת הכנסת מאור – העניין שהעלית הוא נושא של חקיקה. הרבנות הראשית מזמנת מומחים ואנשי מקצוע ודנה בנושא הזה. בסך הכול, אדם שלא מתקשר עם הסביבה, כמו שאומר חבר הכנסת דהן, צריך למצוא דרך כדי שיבין על מה הוא חותם. לכן צריך לדון עם אנשי מקצוע איך אפשר לעשות את ההתקשרות הזאת. זה נושא שדורש זמן. אני מקווה שהדבר ייעשה מהר ככל האפשר ונוכל לקבוע כללים, לאור התפתחות המדע והרפואה, שעוזרת לנושא ההלכתי. ברגע שנגמור אותם, נשמח למהר ולבשר שיש באמת כללים חדשים שנקבעו על-ידי האחראים להלכה ברבנות הראשית.

לגבי השאלה של חבר הכנסת דהן, אני לא יודע על הוראה כזו שניתנה – להקל ולפרוץ את הנושא הזה. אני חושב, שרבנים עובדים לפי ההלכה. אני מאמין לרבני ישראל, שהם לא יעשו דבר שהוא בניגוד להלכה. הרבנים הראשיים – לא ידוע לי שהם נתנו הוראה לשינוי, ובוודאי גם שר הפנים, שהוא מהמפלגה שלך, לא נתן הוראה כזו.

נסים דהן (ש"ס):

עובדה – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

לגבי השאלה של חבר הכנסת חטיב – אנחנו אתכם בעניין הזה. אנחנו דורשים תקנים נוספים. ברור שאי-אפשר לפתור את כל הפערים בשנה. הייתי מציע לא 80 תקנים אלא 100 תקנים, וצריך אותם, אבל יש מגבלות של התקציב. אנחנו נאבקים. נשמח אם בתקציב הבא של השנה הבאה תהיו יחד אתנו בעניין הזה ותדרשו ותלחצו. אני חושב שהדרישה צודקת. חסרים עשרות תקנים של אימאים במסגדים השונים ומשרתים בקודש. אנחנו דורשים זאת מהאוצר. אנחנו נמשיך להיאבק בנושא הזה, ואשמח אם גם אתם תעזרו לנו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, חבר הכנסת שבח וייס שואל את שר החוץ בנושא: התגברות המעורבות האירופית בתהליך השלום. ישיב סגן שר הביטחון. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

התגברות המעורבות האיחפית בתהליך השלום

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סגן השר סילבן שלום, מתי תהיה שר?

אפי אושעיה (העבודה):

ביום שני.

שבח וייס (העבודה):

ביום שני הבא.

לאחרונה שבה אירופה בעוצמה מוגברת לזירה המדינית שלנו ולמעורבות בתהליך השלום.

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדתה של ממשלת ישראל בעניין זה?

2. מה דעתה של הממשלה בעניין ועידה בין-לאומית חדשה לשלום במזרח התיכון?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר הביטחון. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, תודה. זו תשובה על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת שבח וייס בעניין מעורבות אירופה בתהליך השלום.

1. צרפת ומצרים יצאו לאחרונה ביוזמה משותפת הקוראת לכינוס ועידה בין-לאומית דו-שלבית, ללא השתתפות הצדדים עצמם, כביכול לצורך הנעת תהליך השלום.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. סגן שר הדתות, אתה מפריע לסגן שר הביטחון.

נסים דהן (ש"ס):

זה סגן שר הבריאות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ממשלת ישראל הבהירה, באופן חד-משמעי, שהיא מתנגדת לכינוס הוועידה, בפרט במתכונת שהוצעה, משני טעמים: ראשית, במצב התהליך כיום, בזמן שאנו קרובים מאוד להשגת הסכמה בנושא הפלסטיני, יש ביוזמה כזו משום נזק יותר מאשר תועלת. שנית, ועידה שנועדה להתכנס ללא השתתפות הצדדים אינה יכולה להועיל לתהליך. ועידה כגון זו היא רק במה לתכתיבים ולהצהרות שיביאו להקשחת עמדות ויחבלו באפשרות של פתרון הבעיות וההתקדמות בתהליך.

2. המשא-ומתן הדו-צדדי בינינו לבין הפלסטינים מתנהל במתכונת מסוימת, בשיתוף ארצות-הברית, וכל הרחבה שלו רק עלולה לפגוע בתנופתו. המשא-ומתן הרב-צדדי כבר מוקפא למעשה יותר משלוש שנים, עוד מימיה של הממשלה הקודמת.

יש לזכור, כי מבחינה קונסטיטוציונית ועידת מדריד היא עדיין המקור לתהליך המתנהל כיום. במדריד החלו המגעים הישירים בין הצדדים, שכבר הובילו להסכם שלום עם ירדן ולחתימה על הסכם העקרונות עם הפלסטינים. ראש הממשלה נתניהו הודיע, שיראה בעין יפה את כינוסה המחודש של ועידת מדריד כדי להביא לחידוש המסגרות הרב-צדדיות, שהן לתועלת כל המדינות השותפות לפעילותן.

לפיכך, ממשלת ישראל גורסת, כי בשלב זה יש למקד את המאמצים בכיוון קידום התהליך ופתרון הבעיות שעל הפרק בין הצדדים, ולא בקיום מסגרות ופורומים שכבר הוכח כי לפעמים ביכולתם להעכיר את האווירה ולמקד את תשומת הלב בקשיים במקום בניסיונות לפותרם.

אולם, לאחר השגת ההסכם במישור הדו-צדדי, יש בהחלט מקום לחזור למתכונת של ועידת מדריד, כדי לבנות מחדש את המסלול הרב-צדדי ולעסוק בבעיות המטרידות את כלל האזור. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת או שאילתא נוספת לחבר הכנסת שבח וייס. מה זה? שלטון אימפריאליסטי? קולוניאלי? כמו במאה ה-18?

שבח וייס (העבודה):

מה קרה? לא הבנתי.

היו"ר ד' תיכון:

מתעסקים בנושא בלי הצדדים? בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

זו שאלה של היושב-ראש אלי?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

שבח וייס (העבודה):

בהתחלה לא ידעתי למי אתה מתכוון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה בהתחלה, ואחר כך זה עם הצדדים.

שבח וייס (העבודה):

כמי שמעוניין מאוד בהפחת רוח חיים בתהליך השלום, אין לי שום בעיה לאמץ את מדריד כחלק מאוסלו. הבעיה העיקרית היא, באיזו מידה אנחנו הולכים ומממשים ומגשימים את החזון, את הכללים ואת העקרונות של ממשלת רבין, של מורשת רבין-פרס לעניין זה, כשהסכם אוסלו הוא המוקד, כמובן.

עם אירופה יש לנו היסטוריה לא תמיד נעימה בעניינים של תהליכי שלום; אני מודע לכך. גם בממשלות שהונהגו על-ידינו או בממשלות משותפות, היתה לאירופה בדרך כלל עמדה יותר

מיליטנטית. אבל ברוח אוסלו, שהיא רוח של שלום, היה לאירופה תפקיד חיובי מאוד כשהעניין נדלק. אני כבר לא מדבר על כך שהיתה אוסלו מקום – היתה לנו אהדה רבה מאוד באירופה, ואתה יודע באופן אישי, גם מתוך ניסיוןך במועצת אירופה, גם מתוך ניסיונו המשותף, ואני יודע עד כמה שזה חשוב מבחינת דעת הקהל – הצבעות באומות המאוחדות, אפילו מה שראש הממשלה קרא לו אתמול "הישגון" באו"ם באותו הקשר.

אני שואל, שואל ומעיר, מדוע כמעט באופן אינסטינקטיבי, להוציא את הרעיון של ועידה בלי הצדדים – ופה אני מסכים, לדעתי זה לא טוב, אלא אם כן זה צריך להדליק משהו כדי שהצדדים יצטרפו מייד – יש איזו תחושה, שאנחנו לא מביאים בחשבון את גודל השפעתה, את גודל חשיבותה של אירופה. גם לתהליך השלום, גם לנו, בהווה ובעתיד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דהאמשה או דראושה, מי מבין שניכם? בבקשה. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, סגן השר, חברי הכנסת, הרי אנחנו חיים את התהליך כולו ואנחנו יודעים שבתקופה הזאת במיוחד, לאחר הקיפאון הממושך, לא גורמת מדיניותה של ממשלת ישראל – – – חייבים כל מיני צדדים אכן להתערב. הרי בהתחלה הלכו הצד הפלסטיני והצד הישראלי לבד עם ההסכמים, חתמו ועשו, אפילו ארצות-הברית לא התערבה. לאחר מכן התחיל העניין להיכנס למבוי סתום, ואז התערבה ארצות-הברית. עכשיו מתערבת אירופה. אם התהליך הזה יימשך, יישארו רק מיקרונזיה ומרשל – שתי המדינות הגדולות האלה שהן לבדן עכשיו בצדה של ישראל – – –

לאן הממשלה הזאת רוצה להוביל? האם ברצונה לקיים סוף סוף – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה השאלה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זו בדיוק השאלה. לאן אנחנו ממשיכים? לאן מובילה אותנו הממשלה הזאת, והאם היא תעשה משהו סוף-סוף כדי להפיח רוח חיים בתהליך ולקיים את התחייבויותיה לעניין השלום למען הזכויות והאינטרסים של כל אזרחי ישראל? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת בן-עמי, בבקשה. אני מצטער להפריע לך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני מודה לך על שלפנים משורת הדין נתת לי להוסיף עוד שאלה.

באמת, ברוח ההערה שלך לחבר הכנסת וייס על האימפריאליזם והמאה ה-18 – ועידות בין-לאומיות, אדוני סגן השר, בדרך כלל הן עניין ליום, יומיים, הן לא מתכנסות ליותר מזה. הן פותחות תהליך וסוגרות תהליך. אתה יודע, קונגרס וינה, שקייסנגר עשה עליו קריירה שלמה, התכנס יום אחד בלבד.

כך שהבעיה בעניין של הוועידה הבין-לאומית היא לא הוועידה הבין-לאומית אלא התהליך עצמו – באיזו מידה הממשלה, יחד עם הפרטנרים הערבים שלה, מקדמת או לא מקדמת את התהליך. ולא ברור מה אומר ראש הממשלה. כשהוא היה בלונדון לפני זמן-מה, או כשהוא היה במדריד, הוא דיבר על ועידת מדריד. עכשיו הוא מדבר על ועידת מדריד רק למסלול הרב-צדדי, אבל ועידה כזאת כבר היתה; היא היתה במוסקבה עם ג'יימס בייקר לגבי המסלול הרב-צדדי שהותחל. המסלול הרב-צדדי יצא לדרך בעקבות ועידת מוסקבה. זה שהיום המסלול הרב-צדדי לא מתפקד, זה לא מפני שהיתה או אין ועידה, אלא מפני שזה קשור עם המסלול הדו-צדדי.

אם תקדמו את המסלול הדו-צדדי, לא יהיה צורך לכנס ועידה רב-לאומית. אני רוצה להזכיר לך, שהסורים והלבנונים לא השתתפו כלל במסלול הרב-צדדי בכל מקרה, משום שלא היתה התקדמות אתם במסלול הדו-צדדי. כך שלב העניין הוא ההתקדמות במסלול הדו-צדדי, והוועידות האלה לא מעלות ולא מורידות. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה רוצה להעיר הערה; אבל הערה, לא נאום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר. אתמול התקבלה באומות המאוחדות החלטה שמעלה את הייצוג של אש"ף דרגה אחת בכיוון הכרה בו כמדינה. מדינות אירופה מילאו תפקיד בכיר בנושא הזה, הן תיווכו והציעו את ההצעה.

האם אתה לא מודאג מכך שמדינות אירופה יכפו אחר כך על ישראל החלטות נוספות בכיוון של קידום תהליך השלום, בגלל העקשנות הישראלית שלא לכבד הסכמים ולהפריע לתהליך השלום?

היו"ר ד' תיכון:

איך יכפו, איך יכפו? במה? באיזו מאה אנחנו חיים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יקבלו החלטות – – – יחייבו את ישראל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, לשאלותיהם של חבר הכנסת וייס ודראושה, שבעצם זה אולי יחד – הנושא של אירופה הוא נושא מאוד מרכזי ומאוד חשוב. ממשלת ישראל מוכנה להיעזר תמיד באלה שרוצים לתרום לקידום השלום. כך היה גם עם טוני בלייר, ראש ממשלת אנגליה, ראש ממשלת בריטניה, כאשר הוא היה כאן והציע מיוזמתו כינוס לאחר מכן בלונדון; ישראל קיבלה זאת, כמובן.

עם זאת, כרגע המסלול קיים. איננו חושבים, שכניסה כרגע של מדינות אירופה נוספות, שעמדתן ידועה, והעמדה אולי יותר נוטה לצד אחד – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – תועיל לקידום התהליך. כרגע, התהליך מבוצע באופן דו-צדדי יחד עם האמריקנים, וזו, לפי דעתי, לפי דעתנו, המתכונת שבה אנחנו צריכים להמשיך.

לגבי המסלול הרב-צדדי, שלא מתפקד כבר שנים – חבר הכנסת בן-עמי, אולי אתה לא זוכר, אז אני אזכיר לך, ואזכיר גם לחברי הכנסת ולצופים, שהמסלול הרב-צדדי הופסק לא בזמן הממשלה הקיימת. לכן, אין הקשר שרצית לקשור בין המסלול הדו-צדדי לרב-צדדי. מובן שאם אין אז אין. אבל הפסקת המסלול הרב-צדדי היתה בעקבות פיגועי פברואר-מרס 1996, כאשר הממשלה הקודמת – אתה אומנם לא היית בכנסת אז, אבל מפלגתך, שעדיין עמדה בראש הממשלה, החליטה להפסיק את המסלול הזה.

המסלול לא התחדש, וההצעה של ראש הממשלה כרגע היא שהוא יתחדש, לא כתחליף למסלול הדו-צדדי, לא עם הפלסטינים, לא עם הסורים ולא עם הלבנונים, אלא כמסלול משלים. לפי דעתנו, זה דבר שנכון לעשותו.

לאן מובילה הממשלה, חבר הכנסת דהאמשה – הממשלה, אני מאוד מקווה שאכן תצליח להגיע להסכמה, אבל כמו שראש הממשלה חזר ואמר השבוע בכנסת – גם הסכמה צריכה להיות בין שני צדדים, וכאשר צד אחד איננו מוכן להסכים, לפי ראות עינינו והשקפתנו, יש לנו בעיה להגיע לאותה הסכמה.

אנחנו מאוד מקווים, שהסכמה תהיה לנו בסוף לא רק עם האמריקנים, אלא גם עם הפלסטינים, ואם נצליח יחד למצוא אותן נקודות שעליהן ניתן להסכים, ככל הנראה הדבר יבוא לידי ביצוע כבר בזמן הקרוב. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הבריאות ישיב על שאלות. בבקשה.

תמותת תינוקות בישראל

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

מממצאים שהגיעו לידי עולה, ששיעור תמותת התינוקות במגזר הערבי כפול מזה שבקרב המגזר היהודי. נישואי קרובים נחשבים לגורם למומים מולדים, אבל קיימים גורמים נוספים התורמים לשיעורי תמותה גבוהים במגזר הערבי, בהם מחלות זיהומיות וסיבות סב-לידתיות.

רצוני לשאול:

1. האם הממצאים שצוינו לעיל נכונים?

2. אילו צעדים נוקט משרדך כדי להילחם בתופעת תמותת התינוקות בישראל בכלל ובמגזר הערבי בפרט?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תמותת התינוקות היא מדד סוציאקונומי, המשמש כמדד למצב בריאות של אוכלוסייה. הפער בשיעורי תמותת תינוקות בין האוכלוסייה היהודית לערבית נובע בעיקר לנוכח מומים מולדים כתוצאה מריבוי נישואי הקרובים באוכלוסייה הערבית. גם בקרב האוכלוסייה הערבית יש הבדל, למשל, בתמותת תינוקות בין בדואים הגרים בפזורה לבין יישובי הקבע. למרות כל האמור לעיל, פער זה בין יהודים לערבים בשיעורי תמותת התינוקות הולך ומצטמצם עם השנים. יש לציין, כי התמותה בקרב האוכלוסייה ברשות הפלסטינית גדולה פי-שלושה או פי-ארבעה.

2. משרד הבריאות מקצה זה שנים משאבים מיוחדים לפיתוח תוכניות למניעת מומים מולדים בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית. תוכניות אלו, שעיקרן תוכניות לחינוך לבריאות ולקידום בריאות, מתמקדות מטבע הדברים בהגברת המודעות בקרב האוכלוסייה הערבית לסכנה שבנישואי קרובים. כמו-כן עוסקות התוכניות בהגברת המודעות לשימוש בשירותי אבחון טרום-לידהיים בקרב הנשים ההרות. תוכניות אלו כבר מופעלות ביישובים הבדואיים בנגב וביישובים ערביים בנפות חדרה, עכו ויזרעאל.

תחנת חלוקת תחליף סם ביפו

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בחדשות יום שלישי, 12 במאי 1998, דווח, שבשכונת אל-עג'מי ביפו פועלת תחנת חלוקת תחליף סם, המשרתת נרקומנים מאזור גוש-דן. התחנה שוכנת בלב השכונה ונמצאת בקרבת בתי-ספר, גנים ומתנ"סים.

רצוני לשאול:

האם נשקלת העברת התחנה, ולאלתר, למקום אחר, שאינו שכונת מגורים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הטיפול במתדון הוכח בכל העולם כטיפול היעיל ביותר לנפגעי סמים, לטווח ארוך, במניעת מעגל הפשע ומחלות מידבקות.

בדרך כלל, המרכזים לחלוקת מתדון פועלים באתרים באזורי תעשייה ללא מגורים. לצערנו, רוב העיריות מתנגדות להקמת המרכזים הללו, ורק במאמצים מרובים המשרד מצליח להקים מרכז או אישור ל"תחנת חנייה" לניידות.

בתל-אביב-יפו אנו מנסים זה ארבע שנים, בשיתוף פעולה עם העירייה, לאתר מקום אלטרנטיבי למרכז הקיים, אולם ללא הצלחה.

לאור האמור, עד למציאת אתר אחר אנו חייבים להמשיך במתן הטיפול לנזקקים כנדרש.

סימון על מוצרים מכילי גלוטן

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי החוק, חייבים לסמן מוצרים על הימצאות גלוטן.

רצוני לשאול:

1. האם תוקנו תקנות בנושא, כפי שמבקש החוק? אם כן – מתי, ואם לא – מדוע לא?

2. האם מיושם החוק בדבר סימון המוצרים? אם כן – האם ידוע למשרדך על מוצרים מסומנים?

3. האם משרדך מאפשר מכירת קמח ללא גלוטן בכל החנויות ללא מגבלה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

2-1. תקנות בריאות הציבור (מזון), התשנ"ו-1996, מורות על סימון מוצרים המכילים גלוטן, כדלקמן: "לא ייצר אדם מזון שיש בו או שהוסף לו גלוטן בשיעור כלשהו, לא ייבאו ולא ישווקו אלא אם כן צוינו ברשימת הרכיבים במזון שם הצמח, מקור הגלוטן והמלים 'מכיל גלוטן', אם נתקיימו לגביו התנאים שלהלן: הוא אינו מכיל גלוטן בשיעור כלשהו; הוא יוצר בתנאי ייצור נאותים, כהגדרתם בתקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי ייצור נאותים), התשנ"ג-1993, להנחת דעתו של המנהל; ננקטו הצעדים הדרושים כדי לוודא כי לא זוהם בגלוטן".

3. הקמח ללא גלוטן מיוצר בארץ ומסופק על-ידי חברה שזכתה במכרז של משרד הבריאות ונמכר לצרכן במחיר הקמח בלבד. המוצר משווק בכל רשתות השיווק הגדולות בכל רחבי הארץ.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת. אני רוצה לדעת אם אתה יכול להצביע על איזה מוצר שאכן כבר סומן שהוא מכיל את החומרים האלה, כיוון שאני ממשיך לקבל תלונות – זו לא שאלת ראשונה שלי בעניין – מאנשים שסובלים מהעניין הזה, והסימון לא מופיע על המוצרים. האם אתה יודע על איזה מוצר שכבר סומן?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני לא עשיתי שום בדיקה אישית אם מוצר סומן או לא סומן. מקובלים עלי דברי המשרד. התקנות הן משנת 1996, והן בפירוש מורות שם על סימון של מוצרים המכילים גלוטן. אם אתה מכיר מוצרים ספציפיים שאמור להיות מסומן עליהם "מכיל גלוטן" והם לא מסומנים, אנא ממך, העבר זאת אלי.

על שאלתך לפני חודשים מספר עניתי, שמשווקים את המוצרים ברשתות הגדולות. נדמה לי ששאלת אותי ואמרת שזה לא מספיק. קודם כול, ברשתות הגדולות המוצרים מופיעים. אין כמעט מקום שאין בו סניפים של רשתות גדולות, אולי למעט מקומות כמו מושבים, ששם לא תמיד יש. ואז נשאלה שאלה נוספת: רגע, ואם הם ירצו, למה לא ייתנו להם לשווק? עוד היום בדקתי את זה שוב, ומשרד הבריאות מודיע – ואם תרצה, תעביר את זה לאנשים אחרים – שבכל מקום או בכל חנות בארץ שירצו למכור את המוצרים האלה, אין בזה שום מניעה. אני רק לא יודע אם למוכר עצמו תהיה כדאיות כלכלית להחזיק דבר כזה. תודה רבה.

זכות הבחירה של החולה בנותני שירותים

חבר הכנסת י' לנקרי שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

נודע לי, כי קופות-החולים מגבילות את מתן ההפניות – טופס 17 – למרפאות-חוץ של בתי-החולים ונותני שירותים אחרים, על אף האמור בחוק ביטוח בריאות ממלכתי.

רצוני לשאול:

כיצד יאכוף משרד הבריאות את ביצוע החוק על קופות-החולים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אכן, בהתאם למצב החוקי הקיים רשאים מבטחים לבחור בין נותני שירות שקופת-החולים קשורה עמם.

עם זאת, מדיניות המשרד היא לאפשר לקופות-החולים לפעול להתייעלות כלכלית, ולצורך זה יש לאפשר לקופות להפנות מבטחים לנותני שירותים המועדפים על הקופות על בסיס כלכלי.

לפיכך, המשרד אינו מתערב בהפניות הקופות, אלא אם כן קיים חשש לפגיעה בבריאות המבטחים. במקרים אלה המשרד מטפל באופן פרטני, כדוגמת הפניית מטופלים לאחר השתלת איברים. במקרה זה קבע המשרד, כי הקופות יפנו את המטופלים לבתי-החולים שבהם הם הושתלו ונמצאים במעקב שוטף.

דרישת חברות הביטוח לערוך צילומי רנטגן

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר הבריאות ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

כחצי מיליון מבטחים נדרשים על-ידי חברות הביטוח לבצע תצלומי רנטגן, לא רק לפני הטיפול – אלא גם אחריו.

רצוני לשאול:

1. האם כמות קרינה שלה נחשף אדם יכולה לגרום לנזק ולשינויים סרטניים, ולכן השימוש בה צריך להיות מוגבל?

2. האם ידרוש משרד הבריאות מחברות הביטוח לחזור בהן מדרישה זו?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות אינו מעודד ביצוע בדיקות שלא לצרכים רפואיים. לדעת המשרד, כל בדיקה מיותרת נזקה רב מתועלתה.

2. לא ידוע לנו על שום דרישה של חברות הביטוח לבצע תצלומי רנטגן שלא לצרכים רפואיים. אם יובא בפנינו מידע כזה, הנושא ייבדק ויטופל מול חברות הביטוח.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן שר הבריאות.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות

לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים ומגיעים להצעות החוק הפרטיות. שלא יהיו אי-הבנות, אני חוזר ואומר: אנחנו מתחילים בהצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ח – 1998, של חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק פ/1906. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, המאבק על גיוס בחורי ישיבות לצה"ל עלה, ללא ספק, מדרגה פוליטית משמעותית ביותר עם התייצבותו של יושב-ראש מפלגת העבודה, אהוד ברק, בראש הנאבקים, ודווקא כשמזהירים אותו ומאיימים עליו כי לא יזכה להיות ראש ממשלה בגין החוק הזה.

התייצבותו של אהוד ברק היא ההוכחה העמוקה ביותר לעקרונותיו של החוק הזה ולצדקתו הלאומית והחברתית ולהעדר כל שיקול זר. אדרבה, לקואליציה של חרדים, נתניהו, מד"ע – אולי גם חד"ש, אני לא יודע – לקואליציה הזאת אין שום עיקרון, משום שתבדקו את מהותה ותבדקו את התייחסותם של הגורמים השונים בקואליציה הזאת.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ח כהן (מרצ):

הברית של ש"ס עם מד"ע והתנועה האסלאמית בשירות בנימין נתניהו, שכל בסיסה הוא הרצון בצה"ל חלש, מזה, וההתנגדות של ש"ס לשוויון בנטל הביטחוני מזה, מוכיחות רק דבר אחד: את לוליינותו של ראש הממשלה נתניהו, השולח את הציבור החרדי לאבטלה ואת הציבור הערבי מפלה לרעה, אבל מאחד את שניהם – על חשבון מה? על חשבון שירות הביטחון לישראל. זאת הלוליינות של נתניהו.

אומרים לנו: מה זכרתם עכשיו? מדוע לא חוקקתם כשהייתם בממשלה? בואו אשיב לכם את האמת: קודם כול, באמת לא עשינו די בנושא, גם כשהיינו בממשלה.

שנית, יצחק רבין, זכרו לברכה, חיפש פתרון מעשי כשהקים את ועדת חיים ישראלי.

היום אתם אומרים, דרך אגב, שהפתרון יהיה רק בהסכמה. איפה הייתם שלוש שנים, כשהיתה הוועדה ואפשר היה להציע את כל ההצעות שבהסכמה ולהגיע להידברות ולהביא לאפשרות שהדבר הזה יהיה, בלי קרע, בלי חוק ובלי התנגשות? על הוועדה שהקים יצחק רבין, זכרו לברכה, צפצפתם. אתם מדברים על הסכמה. אתם לא רוצים הסכמה, כי אתם לא רוצים גיוס בחורי הישיבות. זאת האמת.

הסיבה השלישית לכך שלא חוקקנו בממשלה הקודמת היא, שהממשלה הקודמת הלכה לשלום, ובאמת קיוונו שיקטן הנטל הביטחוני.

והסיבה הרביעית, והעיקרית – משום שההשתמטות והאי-גיוס הגיעו לממדים של קטסטרופה לאומית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ח כהן (מרצ):

רבותי, הנתונים הם קשים ביותר. אלה העובדות: 30,000 בלתי מגויסים, לפי ההגדרה "תורתם אומנותם", שהם עוד מעט 10% מהמתגייסים בכל שנה לצה"ל. בשנתיים של הממשלה הביטחונית הזאת, כשראש הממשלה מדבר כל משפט שלישי על ביטחון, גדל מספר תלמידי הישיבות ב-29% ומספר המשתמטים משירות צבאי ב-4,000 – בשנתיים.

יותר מזה, רבותי חברי הכנסת, אין מה לעשות, הכמות העצומה הזאת הפכה למצב חדש. בסיסו ישן, אבל המצב הזה הוא מצב חדש. הלוא אנחנו במרצ העלינו את הסוגיה הזאת כל השנים. החוק שלי בעניין הזה נפל ב-3 בדצמבר, לפני שמונה חודשים, כאשר היתה כאן התגייסות מלאה. אגב, לידיעת מד"ע וחד"ש, אז חברי הכנסת הערבים לא הצביעו נגד החוק. ללמדך שההצבעה היא לא לגמרי עקרונית.

אלא מה? החוק הזה, רבותי, יעבור. גם אם תפילו אותו היום, בקנוניה או בדרך אחרת. החוק הזה יעבור, ואני אגיד לכם למה. לא רק בגלל ההתייצבות של אהוד ברק, אלא גם מסיבה נוספת: משום שהמפה הפוליטית – – –

בייגה, אתם מפריעים לי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, אתה מפריע. חבר הכנסת רפי אלול, אתה מפריע לנואם.

רן כהן (מרצ):

רבותי חברי הכנסת, החוק הזה יעבור, והוא יעבור משום שמרכז המפה הפוליטית ריק ממפלגות חרדיות ודתיות; אלה כולן בימין. ביבי נתניהו שולט בהן, והחרדים שולטים בביבי נתניהו. זה המצב האמיתי – מרכז המפה הפוליטית הוא לא כמו שהיה לפני 50 שנה. הוא כבר מרכז פוליטי אחר, הוא השתנה. נכון להיום, ביבי נתניהו בידי המפד"ל בסוגיית עצירת הפעימות והשלום, והוא בידי החרדים בעניין אי-גיוס בחורי הישיבות, אבל בפעם הראשונה בהיסטוריה מרכז המפה הפוליטית הוא חילוני ומסורתי. המרכז הזה הוא ישראלי לכל דבר. הוא לא כפיל של גטו ליטא ולא כפיל של גטו ורשה. לדרך השלישית, לגשר, לישראל בעלייה ולגורמים אחרים ולציבור שלהם אין שום מחויבות להמשך המצב האבסורדי הזה, שבו משחררים באופן גורף 97%-98% של הציבור החרדי מלשרת בצבא.

מאות אלפי יהודים חרדים בישראל תומכים בממשלה הזאת, שמקרבת אותנו למלחמה, אבל לא מסוגלים להוציא פלוגה קרבית אחת, כדי להגן על ביטחון ישראל בתנאי מלחמה. זה מצב אבסורדי, שאי-אפשר להשלים אותו עוד.

עוד אומרים לנו, רבותי חברי הכנסת – והחלטתי להתמודד עם הבעיות הקשות – אומרים לנו: זאת מלחמת תרבות, אתם מפלגים את העם. ואני שואל אתכם ברצינות, חברי הכנסת: יכול להיות שזאת מלחמת תרבות במובן זה שאנחנו היהודים הציונים מאמינים בתרבות הישראלית ואתם דבוקים בתרבות הגטו? תרבות ישראלית היא לא רק מדינה חופשית שיש בה זכויות וחובות, שוויון לאזרחיה,

אלא גם מדינה המסוגלת, בצד עשיית השלום, להגן על עצמה בעצמה, על-ידי בניה, ואין שום פריץ שיבוא להציל אותה.

מי מפלג? אנחנו, שמאות אלפים מאתנו משרתים את הביטחון, וכל ההרוגים, הנכים והפגועים הם חברינו, בנינו, או אתם, ש-2%-3% מבניכם מתגייסים, וגם מהם איש לא רואה מלחמה?

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אתם מאוד מפריעים פה, אני מעלה הצעת חוק שגם אתם מעלים, ואנחנו לא נעשה את זה לחבר הכנסת אהוד ברק, אני מבטיח.

הרמטכ"ל אמנון ליפקין-שחק אמר בסוף השבוע: אחוז הלא-משרתים עולה רק בגלל עליית מספרם של אלה המוגדרים "תורתם אומנותם". במגזרים האחרים – אין עלייה של הלא-משרתים. שכל אחד ידע מה קורה – בפועל יש אפילו ירידה. אז מי מפלג? הקורע את העם לאוכלוסייה משרתת ולאוכלוסייה משתמטת, או אנחנו, שמבקשים למנוע את הפילוג הזה?

תאמינו בדרככם, רבותי החרדים, תתפללו בדרככם, תדבקו בתורתכם כדרככם, תאמינו שאלה שומרים על העם היהודי – זאת זכותכם. רק אל תצרבו אותנו במסקנה כאילו אלה שלחמו, אלה שנהרגו, אלה שנפצעו, אלה שהפכו נכים, לא הם השומרים על ישראל ועל העם היהודי, אלא אתם. אי-אפשר לשאת זאת עוד.

אתם יכולים לכפור בדברי הרמב"ם שכתב: "כל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עוון, וסוף אדם זה שהוא מלסטם את הבריות". זכותכם לכפור בכך, אבל אל תעשו קולות של צדיקים שמגינים על המדינה. תעשו את הקולות האמיתיים שלכם. אתם נהרגים באוהלה של תורה, במקום שבו לא נהרג איש.

ולבסוף: רבותי חברי הכנסת, אני באמת רוצה לפנות לחרדים. תשימו יד על הלב, אף שלא אתם הבעיה; הבעיה היא מי שתומך בכם מקרב החילונים. אבל שימו יד על הלב, הרי יש גם לכם צרות מהחוק הגורף הזה שמשחרר עשרות אלפים. הרי גם אתם יודעים ש-20% מצהירים הצהרות כזב, הרי גם אתם יודעים שכ-6,000 מאלה שמשוחררים – תורתם אומנותם – לא באמת לומדים בישיבות על-פי הכלל שקבוע בחוק. אתם יודעים, שאלפים מבין המשוחררים משתכרים ועובדים בניגוד לחוק. אתם יודעים את כל הצרות, והן צרות שלכם. אתם גם יודעים, שאם הייתם רוצים באמת לאחד את העם, הדרך שלכם היא להידבר אתנו על ולבחון איך להגיע לגיוס אלמנטרי ולשותפות. כלומר, אתם קורעים קרע בעם.

אם זה מה שקורה, תסכימו פעם אחת, רק פעם אחת להעביר את החוקים האלה, לשבת אתנו בוועדת החוץ והביטחון, בוועדת החוקה, באיזה פורום, כדי שנדבר על הפתרונות, על ההצעות, על מה שאתם מקרקרים כל ימות השנה, כאילו אתם באמת רוצים להגיע לאיזה הסכמה. אתם רוצים לעשות הסכמה – הדרך להסכמה היא להעביר את החוקים האלה היום בכנסת ולדבר על המשך החקיקה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק שיחת ביטחון (תיקון – גיוס בני ישיבות לצה"ל), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' ברק)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – גיוס בני ישיבות לצה"ל), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2192, של חבר הכנסת אהוד ברק. בבקשה.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, "אם יש את נפשך לדעת את המעיין/ ממנו שאבו אחיך המומתים/ בימי הרעה עוז כזה, תעצומות נפש, צאת שמחים לקראת מוות – – –"

"אם יש את נפשך לדעת את המעיין/ ממנו שאבו אחיך המדוכאים/ בין מצרי שאול ומצוקות שחת, בין עקרבים –/ תנחומות אל, ביטחון, עוצמה, אורך רוח/ וכוח ברזל – – –"

"אם יש את נפשך לדעת את המעוז/ אל ראשו מילטו אבותיך משאת נפשם, / תורתם, קודשי קודשיהם – ויצילום; / אם תאבה דעת את המחבוא בו נשמרה –/ ובעצם טוהרה – רוח עמך הכבירה, / שגם בשובעה חיי חרפה, רוק וכלימה/ שיבתה לא הובישה את חמדת נעוריה – – –"

"אם לא תדע לך כל אלה –/ אל בית-המדרש סור, הישן והנושן, / בלילי טבת הארוכים, השוממים, / בימי התמוז הבוערים, הלוהטים, / כחום היום, בשחר או בנשף לילה, / – – – אז יגדך לבך, / כי רגלך על מפתן בית-חיינו תדרוך, / ועינך תראה אוצר נשמתנו."

בשורותיו המופלאות הללו של ביאליק בחרתי לפתוח את דברי היום כדי להקדים ולומר, כי בעיני סוד קיומו המופלא של עמנו לאורך אלפי שנות גלות הוא בשורש עתיק יומין הנטוע על מים רבים – "ואין מים אלא תורה".

אני אומר זאת מראש, כדי להביע את התנגדותי לשימוש בדיון הזה כעילה לחדוות הניגוח נגד ציבור חרדי שלם, שהוא בשר מבשרנו ובאורח חייו הוא משמר את רוח ישראל סבא. הנושא רציני מכדי לשמש במה להתנצחויות ריקות, לחשבונות פוליטיים קצרי טווח, לתאוות הכותרת בעיתון של מחר.

אני מגיש את הצעת התיקון לחוק, כי האחריות הלאומית העליונה המשותפת מחייבת זאת, והשעה מאוחרת מאוד; כי נפער בישראל שסע חברתי ותרבותי עמוק, מעמיק והולך, שלא יהיה ניתן לאיחוי, חלילה, והלוואי שלא איחרנו כבר את השעה.

מטרת התיקון המוצע היא למצוא שביל זהב, אשר יחדש את מטרתו הראשונה של הפטור שניתן לתלמידי הישיבות בראשית שנות המדינה ויגביל אותו למספר מקסימלי משנתון הגיוס. כך יתאפשר ליתר האוכלוסייה החרדית להמשיך באורח חיו הדתי תוך השתלבות מלאה בחיי המדינה.

ההצעה קובעת, כי בני הישיבות שיזכו לפטור יהיו רשאים לעשות גם לפרנסתם במסגרת אותם תחומים שלשמן ניתן הפטור, כדי שלא יהיו נתונים עוד למצוקה כלכלית הנובעת מן המצב הקיים, שבו מותנה המשך הפטור בהעדר כל עיסוק מכניס.

עם אחד, צבא אחד – זה נשמע מוזר, זה נשמע מופרך, זה נשמע בלתי אפשרי. אני אומר לכם – זה לא רק אפשרי, זה הכרחי.

במלחמת העצמאות נלחמו שכם אל שכם פה, בירושלים, ובמקומות אחרים, יהודים חרדים, חילונים ודתיים לאומיים, והנופלים נטמנו בבתי-העלמין זה לצד זה, ללא הבדל. ב-35 שנות שירותי בצה"ל בכל המסגרות ובכל הדרגים פעלתי ולחמתי עם אחים לנשק, עם רעים לגורל, עם חברים בלב ובנפש, בהם רבים וטובים שומרי תורה ומצוות, שהקפידו בקלה כבחמורה. נכרתה בינינו ברית דמים שלא תופר לעולם, חברות שאין קרובה ממנה, אחווה שנצרפה בדם ובאש במבחן העליון של מאמץ אנושי, נאמנות ואחריות משותפת. בשמה של אותה אחווה לוחמים אני בא לומר לכם, נציגי היהדות החרדית – אל תחששו, אל תתקפדו. התיקון לחוק חייב לעבור, והוא יעבור, כי הציבור הגדול והעצום שמאחוריו לא ייתן, בסופו של דבר, להכשילו.

אבל החוק איננו נגד, הוא בעד. הוא בעד שותפות מלאה שלכם, של כולנו, במאמץ הלאומי לשמירת ביטחוננו ובחלוקת הנטל השוויונית בין כל חלקי העם. החוק הזה הוא בעד הסרת מחיצות הניכור, האיבה, הזעם וההפרדה בין חייבי גיוס ופטורים מגיוס ובעד שותפות צודקת בנשיאה בעול, המחברת את כולנו יחדיו.

אמת, יש למאמץ הלאומי המשותף מחיר, אבל יש לו גם תמורה, והתמורה, במלה אחת, היא אחדות. לא "אחדות" כססמה שדופה שמנפנפים בה עד זרא, אלא אחדות אמת, של מהות, של חוויה משותפת, של אחריות, של חברות, של היכרות, הבנה וכבוד הדדי.

אומר לכם בגלוי, גם אם יבואו אלי ראשי כל המפלגות החרדיות ויבטיחו לי חגיגת את תמיכתם בי בבחירות עתידיות תמורת הסרתה של הצעת החוק הזאת – אני אוסיף ואעמוד עליה ללא סייג.

משה גפני (יהדות התורה):

כל השליחים ששלחת אלי הם שקר?

אהוד ברק (העבודה):

התיקון הזה חייב לעבור, כי התיקון הזה חיוני והכרחי לעם ישראל כולו ובמיוחד לציבור החרדי. אני משוכנע שרבים מאוד בציבור החרדי הגדול מבינים זאת היטב ומחייבים זאת.

אני פונה מכאן אל ראש הממשלה ופונה אליכם, חברי הכנסת מהסיעות הלא-חרדיות – אתם יודעים היטב, כי מחוץ לבית הזה, בכל רחבי המדינה, תומכים אזרחי ישראל בחוק הזה. אתם יודעים, כי מאחורי החוק הזה עומד לא רק הצדק הטבעי, אלא הרצון לקבוע נורמה מוסרית חדשה לחברה בישראל. אתנו התוקף המוסרי ואתנו רצונם הברור, המוחלט של רוב רובם של מצביעכם שלכם. אתם יודעים, שחיילים בחזית והורים בעורף וכל המגויסים לשירות סדיר ולמילואים רוצים כי תצביעו בעד החוק הזה. אתם יודעים, כי החלוקה הבלתי-שווה בנשיאה בעול הביטחון וגם, לדאבונו, ב"יד לבנים" ובארגון נכי צה"ל, היא חלוקה בלתי נסבלת, היא אי-צדק משווע כלפי הלוחמים, כלפי המתנדבים, כלפי ההולכים ראשונה וכלפי משפחותיהם.

אני מציע את החוק כדי לתקן עיוות קשה וכואב שנוצר בחברה הישראלית, והציבור הרחב, הנושא יום-יום ולילה-לילה בעול הביטחון, הציבור הזה שכולכם אמורים לשמש נציגיו, איננו מוכן עוד להשלים אתו. יהודים מכל שדרות העם, לרבות הציבור הדתי לאומי ואפילו חלק מסוים ממצביעי המפלגות החרדיות המתגייסים לצה"ל, עומדים מאחורי תביעה צודקת, ששום כוח לא יעצור אותה עוד – לסלק את העיוות המפלה והמפלג של מתן פטור המוני משירות צבאי.

חברי הכנסת, היום הזה תיפקדו, מי בעד ומי נגד, מי לציות קואליציוני עיוור ומשחית ומי לנאמנות למצפון בסוגיה מצפונית מובהקת. היום תניפו את ידכם, מי בעד צדק, שותפות ושוויון באחריות לביטחון המדינה ומי בעד המשך האי-צדק, פטור פוליטי סיטוני והעמקת הניכור והקיטוב בעם. הצבעתכם, חברי הכנסת, תירשם, וכל המתנגד יצטרך לתת על כך דין-וחשבון.

אני קובע בביטחון מלא ובמלוא האחריות: כל חבר כנסת מן הסיעות הלא-חרדיות שירים קולו נגד תיקון החוק – פיו ולבו אינם שווים. כל מי שכך ינהג, יבגוד ברצונם של בוחריו המשרתים בצה"ל והשולחים את בניהם לשירות בצה"ל ויבגוד גם באינטרסים שלהם. כל מי שיצביע נגד תיקון החוק מצביע, למעשה, בעד העמקת השסע, הפירוד והקיטוב בתוך עם ישראל.

אולי מוגזם לצפות מבנימין נתניהו שיצביע בעד תיקון החוק. אחרי הכול, הוא שבוי לחלוטין בהתחייבויותיו למפלגות החרדיות. אבל גם לו אני אומר: גם אם תשיג היום רוב, זה הפסד שלך וצעד ראשון להתמוטטותה של שיטת הסחיטה הפוליטית במערכת הפוליטית הישראלית.

אבל אתם, בני בגין ודן מרידור ואנשי הליכוד ואנשי גשר ואנשי צומת והמפלגות הערביות ואנשי ישראל בעלייה ואנשי ש"ס, אתם, היודעים שהתיקון לחוק נכון וצודק והעם רוצה בו – אל תעשו שקר בנפשכם. אל תצביעו נגד. אדרבה, תנו יד ונתקן יחדיו את העיוות הזה ונעשה צדק עם צה"ל ועם החברה הישראלית כולה.

הבה נקבע היום יחד את התיקון החוקי ההכרחי הזה ונפעל אחר כך יחד ליישמו, למען אחדות העם, תוך הידברות וחתימה להבנה עם הציבור החרדי בישראל. תודה רבה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במפלגת העבודה יש משמעת סיעתית.

דליה איציק (העבודה):

לא, לא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא תמיד צריך לקרוא קריאת ביניים. לפחות תשתוק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, הסגנון הזה לא נאה.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות

לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2205, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז. בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני לא מחדש לכם שאנחנו ניצבים בפני רגע האמת, ולא במקרה עיני כל הציבור נשואות היום אל הכנסת לראות מה היא הולכת להחליט בסוגיה, שהיום היא כנראה אחת החשובות ביותר לציבור הישראלי. כ-80% מהציבור בישראל רוצים שהחוק יעבור היום.

יש לנו שותפות גורל בארץ הזאת. השותפות היא בזכויות. השותפות צריכה להיות גם בחובות. יש ציבור גדול מאוד במדינה שנמאס לו להיות פראייר; נמאס לו להרגיש שהוא משרת; נמאס לו להרגיש

שהמדינה בורחת לו בין האצבעות; נמאס לו להרגיש שכל תפקידו מתמצה בכך שהוא ילך לצבא, הוא ישלם מסים, הוא יעבוד. ומה עם האחרים?

המדינה הזאת היא מדינה שעדיין צריכה, לצערי, לעבור הרבה מאוד מבחנים משותפים. האם תחושת הלכידות, שכל כך אפיינה אותנו עשרות שנים, קיימת במדינת ישראל של היום? האם אנחנו תורמים לתחושת הלכידות במצב הבלתי-נסבל הזה? אני רוצה להתריע, חברי חברי הכנסת, ולהזהיר, לא ברמה של איום ולא בטון של איום, אלא בתחושה עמוקה של דאגה וחרדה: לא ירחק היום שבו אנשים, ואני מדבר על מאות אלפים, אולי מיליונים, יקומו ויגידו – עד כאן, ולא עוד; עד כאן ולא נמשיך. אני מציע שיהיו לנו השכל והתבונה לעשות את המעשה הפוליטי ומעשה החקיקה לפני שהרגע הנורא הזה יתרגש עלינו.

אני רוצה להצטער על כך שכמה חברים חרדים, כמו חבר הכנסת שלמה בניזרי, כמו חבר הכנסת הרב אברהם רביץ, שניסו לעשות מעשה, שניסו להגיע לפשרה, להבנה – הושתקו. אמרו להם: שבו בשקט, הרפו מן העניין, אל תנסו לגשר, אל תנסו לקרב. הלכו ישר לדרך הפוליטית, למכבש הפוליטי, ליצירת הרוב החוסם שיבלום את הצעות החוק האלה. חבל מאוד, היתה כאן הזדמנות חשובה מאוד שהוחמצה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

לא שומעים אותך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא שומע אותך, חבר הכנסת בניזרי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא אמר, שאילולא עשיתם זאת בכפייה, אילו פניתם להידברות הייתם יכולים — — —

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא נתנו לו להידבר, על מה אתה מדבר?

אני קורא לחברי מהקואליציה, לחברי צומת, לחברי הדרך השלישית, לחברי ישראל בעלייה, גם לחברים מהמפד"ל: אל תבגדו בבוחריכם. אל תיתנו לתאוות השלטון לסחרר את ראשיכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אלינו אתה לא פונה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אליכם אני לא מתייחס; לא שאני לא פונה – לא מתייחס.

חובה עליכם לתמוך בחוק, וכולכם יודעים את חשיבותו. תפסיקו את הצביעות, תפסיקו את ההתקרנפות בעבור הכיסאות והשלטון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון. בכל זאת הוא נואם כאן.

חיים רמון (העבודה):

– – – ריבלין, תגן עלי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הגיע הזמן שתאמרו את אשר אתם מאמינים ותעשו את אשר אתם מאמינים, גם אם יש ויכוח בעניין הזה בקואליציה. כולנו יודעים, שקבלת החוק תעשה טוב לכל מדינת ישראל. נטל השירות, שהיום נופל על הרבה מאוד חבר'ה – ולא במקרה קמות כאן עמותות יום-יום לעניין השירות במילואים, כי הנטל כבד מאוד – נטל השירות ירד מן הציבור; במקצת, לפחות. תחושת השוויון ותחושת ה"ביחד" תתחזק.

חברי חברי הכנסת, איש משלושת המציעים – חבר הכנסת ברק, חבר הכנסת רן כהן ואנוכי – לא הביא הצעת חוק דרקונית. הבאנו הצעת חוק מתונה. הבאנו הצעת חוק שמכירה בעיקרון "תורתכם אומנותכם". זה הישג עצום. אנחנו הסכמנו לכך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה אומר 15, הוא אומר 3,000 – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

על זה נסתדר, אל תדאג, חבר הכנסת פנחסי. זו לא הבעיה. הבעיה היא אחרת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, כשאתה צועק לא שומעים אותך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אנחנו הכרנו בעיקרון "תורתכם אומנותכם", וזה דבר שהייתם צריכים לומר לנו עליו תודה רבה. אבל אתם לוקחים את העיקרון הזה עד כדי אבסורד. לא העיקרון מעניין אתכם; לא "תורתכם אומנותכם" מעניין אתכם – מעניין אתכם השייכות תהיינה מלאות בעשרות אלפי תלמידים. זה מה שמעניין אתכם.

אני רוצה לומר לחברי מהסיעות הערביות – לצערי, זה יום של חשבון נפש. חברים מהסיעות הערביות, שמדברים כל ימות השנה על שוויון ועל הצורך בשוויון, אני אומר גם לכם: אני מחויב, כמו כל חברי, לסגירת פערים במדינת ישראל, לתמיכה בשוויון, לעשות כל שביכולתי כדי שהדבר הזה יקרה, אבל היום אתם שומטים את השטיח מתחת לרגליכם. מי שלא נותן ידו ומצביע בגלוי כנגד שוויון בדבר החשוב לנו ביותר – בגיוס לצה"ל ובחובה לשרת בצה"ל – אם אתם מתייצבים כך נגדנו, מה זה אומר לגבי מחויבותכם לנושא השוויון במדינת ישראל? איך תוכלו לעמוד כאן על הדוכן ולנאום נאומים חוצבי להבות בעבור השוויון, אם אתם מפנים לנו עורף בדבר החשוב לנו ביותר?

אני רוצה, אדוני היושב-ראש, לומר רק עוד משפט אחד. אדוני היושב-ראש, היחידים שלא ייפגעו, לדעתי, אם החוק הזה יעבור, הם דווקא תלמידי הישיבות עצמם. מי שעלול לאבד משהו הם ראשי הממסד החרדי, שיאבדו את השליטה, את הממון, ועלולים לאבד את ההשפעה על צאן מרעיתם. כדאי מאוד שבמקום לזעוק נגד החוק תלכו, חברי חברי הכנסת, לראות את תלמידי הישיבות. בימים אלה רבים מהם מסתובבים, לצערי הרב, בחורבות ליפתא, כאן בירושלים, ובלילות בכיכר-ציון, ומחפשים את עצמם. הם לא מוצאים את עצמם בישיבות, ולעבוד – אסור להם. הם לא מוצאים את עצמם בתוך החברה הישראלית. כל מה שקורה כאן הוא שימוש ציני בכוח הפוליטי לטובת אינטרסים קטנים, לא עניינים, בניגוד לרצון עם ישראל.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני קורא לחברי הכנסת מכל סיעות הבית, אני קורא לכל מי שהמצפון מדבר אליו, שהמוסר מנחה אותו, שאהבת ארץ-ישראל לנגד עיניו, שאכפת לו מהכלל ולא רק מהאינטרס

הפרטיקולרי שלו, לא רק מהסקטור המצומצם שלו, אלא מכלל ישראל – אני קורא לכם להעביר היום את הצעות החוק, ונעשה היסטוריה במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

שר הביטחון ישיב במשולב על כל שלוש הצעות החוק. מייד לאחר התשובה תתקיים ההצבעה. שלא יהיו אי-הבנות.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת אהוד ברק, בראשית דברי אני מבקש לקרוא ציטוטים מספר שוודאי יעניינו את כולנו וגם את חבר הכנסת אהוד ברק:

בבוא שר הביטחון לבחון את הפעלת סמכותו הוא שב ובחן את המסגרת המשפטית שנקבעה בבג"ץ רסלר והוא סבור שהשיקולים שהנחו שרי ביטחון קודמים בהפעלת סמכות זו, כמפורט שם, כוחם יפה גם היום.

להלן אעמוד על עיקריהם. העובדה שאורח החיים של תלמידי הישיבות הינו דתי-קיצוני ביותר, ועקב כך ההליכה לצבא גורמת להם בעיות חמורות בהסתגלות לחברה ולתרבות – תרבות שהיא זרה להם, ויוצרת קשיים בשמירה קפדנית על המצוות. כך למשל, אין הם מכירים בהכשר של הרבנות הראשית לישראל והם עצמם מתפצלים להכרה בכמה הכשרים מיוחדים של רבנים שונים. כן קיימים נוהגי יום-יום אחרים שלהם שעלולים להערים קשיים רבים בהיערכות צה"ל לשילובם במסגרותיו.

הסעיף הבא – העובדה שיעילות שירותם מוטלת כל כולה בספק, עקב הקושי הנפשי שלהם להתבטל מתלמוד תורה ועקב חינוכם ואורח חיים המיוחד. איש אינו יכול להתנבא אם גיוס אלפים רבים של תלמידי ישיבות, אשר יהיה בגיוסם לצבא משום פגיעה ביסוד אמונתם, שלפיה תלמוד תורה קודם לחובה לשרת בצבא, יוסיף לכוח הלחימה של צה"ל, או, חלילה, יפגע בכוח זה. אין כל ביטחון שגיוס כזה, גם אם יגדיל מבחינה מספרית את כוחו של הצבא, לא יהיו לו השלכות שליליות מרחיקות לכת על חוסנה הפנימי והחיצוני של המדינה.

כיבוד מחויבותם הרוחנית וההיסטורית של לומדים ומלמדים שתורתם אומנותם להמשיך ברציפות את קיום הערך של לימוד התורה; הרצון שלא לפגוע בעיקרון האמור, שהוא נעלה ומקודש לחלק מהאוכלוסייה בישראל ובתפוצות; הכרה ברגישות הציבורית העמוקה של נושא השנוי במחלוקת אידיאולוגית בקרב הציבור בישראל ובצורך באיזון ממלכתי עדין של מחלוקות מסוג זה.

המבחן המכריע לבחינת סבירות החלטתו של שר הביטחון בהפעלת סמכויותיו לפי חוק הינו המבחן הביטחוני, אם החלטותיו יוצרות סיכון לביטחון המדינה או פוגעות פגיעה ממשית בביטחון. כל עוד לא נגרמת פגיעה בביטחון, או אף אם הפגיעה בביטחון אינה קלה, לא ניתן לומר כי שיקול דעתו של השר לקה בחוסר סבירות.

אוסף עוד קטע. בעניין זה, הן לאור בחינות אטיות שנערכו על-ידי מערכת הביטחון, ולאחר ששקל את מכלול השיקולים, כאשר צורכי הביטחון מהווים את השיקול הדומיננטי, הגיע המשיב למסקנה, כי ההסדר במצב הקיים אינו פוגע פגיעה משמעותית בצורכי הביטחון.

גם ועדת-שפיר אשר עסקה במכלול שאלות הקשורות בצורכי כוח אדם של צה"ל וארגונו סברה, כנראה, שגיוסם של תלמידי הישיבות לצה"ל לא יביא תועלת לצבא ולביטחון.

אדוני היושב-ראש, הדברים האלה מצוטטים מתשובתו של שר הביטחון יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ב-1986. יכולתי לצטט גם מדברי בן-גוריון ודיין, אבל דיים של משפטים אלה להבהיר, כי לא חל שינוי לרעה במצב הביטחון מ-1986 להיום, 1998. נהפוך הוא, ב-1986 – – –

חיים אורון (מרצ):

היה גידול של 2,500 בשנה מ-1986.

שר הביטחון י' מרדכי:

נהפוך הוא, בשנים 1986-1992, בתקופות האינתיפאדה, נוצל כל כוח האדם הסדיר והמילואים לצורכי הביטחון.

ח כהן (מרצ):

שר הביטחון י' מרדכי:

חבר הכנסת אהוד ברק, מה עמד באמת לנגד עיניך, במלוא היושר וההגינות, כאשר באת להציע את ההצעה הזאת היום? האם שיקולי ביטחון המדינה או שיקולים פוליטיים אישיים?

דליה איציק (העבודה):

ומה עמד לנגד עיניך?

אורי אור (העבודה):

מה עמד לנגד עיניך?

שר הביטחון י' מרדכי:

אין לי טיפת ספק מה התשובה האמיתית.

דליה איציק (העבודה):

שיקולים קואליציוניים.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אגיד בדיוק, אני אפרט.

יוסי שריד (מרצ):

מה עמד לנגד עיניך – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

לו ידעתי שיש שיקולים טהורים למען נוכל לשלב עוד כוחות שיתרמו לביטחון המדינה, הייתי בוודאי בראש המציעים לעשות זאת.

לפי הבנתי, צריך ללכת בדרך של הסכמה והבנה בחברה הישראלית כדי להגדיל את מספר המתגייסים, והפעולות שעשינו במשרד הביטחון בשנתיים האחרונות נעשו אם כן לא כפי שצורה יותר משמעותית, על-ידי ועדה שהוקמה בראשותו של מר חיים ישראלי, ומסקנותיה כולן התקבלו על-ידי ליישום ולאכיפה, ואם כן לא יהיו משתמטים ולא מתחברים אליהם, לצורך או שלא לצורך, לתוך קבוצת האנשים שתורתם אומנותם.

הדבר השני המרכזי, אנחנו מנסים לעשות כמיטב יכולתנו כדי למצוא דרכים ומסגרות ניסיוניות שבהן נוכל להביא לשילוב של יותר ויותר תלמידי ישיבות במערכת הביטחונית. אנחנו בוחנים דרך, מסלול, שירות במסגרת הנח"ל. הנושא נמצא בבדיקה ובבחינה מתקדמת, ומאוד יכול להיות שזה יהיה אחד הפתרונות בעתיד.

יש דרכים נוספות שנדונו עם חלק מראשי המפלגות החרדיות והמנהיגות החרדית, כדי להביא לידי כך שבאותם מקצועות חיוניים וחשובים נוכל להכשיר את האנשים במסגרות מיוחדות ולהביא אותם לידי ביטוי בשירות בתוך הצבא.

עם זאת, בכל החלטה שנחליט היום ובעתיד נצטרך לבחון אם החוק יתרום לביטחון, או אם יטיל מעמסה על צה"ל ועל מערכת הביטחון. אין לנסות באמצעות החוק, בכוח הזרוע, להביא אנשים לתוך המסגרות הצבאיות, כי ספק אם תצא איזו תועלת מהם, והצבא ומערכת הביטחון יעסקו באכיפת חוק שאין מאחוריו תרומה לביטחון.

גם היום, באמצעים שעומדים לרשותי ובסמכויות הניתנות בידי, לו ידעתי שרק בדרך של אכיפה נוכל להביא לתרומה נוספת, הייתי עושה זאת. ואני יודע שבדרך של אכיפה ובדרך כוחנית – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עם כל הכבוד לכם כאן – חבר הכנסת מירום, מה זה צריך להיות?

שר הביטחון י' מרדכי:

– – לא נשיג דבר וחצי דבר, ואולי נתרום לקרע בתוך החברה הישראלית.

בעיני, מה שנדרש – והצעתי זאת בוועדת שרים, לראש הממשלה ולראשי המפלגות החרדיות – הוא להקים ועדה, שבראשה תעמוד אישיות ציבורית מהמעלה הראשונה, ובוועדה הזאת יהיו אנשי ביטחון – –

חיים אורון (מרצ):

פרוש אמר: אין ועדה, לא תהיה ועדה.

שר הביטחון י' מרדכי:

– – יהיו אנשים מתוך העולם החרדי ומתוך העולם הציבורי, אשר ימצאו יחד נוסחה ודרך, אשר יביאו לידי כך שהחברה החרדית תירתם מתוך הכרה ורצון לשילוב יותר ויותר מבניה ומבנינו בתוך שירות הביטחון.

אדוני חבר הכנסת אהוד ברק, האם תוכל להצביע לי ולכנסת בתקופת היותך רמטכ"ל על פעולות אישיות או השפעה על הדרג המדיני כדי להפעיל את סמכותו לגייס יותר בני ישיבות?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זה לא ילך כך. חבר הכנסת מאיר שטרית, חבר הכנסת גולדמן, חבר הכנסת זנדברג, נא לשבת. חבר הכנסת מירום.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת, האם תוכל לומר אם בתקופת היותך שר בממשלת ישראל – שר בכיר, גם שר הפנים וגם שר החוץ – היתה הצעה כזאת? האם הצעת הצעה כזאת? האם הבאתם אותה למבחן?

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה לא תפקידו של רמטכ"ל.

שר הביטחון י' מרדכי:

רמטכ"ל יכול היה במסגרת הדיונים – ומתקיימים דיונים – להביע את דעתו בהיבט הביטחוני הצבאי, לא בהיבט המדיני ולא בהיבט הפוליטי. אני מדבר גם על תקופת היותו שר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל הוא לא מדבר על ההיבט הביטחוני, הוא מדבר על ההיבט המוסרי.

יונה יהב (העבודה):

השאלה היא לא ביטחונית.

שר הביטחון י' מרדכי:

לכן, אדוני היושב-ראש, בבואי לבחון את הסוגיה הזאת – – –

סאלח טריף (העבודה):

אדוני שר הביטחון, אני מבקש ממך שתדאג באותו לוקסוס ובאותה שיטה שאתם דואגים לחרדים ולדתיים, גם לגבי הדתיים שלנו. אני מאוד מקווה שתנהג בהגינות.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת סאלח טריף, אתה יודע באיזו דרך אנחנו נוהגים גם באנשים דתיים מעדות אחרות, לרבות מהעדה הדרוזית.

סאלח טריף (העבודה):

— — — עדות אחרות, לגבי העדה הדרוזית, והם מקפידים הקפדה — — —

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, לכן, מה שנדרש היום זה לא עוד חוק. מה שנדרש הוא להגיע להסכמה ולהבנה בתוך מרכיבי החברה הישראלית, שיותר ויותר גורמים, מתוך רצון, מתוך חינוך, מתוך הבנה, מתוך אידיאולוגיה, יצטרפו לשירות בצבא ולכוחות הביטחון. אינני חושב שהחוק הזה יתרום כהוא זה לתוספת כוח אדם או לתוספת ביטחונית-צבאית למדינת ישראל ולעם ישראל.

אדוני היושב-ראש, אנחנו עומדים בפני בעיה – שהולכת ומתפתחת לממדים גדולים – שכלל החברה בישראל צריך לעסוק בה, ושורשיה הם בחינוך ובערכים, הניתנים במרכיבים שונים בחברה הישראלית. את דעתי הבעתי בפורום השרים – מה שנדרש הוא שינוי מערכות החינוך שלנו, חלקן מן היסוד, ולהביא לכך, שהחל מהשנים הראשונות יוקנה לכל אזרח במדינת ישראל חינוך ציוני לאומי, אשר תשתיתו תאפשר בעתיד להביא לידי כך שיותר ויותר גורמים בחברה הישראלית יראו את עצמם מחויבים מוסרית וערכית לשירות בצה"ל.

משום כך, אדוני היושב-ראש, הממשלה מתנגדת להצעות החוק. הסדר דחיית הגיוס של תלמידי ישיבות, שתורתם אומנותם, קיבל את אישורן של כל ממשלות ישראל, וכן לאחרונה, לצורך תשובה על עתירה בבג"ץ בנושא זה. בתשובת המדינה בבג"ץ נאמר, כי אין במתכונתו הנוכחית של ההסדר כדי לפגוע פגיעה מהותית – ואני מדגיש את המלה מהותית – בצורכי הביטחון. הבעיה ביסודה היא בעיה חברתית, שמחייבת תיקון מן היסוד בדרך החינוך בתוך החברה. יתירה מכך, ההסדר נמצא בימים אלה בדיון בשתי עתירות לבג"ץ בפני הרכב מורחב של בית-המשפט הגבוה לצדק.

לא למותר להזכיר, כי הנושא כבר נדון בעבר בכמה עתירות לבג"ץ, לרבות בתקופת כהונתו הראשונה של יצחק רבין, זיכרנו לברכה, כשר הביטחון – ומעט מהתשובות ציטטתי גם היום – והתשובות שניתנו אז מטעם שר הביטחון היו דומות עד זהות לאלה שניתנות על-ידי בעתירות המתנהלות בימים אלה.

עוד אציין, כי החלטתי לאמץ וליישם את המלצות ועדת חיים ישראלי, שבחנה את דרכי הפיקוח על דחיית השירות, ולהנחות את גורמי משרד הביטחון וצה"ל לפעול לקידום הפיקוח על קיומו התקין של ההסדר, שנועד לוודא כי הדחייה איננה מנוצלת לרעה והיא נתונה לפיקוח ולבקרה.

מערכת הביטחון תוסיף ותעקוב מעת לעת אחר התפתחויות היקף השוהים בהסדר, על מנת לשקול את השפעתו על ביטחון המדינה, וכן, אדוני היושב-ראש, אמשיך להעמיק את המעורבות של משרד הביטחון במציאת מסלולים ודרכים לשילובם של בני העדה החרדית בשירות בצבא ובחברה הישראלית.

אשר על כן, אבקש כי הכנסת תסיר את הצעות חברי הכנסת ברק, כהן ופינס מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רן כהן, אתה רוצה להשיב.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברות וחברי הכנסת, אני מודה על האמת, שציפיתי לתשובה שלילית של שר הביטחון, אבל לא העליתי על דעתי, שעמדתו תהיה כרוכה גם בניסיון של פגיעה אישית בכוונת המציעים.

שר הביטחון, אני מרשה לעצמי לומר, שמאחר שאתה חדש בחיים הפוליטיים אבל ותיק בארץ, אתה בטח יודע שהסוגיה הזאת היא לא סוגיה חדשה במחלוקת הפוליטית, ואף אחד לא המציא אותה לצורך מחלוקת מדינית ופוליטית על כס כזה או אחר של ראש הממשלה, ואם יש טענה – תסלח לי. שאני אומר לך אותה – הטענה צריכה לבוא אליך.

משום שאם יש מישהו שיש לו איזו עמדה שבאה היום להצדיק מחדש את ההסדר הנפסד הזה – שרוב ענק של חיילי צה"ל, ואותו אתה צריך לבטא כאן, מתנגד לו – הרי זה אתה.

מישהו ציפה במדינת ישראל, ששר הביטחון יצחק מרדכי יבוא לכאן ובריש גלי יחפש בכוונותיהם של המציעים שיקולים זרים –

שר הביטחון י' מרדכי:

אלה לא שיקולים זרים.

ח כהן (מרצ):

– – להצעה שכל חיילי צה"ל באים מקרב כל העם, אבל 97%, 98% של ציבור שלם לא משתתפים בו – ציבור של יהודים שחיים בארץ הזאת, שיודעים את קורבנותיה ומלחמותיה? וצריך לחפש בכוונות של אהוד ברק, של רן כהן, או של מישהו אחר?

דבר שני, מה זה שיקול ביטחוני? אתה מכיר מצוין את הגדוד שהייתי מג"ד שלו. רבע מגדוד זה היו אנשי "גוש אמונים", דתיים, אדוקים, ישרים, נאמנים, לוחמים מצוינים. הם היו פחות אדוקים לתורת ישראל ממישהו אחר, שהיום אני צריך לבוא ולומר שבעזרתך יש לו היתר של אמונה שלא לשרת. בצבא? זה מה שאמרת פה.

שר הביטחון י' מרדכי:

זה לא מה שאמרתי פה.

ח כהן (מרצ):

אני מצטער. הקשבתי לכל מלה – שזאת אמונתם ולכן הם לא יכולים לעשות את זה.

אני רוצה לומר לך עוד דבר. מדוע, עם כל הכבוד, הסוגיה הזאת היא ציפור נפשם יותר משזאת ציפור נפשך או ציפור נפשי? עם כל הכבוד, מדובר כאן על הכרה בקיומה של מדינת ישראל, שהיא תוצר חדש של העם היהודי בדור הזה, שבא להגן על עצמו בכוחו. והיום באה מדינת ישראל הרשמית ואומרת, מפי שר הביטחון שלה: כן, יש היתר, כי יש קשיים; לא, אין היתר, כי יש קשיים.

אומר לך את הדבר האחרון, כי כאן אתה באמת תמים. אתה באמת חושב, אדוני שר הביטחון, שעד עכשיו לא הקימו ועדות, לא היו ניסיונות הידברות, לא היו ניסיונות להסכמה?

שר הביטחון י' מרדכי:

תביא דוגמה אילו ועדות היו.

ח כהן (מרצ):

היתה ועדת חיים ישראלי.

שר הביטחון י' מרדכי:

בנושא אכיפה, לא בנושא גיוס.

ח כהן (מרצ):

ועדת חיים ישראלי היתה ועדה שעסקה בנושא הזה, והדלת שלה היתה פתוחה, כי היא הזמינה כל מי שהיה מוכן ורוצה לבוא ולתת פתרון לעניין הזה. אתה ראית מישהו מציבור החרדים שבא לפני ועדת חיים ישראלי והיא לא שמעה לעצותיו, להצעותיו, לרצונו להשתתף? לא. תאמין לי, אין רצון להגיע להסכמה.

יוסי שריד (מרצ):

היתה ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון שהזמינה את כולם.

ח כהן (מרצ):

אדוני שר הביטחון, היתה ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון בבית הזה, שנועדה ממש למטרה הזאת ולעניין הזה – לנסות ולרפא את פצעי העם.

כל הדיבורים על ההידברויות, כל ההבטחות על ההסכמות, כל ההצעות נועדו רק לעניין אחד – להשגת עוד מרווח זמן ושחרור של עוד כמה אלפים מדי שנה מלהשתתף בצה"ל ובשירות הביטחוני של מדינת ישראל.

לכן, אל תאמין. לפחות תדע שהזהרנו אותך, שכל העניין הזה איננו אלא בלוף. אלא מה? הבלוף הזה כבר הופך להיות לא עניין שולי בחברה הישראלית, זה כבר בלון ענק שמתפוצץ לנו חברתית, ערכית, חינוכית, תרבותית ומוסרית בלב לבה של הארץ הזאת. לכן צריך להתמודד אתו, והחוק יכול להיות רק המאיץ, הטריגר, לבוא ולדבר. אז לא תהיה להם ברירה אלא לבוא ולדבר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אהוד ברק, תשובה לשר הביטחון – חמש דקות.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה שהופתעתי לראות את שר הביטחון עולה על הדוכן להשיב. אני חושב, ששר הביטחון, האחרון מכל החברים בממשלה, היה ראוי להשיב. אתה שמופקד על חיילי צה"ל, שהובלת כל כך הרבה מבצעים וכל כך הרבה פעולות, שהיום אתה עומד ומסתכל בעיניהם של בחורי ישיבות ההסדר, שאתה מסתכל בעיניהם של חיילי הנח"ל, שאתה מסתכל בעיניהם של לוחמים בכל רחבי צה"ל, ועיניהם שואלות אותך את השאלה ששאלו אנשים אלה את אלה בכל הדורות: מאי חזית דדמא דידך סומק טפי – מה ראית שדמך אדום יותר?

הרי זה כל ההבדל שבעולם. עוול אנושי ומוסרי, זה שורש העניין. זו לא בעיה של בניין הכוח. הייתי רמטכ"ל ואני יודע שקורס הטיס הבא יפתח גם אם לא יגיעו החניכים משיבת "חברון" או משיבת "פוניבז'" להיכנס כמועמדים לקורס טיס. אני יודע היטב שלא יהיו לנו בשנים הקרובות, לא מפקדי סטי"לים מהישיבות החרדיות ולא מפקדי פלוגות בגבעתי.

אבל אני שואל אותך, שר הביטחון, יש לנו קריה בתל-אביב, 20 דקות נסיעה מבני-ברק, ובקריה בתל-אביב נכנסים ויוצאים בשער כל יום 15,000 חיילים.

שר הביטחון י' מרדכי:

אתה יודע שאין שם – – – זו הבעיה.

אהוד ברק (העבודה):

יש לנו מתקן מחשבים ברמת-גן, מרחק הליכה ברגל של עשר דקות מבני-ברק. ואני שואל: למה לא יכולים בחורים צעירים, במקום ללכת ולהוציא פטור, לפעמים פטור מפוברק, לשבת במתקן המחשבים של צה"ל ולתרום מכוחם לביטחון המדינה? בתל-השומר – יותר מ-10,000 חיילים וחיילות נכנסים כל יום; הליכה ברגל מבני-ברק. יש לנו בצריפין.

אנחנו יודעים את האמת. מאחורי כל חייל, שיש לו סיכוי לראות בכלל את העיניים של האויב, יש עשרה או יותר חיילות וחיילים מאחור. אין שום סיבה שבהלוויות צבאיות יעמדו חיילים לובשי כיפות וחיילים בני עולים מרוסיה וחיילים בני ישיבות ההסדר וחיילים חילונים, ולא יעמוד שם אף בן של חרדים. זו אותה מדינה. יש לנו מדינה אחת, יש לנו ארץ אחת ויש לנו צבא אחד, ואתה האחרון שהיה צריך לעלות הנה ולדבר על הדברים האלה.

אני כרמטכ"ל, יותר מפעם אחת העליתי בפני יצחק רבין את המחשבה, שצריך לפתור ולבדוק את העניין מיסודו, כי כרוכה בו השחתה מוסרית. אין פה בעיה של בניין הכוח, יש פה בעיה של השחתה מוסרית של המדינה. אכן, יצחק רבין, בחלק מהמצבים, כשהוא עמד בעיצומו של מאבק מול התנגדות של חלק מהחברים האלה, הכניס לתנופה את תהליך השלום, והרגיש שהוא לא מסוגל לעשות את זה. מה זה שייך למצב היום?

מה קרה מ-1986? מ-1986 עלה מספרם של הפטורים מסביבות 14,000 לכמעט 30,000. 30,000 בחורים, בני 20 עד 40, שאינם עובדים; זה אובדן הכנסה למשק של 1.5-3 מיליארדי דולר בשנה. אני כבר לא מדבר על מערכת ההונאות המורכבת שנולדת מזה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש 200,000 מובטלים. מצאת להם עבודה?

אהוד ברק (העבודה):

על מה אנחנו מדברים? מי צריך לתלות על עצמו את הדבר הזה?

זה מאבק מוסרי, והוא לא ייגמר עד שהוא יוכרע. אנחנו יושבים פה בכנסת, ואני אומר לכם, הבית הזה נראה יותר ויותר כמקום מושבה של חבורת תכמנים ציניים, פוליטיקאים ששכחו שהם שליחי הציבור והם מתנהגים כאילו הם אדוניו. ואני אומר לכם, אם אתם תמשיכו להתנהג כמו חבורת תכמנים ציניים, שעמדות הציבור לא מעניינות אותם – הציבור יחליף אתכם. תודה רבה.

שר המדע מ' איתן:

אתה לא פוליטיקאי? מי אתה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בבקשה – חמש דקות.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

או, תאמין לי, כל אחד יכול לבקש עכשיו למסור הודעה אישית, כל אחד.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מה קרה לך?

היו"ר ד' תיכון:

מה קרה לי?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שמעתי בקשב רב את תשובתו של שר הביטחון, ואני מודה שלא האמנתי למשמע אוזני. אדוני שר הביטחון, לפחות בעבר, כשחבר הכנסת רן כהן ואנכי העלינו את הצעות החוק, אתה נמנעת מלהשיב בשם הממשלה. נדמה לי, שנתת למיכאל איתן להשיב, אולי למישהו אחר – יכול להיות שאני טועה – אבל לא באת למליאה, והבנתי זאת. כי מה אמרת? אני מחויב לצה"ל, לחיילים, אני לא יכול להשיב על הצעות חוק כאלה שאני מסכים אתן ואני צריך להתנגד להן. אבל היום, לאחר תשובתך, אני שואל אותך, אדוני שר הביטחון: איך אתה יכול להסתכל בעיני החיילים? איך אתה יכול להסתכל בעיני המפקדים? מה תאמר למילואימניקים? מה תגיד להורים ששולחים את ילדיהם בגיל 18 לצבא, שהם פרייארם? שהם מטומטמים? שמה הם?

מה, סתם מזעקנו לכאן? אנחנו רואים מה שאתם לא רואים? גידול בשנה מ-17,000 ל-30,000 לא עושה לכם שום דבר? מה אתם טומנים את ראשכם בחול? יש כאן פצצה, והיא תתפוצץ לכולנו בפרצוף. בשביל מה יש כנסת? כדי לעצור את הדבר זה, כדי לטפל בו, כדי לנסות למנוע זאת. הרי הסכמנו לעיקרון של "תורתכם אומנותכם", הסכמנו; עכשיו מדובר על המספרים.

אריה דרעי (ש"ס):

למה אתה אומר: "תורתכם אומנותכם", זו לא התורה שלך?

אופיר פינס-פז (העבודה):

ככה זה נקרא, עזוב, זו התחכמות. תורתם אומנותם, סליחה – תורתם אומנותם; אני מקבל, חבר הכנסת דרעי.

הסכמנו לדבר הזה. עכשיו השאלה היא: האם רוצים להפוך את זה לצבא של אנשים שהם לא בצבא, או משאירים זאת במסגרת הסביר והמתקבל על הדעת כמו שאנחנו מציעים? מדובר לא רק באנשים אלא במיליארדי שקלים, שבמקום שילכו לישיבות – ולא בטוח שדבר זה ראשון בסדר העדיפויות של מדינת ישראל – אפשר בעזרת כספים אלה לטפל באלף תחלואים חברתיים. מדובר במיליארדי שקלים, ולא אכפת לאיש.

אדוני היושב-ראש, לסיום אני רוצה לומר, שראש הממשלה בנימין נתניהו הבטיח לנו ולכל הציבור, ששיטת הבחירות הישירה לראשות הממשלה תשים קץ לסחטנות הפוליטית, אבל מסתבר, שהסחטנות היא כמו סרטן, היא רק מתגברת, רק מתעצמת ורק משעבדת את כל מה שעומד בדרכה. ואתה, אדוני ראש הממשלה, יותר מכל אחד אחר, אתה נכנע לסחטנות ללא תנאי. אבל אני מודיע לך – לא לעולם חוסן, אתה תשלם את מלוא המחיר על הפוליטיזציה הזאת, על הכניעה לסחטנות, על ההתקרנפות, על הפחדנות. הציבור הישראלי יוקיע אותך ויסלק אותך מכיסא ראש הממשלה. אין לזה מחילה, אין לזה כפרה. אתה לא יכול ללכת נגד 80% מהחברה הישראלית בגלל שיקולים פוליטיים צרים וציניים, יש גבול לעניין הזה. בגלל זה הלכנו לשיטת בחירות ישירה. אתה באת ואמרת, שהיא הטובה ביותר, המשחררת ביותר, החופשית ביותר, ואתה עושה בדיוק את ההיפך. על כך, אדוני ראש הממשלה, אין מחילה, אין כפרה. אתה מחסל את הדברים היקרים ביותר לנו, אתה מחסל את ארץ-ישראל היפה.

אדוני ראש הממשלה, היום, בחסימה של הצעת החוק הזאת, אתה בעצם מחסל את ארץ-ישראל היפה – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה צודק.

אופיר פינס-פז (העבודה):

– – אתה מחסל את שותפות הגורל, אתה מחסל את הדבק הלאומי של כולנו, ועל כך הציבור הישראלי לא יסלח לך, ובשל כך, כך אני מקווה, תאבד את השלטון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו מתחילים בהצבעות. התהליך ארוך, נא לשבת. ההצבעות תהיינה הצבעות אישיות, שמיות. לגבי ההצעה הראשונה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

סיכמתי עם חבר הכנסת מאיר שטרית – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, בוא לכאן.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

רוצים הצבעה שמית – שתהיה שמית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת שטרית אמר לי מה הוא רוצה, הוא הגיש בקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא אמר לך משהו אחר ממה שהוא אמר לי.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל אין לי אלא מה שיש לי.

רבותי, הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת רן כהן. הגבלה של 400 בחורים, אני אזכיר את המספרים כי פעם זה יהיה חשוב, כמו שזה היה חשוב לפני שבוע.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה אישית-שמית, אדוני המזכיר, רק לגבי ההצעה של חבר הכנסת רן כהן.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו משתתף בהצבעה; רפאל אדרי – מקוזז; אהוד אולמרט – אינו נוכח.

אלי גולדשמידט (העבודה):

רפאל אדרי לא מקוזז.

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה שנקרא קיזוז; הוא הודיע שהוא לא משתתף.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז תגיד: לא משתתף; אל תגיד: מקוזז.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, שיהיה ברור, אין הצבעה של מקוזז – הוא לא משתתף.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא נמנע בגין קיזוזו.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אורי אור – בעד; חיים אורון – בעד; אפי אושעיה – בעד; דוד אזולאי – נגד; דליה איציק – בעד; מיכאל איתן – נגד; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – בעד; בנימין אלון – נגד; טלב אלסאנע – נגד; זאב בנימין בגין – נגד; פני בדש – בעד; זאב בויס – נגד; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – בעד; נעמי בלומנטל – נגד; בנימין בן-אליעזר – בעד; אליהו בן-מנחם – בעד; שלמה בן-עמי – בעד; שמריהו בן-צור – נגד; שלמה בניזרי – נגד; רומן ברונופמן – אינו משתתף בהצבעה; עוזי ברעם – בעד; אהוד ברק – בעד; עזמי בשארה – נגד; אליהו גבאי – נגד; תמר גוז'נסקי – נגד; מיכה גולדמן – בעד; אלי גולדשמידט – בעד; אריה גמליאל – אינו נוכח; משה גפני – נגד; עבד-אלמאלכ דהאמשה – נגד; נסים דהן – נגד; חיים דיין – אינו נוכח; יעל דיין – בעד; עבד-אלוהב דראושה – נגד; אריה דרעי – נגד; אברהם הירשזון – נגד; שמואל הלפרט – נגד; צחי הנגבי – אינו נוכח; צבי הנדל – נגד; יהודה הראל – נמנע; צבי ויינברג – אינו משתתף בהצבעה; שבח וייס – בעד; יצחק וקנין – נגד; רחבעם זאבי – נגד; נסים זוילי – בעד; עמנואל זיסמן – נמנע; אליעזר זנדברג – בעד; נעמי חזן – בעד; תאופיק חטיב – נגד; רפיק חג'יחיא – נגד; דוד טל – נגד; סאלח טריף – בעד; יונה יהב – בעד; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – בעד; אליהו ישי – נגד; איתן כבל – בעד; יצחק כהן – נגד; רן כהן – בעד; רענן כהן – בעד; יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – נגד; אלכסנדר לובוצקי – נמנע; דוד לוי – נמנע; יצחק לוי – נגד; מקסים לוי – נמנע; עוזי לנדאו – נגד; סופה לנדבר – בעד; יהודה לנקרי – נמנע; ענת מאור – בעד; אדיסו מאסלה – בעד; דוד מגן – נמנע; האשם מחאמיד – נגד; חגי מירום – בעד; נואף מסאלחה – בעד; יהושע מצא – אינו נוכח; יצחק מרדכי – נגד; דן מרידור – אינו נוכח; מיכאל נודלמן – אינו משתתף בהצבעה; בנימין נתניהו – נגד; מרינה סולודקין – אינה משתתפת בהצבעה; ניסן סלומינסקי – נגד; סאלח סלים – נגד; אפרים סנה – בעד; אחמד סעד – נגד; גדעון עזרא – נגד; שאול עמור – נגד; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; אופיר פינס-פז – בעד; משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – נגד; מאיר פרוש – נגד; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – אינו נוכח; וליד צאדק חאג'יחיא – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – אינו נוכח; מיכאל קליינר – אינו נוכח;

משה קצב – נגד; דוד ראם – נגד; אברהם רביץ – נגד; אמנון רובינשטיין – בעד; ראובן ריבלין – נגד;
חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; אברהם שוחט – בעד; מאיר שטרית – נגד; יורי שטרן – אינו
נוכח; סילבן שלום – נגד; שלום שמחון – בעד; אריאל שרון – נגד; יוסי שריד – בעד; נתן שרנסקי –
אינו משתתף בהצבעה; דן תיכון – נגד.

אני חוזר על שמות חברי הכנסת שקראתי בשמותיהם והם לא השתתפו בהצבעה:

היו"ר ד' תיכון:

רק אלה שלא נוכחים.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אהוד אולמרט – אינו נוכח; רפאל איתן – אינו נוכח; אריה גמליאל – אינו נוכח; חיים דיין – אינו נוכח;
צחי הנגבי – אינו נוכח; יוסי כץ – אינו נוכח; יהושע מצא – אינו נוכח; דן מרידור – אינו נוכח; עמיר
פרץ – אינו נוכח; אביגדור קהלני – אינו נוכח; מיכאל קליינר – אינו נוכח; יורי שטרן – אינו נוכח.

האם יש מישהו באולם שלא קראתי בשמו והוא לא הצביע? אין. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. להלן התוצאות. אתם רוצים לשבת שם? חבר הכנסת ברק. נא לשבת. להלן
תוצאות ההצבעה על הצעתו של חבר הכנסת רן כהן: בעד – 41, נגד – 53, נמנעים – 7, אינם
משתתפים – 19.

אנחנו עוברים להצבעה הבאה.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

לא משתתפים ולא נוכחים יחד.

אנחנו ניגשים להצבעה הבאה. חבר הכנסת גולדשמידט, ההצבעה היא אישית. הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון) – – –

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

הצעת החוק של חבר הכנסת רן כהן לא התקבלה, כמובן.

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – גיוס בני ישיבות לצה"ל), של חבר הכנסת אהוד ברק – הצבעה אישית. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו משתתף בהצבעה; רפאל אדרי – אינו משתתף בהצבעה; אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – בעד; חיים אורון – בעד; אפי אושעיה – בעד; דוד אזולאי – נגד; דליה איציק – בעד; מיכאל איתן – נגד; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – בעד; בנימין אלון – נגד; טלב אלסאנע – נגד; זאב בנימין בגין – נגד; פני בדש – בעד; זאב בויס – נגד; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – בעד; נעמי בלומנטל – נגד; בנימין בן-אליעזר – בעד; אליהו בן-מנחם – בעד; שלמה בן-עמי – בעד; שמריהו בן-צור – נגד; שלמה בניזרי – נגד; רומן ברונפמן – אינו משתתף בהצבעה; עוזי ברעם – בעד; אהוד ברק – בעד; עזמי בשארה – נגד; אליהו גבאי – נגד; תמר גוז'נסקי – נגד; מיכה גולדמן – בעד; אלי גולדשמידט – בעד; אריה גמליאל – אינו נוכח; משה גפני – נגד; עבד-אלמאלכ דהאמשה – נגד; נסים דהן – נגד; חיים דיין – אינו נוכח; יעל דיין – בעד; עבד-אלוהב דראושה – נגד; אריה דרעי – נגד; אברהם הירשזון – נגד; שמואל הלפרט – נגד; צחי הנגבי – אינו נוכח; צבי הנדל – נגד; יהודה הראל – נמנע; צבי ויינברג – אינו משתתף בהצבעה; שבח וייס – בעד.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

חבר הכנסת הראל בעד.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בעד.

מזכיר הכנסת א' האן:

אני חוזר. תיקון: חבר הכנסת יהודה הראל – בעד.

אני לא שומע. צבי ויינברג.

היו"ר ד' תיכון:

איננו.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

צבי ויינברג – אינו נוכח; שבח וייס – בעד; יצחק וקנין – נגד; רחבעם זאבי – נגד; נסים זוללי – בעד; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – בעד; נעמי חזן – בעד; תאופיק חטיב – נגד.

קריאה:

חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא.

מזכיר הכנסת א' האן:

אצלי זה כתוב הפוך.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אל תפריע.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

רפיק חג'יחיא – נגד; דוד טל – נגד; סאלח טריף – בעד; יונה יהב – בעד; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – בעד; אליהו ישי – נגד; איתן כבל – בעד; יצחק כהן – נגד; רן כהן – בעד; רענן כהן – בעד.

היו"ר ד' תיכון:

לא לעזוב את האולם.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – נגד; אלכסנדר לובוצקי – בעד; דוד לוי – נמנע; יצחק לוי – נגד; מקסים לוי – נמנע; עוזי לנדאו – נגד; סופה לנדבר – בעד; יהודה לנקרי – נמנע; ענת מאור – בעד; אדיסו מאסלה – בעד; דוד מגן – נמנע; האשם מחאמיד – נגד; חגי מירום – בעד; נואף מסאלחה – בעד; יהושע מצא – אינו נוכח; יצחק מרדכי – נגד; דן מרידור – אינו נוכח; מיכאל נודלמן – אינו משתתף בהצבעה; בנימין נתניהו – נגד; מרינה סולודקין – אינה משתתפת בהצבעה; ניסן סלומינסקי – נגד; סאלח סלים – נגד; אפרים סנה – בעד; אחמד סעד – נגד; גדעון עזרא – נגד; שאול עמור – נגד; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; אופיר פינס-פז – בעד; משה פלד – אינו נוכח.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת פלד פה.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – נגד; מאיר פרוש – נגד; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – אינו נוכח; וליד צאדק חאג'יחיא – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – בעד; מיכאל קליינר – אינו נוכח; משה קצב – נגד; דוד ראם – נגד; אברהם רביץ – נגד; אמנון רובינשטיין – בעד; ראובן ריבלין – נגד; חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; אברהם שוחט – בעד; מאיר שטרית – נגד; יורי שטרן – אינו נוכח; סילבן שלום – אינו נוכח; שלום שמחון – בעד; אריאל שרון – נגד; יוסי שריד – בעד; נתן שרנסקי – אינו משתתף בהצבעה; דן תיכון – נגד.

אני חוזר על שמות אלה שקראתי בשמותיהם ולא הצביעו:

אהוד אולמרט – אינו נוכח; רפאל איתן – אינו נוכח; אריה גמליאל – אינו נוכח; חיים דיין – אינו נוכח; צחי הנגבי – אינו נוכח; צבי ויינברג – אינו משתתף בהצבעה; יוסי כץ – אינו נוכח; יהושע מצא – אינו נוכח; דן מרידור – אינו נוכח; עמיר פרץ – אינו נוכח; מיכאל קליינר – אינו נוכח; יורי שטרן – אינו נוכח; סילבן שלום –

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

נגד.

מזכיר הכנסת א' האנ:

סילבן שלום – נגד.

דוד צוקר (מרצ):

מה עם שמי?

מזכיר הכנסת א' האנ:

רשום – נגד. לגבי חבר הכנסת צוקר, רשום: נגד – נכון?

דוד צוקר (מרצ):

אני בעד.

מזכיר הכנסת א' האנ:

סליחה, זה בעד. חבר הכנסת צוקר רשום? היה רשום. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכונ:

רבותי, נא לשבת. להלן תוצאות ההצבעה – מדובר על הצעת חבר הכנסת אהוד ברק: 45 בעד, 53 נגד, ארבעה נמנעים, 18 לא נוכחים ולא משתתפים. הצעת החוק לא עוברת.

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת אופיר פינס-פז. חבר הכנסת שטרית, איזו הצבעה אתה מבקש?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. ההצבעה היא הצבעה אלקטרונית. שכל אחד יחזור למקומו. מי בעד ומי נגד הצעתו של חבר הכנסת אופיר פינס-פז? נא להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 39

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 51

נמנעים – 5

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – הגבלות דחיית שירות לתלמידי ישיבות), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

39 בעד, 51 נגד וחמישה נמנעים. הצעת החוק לא מתקבלת בקריאה טרומית. תודה.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון), התשנ"ח-1998, הצעת חוק פ/2329. חבר הכנסת דוד צוקר – בבקשה, הנמקה מהמקום.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא בפניכם תיקון, שהוא ביסודו טכני, ובתמיכת משרד הביטחון, ועניינו כדלקמן: לפני כשנתיים או קצת למעלה מזה, שינתה הכנסת, במקביל לשינוי בחוק המעצרים האזרחי, גם את עקרונות המעצר בצה"ל. מ-25 ימים, שבהם היתה אפשרות לצבא לעצור חייל עד הבאתו בפני שופט, ירד מספר הימים לארבעה, ובעוד תקופה קצרה הוא ירד ל-48 שעות ויתקרב בכך – לא יגיע ממש – לסטנדרד האזרחי. זה היה הישג גדול מאוד של הצבא בכל מה שקשור לזכויות החייל כאזרח וכאדם.

הצעת החוק הזאת עוסקת בעניין טכני, שכן בחוק המקורי ששינוי קבענו ארבעה ימים. יום, על-פי פקודת הפרשנות, מתחיל בחצות ונגמר בחצות, בשעה שכאשר מדובר בענייני מעצרים אנחנו מבקשים שייקבע 96 שעות; כלומר, ארבעה ימים מרגע המעצר, ולא דווקא מחצות עד חצות. התיקון הזה הוא על דעתו ולפי רצונו של צה"ל, והוא יסדיר את שאלת המעצרים של חיילים.

כאמור, הוא איננו עוסק במהות אלא רק בעניין טכני, ואם הוא יאושר, אני מקווה שתוך שבוע או שבועיים תסיים ועדת החוץ והביטחון את חקיקת העניין.

אני רוצה להדגיש, שאני מבקש לאשר את הצעת החוק הזאת, והדיון בוועדה יתמקד אך ורק בסעיף 1. עם סעיפים 2 ו-3 הצבא מסתדר גם בתקנות. כלומר, מדובר בסעיף 1 בלבד.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. סגן שר הביטחון – בבקשה, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הממשלה תומכת בהצעת החוק של חבר הכנסת דדי צוקר. כידוע, בשנים האחרונות מצויה מערכת השיפוט הצבאית בהליך של קיצור תקופות מעצר של חיילים טרם הבאתם בפני שופט, ברוח חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

ב-26 ביולי 1998 עתיד להיכנס לתוקפו תיקון לחוק השיפוט הצבאי, אשר יעמיד את תקופת מעצרו של חייל, טרם הבאתו בפני שופט, על ארבעה ימים, בעוד המצב המשפטי כיום מאפשר מעצר חייל, טרם הבאתו בפני שופט, עד שמונה ימים.

השימוש במלה "ימים" לתיאור תקופת המעצר הוא בעייתי ואינו עולה בקנה אחד עם קיצור תקופת המעצר, שכן מבחינה משפטית, ספירת ימים מתבצעת מחצות הלילה ועד חצות הלילה. שיטה זו, כאמור, אינה מתאימה לתקופות מעצר קצרות.

חישוב תקופת המעצר לפי שעות, כמוצע בהצעת החוק, תביא בסופו של דבר למניעת עיוותים ואי-בהירות בכל הנוגע לחישוב תקופות המעצר.

אשר על כן, הממשלה מסכימה לאשר את הצעת החוק ולהעבירה להמשך הליכי החקיקה בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חבר הכנסת אפי אושעיה, יש לך חמש דקות לשכנע להסיר. אדוני סגן השר, אין לך סבלנות. אתה רוצה להיות שר, וגם אני רוצה שתהיה שר. יש לך עוד כמה ימים.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, בעקבות האנחה הארוכה שלך, אני אעשה זאת בקיצור. אני מבקש להביע מחאה, אדוני סגן השר. אני משבח על כך שנעשתה פה מהפכה חוקתית בשנים האחרונות. קיצור מ-25 יום לארבעה ימים הוא שינוי דרמטי, אבל כמו שאתה יודע, חבר הכנסת צוקר, במישור האזרחי המעצרים הם ל-24 שעות בלבד. אני לא מוצא סיבה, מדוע דווקא המערכת הצבאית, שהיא דינמית הרבה יותר וקומפקטית הרבה יותר, ויש לה אפילו אפשרות לדון אדם מהיום להיום, צריכה 96 שעות.

לכן מצאתי לנכון לעלות לכאן ולומר מהדוכן שאני מביע מחאה, למרות כל השינויים המפליגים שנעשו. גם 96 שעות הן יותר מדי זמן להחזקת חייל במעצר בלי שיישפט, וכל זאת אף שלצבא יש התנאים האופטימליים לשפוט אדם מהיום להיום. אדוני סגן השר, אני מקווה שהשבעתי את רצונך הפעם בקיצור הזמן. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה – הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת דוד צוקר. מי בעד אישורה והעברתה לוועדת החוץ והביטחון כדי להכין לקריאה ראשונה?

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

13 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. ההצעה אושרה, והיא מועברת לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדותיה וכללי השידורים בערבית), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדותיה וכללי השידורים בערבית), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1667, של חבר הכנסת עזמי בשארה. בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לנצל במה זו, קודם כול, לפני שאני מציג את הצעת החוק, משום שלא היתה אפשרות כזאת, משום שהתנהל תהליך של עיוות והסתה ממש נגד חברי כנסת ערבים, כאילו עשו עסקות עם אנשי ש"ס בעניין החוק לגיוס בחורי ישיבות. אני מציע לאנשים, מפעם לפעם, לשמוע גם מה שחברי הכנסת הערבים אומרים, ולפעמים גם יש להם דעה בנושאים הנדונים. אני, לפחות, פרסמתי בעבר כמה מאמרים שדנו בנושא – הכוחות החילוניים במדינת ישראל בגיוס בחורי ישיבות, כאילו זה המאבק החילוני.

לדעתי, אם ימשכו את בחורי הישיבות לצבא, הדבר הזה יגרום לא לחילון של המדינה, אלא לכך שהמדינה הזאת תהיה דתית עוד יותר. דבר זה רק מביא לאפקט הפוך, ולא למאבק חילוני. אני חושב שכוחות חילוניים בכל העולם לא ירצו כוחות דתיים פנאטיים בתוך הצבא שלהם.

על כל פנים, היה לנו נימוק. אני הייתי רק רוצה שאנשי מפלגת העבודה ישמעו אותו, ולא יתחילו מייד בהכללות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם פטרונים – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הצעת החוק שלי היא אחת משלוש הצעות חוק, אדוני היושב-ראש, שהנחנו על שולחן הכנסת, המבקשות כי ערוצי הטלוויזיה בישראל יבטאו את היותה של מדינת ישראל חברה רב-תרבותית, שבה מתקיימות זו לצד זו תרבות רוב עברית ותרבות מיעוט ערבית.

ההצעות הנוספות מתייחסות לרשות השידור ולערוצי הכבלים, אם הם יעלו לדיון, אבל אני בחרתי להתחיל בהצגת החוק בעניין הרשות השנייה. המצב שם מבחינת ההתעלמות מקיומם של 20% מהציבור הוא, לדעתי, קיצוני ביותר.

הסדרה הזאת של שלוש הצעות היא אחת משורה רחבה יותר של הצעות חוק שיזמתי, המבקשות לקדם את השאיפה להפיכת מדינת ישראל למדינת האזרחים ולהכרה במיעוט הערבי בישראל כבמיעוט לאומי. כבני מיעוט לאומי זכאים הערבים בישראל למילוי צורכיהם התרבותיים בצורה שווה ולניהול עצמי שלהם, כלומר, של ענייניהם התרבותיים.

ההצעה שאני מביא כאן מבקשת לעשות תיקונים בחוק הרשות השנייה בשלושה מישורים:

א. תפקידי הרשות. שינוי הגדרת תפקידי הרשות, כך שישקפו את צרכי כלל האוכלוסייה ואת היותה של המדינה רב-תרבותית, שבה קיים מיעוט ערבי גדול – כחמישית מאוכלוסיית המדינה, וקיימות בה, לפי החוק, שתי שפות רשמיות.

ב. ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדות הרשות. ההצעה מבקשת להבטיח ייצוג הולם לאוכלוסייה הערבית במועצת הרשות השנייה. אומנם, כיום מכהנים במועצה שני חברים ערבים מתוך 15 חברי מועצה, אך יש להבטיח זאת בחוק, ודאי בתקופה שבה פועל המחוקק ברוח זו בתחומים אחרים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם בחוק מבטיחים שיהודים יהיו – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, ולא צריכים, כי זו מדינת היהודים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה להפלות – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, הוא רוצה לשריין, כי המיעוט – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אילו הייתי סומך על התרבות הפוליטית-הדמוקרטית במדינת ישראל, הייתי אומר – לא, אבל במדינת ישראל יש, לצערי הרב, כללי משחק דמוקרטיים, אבל אין תרבות דמוקרטית; אין תרבות פוליטית-דמוקרטית. אני רוצה להבטיח זאת בחוק, כי אני לא יודע מה יקרה מחר. כפי שאנשים ביקשו שיבטיחו בחוק שיהיה להם ייצוג בדירקטוריונים, אני רוצה להבטיח בחוק שיהיה ייצוג לערבים במועצת הרשות השנייה, במיוחד בזמן – אדוני, חבר הכנסת ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – מבקש מכם להצביע בעדו לראש ממשלה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – – חבר הכנסת ריבלין, במיוחד בזמן שיש תהפוכות פוליטיות ויש ניסיון להרחיב את מועצת הרשות השנייה, להכניס מתנחלים, כך שתהיה הלבנה של ערוץ-7. אין לי ביטחון כלל שבמועצה הזאת יהיו ערבים בשנה הבאה ובשנה שאחריה, ולכן אני רוצה להבטיח בחוק שיהיה ייצוג ערבי במועצת הרשות השנייה.

המישור השלישי – כללי שידורים בערבית, ושם אני מכניס תיקונים. ההצעה מבקשת להבטיח, כי חמישית, לפחות, מההפקות המקומיות – מההפקות המקומיות, לא מהכול – יהיו בשפה הערבית, יופקו על-ידי מפקים ויוצרים ערבים, וכי כל תוכנית בשפה זרה המתורגמת לעברית תתורגם גם לערבית, מה שלא קורה בערוץ-2.

אנחנו יכולים, חברי הכנסת, לקבוע באמת, כל אחד שצופה – אין ערבים בערוץ-2, אין אפילו נושא ערבי בערוץ-2, לא בחדשות ולא בתוכניות. מקסימום, מביאים אותך למקומות שבהם אני אפילו מסרב להופיע, באיזה טוק-שואו כמוצג, עם איזה קוקסינל ועם לא יודע מה, ופוליטיקאי, וכמוצג מביאים ערבי לטוק-שואו, ולמקום כזה אני מסרב ללכת.

אבל הערבים – לתוכניות רציניות, להביע דעה על מה שקורה בחברה הישראלית: יחסי דת ומדינה, כלכלה, תרבות, רווחה, שוויון בין המינים – לא מביאים אותם. את הערבי מביאים, בדרך כלל, רק בשביל לדבר על הערבים, שתהיה לו דעה רק בנושא הערבים. אין לו דעה בשום נושא אחר, הוא לא מקובל. אבל אפילו בזה – – –

בנימין אלון (מולדת):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חדשות ערוץ-2 מתעלמות בסך הכול מהערבים, אפילו בנושאים ערביים. אין ערבים בערוץ-2.

בנימין אלון (מולדת):

"פנורמה" – לא ראית? תוכנית מיוחדת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

טוב, תהיה רציני. מה לעשות? עכשיו אני אגיד לכם פנורמה, שמנורמה. השידורים הקיימים בערבית, אני אספור לך אותם – שלוש תוכניות בנות חצי שעה, אף לא אחת מהן ב"פריים טיים". מדובר בהפקות זולות, שאפשר להתווכח על איכותן, ונראה כאילו נעשו כדי לצאת ידי חובה, כי התקנון קובע להן חצי שעה, לפחות, בשבוע. אז כל אחת מהן עשתה חצי שעה בשבוע, זה הכול. זה מה שמגיע לערבים – חצי שעה בשבוע בערבית: "מסאראת" – זה שעשועון; "אהלן וסהלן" – תוכנית ילדים; "ג'יני והקפטן" – תוכנית ילדים; "השבוע" – מגזין חדשות.

בנדיבות נכלול בחישובינו גם שתי תוכניות בנות חצי שעה, גם הן בשעות נטולות צפייה, העוסקות בדו-קיום יהודי-ערבי: "שבת סלאם" – סרטי תעודה, "נקודת מפגש" – מפגש בין נוער יהודי וערבי – גם שם זו תוכנית יהודית-ערבית, לא תוכנית ערבית.

סך הכול, מדובר בשלוש שעות מתוך 142 שעות שידור שבועיות; שלוש מתוך 142. אנחנו חמישית מהמדינה הזאת, חמישית. זה לא מוכר, אין לזה רייטינג, זה הכול. הערוץ הציבורי עוד הרבה יותר מכובד מזה; הרבה יותר מכובד מזה, כלומר, הערבים במדינת ישראל מקבלים 11.2% משידורי הערוץ השני. אם ניקח תוכניות ערביות ממש, שהן לא ערביות-יהודיות, בייצור משותף וכו', נקבל 1.4%. אני לא רוצה לדבר על התרגום – לא מתרגמים בערוץ-2. בערוץ-2 פשוט לא מתרגמים. סרטים וכו' מתרגמים רק לעברית.

בדעותי, חסיד ערוץ ציבורי, אבל אם ערוץ BBC אני חושב, שהכנסת – מבחינה זאת, הרי אני חסיד ה-פרטי, אסור שישלטו בו רק חוקי השוק והרייטינג. אם המרכז הפוליטי והפופוליסטי של מדינת ישראל לא רוצה לראות ערבים, לא מראים לו ערבים בערוץ-2, או שמביאים אותם לאיזה טוק-שואו עם כל מיני אנשים, כמוצג, אבל לא כאנשים שיש להם דעה פוליטית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אחמד טיבי הוא כוכב ערוץ-2.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מוצג שלך, אני יודע מה זה?

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה נגעת בנקודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא היועץ שלי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

תוצר שלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אז שימו אותו בטוק-שואו. עכשיו אכפת לי – אחמד טיבי.

אלה מוצגים בטוק-שואו, עם שחקן ושחקנית, פוליטיקאי וכו', אבל אין דעה פוליטית, רעיונית, כלכלית בענייני רווחה, באיזה עניין. ערוץ-2 מתעלם. לכן אני רוצה ייצוג גם שם, שלא יהודים יקבעו לבדם את הדברים האלה.

המצב הזה חייב להגיע – אתה לא יכול להציג את הערבים על-ידי מומחים לענייני ערבים או על-ידי במאים יהודים, יוצרים יהודים וכו', ולא לתת לערבים אזרחי מדינת ישראל להתבטא.

הערוץ השני הוא ערוץ פרטי-ציבורי, באיזה סידור מיוחד. אנחנו חלק מהציבור, אנחנו רוצים את חלקנו, כערבים, בענייני הציבור במדינה הזאת, רוצים את חלקנו, וחלקנו – אני לא רוצה להתווכח על אחוזים – צריך להיות הולם, צריך להיות נאות, ולא שיביאו פעם אחת מומחה לענייני ערבים לדבר עלינו, פעם אחת עושים סדרה יהודית-ערבית של מפגשי נוער, פעם אחת מביאים אותך עם קוקסינל לדבר בטוק-שואו. אנחנו לא קיימים באמת וברצינות בתוך הערוצים הציבוריים, לא בקבלת ההחלטות ולא בקביעת המדיניות. גם את התרבות שלנו צריך לכבד כתרבות. היא חלק מתרבות אדירה שקוראים לה התרבות הערבית. היא צריכה לקבל את הכבוד המגיע לה.

רק כך יצמחו יוצרים ערבים במדינה הזאת. איפה הם יצמחו? אם הם לא קיימים בבמות היצירה, אם לא ניתנת להם האפשרות לביים, ליצור ולעשות – איפה הם יוכלו ליצור? הם יברחו לארצות ערב? לאן הם ילכו? זו המדינה שבה הם אזרחים? זו התרבות שלהם? צריך לתת גם להם את האמצעים להתפתח וליצור, גם אמנותית, גם תרבותית, וגם דעתנו הפוליטית יש מקום שהיא תתבטא. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בימי המונדיאל, חבר הכנסת ריבלין, אני לא יכול אלא להזכיר גם את הספורט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה חשוב מאוד.

היו"ר ל מסאלחה:

נהנית מהמשחק אתמול?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל מסאלחה:

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו קובע בסעיף 5 את תפקידי הרשות וסמכויותיה. סעיף 5(ב) קובע, כי במילוי תפקידיה תפעל הרשות, בין היתר, במגמה "לקיים שידורים בשפה הערבית לצורכיה של האוכלוסייה הדוברת ערבית ולקידום ההבנה והשלום עם המדינות השכנות בהתאם למגמות היסוד של המדינה".

בהתאם לחוק, קבעה מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו את העקרונות ליישום ההוראה הנ"ל, הן לגבי השידורים בערוץ-2 והן לגבי שידורי תחנות הרדיו האזורי. בכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו נקבע בסעיף 10(ג): "בעל זיכיון ישדר תוכניות מגוונות בסוגיהן ונושאיהן הדוברות בשפה הערבית, או מתורגמות לערבית רהוטה באמצעות כתוביות תרגום או דיבוב בשפה הערבית, בהיקף של לפחות ארבע שעות שבועיות, וכן לשדר תוכנית מהפקה מקומית בת לפחות חצי שעה בשבוע בשפה הערבית".

בזיכיון לשידורי הרדיו האזורי נקבע, בין היתר, כי "בעל זיכיון יעניק לתחנה אופי מקומי, קהילתי, וייתן ביטוי למרקם החברתי-התרבותי של אזורו ולהיבטים המקומיים והאזוריים של הנושאים המפורטים במגמות הרשות בסעיף 5(ב) לחוק".

להלן פירוט שידורי ערוץ-2: 1. "דרוויש מארח" – תוכנית המשודרת בימי ראשון, בשעה 12:30. אורך התוכנית חצי שעה. תוכנית אירוח המשולבת בהופעות אמנים וזמרים; 2. "אהלן וסהלן" – תוכנית המשודרת בימי שלישי, בשעה 12:00. אורך התוכנית חצי שעה. לא אפרט; 3. "פסטיבל פקיעין" – תוכנית של שלושת-רבעי שעה; 4. "ג'יני והקפטן" – תוכנית המשודרת בימי חמישי, אורך הסדרה חצי שעה; 5. "מסאראת" – תוכנית המשודרת ביום שישי, וכו' וכו'.

נוסף על כך יש תוכניות המובאות בתרגום לערבית – "החוזה", "קרוב רחוק", "היפים והאמיצים", "פורט צ'ארלס", "החברים של קלוד", "סודות העיר", "משימה בלתי אפשרית" וכו' וכו'.

תחנות הרדיו האזורי שיש בהן ביטוי לאוכלוסייה הערבית הן "רדיו 2000", "רדיו אמצע הדרך", "רדיו כל רגע", "רדיו ירושלים", "רדיו דרום" וכו' וכו'.

נוכח כל האמור לעיל עמדנו, כי אין מקום לתיקונים המוצעים בהצעת החוק הנדונה, לא מהבחינה העקרונית ולא לגופו של עניין. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

– – – אתה מציע – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

להסיר.

היו"ר נ' מסאלחה:

להסיר את הצעת החוק. תודה רבה.

חברי הכנסת אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיב.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, הוא רוצה להגיב. מותר.

היו"ר ל מסאלחה:

זכותך. בבקשה, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה אמרת – הצבעה.

היו"ר ל מסאלחה:

רק רגע. חבר הכנסת מאיר שטרית, יש לו זכות להגיב. בסדר? הוא לא אמר שהוא רוצה להגיב.

קריאות:

היו"ר ל מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת עזמי בשארה. זכותו. כל עוד הוא לא רצה, הוא לא רצה, ואני צריך לעבור להצבעה.

שבח וייס (העבודה):

לא היתה קואליציה. בגלל זה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל מסאלחה:

עם כל הכבוד, לא ערכתי הצבעה, ומותר לי לחזור, לפי התקנון. אם את היית בעלת הצעת החוק, את היית מסכימה? הוא לא רצה להגיב.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל מסאלחה:

לא, בעיקרון הוא צודק, כי לא ערכתי הצבעה. בבקשה, חבר הכנסת בשארה. יש לך חמש דקות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אולי זו הפעם השלישית שאני מוצא את עצמי במצב כזה בכנסת הזאת.

אדוני היושב-ראש, מה שאני הולך לעשות – וכבר יש לי מתנדבים אמריקנים לעניין זה – הוא לתרגם את כל החוקים האלה לאנגלית ולשלוח אותם לקונגרס; לשלוח אותם לחברי הקונגרס אחד אחד. מה AFFIRMATIVE דוחים כאן במדינת ישראל? אילו חוקים ממשלת ישראל מתנגדת ליישומם? חוקים של ACTION, מהסוג הכי פשוט, וחוקי שוויון.

מה אני מבקש כאן בחוק הזה? אני מבקש שייתנו לאוכלוסייה הערבית שעות בערוץ ציבורי. מה יותר קל מזה, מה יותר פשוט מזה? מה ביקשתי בחוק ייצוג הערבים בוועדות לתכנון ובנייה? ביקשתי שישתלבו בוועדות לתכנון ובנייה. בא ראש הממשלה, רץ לכאן כדי לבטל את הדבר הזה. האנשים כאן מתנגדים בצורה הכי ברורה לשוויון האוכלוסייה הערבית, ואחרי שהם מתנגדים, הם אומרים שאנחנו בעצם לא רוצים שוויון, אנחנו רוצים להיפרד מהמדינה, אנחנו רוצים להיבדל. כל מה שאנחנו – היו נגד. לא CIVIL SERVICE מבקשים הוא אינטגרציה ושוויון. וכל פעם, גם בחוק שירות המדינה – רוצים ייצוג לערבים בשירות המדינה. עמדת הממשלה היתה נגד.

אני אומר: על זה תתחרטו, על זה תתחרטו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שבח וייס (העבודה):

אתם הצלתם אותם.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני אומר לכם: כל פעם שאנחנו מביאים דרישה לשוויון לגיטימי, יש התנגדות. מה אני מבקש? אני מבקש להקים טלוויזיה ערבית? אני מבקש אינטגרציה. עכשיו תגידו לנו: אתם נגד אינטגרציה. אתם נגד אינטגרציה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתם נגד שוויון, אתם נגד אינטגרציה. מה אנחנו מבקשים? אנחנו מבקשים שעות שידור. מה יותר פשוט מזה? אנחנו רוצים ייצוג הולם של האוכלוסייה הערבית במועצת הרשות השנייה. אתם אומרים: לא.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה הדבר הכי פשוט שיש. העמדה האנטי-ערבית העקבית של הקואליציה הזאת – – –

שבח וייס (העבודה):

אתם הצלתם אותה, את החבורה הלאומנית הזאת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, אני לא הצלתי אותה. לדעתי, אני הצלתי את הצבא. אנחנו הצלנו את הצבא, לדעתי. אני אומר:
עמדה כזאת – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא, לא, לא.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה "לא"? אני אומר לך מה דעתי. מה אכפת לך אתה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, לא יכול להיות דבר כזה, שחבר הכנסת וייס אומר: הממשלה הלאומנית הזאת. מה זה פה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

נו, מה?

היו"ר ש' וייס:

חבורה לאומנית כזאת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבורה לאומנית.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מה זה פה?

שבח וייס (העבודה):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת וייס, חבר הכנסת וייס — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שבח וייס (העבודה):

— — —

איתן כבל (העבודה):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אדוני היושב-ראש, תבקש ממנו לחזור בו, תבקש ממנו לחזור בו.

שבח וייס (העבודה):

אני לא חוזר בי.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני סגן השר, אני לא רוצה לבקש ממנו לחזור בו. אתה תגיד מה שאתה רוצה, הוא יגיד מה שהוא רוצה. זו קריאת ביניים.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

שבח וייס (העבודה):

אני לא חוזר בי.

היו"ר נ' מסאלחה:

זו קריאת ביניים. בבקשה, חבר הכנסת בשארה. תסיים.

קריאות:

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתם — — — הכי גדולים שיש.

היו"ר ל מסאלחה:

סגן השר, חבר הכנסת ריבלין, תנו לו לסיים. יש לו רשות הדיבור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני, הוא האשים אותנו — — —

היו"ר ל מסאלחה:

הוא רוצה לסיים. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה שקורה כאן, בצורה עקבית וקונסיסטנטית — כל פעם שיש הצעה בכיוון של שוויון, אתם מתנגדים לה. אתם מתנגדים לשוויון. זאת ממשלה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בוא אתנו לקואליציה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אף חבר כנסת לא קיבל שמונה עמודים בעיתון ה"ארץ".

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה לאומן — לא אתה, הוא. אתה לאומן ואפילו פאשיסט, ואני לעולם לא חוזר בי. אז עכשיו תשמע אותי היטב. חתיכת פאשיסט. שב בשקט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

— — — אף חבר כנסת לא קיבל — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת, סגן השר, מספיק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שמונה עמודים בעיתון ה"ארץ". אף חבר כנסת לא קיבל.

היו"ר נ' מסאלחה:

תסיים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, זו קואליציה שראש הממשלה שלה נבחר תחת הססמה הגזענית "טוב ליהודים" — כלומר, לא לערבים. הוא רץ להצביע נגד כל הצעה שיש בה שוויון לערבים ומסתובב בחוגים שצועקים "מוות לערבים". וכאשר הוא רוצה לצאת מגדרו בגינויו הוא אומר: לא, לא מוות לערבים. זאת היתה התשובה האחרונה שלו גם כשהוא שמע. במקום להגיד: לא, אסור, תפסיקו וכו', הוא אומר להם: לא, לא, לא; לא מוות לערבים. זה מה שיש לראש הממשלה שלי להגיד. זה מה שיש לו להגיד על הצעקות "מוות לערבים".

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת בשארה, תודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מהאיש הזה אני מצפה לשוויון? אני לא מצפה לשוויון. אתם לפחות חושפים את עצמכם בנושא הדמוקרטיה והשוויון במדינת ישראל. את הדבר הזה אולי נתרגם לאנגלית.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה רבה לחבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת שבח וייס, אני מצטרף אליך בעניין הקריאות האלה.

היו"ר ל מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה. הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדותיה וכללי השידורים בערבית), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת עזמי בשארה. מי בעד?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תפקידי הרשות, ייצוג לאוכלוסייה הערבית במוסדותיה וכללי השידורים

בערבית), התשנ"ז–1997, נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, לפחות חלק מהחרדים אתך. 18 בעד, 21 נגד, אחד נמנע. הצעת החוק לא אושרה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת רפאל פנחסי. בבקשה אדוני.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

חברי הכנסת – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת. חבר הכנסת גדעון עזרא. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת גדעון עזרא, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה, אני מבקש שתשתוק. חבר הכנסת גדעון עזרא, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת גדעון עזרא, קראתי אותך לסדר פעמיים. אני מבקש ממך. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אפילו לא שומע.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים מטעם סיעת מרצ בוועדת הכספים מ-21 ביולי 1998, כדלקמן: במקום חבר הכנסת אמנון רובינשטיין ייכנס חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת אברהם פורז ישמש כממלא-מקום בוועדת הכספים. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה.

הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים קטינים), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, הנושא הבא – הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים קטינים), התשנ"ח-1997; הצעת חוק פ/1701, של קבוצת חברי הכנסת. יש תשובה של סגן השר. בבקשה, אדוני סגן שר החינוך, אתה רוצה להשיב?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אני מנמק מהמקום, או אין צורך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תשובה. אדוני סגן השר, אתה מייצג את הממשלה. אתם בעד או נגד?

היו"ר נ' מסאלחה:

כתוב כאן: תשובה. סגן השר מוסה פלד, בבקשה. חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה כבר נימקת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני אעשה זאת בקצרה.

הממשלה בעד. אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת רובי ריבלין. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, מי בעד הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים קטינים), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת רובי ריבלין וקבוצת חברי הכנסת? מי בעד אישור הצעת החוק והעברתה לוועדת החינוך והתרבות?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הספורט (תיקון – העברת ספורטאים קטינים),
התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה, והיא עוברת לוועדת החינוך והתרבות.

הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2176, של
קבוצת חברי הכנסת. תנמק חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת לשוב ולהעלות על סדר-היום את הצעת חוק הגנים
הטיפוליים, שהוצעה על-ידי קבוצת חברי כנסת. אני אקרא בשמותיהם: חברי הכנסת נסים דהן, נעמי
חזן, דוד טל, מיכאל נודלמן, סאלח סלים, אחמד סעד ודוד צוקר.

חברי הכנסת, הנושא שהצעת החוק עוסקת בו הוא אולי הנושא המוזנח ביותר כרגע בטיפול בילדים
בגיל הרך. הכנסת אישרה לפני כעשור את חוק החינוך המיוחד וקבעה שהוא יחול על ילדים מגיל
שלוש. אבל ילדים שנולדים עם בעיות קשות של התפתחות, עם נכויות, עם ליקויים גופניים ואחרים,
הילדים האלה צריכים את הגן המיוחד שבו גם יקבלו את החינוך, אבל גם יטפלו בהם וייתנו להם

שירותים פרא-רפואיים, כמו ריפוי בעיסוק, כמו קלינאות תקשורת. הם צריכים זאת כבר מגיל שנתיים.

מה קורה עם ילד כזה? מי שמכיר את המשפחות האלה, שהגורל הביא אליהן ילד שאינו מדבר, אינו הולך, ילד עם בעיות קשות של שמיעה, ילד עיוור, יודע שאין להן לאן לפנות, או כמעט אין להן לאן לפנות. בגנים רגילים, במעונות יום רגילים, לא קולטים את הילדים האלה, כי בגן עם 30 ילד אי-אפשר לקלוט ילד כזה עם נכות קשה, עם מגבלת התנהגות קשה. יש גנים מעטים מאוד שמתאימים להם. ולכן, ילדים רבים מפסידים שנה ושנתיים בתקופה הכי קריטית של ההתפתחות שלהם, רק משום שעד היום לא מצאנו את השקלים הספורים שאנחנו צריכים כדי לממן את התוכנית הזאת ואת הגנים האלה.

חברי הכנסת, אנחנו מדברים על ילדים עד גיל שלוש, בדרך כלל מגיל שנתיים, שבו כבר מגדירים בערך מה יש לילד. מדובר בחוק הזה בקבוצה מצומצמת מאוד של ילדים שאושרה להם קצבת נכות, קצבת ילד נכה. בביטוח הלאומי ההגדרה לילד נכה היא קפדנית מאוד וקשוחה מאוד, ורק ילדים עם נכות קשה ביותר זוכים לקבל את הקצבה הזאת. החוק עוסק רק בקבוצה הזאת של הילדים; לא בכל הילדים שיש ליקויים בהתפתחותם. לכן אנחנו מדברים על כמה מאות ילדים שנחוץ להם הטיפול המיוחד הזה.

חברי הכנסת, יחד עם אנשים בעלי תפקיד ואחריות במשרד הבריאות ובמשרד העבודה והרווחה, בעיקר הפרופסור אשר אור-נוי ממשרד הבריאות וד"ר נירה דנגור ממשרד העבודה והרווחה וכן בעלי תפקידים נוספים, אנחנו יושבים ועובדים על הנושא הזה כבר שנתיים. עבדנו על הנושא הזה, והיום אנחנו יכולים להתקדם לגיבוש נוסחה מוסכמת על שני המשרדים שאמורים לטפל בו. שני המשרדים שאמורים לטפל בנושא הזה הם משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות, מאחר שמשרד החינוך לא מטפל בילדים שהם בני פחות משלוש.

אני מוכרחה לומר, ששני המשרדים האלה מגלים כבר היום רגישות רבה מאוד לנושא הזה. הם יודעים שמדובר בילדים בסיכון גבוה. הם יודעים שזו פשוט הצלת נפשות, ולכן הם מוכנים לתת את כל הגיבוי, גם המקצועי, וגם את כל היכולת שלנו.

לכן, חברי הכנסת, אני חושבת, שעם שיתוף הפעולה של הוועדה לגיל הרך אנו כבר יצרנו משהו. אני מבקשת שהכנסת תאשר את הצעת החוק והיא תועבר לוועדה לגיל הרך. תודה רבה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

השר ישיב.

היו"ר אדרי:

אני מבקש משר העבודה והרווחה להשיב על הצעת חוק הגנים הטיפולים – של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, באמת שאין הרבה מה להאריך פה, הדבר הוא כל כך צודק, כל כך נכון, כל כך חיוני, כל כך מחויב – אני אפילו מתפלא למה זה לא נעשה לפני הרבה הרבה שנים, לפני עשרות שנים.

אני רוצה לברך את חברת הכנסת גוז'נסקי על הצעת החוק הזאת, ואני מוכרח לומר שוועדת השרים – – –

היו"ר ל אדרי:

אני מבקש, זה לא מקובל, אני מבקש.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

למרות ההתנגדות של ועדת השרים, אני חושב שיש מקום לתמוך בחוק, ואני מקווה שחברת הכנסת גוז'נסקי תסכים שזה יבוא בהבנה אתנו לקראת הקריאה הראשונה. באופן אישי אני תומך בחוק ומציע להצביע בעדו.

היו"ר ל אדרי:

לאיזו ועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ועדת הכנסת.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק הגנים הטיפוליים – של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי? ההצבעה החלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — לגיל הרך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הכנסת.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 19, נגד – אין, נמנעים – אין. 20 בעד, אנחנו מוסיפים את קולה של חברת הכנסת ענת מאור.
בסך הכול 20 בעד, אין נגד. לאיזו ועדה? – אין הסכמה. ועדת הכנסת תכריע לאיזו ועדה תעבור
הצעת החוק להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998,
מאת חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. אינו נוכח. אנחנו עוברים הלאה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, הצעת החוק יורדת מסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. חבר כנסת שייקרא לדוכן ולא ימצא באולם המליאה – אנחנו לא נעלה את הצעת החוק
או ההצעה לסדר-היום באותו יום. זה התקנון, ברור.

שבח וייס (העבודה):

מה עם חברי הכנסת מירום וגולדשמידט?

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת בן-אליעזר נמצא, הוא פשוט לא שמע.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

— — — לא שמעתי.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – כשרויות), התשנ"ו-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – כשרויות). חבר הכנסת מאיר שטרית ישיב על הצעת החוק. אתה רק יכול לבקש להסיר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאני מבקש, להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אם אתה יכול לבקש להסיר, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שמוגשת לפנינו איננה מקובלת על משרד המשפטים. לצערי, שר המשפטים איננו בארץ, וועדת השרים לענייני חקיקה מתנגדת להצעת החוק לעניין זה של אימוץ ילדים, כיוון שהצעת החוק איננה עולה בקנה אחד עם החלטות הממשלה בעבר בעניין הזה ועם החלטות הכנסת בעבר בעניין הזה.

אני לא יודע מי מבין חברי הכנסת מייצג את המציעים, אז אני לא יכול לפנות אליו. יש מישהו שמייצג את המציעים?

היו"ר ל אדרי:

אין לי שמות של המציעים גם כאן, גברתי סגנית מזכיר הכנסת – – –

אפי אושעיה (העבודה):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, זו רק תשובה והצבעה. אני רוצה לומר מדוע אני מתנגד להצעה. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, הצעת החוק הזאת עלתה עם שורה של הצעות חוק ביום הילד. בדרך כלל, יושב-ראש הכנסת נותן אפשרות לחברי הכנסת להעלות ביום הילד הצעות שנוגעות לענייני ילדים, מתוך רצון שהכנסת תבטא את תמיכתה בנושא.

אפי אושעיה (העבודה):

במישור ההצהרתי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, במישור ההצהרתי, לא לצורך העברת חקיקה. חברי הכנסת לוקחים את העניין ההצהרתי ומביאים אותו לחקיקה. לכן גם לא הובא העניין להצבעה באותו יום. לכן אני פונה לחברי הכנסת ומבקש לא ננצל לרעה את העניין הזה, כי אחר כך נצטרך לבטל את כל הדיונים האלה שמתקיימים בכנסת בנושאים באמת חשובים.

אפי אושעיה (העבודה):

אז פה כאילו לא היה דיון – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בדיוק. לכן אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ל אדרי:

יש תשובה והצבעה. מאחר שהשר לא נוכח, יש רק אפשרות לחבר כנסת שמבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

ענת מאור (מרצ):

אתה משיב במקום הממשלה? אז אני לא יכולה להשיב עכשיו. אני יכולה להשיב בתור מציעה.

היו"ר ל אדרי:

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה, את יכולה להשיב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל אדרי:

היא יכולה להשיב על-פי התקנון, אדוני, מאחר שאתה ביקשת להסיר והשר לא השיב. זכותה של חברת הכנסת ענת מאור להשיב, מאחר שהיא רשומה בין מציעי החוק.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת מחברי הבית לתמוך בהצעת החוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היה מותר לה גם אם השר היה משיב בשלילה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת לתמוך בהצעת החוק. ההצעה ראויה, היא נכתבה בהתייעצות עם הרבה אנשי מקצוע. תודה רבה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 11

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון – כשרויות), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר אדר:

הצעת החוק עוברת לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הייתי בהצבעה, לא הספקתי להצביע. על-פי התקנון – – –

חיים אורון (מרצ):

גם צריך לתת לי לפי התקנון.

היו"ר אדר:

סליחה, על-פי התקנון, אדוני סגן השר צריך להיות ליד מקומו של אדוני. אם אני אתן לך, אני אצטרך גם לתת – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

— — — בפנים — — —

היו"ר ל אדרי:

אבל על-פי התקנון, אדוני היה צריך להיות ליד מושבו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להעיר, חברת הכנסת מאור נכנסה באיחור לדיון וביקשה שיצרפו את קולה והיושב-ראש צירף את קולה.

ענת מאור (מרצ):

אבל זה היה פה אחד — — —

היו"ר ל אדרי:

טוב. חברי הכנסת, אני רק מבקש, לפנים משורת הדין, חבר הכנסת שטרית. אני יודע שהודעת בקשר להצעת חוק הביטוח הלאומי, מאחר שחבר הכנסת בן-אליעזר לא היה; אני מבקש שננהג לפנים משורת הדין. אני מבקש את הסבלנות שלכם ואת ההבנה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אם אתה מצרף את קולו של בניזרי, אני מסכים.

היו"ר ל אדרי:

סליחה, אלה שני דברים נפרדים, הצבעה זה דבר אחר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אותו דבר על-פי התקנון — — — מהרגע שההצעה מוסרת — 60 יום.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה צודק, אבל — — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני צודק, אם יש הבנה והסכמה אנחנו יכולים לחזור.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שטרית, בנושא הצבעתו של סגן השר אתה לא צודק, ואתה יודע שאתה לא צודק. התקנון אומר אחרת. אילו הוא היה ליד מקום מושבו, הייתי סופר את קולו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, לא אני קבעתי את התקנון. חבר הכנסת שטרית, אנו מנהלים את הישיבה ברוח טובה ובהבנה. אני מבקש, בהסכמה של כולנו — תן לחבר הכנסת בן-אליעזר להעלות את הצעת החוק שלו, הצעת חוק הביטוח הלאומי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מבקש — אין לי התנגדות לנהוג דווקא הפעם לפני משורת הדין. בהצבעה הזאת נעשה במידה מסוימת קצת מחטף. למה? כנהוג, צריך לחכות חמש דקות. יצאתי

להביא את האנשים. הצעת החוק הזאת לא היתה מגיעה כלל להצבעה – – – וחבר הכנסת אושעיה הסכים ואף הוא הצביע.

אפי אושעיה (העבודה):

אני הייתי בהצבעה.

היו"ר ל אדרי:

אדוני בוודאי יודע שאני לא עושה מחטפים, ולא עשיתי מחטף בנושא הזה ונהגתי כפי שהייתי צריך לנהוג.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – לצלצל, חמש דקות – – –

היו"ר ל אדרי:

אבל אדוני יודע שפה נתקבלה החלטה, ואני לא יכול לחזור ממנה. אתה יודע זאת היטב כמוני. פה זה דבר אחר, זה נושא לסדר-היום שאפשר לשנות בהבנה. דבר זה אתה יודע, אדוני.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)

היו"ר ל אדרי:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998; הצעת חוק 1921/פ. בבקשה, חבר הכנסת בן-אליעזר.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאפשרת לי לעלות ולדבר, אף שכאשר קראת לי לא הייתי באולם.

ההצעה שאני מביא היום לכנסת היא בעצם הצעה – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לאיזו ועדה עברה ההצעה?

היו"ר ר' אדרי:

לוועדת העבודה והרווחה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כספים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אנחנו דנים בהצעת חוק אחרת. אדוני חבר הכנסת בן-אליעזר, בבקשה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אני מעלה הצעה זו ואני מרגיש שאני משמש פה למאות אלפי חיילים שמשרתים במילואים בצה"ל, ואני מעלה כאן את אחת הבעיות היותר-כואבות – השאלה של תשלומים עבור חיילי צה"ל שמבצעים שירות מילואים חד-יומי ועל-פי החוק עד היום אינם זכאים לתשלום בעבור ימי מילואים.

אינני חושב שאני צריך להסביר מה קורה היום. במצב הקיים, במסגרת הגיוס החד-יומי, זכאי חייל מילואים לתשלום רק מהיום השלישי. צה"ל מנפיק אישור לחיילי מילואים שעשו יותר משלושה ימי מילואים באותה שנה. החייל או מעסיקו נדרשים להעביר פנייה לביטוח הלאומי על מנת לקבל את התגמול בעבור ימי המילואים. אנשי מילואים אלה, והם רבים, מגויסים ללא תמורה כספית, והם נאלצים להתנתק מעיסוקם הפרטי, מצב שפוגע, לעתים קרובות, בעסקיהם ובמסגרת חייהם גם מעבר להפסד עלות יום עבודה אחד.

חיילים שהם עובדים שכירים, אין אתם בעיות, בדרך כלל, משום שהם מקבלים את השכר בעבור ימי מילואים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בכמה כסף מדובר?

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אני מדבר רק על חיילים שהם בעלי עסקים פרטיים, שלא חיים ממשכורת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לשירות חד-יומי לוקחים רק קצינים.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

לא, לא, אני מוכן להציג לך גם נתונים מצה"ל. זה לא כך. לאנשי חיל האוויר העניין הזה מוסדר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כמה זה עולה בשנה?

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אני מניח שזה לא הרבה. מעט מאוד תקציב.

חיילים שכירים מקבלים, בדרך כלל, את השכר בעבור ימי מילואים במסגרת הגיוס החד-יומי דרך מעבידיהם. אבל כאשר מדובר בחיילים עצמאים – הם צריכים לצבור את ימי המילואים ולדרוש מהביטוח הלאומי תשלום בעבור ימי המילואים שנצברו מעל לשלושה ימי מילואים.

בשנה האחרונה הוגשו מאות כתבי אישום נגד חיילי מילואים שערקו מסיבות כלכליות. רק בחודשים האחרונים דווח לי, כי חלה עלייה ניכרת בעריקת חיילי מילואים בשל המיתון במשק. כאשר מדברים על תגמול צודק והגברת המוטיבציה לשירות בקרב חיילי המילואים, יש להבטיח, לכל הפחות, תשלום

בעבור כל יום. תגמול כזה יפצה, ולו באופן חלקי, על תחושות התסכול של חיילי מילואים העושים עשרות ימי מילואים בשנה.

חשוב לציין, אדוני היושב-ראש, שרוב החיילים שעושים שירות חד-יומי פעמים רבות בשנה, דוגמת צוות חיל האוויר ואנשי מודיעין, מקבלים כבר היום תשלום בעבור כל יום מילואים מהיום הראשון. לפיכך, הצעת החוק אינה דורשת תוספת רבה של ימי מילואים, ולא מדובר בתוספת תקציבית משמעותית.

אף שלא מדובר בתוספת תקציבית משמעותית, תשלום בעבור כל יום מילואים, גם לשירות חד-יומי, יכול להביא להגברת המוטיבציה לשרת ולהקל את התסכול של חיילי המילואים הנושאים בנטל הקשה של ימי מילואים.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, עלינו להבטיח, כי המשרתים במילואים יחוש, כי תרומתם למדינה מוערכת, ותשלום הוגן עבור ימי המילואים הוא הדרך שלנו להבטיח זאת. אני חושב, שאנחנו חייבים זאת לחיילים אלו, שמעולם לא פצו פה ולא אמרו דבר. אבל כדאי גם להטות אוזן לאנשים אלו בימים אלו, ימים של מצוקה, ימים שלפי דעתי מביאים לכך שחיילים שבעבר קיבלו את הקריאה ולא פצו פה, היום הם גם עורקים. אבקש להעביר את הצעת החוק הזו לוועדה. תודה רבה.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בן-אליעזר, על הצעת החוק.

אני מזמין את השר קהלני להשיב. אני רק מבקש לציין, ששר העבודה והרווחה הלך, מאחר שהודעתי שהנושא לא יידון היום, אבל מאחר שאפשרנו להעלות את הנושא, לשר קהלני יש הצעה בשם הממשלה. אדוני, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני ממלא גם את מקומו של שר העבודה והרווחה, נוסף על מילוי מקומו של שר הבריאות ושר המשפטים ותפקידי האישי.

שבח וייס (העבודה):

את השיא השיג יורם ארידור כשמילא שבעה תפקידי שרים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני זוכר. זה עניין של זמן, נגיע גם לזה.

שמחתי לשמוע את הצעתו של חברי פואד בן-אליעזר. אנחנו מוצאים בהצעה שלך דבר מעניין ששווה שיקול נוסף ובדיקה. לכן אנחנו מבקשים לדחות את ההצבעה ולתת לנו זמן לדון בסוגיה הזו פעם נוספת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. חברי הכנסת, ההצבעה על חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תגמולים למשרתים במילואים), התשנ"ח-1998, תיערך במועד אחר.

הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים)

(תיקון – רישום נישואין), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון – רישום נישואין), של חבר הכנסת רומן ברונפמן – הצעה פ/2093. אדוני, בבקשה.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שמובאת על-ידי היום לכנסת מדברת על רישום והתרת נישואין למשפחות מעורבות, דהיינו, משפחות שבהן שני בני הזוג שייכים לדתות שונות – יהודים ולא-יהודים, מוסלמים ונוצרים.

המצב עד עכשיו הוא, שהמסגרת החוקתית לרישום אינה קיימת, ועל-ידי כך רבבות אזרחי ישראל מופלים לרעה. התרת הנישואין מתבצעת באמצעות היועץ המשפטי לממשלה, וכפי שהיה נהוג עד שנת 1990 – כאשר הגל הגדול של עלייה מברית-המועצות עוד לא הגיע ארצה – היועץ המשפטי טיפל ב-200-250 מקרים לשנה, והיה ביכולתו לטפל בהם בפרק זמן סביר. מ-1990/91 ואילך, כאשר יש בישראל עשרות אלפי משפחות מעורבות ומספר מקרי הגירושין עלה בהשוואה לשנים קודמות, מצטברים היום על שולחנו של היועץ המשפטי לממשלה כ-2,000 מקרים בשנה, והמסד לא מסוגל לטפל בצורה נאותה במקרים האלה.

הצעת החוק באה לפתור את הבעיה ולהקים מסגרת ממוסדת לרישום ולהתרת נישואין למשפחות מעורבות במסגרת בית-המשפט לענייני משפחה.

אני חייב להגיד, שלפני שהעליתי את ההצעה להצבעה, ניהלתי מגעים עם הרבה מאוד גורמים, לרבות גורמים ברבנות הראשית, במפלגות הדתיות והחרדיות, במוסדות המחקר, במכוני מחקר ובמכון לדמוקרטיה, ולהפתעתי קיבלתי תשובות מאוזנות כמעט מכל הקשת הפוליטית והדתית בישראל.

הגעתי גם להבנה, שבמקביל להעברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת תוקם ועדה מקצועית על-ידי הממשלה, על-ידי שר המשפטים – ועדת מומחים שתבדוק את הנושא ותחפש פתרונות ראויים בתוך פרק זמן סביר.

אני מניח שזוהי הפעם הראשונה בתולדות המדינה, שעל-ידי קידום חקיקה הזו – על-ידי חקיקה או על-ידי פתרונות של הוועדה – ניתן לעשרות אלפי אזרחים הרגשת שוויון, הרגשה שתלווה אותם כאזרחים שווי ערך במדינת ישראל.

חבר הכנסת שטרית אמר לי משהו שמשך את תשומת לבי.

שבח וייס (העבודה):

הוא אמר לך שנעבור להצבעה.

חמן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אני יודע מה אמרת, אני רק צריך לחזור עכשיו למה שהיה לי בראש.

הגשת הצעת החוק הזאת נעשית מתוך הסכמה, ואני חושב שזו דוגמה לכך שאנחנו מטפלים בסוגיה מאוד לא פשוטה, סוגיה מסובכת, סוגיה שנוגעת לענייני דת ומדינה, כאשר ראינו רק לפני חצי שעה את הדוגמה אולי לטיפול, או לדרך, שלא היתה מקובלת על חלקים של העם, ואני מקווה שהצעה זו, כפי שאמרתי – –

סופה לדבר (העבודה):

חמן ברונפמן (ישראל בעלייה):

– – תתקדם בהסכמה בכנסת ובוועדה המקצועית, ותוכל לזכות, כפי שאמרתי, את האזרחים שווי הערך בפתרון הולם.

רק אוסיף משפט, שבהמלצה של המכון לדמוקרטיה, שדן בהצעה שלי, אני מתכוון להכניס תיקון, שהפונים לרישום יפנו קודם לרבנות, ואם היא תסרב בתוך פרק זמן קצר, 90 יום, תועבר הבקשה לבית-משפט לענייני משפחה.

אני חוזר ואומר, כל מה שנדון פה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

זה יידון בשתי ועדות: בוועדת החוקה, חוק ומשפט ובוועדה שתוקם על-ידי המומחים, ואני מקווה שאכן ימצא פתרון.

אני מבקש מהכנסת לקבל את הצעת החוק בקריאה טרומית ולהעביר אותה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, שתטפל בה. כל טוב.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רומן ברונפמן, על הצעת החוק שהגשת לנו.

השר לביטחון פנים, שאמור להשיב, אינו נוכח.

נעבור להצבעה. מי בעד הצעת החוק ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – 11

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון – רישום נישואין), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 21, נגד – 11, נמנעים – אין. הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון – רישום נישואין) אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק זכויות הילד, שתציג חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – הצעה פ/1868.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם בהצבעה. אפשר לעבור להצבעה.

היו"ר ל אדרי:

גם במקרה זה השר אביגדור קהלני אינו נוכח. אנחנו נצביע.

סליחה, חברי הכנסת, אנחנו מצלצים, נמתין זמן-מה, ומייד לאחר מכן נצביע, על מנת שלא יהיו עוררין על ההצבעה.

שבח וייס (העבודה):

כמה זמן אתה עומד להמתין?

היו"ר ל אדרי:

מייד, אני חושב שיש הסכמה של כל הנוכחים ויש הבנה.

לאיזו ועדה, גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עבודה ורווחה.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבין שיש הבנה והסכמה שנצביע. מי בעד ומי נגד – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ח-1997,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה לא בסדר, לא עברו שתי דקות מאז הצלצול.

היו"ר ל אדרי:

יש הבנה והיתה הסכמה, אדוני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אז צרף אותי – – –

היו"ר ר' אדרי:

נוסיף את קולו של אדוני. בעד – 18, ועם קולו של חבר הכנסת אופיר פינס, בעד – 19, נגד – אין, נמנעים – אין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אותו דבר אפשר בחוק הבא.

היו"ר ר' אדרי:

הצעת חוק זכויות הילד אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

הצעת חוק זכויות הילד וטובתו, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק זכויות הילד וטובתו, התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי כנסת – הצעה פ/1947.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא אותו דבר.

היו"ר' אדרי:

ינמק חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — היה נימוק.

היו"ר' אדרי:

היה נימוק, אדוני? האם נימקת, חבר הכנסת חי שאקי? אפשר להצביע? יש הבנה?

אני רק מבקש להסב את תשומת לבנו לכך שיש תקנון ואנחנו חייבים להצביע.

אדוני חבר הכנסת שאקי, על-פי התקנון, אדוני חייב לנמק אפילו בשתי מלים, אפילו בשתי שניות. אדוני, אתה יכול לנמק.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המשפט העברי דאג מאז ומעולם לטובת הילד. חז"ל קוראים לזה: מחפשים היכן טוב לוולד יותר. זאת אומרת, שהילד עומד במרכזו של המשפט העברי. גם אם תהיה התנגשות בין הורים לילד ויתברר שטובת הילד מחייבת את תיקונו, המשפט העברי דוגל בזה.

האמנה הבין-לאומית נותנת לזה ביטוי, אלא שאנחנו במדינת ישראל מחזקים את זה; אנחנו בעד קליטת ההוראות הללו, ולכן אני קורא לתמוך בהצעת החוק הזאת, שהיא רק לטובת הילד, ללא כל שיקול פוליטי, אידיאולוגי או מפלגתי. תודה.

היו"ר' אדרי:

תודה, אדוני. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק זכויות הילד וטובתו? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק זכויות הילד וטובתו, התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם
בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 21, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת חוק זכויות הילד וטובתו אושרה בקריאה טרומית, והיא
תעבור לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הצעת חוק הגנת הדייר [נסח משולב]

(תיקון – אי-תחולת שיעורים מרביים), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנשא הבא: הצעת חוק הגנת הדייר [נסח משולב] (תיקון – אי-תחולת שיעורים
מרביים), התשנ"ח-1997 – הצעת חוק פ/1703, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק חבר הכנסת
אברהם פורז. אדוני, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, מדובר בהצעת חוק המשותפת לי ולחברי הכנסת אברהם הירשזון, מקסים לוי
ומאיר שטרית.

רבותי, חוק הגנת הדייר הוא חוק פרובלמטי. על מנת להבהיר, הצעת החוק שאני מביא היום בפני הכנסת, עניינה אך ורק בתי-עסק. אין פה שום דבר הנוגע לדירות מגורים או להגנת זכויות הדיירים בדירות מגורים; המדובר – כולו בבתי-עסק.

חוק הגנת הדייר, במתכונתו הנוכחית, קובע, כי יש סוגים של בתי-עסק שעליהם אין הגנת הדייר חלה במובן הזה שהם צריכים לשלם שכר דירה כלכלי. לעומת זאת, יש בתי-עסק שהגנה זו חלה עליהם, ואז הם משלמים שכר דירה בסכומים הרבה יותר נמוכים.

הסיטואציה הזאת איננה סיטואציה טובה, משום שהיא סיטואציה שלפיה האפשרות לקבוע שעל בית-עסק לא תחול התקרה, מסורה כל כולה בידי שר הבינוי והשיכון, ובמשך השנים שרי הבינוי והשיכון אכן שינו והוסיפו עסקים, כשהעניין הזה התגלגל כל פעם לבג"ץ ולעיתירות.

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר: אל תסתכל על הצעת החוק כפי שהיא מנוסחת, כי הכוונה שלנו היא קצת שונה. הכוונה שלי ושל המציעים היא למעשה – ואני מקווה שתסכים לכך – לפתוח דיון רחב יותר בשאלת הגנת הדייר בבתי-עסק, בשאלת דרכי ההתמודדות שלנו עם מערכת היחסים המורכבת הזאת שבין דייר לבין בעל-הבית, כשמדובר בנכסים שעליהם חל חוק הגנת הדייר, כמובן.

למי שאיננו יודע, בשנים האחרונות אין עוד הגנת הדייר, לא בדירות מגורים חדשות, לא בבתי-עסק ולא בקניונים ובחנויות הנבנות. הדבר הזה איננו קיים. את הגנת הדייר במתכונתה הנוכחית קיבלנו בירושה מהשלטון המנדטורי. החקיקה הזאת, תחילתה בתקופת מלחמת העולם השנייה, בשעה שנוצר מחסור גם בבתי-עסק וגם בדירות מגורים, והתוצאה היתה ששכר הדירה עלה. השלטון המנדטורי, כדי למנוע פגיעה בדיירים, קבע מגבלה לשכר הדירה. במשך הזמן נוצרה סיטואציה מאוד מעניינת, שלפיה בדירות המוגנות משלמים שכר דירה יותר נמוך, ואז היה שווה כלכלית להיכנס לדירה כזאת. קראו לזה אז דמי מפתח. דמי המפתח באותם ימים היו למעשה בלתי חוקיים, משום שלדייר לא היתה זכות למכור שום דבר; בסך הכול היתה לו הגנה אישית. התוצאה היתה, שבשנים הראשונות של המדינה, דמי המפתח שולמו מתחת לשולחן. לאחר מכן, כשחוק הגנת הדייר תוקן, החלו דמי המפתח להיות חוקיים.

מה הבעיה בחוק הזה ובסיטואציה שנוצרה? מצד אחד, יש קיפוח של בעלי-בתים. יש מקרים שבהם בית-העסק הוא מאוד מצליח ומשגשג. זו יכולה להיות מסעדת יוקרה, זו יכולה להיות פעילות כלכלית אחרת, והבעלים משלמים שכר דירה מגוחך. מצד שני, יש סיטואציה הפוכה, שדייר של בית-עסק שנפטר, לעולם לא מגיע לו שום דבר זולת אם מישהו מהילדים שלו או מבני המשפחה שלו עבד אתו בבית-העסק, ואז הוא עצמו הופך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת ריבלין, המטרה של הצעת החוק היא לאפשר פתיחה בוועדה. תבחן אותנו לפני הקריאה הראשונה. אני כבר אומר, ואני מוכן להתחייב על כך, שאין כוונתי להביא לקריאה הראשונה רק רשימה של עוד שניים-שלושה עסקים שוועדת הכלכלה חושבת שצריך להוסיף אותם כעסקים שאין עליהם תקרה. לא זאת הכוונה. הכוונה היא לפתוח פעם אחת, אחרי הרבה שנים שלא נגעו בחוק הזה, דיון יותר רחב בחוק הגנת הדייר ולעשות צדק עם שני הצדדים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה מאה אחוז, אבל אנחנו נשמש כמחוקק משנה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא כמחוקק משנה. חבר הכנסת ריבלין, אם החוק הזה יאושר בקריאה מוקדמת, ייפתח דיון בוועדת הכלכלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה חוק מסגרת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חוק מסגרת. צריך איזו פלטפורמה כדי שאפשר יהיה להגיע לנושא. אנחנו עשינו את הפלטפורמה הזאת, אפשר לעשות גם פלטפורמה אחרת, ואז תשפטו אותנו לפי התוצאה בוועדה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם פורז, על הצעתך.

אני מזמין את סגן שר הבינוי והשיכון להשיב על הצעת חוק הגנת הדייר [נוסח משולב] (תיקון – תחולת שיעורים מרביים). אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר ייכתב ספר תולדות הכנסת, מלבד הנושא שנדון היום כאן בקשר לבני הישיבות, אני חושב שההיסטוריון יקדיש פרק ארוך ומיוחד לנושא חוק הגנת הדייר, שאני חושב שהוא זהה לראשון במספר הפעמים שהכנסת דנה ודשה בו לאורך כל שנות קיומה.

אני רוצה לומר לכם במלוא הענווה, שאני אישית, כסגן שר הבינוי והשיכון, הקדשתי עשרות שעות עבודה ללימוד הנושא. מצד אחד ספגתי ברכות, מצד שני ספגתי עלבונות, מצד דייירים ומצד בעלי-בתים. אני אומר לכם ביושר לב, שלמדתי את הנושא הזה לעומק. בתקופתי, בשנתיים האלה, הפעלתי צוותים מומחים ולקחנו יועצים חיצוניים. גם אחרי שמינינו יועצים בנושא הזה קיבלנו חוות דעת סותרות. בסופו של דבר, הלכנו באמצע 1997 למהלך מסוים לגבי עסקים מסוימים לפי החלטת ממשלה, ועוד מעט אתייחס לזה.

בעוד ימים מספר ימונה חבר הכנסת אמנון רובינשטיין ליושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת. מובן שאני מאחל לו הצלחה רבה כחבר כנסת מלומד. אבל אני חושב, שההצעה של חברי הכנסת היא לא מקרית בעיתוי הזה והיא קשורה לבחירתו הצפויה של חבר הכנסת רובינשטיין ליושב-ראש ועדת הכלכלה, וזה לגיטימי לחלוטין.

בדברי ההסבר להצעת החוק של חברי הכנסת הנכבדים, שחבר הכנסת פורז הוא המוביל ביניהם, נאמר, כי מוצע להסמיך את ועדת הכלכלה לעניין קביעת סוגי בתי-עסק אשר השיעורים המרביים לא יחולו עליהם, נוסף על סמכות הממשלה, וזאת כיוון שהממשלה לא הפעילה סמכותה זו במשך שנים רבות. חברי הכנסת, צר לי להודיע, שהעובדות הן הפוכות. הממשלה כן הפעילה את סמכותה, והיא גם התקינה תקנות בעניין זה בשנת 1997, תקנות שתחילת תוקפן ב-1 בינואר 1998.

אם הנימוק הוא שהממשלה לא הפעילה את סמכותה, אני רוצה לומר כאן שהעובדות הן הפוכות. אולי אני לא יכול להיות אחראי למה שהיה אצל שרי הבינוי והשיכון הקודמים, שכיהנו לפני, אבל אני דווקא כן התקנתי תקנות, ולא חששתי להתמודד עם דברים שהיו בוויכוח וגם הגיעו להתמודדות ברחוב; היו מודעות רחוב נגדי על זה שאני עדיין משהה החלטות בעניין הזה. הלשכה המשפטית שלנו הודיעה על התקנות האלה לבית-המשפט העליון, שקיבל את התשובה של הממשלה.

לכן אני רוצה לומר כאן, שאם הטיעון הוא שהממשלה לא מפעילה סמכויות – לאחרונה הדבר השתנה. לכן אני מציע לדחות את הצעת החוק של חבר הכנסת פורז, שאליו מצטרפים חברי הכנסת הירשזון, לוי ושטרית. תודה.

היו"ר'ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן השר, על תשובתך על הצעת חוק הגנת הדייר.

על הצעת החוק חתומים ארבעה חברי כנסת. חבר הכנסת מקסים לוי הודיע לי כעת שהוא לא חתם על הצעת החוק שנדונה כעת. משום כך אני מבקש ממנו לנמק ולהודיע מה קרה וכיצד זה קרה ששמו מופיע והוא לא חתם על הצעת החוק. זכותו למסור הודעה. בבקשה, אדוני.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ודאי שאינני בא להגן על בעלי הדירות, אלא להגן על האוכלוסייה שמשכירה את הדירות הללו. שמי היתוסף להצעה לא כפי שחשבתי, ולכן אני מבקש להסיר את שמי מהצעת החוק הזו.

היו"ר ל אדרי:

אדוני חתם או לא חתם?

חבר הכנסת פורז מבקש להשיב, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת פורז, אולי תסביר לנו, לטובת מי ההצעה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת וייס, אני כבר אומר לך לטובת מי. אנחנו רוצים לקיים דיון בוועדה לאחר דיון כללי בנושא בתי-עסק המוגנים על-ידי חוק הגנת הדייר לשני הכיוונים, כי יש כאן עוולות כאלה וכאלה. אני אתן לך דוגמה: אם יש בית-עסק משגשג שלא שילם דמי מפתח ומשלם שכר דירה מגוחך – זה לא צודק לבעל-הבית. אם יש עסק שהדייר שילם דמי מפתח ולא יכול להשאיר שום דבר בירושה – זה עוול לדייר.

אני מודיע בזאת, שהחוק לא יגיע לקריאה ראשונה אלא בהסכמה עם הקואליציה. אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכלכלה.

היו"ר ל אדרי:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק הגנת הדייר ומי נגד? בבקשה, ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 9

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הדייר [נוסח משולב] (תיקון –

אי-תחולת שיעורים מרביים), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר'ל אדרי:

עשרה בעד, תשעה נגד, שני נמנעים. הצעת חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], (תיקון – אי-תחולת שיעורים מרביים), התשנ"ח-1997, אושרה בקריאה טרומית ותעבור לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי

גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר'ל אדרי:

הנושא הבא – הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז-1996; הצעת חוק פ/577, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל. אדוני, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החקלאות והשר לאיכות הסביבה, הצעת החוק שלי, שמצטרפת להצעת חוק ממשלתית שתעבור קריאה בשבוע הבא, מדברת על כך, שלכלבים שיש להם תכונות מסוכנות ראוי שיהיה תהליך של רישוי אשר יטיל אחריות גם על הבעלים שלהם.

הבעיה איננה בכלב, לפעמים הבעיה בבעלים של אותו כלב, המחנך את הכלב בצורה לא נאותה, ולכן הכלב הופך להיות תוקפני. מי מאתנו לא מכיר את הידיעות בעיתונים שאומרות ומראות לפעמים תמונות של כלב שנשך עד כדי סכנת חיים ילדים קטנים, בדרך כלל פעוטות.

כיוון שהצעה זו תצטרף גם להצעת החוק הממשלתית, אני מברך על כך שמשרד החקלאות, לאחר שנים – והפעם בראשותו של השר רפאל איתן – הכין הצעת חוק מפורטת, הכוללת כנראה גם

רשימת כלבים שיחייבו רישוי. זאת אומרת, שבתום הקדנציה הזו, הצעת חוק שתעבור בכנסת תחייב בעלי כלבים מסוכנים לקחת אחריות לכלב אם הוא מתנהג בצורה לא נאותה. לכן, אני מבקש לתמוך בהצעת החוק הזאת. אגב, הצעת חוק דומה קיימת בלא מעט מדינות בעולם. זו הצעת חוק נאותה.

אני רוצה שתדעו, שבמקומות לא מועטים סוחרים בחלקים גנובים מעמידים לפעמים כמה "רוטוויילרים" בחצר, כדי שאיש לא יגיע ולא ייגע. אני לא רוצה לומר, שגם סוחר סמים משתמשים באותה שיטה, ולפעמים סתם בעלי כלבים שהופכים למאצ'ואיסטים כשיש לצדם כלב תוקפני.

אני מקבל את דבריו של חברי, חבר הכנסת אברהם פורז. הוא אומר תמיד: אין כלבים מסוכנים, בעלי הכלבים מסוכנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם אלה שכבר אוחזים כלבים? מה עם סטפן שלי, אני צריך לגרש אותו?

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, סטפן שלך לא אכזרי, אני יודע זאת, כי הבעלים שלו לא אכזר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא אכזרי, אבל הוא כלב שאתה מגדיר אותו אכזרי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גם לי יש כלב, וגם הוא לא אכזרי. כיוון שאתה לא אכזרי, גם הכלב שלך לא אכזרי. זאת אומרת, שבעלי הכלבים צריכים לחנך את הכלבים שלהם, ואם לא, הם ייקחו על עצמם אחריות, כי כך החוק מחייב. זה יהיה באמצעות הרשויות המקומיות ובפיקוח משרד החקלאות. אני מבקש להעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם יחזקאל, על הצעתך. אני מבקש משר החקלאות ופיתוח הכפר להשיב על הצעת החוק.

שבח וייס (העבודה):

הוא מדבר דווקא על פיתוח העיר.

היו"ר ל אדרי:

מה לעשות, כתוב כאן פיתוח הכפר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לאנשי מרצ היה שלט ענק ובו כתוב: זהירות, כלב. חשבתי: מי יודע איזה כלב יש שם, פתאום ראיתי כלב כזה קטן, אמרתי: כלב כזה קטן – שלט כזה גדול. אמרו לי: אתה יודע כמה פעמים כמעט דרכו עליו?

היו"ר ל אדרי:

אדוני השר, בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ל איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האווירה קצת נרגעה, אבל אם הבנתי את הנאמר כאן, הייתי יכול לפרש זאת: פני האדם כפני הכלב – שניהם אותו הדבר, זה יונק מאופיו של זה.

לעצם העניין, חבר הכנסת אבי יחזקאל, בהצעת החוק בדבר איסור רישוי של גזעים מסוכנים של כלבים מוצע לקבוע בתקנות רשימת גזעים אלימים של כלבים שעשויים להוות סכנה לציבור ולאסור על עירייה לתת רשיון להחזקת כלבים מן הגזעים המפורטים ברשימה. יש לכך תקדים גם בארצות אחרות.

הצעת החוק נבחנה על-ידי הגורמים המקצועיים במשרדנו, ונמצא כי היא עוסקת בנושא בצורה חלקית בלבד ואין בה די כדי להסדירו לשם מניעת מקרי תקיפה, ובהם מקרים חמורים, כפי שאירעו בשנים האחרונות. לפיכך החלטנו להתנגד להצעת החוק ולפעול לחקיקת חוק שיסדיר בצורה הולמת, מלאה, ברורה ואחידה את האחזקה והפיקוח על הכלבים בישראל.

היות שחבר הכנסת יחזקאל העלה את הצעת החוק שלו, שיכולה להיות חופפת להצעת החוק של הממשלה, שתעלה בשבוע הבא, אני מציע לחבר הכנסת יחזקאל לאחד את שתי ההצעות להצעה אחת ולהעביר אותה לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני השר, ברשותך, אי-אפשר לצרף את שתי ההצעות. מה שכן אפשר לעשות – אפשר להעביר את הצעתו של חבר הכנסת אברהם יחזקאל לוועדה, וכשאדוני יביא בשם הממשלה את ההצעה שלו, יהיו שתי הצעות שיידונו בוועדה. איזו ועדה אדוני מציע?

אברהם יחזקאל (העבודה):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מסכים לוועדת הכלכלה? זו הוועדה המתאימה?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

בסדר. אני מסכים שהצעת החוק של חבר הכנסת יחזקאל תעבור לוועדה, והצעת החוק של הממשלה, שלא צריכה לעבור קריאה טרומית אלא קריאה ראשונה, תטופל יחד אתה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר החקלאות ופיתוח הכפר, על תשובתך על הצעת החוק.

יש בקשה של חבר הכנסת אברהם פורז להסיר מסדר-היום את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות של אברהם יחזקאל.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, אם לא תוותר, נצביע נגד.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעה זו היא הצעה מיותרת, כמו ההצעה שתובא על-ידי הממשלה. גם היא הצעה מיותרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר לי מה יהיה עם סטפן.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מי שיתקרב אי-פעם לגדר הכנסת ימצא שם קבוצה של כלבים, שלא הייתי מציע להתקרב אליהם בשום מקרה. אגב, הם נמצאים שם בדיוק למטרה זו – שלא יתקרבו אליהם, ואם אתה נכנס לטווח שלהם, אתה לא יוצא מזה טוב.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הם כלבים מיומנים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

השר איתן, אני חושב שזה יהיה אחד הקרבות הקשים בחייך אם תנסה לחדור לגדר, מבפנים או מבחוץ. הכלבים האלה, חלקם רועה גרמני, חלקם גזעים אחרים; אלה כלבים גדולים מאוד ונשיכתם קשה ורעה. יכול להיות כלב "רוטוויילר" או אני לא יודע מה, "פיט-בול טרייר" או אני לא יודע מה אתם מציעים, שהוא בסך הכול "פודל", במובן הזה שהוא נחמד, כי הוא גר בתוך דירה, מלטפים אותו כל היום, הוא לא רעב, ואין שום סיכוי שיתקוף מישהו.

לכן אדוני השר, הניסיון הנואל והטיפשי לחפש את האשם בגזע הוא ניסיון טיפשי, כי בעיית הכלב היא בעיית החינוך של הכלב. כלבים מכל הגזעים, שיחנכו אותם להיות כלבי תקיפה ושמירה – הם יתקיפו; וכלב מכל גזע, כאשר יטפלו בו בנועם, יהיה כלב נחמד. אני למשל – זה דבר שהתפרסם – מצאתי פעם, בכביש מהיר, מסתובב, כלב "רוטוויילר", לקחתי אותו לאוטו, מצאתי את הבעלים שלו, ולא קרה לי שום דבר. הוא היה כלב נחמד מאוד.

מה ההצעה הזאת אומרת, בעצם? מאחר שיש אולי כמה אלפי כלבים מהגזעים האסורים – מה אתם מציעים? להוציא אותם להורג? הרי הרשות המקומית לא תיתן רשיון – צריך לחסל אותם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא כתוב. אני חושב שהגיע הזמן לדעת את המציאות, והמציאות היא שצריך להעניש בעלי כלבים שלא יודעים לשמור על הכלב שלהם. אם יש לך כלב גדול – או שתחזיק אותו סגור, תשים לו רצועה, תשים לו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם יש לך כלב קטן – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

נכון, תשמור על הכלב, תעניש בעלי כלבים. ממתי אנחנו מתעסקים בגזענות הזאת? אתם מתארים לעצמכם איזה משפט שיתנהל שמישהו יגיד, התביעה תגיד במשפט: הכלב הזה הוא "רוטוויילר", והנאשם יגיד: הכלב הזה הוא מגזע אחר, ובית-המשפט ישמע עדויות של כל מיני מומחים – האם הוא מאותו גזע? יבדקו לו את השיניים, את הזנב, את הציפורניים, ויתנהל משפט שלם אם הוא באמת מהגזע האסור או לא מהגזע האסור? זאת תהיה פארכה, זאת בדיחה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה אתה מציע?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תניחו לזה. תחמיר את העונש; תחמיר את העונשים על אלה שגורמים לכלב שלהם לפגוע באנשים אחרים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תחמיר את העונש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — שהוא נחשב לכלב שעשועים — — — יכול להיות מסוכן מאוד אם מרגיזים אותו — — —

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני השר, בחמת-גדר יש תנינים, נכון? למה אתם לא אוסרים החזקת תנינים? הם יותר מסוכנים מכלבים. תנין יכול לנשוק, אבל מובן שאם איזה תנין יימלט משם – אגב, אלה אליגטורים, לא תנינים, אם אליגטור יצא משם – —

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מבקש.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — אתה תעניש את מי שנתן לו לברוח משם, ואותו דבר עם האריה בגן-החיות.

ענת מאור (מרצ):

— — —

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

עזבו אותי עם חוקים גזעניים.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת פורז, על דבריך.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז–1996 – מי בעד, מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 10, נגד – 2, נמנע אחד. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (איסור רישוי גזעים מסוכנים של כלבים), התשנ"ז-1996, עוברת לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ל אדרי:

אבקש מסגנית מזכיר הכנסת למסור הודעה. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת – מטעם ועדת הכנסת, החלטת שכר חברי הכנסת (שכירת משרדים – הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ח-1998. תודה.

היו"ר ל אדרי:

תודה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת מ' גולדמן)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מיכה גולדמן; הצעת חוק פ/2030. אדוני, בבקשה.

קריאה:

אין שאלות?

היו"ר ל אדרי:

יש שאלת אחת בעל-פה, יותר מאוחר. בבקשה, אדוני חבר הכנסת גולדמן.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998. תיקון מס' 1: בפקודת מס הכנסה, בסעיף 75א, בהגדרה "עיסוק בספורט", במקום המלה "למעט" יבוא "לרבות".

דברי הסבר: מאמני חוץ נמצאים בארץ על מנת לקדם את קבוצות הספורט שהם מאמנים בישראל. במידה רבה הם אלמנט בקידום הספורט בישראל. אין כוונה להביא מאמנים לאותם ענפים שבהם יש לנו מאמנים ישראלים, אלא אנחנו מדברים, גם כדי ליצור תחלופה של מאמנים, גם רענון וגם ובעיקר -- --

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל צריך להבין. כתוב -- -- יחולו עליו ההקלות. -- -- בענפים שאין לנו מאמנים -- --

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מסביר. בשביל זה יש דברי הסבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי בגלל – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש. המס מהווה נטל כבד ביותר על קבוצות הספורט בענפים השונים ומונע הגעת מאמני חוץ ברמה הדרושה. תיקון זה יסדיר נושא זה בחוק. לכן אני פונה גם אל אדוני שר האוצר וגם לחברי הכנסת – אין כאן ויכוח בין אופוזיציה לקואליציה. הפניות שהיו אלי קשורות לכל מרכזי הספורט, גם ל"הפועל", גם ל"מכבי", גם ל"בית"ר", גם ל"אליצור" – לכל המרכזים, כך שאני עומד פה מעל הבמה הזאת כדי לסייע, לעזור לקדם את הספורט במדינת ישראל. ודאי שבחודש של המונדיאל אנשים מודעים יותר לענף הכדורגל, אבל לא מעט ענפי ספורט במדינת ישראל זכו בשנים האחרונות לתרומה חשובה מאוד מקרב העולים החדשים – ובעיקר מהעלייה מחבר המדינות – אשר קידמו לא מעט ענפים שהיו בתרדמה שנים רבות במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מיכה גולדמן, על הצעתך.

אני מזמין את שר האוצר להשיב על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ), התשנ"ח-1998. אדוני השר, בבקשה; אנא – תשובתך.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. המציע מבקש לתת הקלות מס למאמני חוץ, ואני רוצה להדגיש, שהמחוקק נתן את דעתו לנושא הזה והעניק החל מ-1 בינואר 1997 סמכות לשר האוצר לקבוע שיעורי מס, זיכויים וניכויים על הכנסתו של ספורטאי חוץ שהגיע לישראל.

אני רוצה לומר, שאין כל מקום להרחיב בעניין זה. יתר על כן, יש פה פשוט העברת מס מירושלים למדינות זרות, מאוצר מדינת ישראל למדינות זרות, כי תושבי חוץ זכאים לקבל הקלות וזיכויים במס במדינת מושבם על-פי אמנות או על-פי חוק פנימי, ואני מציע ואני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האוצר, על תשובתך. אנחנו עוברים – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, אין שום כוונה לפגוע ולהעביר כספים מקופת המדינה החוצה לאותם מאמנים. זאת הקלה לאותן אגודות ואותן קבוצות אשר מעסיקות מאמנים טובים זרים. זאת הקלה במס הכנסה, זה לא פטור ממס הכנסה. מאחר שאנחנו יודעים שתקציב הספורט במדינת ישראל הוא תקציב מצומצם – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לא העברתם את זה בפעם הקודמת, והיית חוסך – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מסביר מה קרה. היתה טעות טכנית, אלא שאנחנו העברנו את החוק על דעת הקואליציה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בייגה מתנגד לזה.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, למה אתה אומר דברים בשם אנשים שלא מתנגדים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תאמין לי שאני אומר – אבל אני חוזר ב'.

שר האוצר י' נאמן:

אתה רוצה לתמוך? תקציב לזה כספים בגלוי בתקציב המדינה – –

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני שר האוצר – – –

שר האוצר י' נאמן:

– – אבל תפסיק עם מתן בסתר.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני שר האוצר, אין לי אתך ויכוח, אתה יודע, ואני גם לא רוצה להפוך את זה לוויכוח עם שר האוצר, ודאי שלא אתי כחבר כנסת שיודע שחלק גדול מהדברים שאתה עושה חשובים למדינת ישראל. אז אין פה ויכוח בכלל בין איש אופוזיציה לשר בממשלה שהוא לא מסכים אתו. אני לא רוצה להפוך את זה לוויכוח כזה. אני חושב שבנושא הזה אין לנו כאן ויכוח. אנחנו מנסים לעשות את הכול כדי לסייע, לעזור ולהעביר את החוק הזה, ולא כדי לנגח, לפגוע או – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת מיכה גולדמן, תהפוך את זה להצעה לסדר-היום.

מיכה גולדמן (העבודה):

למה הצעה לסדר-היום?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תעביר לדיון בוועדת הכספים, ונדון בזה.

מיכה גולדמן (העבודה):

בבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

אתה מוכן להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום?

מיכה גולדמן (העבודה):

מאחר שקיבלתי את הצעתו של יושב-ראש הקואליציה, נביא את הנושא כהצעה לסדר-היום והוא יעבור לוועדת הכספים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז.

מיכה גולדמן (העבודה):

מאה אחוז. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לציין, שלראשונה הציע את ההצעה הזו חבר הכנסת ראובן ריבלין. אני מבין שיושב-ראש הקואליציה תומך בהצעתו של חבר הכנסת ריבלין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, תודה.

מיכה גולדמן (העבודה):

להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים להצבעה, ואני מודה לחבר הכנסת מיכה גולדמן, שהסכים להפוך את הצעת החוק בדבר תיקון פקודת מס הכנסה להצעה לסדר-היום. מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 19

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת מיכה גולדמן, תאמין לי שהלכתי לברר אצל החברים שלך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, תוסיף גם אותי.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 19, ואני מבקש להוסיף את קולו של חבר הכנסת דהן, ובסך הכול 20 בעד, נגד – אין ונמנעים – אין. ההצעה לסדר-היום בדבר תיקון פקודת מס הכנסה (הקלות למאמני ספורט חוץ) עוברת לוועדת הכספים. תודה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת מיכה גולדמן – – –

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב), של חבר הכנסת אברהם יחזקאל – הנמקה מהמקום.

נסים דהן (ש"ס):

תעבור.

היו"ר ל אדרי:

אולי פה, היות שהייתי צריך לתת לפני כן גם את השאילתא – – – היתה שאילתא ואני אבקש – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אז שנייה, חצי דקה.

הצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת מ' קליינר)

היו"ר ל אדרי:

מאחר שחבר הכנסת קליינר נמצא כאן, נעבור להצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת מיכאל קליינר – הצעה פ/2143. אדוני, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש לדבר, אלא אם כן שר האוצר – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק המוגשת זהה בתוכנה ובצורתה להצעת חוק שהוגשה על-ידי כמה חברי קונגרס בקונגרס האמריקני, ומטרתה להבטיח שקרוביהם, יורשיהם או מוטביהם של יהודים שנספו בשואה ועשו פוליסות ביטוח חיים לקראת המלחמה – תופעה שהיתה נפוצה מאוד, רווחת באותה עת – לא ייתקלו בטענת התיישנות, אם וכאשר, כפי שקורה בימים אלה, הם מצליחים לגלות את עקבות הפוליסות האבודות. ברור שגם יהודים שניצלו מהשואה וגם קרוביהם של הקורבנות, מסיבות מובנות, לא הצליחו למצוא פוליסות.

אני לא אפרסם את כל היריעה של מסכת התלאות שעברו אותם ניצולים כאשר באו אחרי המלחמה לפדות את הפוליסה. זה התחיל בכך שבדרך כלל אמרו להם, שאם אין תעודת פטירה, אי-אפשר לשלם, ולא הנפיקו אז תעודות פטירה. אחר כך דיברו על כך, שהרכוש שהבטיח אותן פוליסות בארצות מזרח-אירופה, הולאם בינתיים, וזה קרה אחרי שוועדה בין-לאומית מטעם האו"ם החליטה שאפשר לפצות את המבוטחים, או בעלי הפוליסות, בלי תעודות פטירה; אבל אז כבר הולאם הרכוש בצ'כיה, בפולניה וביוגוסלביה של אז.

בסופו של דבר, רוב האנשים התייאשו, ורק בימים אלה יש התעוררות, שבין השאר הביאה לחשיפת ארכיון של למעלה מ-300,000 העתקי פוליסות ממזרח-אירופה וממרכז, ומדובר רק על חברה אחת, ולפי בדיקה שטחית 80%–90% מהפוליסות הם של יהודים. באותה תקופה היה נהוג, שחברה הזו וחברות אחרות היו באות לירידים ולשווקים ושם מוכרות פוליסות ביטוח חיים, בעצם, כאפשרות לחיסכון מובטח – כך חשבו אותם יהודים שקנו את הפוליסות – בין שזה לנדוניה ובין שזה פשוט כדי להבטיח את הכסף. רק האלפיון העליון היה מגיע לבנקים בשווייץ. רוב היהודים, הדרך שלהם, הבנק שלהם, קרן החיסכון שלהם היתה אותן חברות ביטוח. כפי שאמרתי, אותם מתי-מעט שניסו לפדות אחרי השואה, בדרך כלל לא הצליחו ולא קיבלו, בטענות שונות ומשונות, שכל הזמן גם התחלפו והשתנו.

בישיבת הפרידה שנערכה בוועדת הכספים עם המפקח על הביטוח דורון שורר, הוא התבטא ואמר: אם הייתי יודע אז כיצד מתנהגים מפקחי הביטוח האמריקנים וכיצד הם כן מכלילים את השיקולים הלאומיים המוסריים, הייתי אומר, גם בהחלטות שלטוניות-עסקיות – יכול להיות שגם אני הייתי נוהג אחרת בעניין חברה מסוימת. אני לא רוצה להזכיר, כי אני עומד כאן על במת הכנסת, ועניינה של הצעת החוק הוא לא חברה זו או אחרת ברגע זה, אלא עיקרון אחד שחל על כולם: לגבי תביעות רכוש יהודי, אין התיישנות. אין התיישנות כלפי חברות הביטוח, ואין התיישנות גם כלפי אותן מדינות, שלפחות לגבי חלק מהכספים האלה באמת הבטיחו אותם ברכוש והלאימו. גם מהן נצטרך יום אחד לבקש את הדברים.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, אם נחליט כאן החלטה, היא לא תחייב אומות אחרות. מה המשמעות של זה?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

השאלה הזאת נשאלה גם בסנאט האמריקני. המשמעות היא לגבי חברות ביטוח. היום, שתי החברות המרכזיות – לפחות אחת מהן כבר פועלת בישראל, והשנייה מעוניינת להיכנס לישראל – אומנם פומבית מביעות נכונות לקבל תביעות, לקבל פניות ולחפש את הפוליסות. אני חושב, שלצורך המשא-ומתן חשוב מאוד, גם עקרוני מאוד וגם צודק מאוד, שטענת התיישנות לא תעמוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מי שעדיין יש לו מוטבים, יש לו יורשים, על-פי חוק, שזכאים – לא שוללים משום גורם שום טענה –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נשמע את הטענות – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

– – למעט טענה אחת: התיישנות.

אני שמח להודיע – והשר אולי יגיד – שהממשלה הסכימה לתמוך בהצעת החוק בעיקרון, וביקשה להודיע שייתכן שיבקשו שינויים אחרי שהיא תעבור בקריאה הטרומית, לקראת הקריאה הראשונה, ואני הבעתי את הסכמתי לבצע את השינויים שתבקש הממשלה. תודה רבה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני – – –

היו"ר ל אדרי:

אדוני חבר הכנסת מיכאל קליינר, אני מודה לך על הצעת החוק שהצגת בפנינו. אני מבקש מאדוני שר האוצר להשיב על הצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה בסדר. הממשלה בעד הצעת החוק של אבי יחזקאל.

היו"ר ל אדרי:

אנחנו רק בשבילך עשינו את זה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, המטרה בבסיס הצעת החוק היא בהחלט מטרה ראויה. עם זאת, נראה לי כי הכלים להשגתה, כמפורט בסעיפים של הצעת החוק, רובם אינם ישימים, ולכן התנגדה הממשלה בראשונה להצעה הזאת.

כך, למשל, הגדרת "חברת ביטוח" בסעיף 2 להצעה, אשר לגביה תחול חובת הדיווח כאמור בסעיף 3, הינה רחבה כל כך, שבחלק מהמקרים לא תהיה לה תחולה כלל; "חברה קשורה", שאיננה ולא היתה מעולם מבטח, ובמקרים אחרים אין לה רלוונטיות בהווה, למשל: גוף שעסק בעבר בביטוח בישראל.

גם בעניין סעיף הפרסום, סעיף 4 להצעת החוק, נדרש הממונה לדווח על פרטים אשר אין לו כלל נגישות אליהם, ובפרט כאלה שלא פורטו בסעיף חובות הדיווח, למשל סעיף 4(א)(5).

גם סעיף 6 להצעת החוק, הדן בהקמת הקרן, מעורר שאלות לא פשוטות, כמו, לדוגמה, לגבי חוקתיות החובה להקים קרן לפיצויי קורבנות השואה.

כמו כן, הגדרת הזכאים לפיצויים מהקרן וכללי הפיצוי הספציפים במסגרתה אינם ברורים דיים, וזאת בפרט לאור העדר המידע והרישומים, כאמור בסעיף חובת הדיווח.

לאור המטרה הראויה של הצעת החוק, אני מקבל את בקשתו של חבר הכנסת מיכאל קליינר, שהצעתו תעבור בקריאה טרומית לוועדת הכספים של הכנסת, וההצעה תתוקן בוועדה, כפי שסיכמנו, בהתאם להערותינו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לאדוני שר האוצר על תשובתו. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני חוזר ב'. אני לא יכול להציע הצעה אחרת כי אני לא יכול להתנגד ואחר כך להצביע בעד.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני ביקש ואני נתתי. אם אדוני היה מודיע לי שלא, לא הייתי מזכיר את שמו.

שבח וייס (העבודה):

חשבתי שהשר יתנגד.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, אדוני. אני נהגתי על-פי הכללים.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה, של חבר הכנסת מיכאל קליינר.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה,

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 8, נגד – אין, נמנע אחד. הצעת חוק פדיון שוויין של פוליסות ביטוח של קורבנות השואה עוברת לוועדת הכספים, להכנה לקריאה ראשונה. תודה למציע, תודה לאדוני השר ותודה לחברי.

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב); הצעת חוק פ/1587. הנמקה מהמקום. חבר הכנסת אברהם יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, הצעת החוק הזאת נועדה להגביר את התחרות בין כל חברות כרטיסי האשראי, כך שיונפקו באמצעות כל סניפי הבנקים. זה במסגרת מגמה, שגם הממונה וגם המפקח על הבנקים, גם שר האוצר וגם חברי איתן כבל וכולנו יודעים, שכל שתגבר התחרות בכרטיסי האשראי, כך תרדנה העמלות, מחיר הכרטיס ירד, הצרכן ייהנה והמגוון יעלה. כדי שהדבר הזה יקבל אופי סופי וחותם סופי, אנחנו נגרום לכך שבאמצעות החוק כולם ינפיקו את כולם, קרי: כל הבנקים ינפיקו את כל כרטיסי האשראי. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. אדוני שר האוצר, אנא תשובתך.

שר האוצר י' נאמן:

הממשלה מסכימה להעברת הצעת החוק לדיון בוועדת הכלכלה, לאור הסכמתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל לשינויים שהוצעו על-ידי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.

היו"ר ל אדרי:

תודה לאדוני השר. אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבנקאות (שירותי לקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב). נא להצביע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבנקאות (שירותי ללקוח) (תיקון – כרטיסי חיוב),
התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

שמונה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה לחבר הכנסת יחזקאל, תודה לשר האוצר.

שאלות בעל-פה

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלתא בעל-פה. אדוני שר האוצר ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 256, מאת חבר הכנסת איתן כבל, בנושא: בנייה בחצרות ההורים. חבר הכנסת איתן כבל, בבקשה.

בנייה בחצרות ההורים

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, ב-20 ביוני 1998 פג תוקפה של החלטת מועצת מינהל מקרקעי ישראל, המאפשרת בנייה של בנים בחצרות ההורים ב-11% מערך הקרקע. בהמשך להצעה דחופה לסדר-היום שהגשתי, אישרה מועצת מקרקעי ישראל להאריך את תוקף ההחלטות בשנתיים נוספות, החלטה שלא אושרה על-ידי שר האוצר. כפשרה בין השרים הוקמה ועדה.

רצוני לשאול:

1. מדוע שר האוצר לא חותם על ההחלטה?

2. מתי תסתיים עבודת הוועדה?

היו"ר אדרי:

תודה. אדוני, שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר י' נאמן:

1. אכן לא חתמתי על ההחלטה, כיוון שלא נקבעו בהחלטה קריטריונים לעניין הכללת שכונות לנושא זה.

2. בגלל חילופי המנהל במינהל מקרקעי ישראל התעכבה עבודת הוועדה, לצערי הרב. אני מעריך שהעבודה תסתיים בתוך שבועיים. כשאקבל את הקריטריונים אשקול את העניין לגופו.

היו"ר אדרי:

תודה לשר האוצר. שאלה נוספת לחבר הכנסת איתן כבל.

איתן כבל (העבודה):

אדוני השר, אני מכיר את הכללים ממש מקרוב, כמעט שורה שורה. האמת היא, שהבעיה היחידה שיש למשרד האוצר נכון להיום היא אולי ריבוי שכונות שקיימות בתוך התקנה הזאת. אני פונה לשר האוצר ומבקש, מדובר ממש במקומות, באזורים וביישובים, שאם לא תתאפשר התקנה הזאת, הרי הם לא יכולים לעשות עסקות קומבינציה, כי אם הם רוצים לעשות עסקות קומבינציה, הם משלמים

את המחיר המלא של הקרקע. אני פונה אליך, אדוני, ביישוב שממנו אני בא, בראש-העין וביישובים נוספים מתעכבת הבנייה בגלל הפרשי מחירים. בלעדי ההחלטה הם לא יבנו ויפלו לנטל על המדינה.

היו"ר ל' אדרי:

אדוני שר האוצר, אנא תשובתך.

שר האוצר י' נאמן:

אני מודה על ההערה של חבר הכנסת איתן כבל. אכן, הודעתי שאני מקווה שעבודת הוועדה תסתיים תוך שבועיים, ואני אתייחס לעניין לגופו. הבעיה שהעלה חבר הכנסת איתן כבל ידועה לי, ואני אשקול את הדברים בהתאם.

היו"ר ל' אדרי:

תודה לאדוני שר האוצר ותודה לשואל.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שכונות, אדוני השר, הן בדרך כלל שכונות שיקום. אפשר לעשות מהן שכונות מצוקה או שכונות שנמצאות בערים, שכונות שהן מתחת לממוצע מבחינת חינוך, דיור ותעסוקה – שכונות מצוקה. זה בולט מאוד בכל מקום.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. אדוני רוצה להשיב?

שר האוצר י' נאמן:

אמרתי שהנושא הזה ייבדק. אני מחכה להמלצת הוועדה, ואז אבחן אותו.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לאדוני.

הצעות לסדר-היום

האירועים בגוש-קטיף

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים להצעות דחופות לסדר-היום מס' 4891, 4892, 4894, 4895, 4900, 4907, 4910, 4913, 4915, 4939 ו-4957, בנושא: האירועים בגוש-קטיף. אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אדוני, לרשותך שלוש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר בשלוש הדקות שיש לי, שראש הממשלה, במדיניות שלו – ואני לא רוצה לדבר רק על גוש-קטיף או על רצועת-עזה אלא בכלל – ראש הממשלה מחזיר את האזור לשנת 1987, לתחילתה של האינתיפאדה. אני מזכיר בערב האינתיפאדה, כאשר אותה אווירה שררה באזור. זה מה שיכול לקרות בכל רגע. מה שקרה בשבוע שעבר ברצועה הוא סימן לכך.

אדוני היושב-ראש, כל עוד 40% משטחי הרצועה נמצאים בידי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב?

היו"ר ל אדרי:

סגן שר הביטחון צריך להשיב. אדוני צודק. ביקשנו לקרוא לו, ואני מבקש שאדוני יגיע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כל עוד 40% משטח הרצועה נמצאים בידי מתנחלים, לא יעלה על הדעת שהפלסטינים או שרצועת-עזה יחיו בשקט. זה בלתי אפשרי. היום שמעתי שמישהו מעלה בדעתו לחמש את המתנחלים, כדי שתהיינה שם מיליציות של אנשי ימין. לאן נגיע? מישהו חולם שבמצב הזה אכן ישרור שלום באזור, או בשטחים הפלסטיניים הכבושים? כי המתנחלים, אדוני היושב-ראש, לא יוותרו על הפרובוקציות שלהם, הם חיים על פרובוקציות. הם לא יכולים לחיות אחרת.

מי שחושב ששלום עם התנחלויות ומתנחלים הוא אפשרי, פשוט טומן את ראשו בחול, הוא גרוע מבתי-יענה. היום אי-אפשר לחשוב לשנייה אחת שאפשר, כי אנחנו יודעים שחלק מהם, חלק גדול מהם, הם אנשי "כהנא מת" ו"כהנא חיי", חלק מהם – "גולדשטיינים" למיניהם; חלק מהם מימן את הספר שנכתב על אותו ברוך גולדשטיין. אנשים שלא יכולים לסבול אנשים שאינם יהודים הם גזענים, פאשיסטים, ולכן אין להם מקום בשטחים. אם רוצים שלום, חייבים להוציא אותם.

עכשיו מדברים על בניית גשר מעל לכביש ומתחת לכביש – הרי אלה משחקים, אדוני היושב-ראש. חייבים לסיים, לגמור עם המשחק הזה, וראש הממשלה חייב לגמור עם המשחקים שלו ולומר בפה מלא אם פניו לשלום או לא, כי הפלסטינים כבר הבינו בצורה ברורה ביותר שהאיש איננו רוצה שלום.

אדוני היושב-ראש, אפילו מי שחשב או היה בטוח שישמר שקט בשטחים, באו התקריות ואישרו מחדש את מה שתמיד אמרנו – שהדרך היחידה לצעוד לקראת שלום היא הוצאת המתנחלים. אני לא אומר עקירתם, כי הם עדיין לא זרועים שם, אין להם שורשים; אני גם לא אומר לשרש אותם, כי אין מה לשרש. פשוט מאוד להוציא אותם מהשטחים הפלסטיניים הכבושים – הוצאת המתנחלים וההתנחלויות, הוצאת כוחות הצבא מהשטחים הפלסטיניים. מדיניות הממשלה, אדוני היושב-ראש, אינה מבשרת אלא רעות, ואיני יודע מה יקרה כאשר הכנסת תצא לפגרה לאחר שתהליך השלום יצא לפגרה – תראה איזה פגרות, פגרה על גבי פגרה, ואז לא ידובר על אחוזים, אדוני, אלא על כמה דם נשפך.

אדוני, סגן השר מגיע, תרשה לי משפט אחד לסגן השר, כי הוא ישיב, והוא לא שמע אותי כלל. לכן, אדוני סגן השר, אומר במשפט אחד כל מה שאמרתי עד כה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מצטער, פשוט לא שמתי לב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא רואה שום אפשרות של שלום עם קיום מתנחלים בשטחים הפלסטיניים הכבושים. אני חושב שיש פגרה בתהליך השלום. אנחנו הולכים לקראת פגרה בכנסת – פגרה פלוס פגרה. איני יודע לאן נגיע, ואני חושש מאוד שיישפך דם רב, אדוני סגן השר, לפני שאנשים פה יתחילו לחשוב טוב לאן פני המדינה מועדות. תודה, אדוני.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי באותו נושא – האירועים בגוש-קטיף. כאמור, הודעתי שזו הצעה דחופה לסדר-היום. אדוני, שלוש דקות לרשותך. אחריו – חבר הכנסת גדעון עזרא.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, כבר התייחסתי לאירוע הזה ברצועת-עזה במסגרת הדיון המדיני השבוע, ואני רוצה להוסיף על כך כמה דברים.

בלשכת ראש הממשלה לא היו מרוצים מההסדר שהושג בתקרית מלון נווה-דקלים ומחסומי הפלסטינים בדרכים ליישובי קטיף, והם הוסיפו – הם זה לשכת ראש הממשלה: "זו הפעם האחרונה. לא נסכים עוד להסדרים מהסוג הזה ולמעשי אלימות כאלה".

הדברים האלה מזכירים את הדברים שיצאו מלשכת ראש הממשלה אחרי הפוגרום בקבר יוסף בערב סוכות תשל"ז. גם אז "עשו שרירים" בלשון אחרי התקרית, בעוד שבזמן התקרית נהגנו במבוכה ובחוסר אונים. גם אז דיברו בתקיפות והצהירו הצהרות מיליטנטיות, אבל במציאות מנעו אפילו את שיפוץ החורבן באתר הקבר, ואחרי משא-ומתן ארוך ומייגע, כאשר אנשי ישיבת "עוד יוסף חי" בשכם קיבלו את התוכנית המוקטנת והמצומקת שהוצעה להם לביצוע השיפוצים, לא נעשה דבר, כי הלכו לשאול רשות מהפלסטינים, ואלה השיבו שזה לא זמן מתאים לביצוע השיפוצים. מחבלי ערפאת קבעו מתי הוא הזמן המתאים לרצוח 16 חיילים שלנו ולשרוף קבר קדוש, ואחר כך הם גם התבקשו לאשר אם ומתי יבוצעו השיפוצים.

בדומה לכך קרה כעת ברצועת-עזה: המחבל אבו-עלי אל-עזיז שאהין התפרע בכיסוי של איש חשוב מאוד – אח"מ. הוא הביא 30 משאיות וחסם את הכביש ליד מלון נווה-דקלים, הוא הסדיר באמצעות ידידו המחבל מוחמד דחלאן מחסומים נוספים במקומות שונים בחבל-עזה. אנשינו התחננו בפניו, הממשלה הזעיקה את האמריקנים "שיגידו להם", ובינתיים 1,000 מתיישבים נותקו מבתיהם, תוצרת חקלאית התעכבה, ואבו-עלי ניצח כאשר אפשרו לשיירה הפלסטינית לעבור. כל זה "מחשש לשפיכות דמים" ומפני "שחבל ליצור עימות בשביל דבר כזה".

הפלסטינים אינם מוותרים ואינם חוששים משפיכות דמים, הם נחושים במאבקם ומנצחים, ואילו אצלנו מבוכה ואנחנו מבולבלים: המחסום בשטח לא יודע את ההוראות, אלוף הפיקוד מנהל משא-ומתן שתוצאותיו אינן נראות לראש הממשלה, שרים בממשלה חולקים וזועמים על ההסכם, ב"שיחה פרטית" גם ראש הממשלה מסתייג מההסדר, הפלסטינים באים שוב למקום הזה והמתיישבים חוסמים, צה"ל מאשר את מעבר הפלסטינים, והם עוברים.

יש מדינות בעולם, שבשל בלגן כזה הממשלה מתפטרת והולכת הביתה, אבל אצלנו זה מתנהל אחרת ועסוקים בהכנות ל"פעילה השנייה", שבה יהיו עוד 60 יישובים ביהודה ושומרון נתונים לחסדי הפלסטינים, והמחבל רג'וב יחסום להם את דרכי הגישה ויתעלל בהם, כמו שעושה חברו דחלאן בעזה, והממשלה תכריז בכל פעם שזו הפעם האחרונה, וחוזר חלילה.

אנחנו קוראים לממשלה להתפכח בטרם פורענות, להכריז על מותו של הסכם אוסלו, לגרש את צבא המחבלים מארץ-ישראל ולהמשיך בבניין הארץ. תודה.

היו"ר ל אדר:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי, על דבריך. חבר הכנסת גדעון עזרא – אינו נוכח. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן. אדוני, בבקשה, באותו נושא – האירועים בגוש-קטיף, שלוש דקות לרשותך. אחריך – אדוני חבר הכנסת טלב אלסאנע.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברות וחברי הכנסת, הלא עברו ימים רבים מאז, ומה שנותר לנו באמת, מלבד הטרדת סגן שר הביטחון בשבוע חשוב בחייו, הוא באמת לנסות וללמוד מה נובע כלקח מן הפעולה הזאת.

אני רוצה לציין קודם כול שני דברים. אדוני סגן השר, מהסקירה שניתנה לנו בוועדת החוץ והביטחון – ואני חושב שהיא לא היתה סודית – ברור לחלוטין, שאיש בצה"ל לא רצה להגיע לעימות הזה. גם אם מפקד המחסום עשה טעות, או המפקד שלו לא ענה לו בזמן, בצה"ל לא רצו להגיע לעימות הזה שהיה בגוש-קטיף. גם די ברור, כמעט ודאי – ועכשיו אני אומר זאת בנוסח של אנשי הביטחון – שגם הפיקוד הפלסטיני לא רצה להגיע לעימות ולא רצה בפרובוקציה.

אז איך בכל זאת מסבירים את זה שמגיעים למצב קרבי של חסימת הצמתים ושל פריסה וחפירות וכיוון נשק ועימות, שכמעט בנס – תיכף אני אומר משהו על הנס הזה – כמעט בנס נמנע מלהיות רווי בשפיכות דמים?

לעניות דעתי, הטעם האחד והיחיד שיכול להסביר את הדברים – מלבד אותם מרכיבים של האזור ושל המקרה כשלעצמו – הוא, שקיים מתח עצום באוויר בשל העובדה שלא מתקיימים שום פתרון, שום דיאלוג, שום התקדמות. כל היום אנחנו שומעים כמה יש התקדמות, והנה זזו עוד פה ועוד כאן ועוד כאן. אגב, לא אומרים על שום "כאן" שום דבר. כל הזמן אומרים: זה מתקדם, זה מתקדם, זה מתקדם. למעשה – אין.

הלא אילו זה היה מתקדם, אילו היה בכלל משא-ומתן וכל הצינורות היו פתוחים להידברות, מה היתה הבעיה? באירוע הזה, במקום שראש הממשלה ושר הביטחון והרמטכ"ל יהיו יחד יום ולילה, בכל השעות, במתח כדי לעשות מאמץ לכבוש את האש לפני שהיא תפרוץ – מה היתה הבעיה להרים טלפון לערפאת ולהגיד: אדוני, זה וזה, בוא נסכים מייד שמפזרים את הדברים, בוא נמנע את הכוחות? כולם היו שרויים אז בנחת.

אין צינור לערפאת ואין הידברות עם ערפאת, אין צינור עם קלינטון ואין צינור עם אולברייט ואין צינור לשום מקום. בינינו, הצינור האחד והיחיד שיש היום, למזלנו, הוא הצינור שבין קציני צה"ל לבין הקצינים הפלסטינים. אילולא היה הצינור הזה, שקיים בנס של חוכמה, של תבונה ושל מאמץ לקיים את הקשר הזה – עשו הכול כדי למנוע את שפיכות הדמים – היו נהרגים שם, והיינו יכולים להיות היום, לצערנו הרב, אחרי לוויית ואחרי ביקורים בבתי-החולים אצל פצועים שנפגעו שם. וזאת המסקנה החשובה ביותר: אין תהליך מדיני; מה שיש הוא ריסוק של המרכיבים של שיתוף הפעולה.

וכאן הדבר השני, ואני אומר זאת מאוד בקצרה, אדוני היושב-ראש: כאשר מדברים על השגת ביטחון – הביטחון, הביטחון, הביטחון, כל הזמן תפילת הביטחון של ביבי נתניהו, ראש הממשלה – צריך להבין דבר אחד: אין מרכיב בעל חשיבות ביטחונית גדולה יותר, לצד כוחו של צה"ל, כמובן, והמודיעין והנכונות וכו'; אין מרכיב חשוב יותר משיתוף הפעולה הביטחוני עם הפלסטינים. ההוכחה היא מה שקרה שם, פעמיים: פעם אחת, משום שזה קרה בגלל העדר צינורות מדיניים; ופעם שנייה, כיוון שהצינור הצבאי-הביטחוני הוא שפתר את הבעיה בלי שנהרגו אנשים. אם את הדבר הזה לא נבין, נגיע לאסונות גדולים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת שמואל הלפרט – אינו נוכח. אני מזמין את חבר הכנסת חיים רמון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היו"ר ל' אדרי:

לא, הוא ביקש לדבר מאוחר יותר. הוא וחבר הכנסת צבי הנדל ביקשו להיות בין האחרונים.

בבקשה, אדוני, אנחנו דנים באירועים בגוש-קטיף. אדוני, שלוש דקות לרשותך. אתה מדבר עוד הפעם על הפעימה?

חיים רמון (העבודה):

לא, לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תהיה פעימה או לא תהיה פעימה?

היו"ר ל' אדרי:

תהיה, תהיה.

חיים רמון (העבודה):

חובי, אני לא רוצה להביך אותך לפני הציבור כולו, לא נעים לי. לא נעים לי שכל יום אתה בא אלי ואומר: יש פעימה, ואני רק בודק לך את הלב ואומר: הפעימה היחידה היא פעימת לבך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצערי הרב, אני מודיע לך, שכנראה – – –

חיים רמון (העבודה):

אל תדאג, אתה יכול להמשיך ולשמוח. עדיין "גוש אמונים" – – –

קריאה:

תהיה?

חיים רמון (העבודה):

יש השולטים בראש הממשלה. תירגע.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אינני רוצה לחזור על דברי קודמי ולתאר את המצב הטעון, רווי חומר הנפץ, כשמכל תקרית קטנה, שטותית, לא חשובה, אנחנו עלולים להידרדר להתפרצות אלימה כוללת.

אני רוצה להתמקד בדבר שבעיני, מבחינה פנים-ישראלית, הוא חמור יותר מכל דבר, וזו התנהגות של ראש הממשלה לאחר האירוע. אני דווקא חושב, שראש הממשלה התנהג באופן אחראי, וכשהוא קיבל את ההסדר שהוצע לו על-ידי מערכת הביטחון, על-ידי הקצינים שהיו בשטח, והוא אישר אותו – אני חושב שהוא נהג נכון ובאופן אחראי. אבל גם כשראש הממשלה נוהג סוף סוף באופן אחראי, הוא איננו רוצה להצטייר כך בעיני הציבור. ואז הוא אומר: רחמנא ליצלן, ההתנהגות האחראית הזאת, שמנעה שפיכות דמים, עלולה להתפרש כאיזו חולשה, עלולה להתפרש כאילו אני לא "נכנס" בערבים, או בפלסטינים, כמו שצריך. ואז שום דבר לא קדוש בעיניו, וזה הדבר החמור ביותר.

ישבו קצינים בכירים בצה"ל, ברגע טעון מאוד, רגיש מאוד, וניהלו משא-ומתן וקיבלו אישור על כל שלב משלבי המשא-ומתן משר הביטחון, שהיה בביתו של ראש הממשלה. ראש הממשלה בא וממש

תוקע סכין בגבם של הקצינים הללו. מה המשמעות כשהוא אומר אחר כך בפומבי – סליחה, מקורות שמפצים כל הזמן ומדליפים שהוא לא היה מאושר והוא לא ידע וכו' – מה המשמעות? שהקצינים הללו שיושבים שם, שמייצגים את כולנו, שמגינים עלינו, הקצינים הללו עשו מלאכתם רמייה, הם חלשלושים, הם נכנעו, הם לא עמדו בלחץ; אבל הוא, ראש הממשלה הגיבור והחזק בירושלים, הוא היה עומד, והוא רק אדם טוב ונדיב, אז הוא נותן להם גיבוי לאחר מעשה.

ח כהן (מרצ):

הוא לא יעשה את זה יותר.

חיים רמון (העבודה):

איזו פגיעה זו בצה"ל, איזו פגיעה במפקדיו, איזו פגיעה ברמטכ"ל, איזו פגיעה בשר הביטחון? אז אנשי צה"ל, אדוני סגן שר הביטחון, מנועים מלהשיב. לדעתי, הם רק יכולים להרגיש נורא, להרגיש שבוגדים בהם, שראש ממשלה בישראל מוכר אותם על מנת להרוויח אולי עוד נקודה או שתיים בדעת הקהל. לא היו דברים כאלה מעולם. אבל שר הביטחון וסגנו, הם לא יכולים לקום ולהגיד: אדוני ראש הממשלה, עד כאן? אתה רוצה, את כל התרגילים שלך, את כל התעתועים שלך, את כל אחיזת העיניים שלך תעשה עלינו בעיניים המדיניות; נקנה את זה, כי אנחנו רוצים להישאר בממשלה. אבל על צה"ל? מה יש לנו עוד יותר מצה"ל? על צה"ל לעשות את התרגיל הזה? על קציניו?

אתם לא יכולים לקום? אתה, אדוני סגן שר הביטחון, אולי בהופעה האחרונה שלך כאן כסגן שר הביטחון – בעצם, ודאי בהופעה האחרונה שלך כסגן שר הביטחון. ובהזדמנות הזאת אני שולח לך ברכה מוקדמת לכך שתהיה שר ביום שני, ואל תדאג, ההצבעה תהיה מתוחה הרבה פחות מכפי שהיתה היום, סמוך עלי גם בעניין הזה. אני אומר לך: תקום פה ותגיד שלא נוהגים כך, שאסור לנהוג כך. זה מערער, זה מפרק את צה"ל, זה מפרק את היכולת של צה"ל לפעול. אפשר לעשות את זה כאן, זה לא מאוחר. לא משחקים בנושאים שהם עצם קיומנו, עצם ביטחוננו.

אבל מה לעשות שאתם יודעים – וזה הכי כואב – שבראש ממשלת ישראל עומד אדם שאין שום דבר שקדוש לו, שנושא את שם הביטחון לשווא שש פעמים ביום, שלא אכפת לו להפקיר את קציני צה"ל. וכל זאת על מנת לזכות בעוד נקודה, לפי דעתו, בדעת הקהל. עומד ראש ממשלה, שבנושא רגיש כל כך יש לו ארבע גרסאות תוך 24 שעות; כל שש שעות גרסה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חיים רמון (העבודה):

לא, לא, ארבע, היו ארבע. פשוט אין לי זמן, אני מוכן לשלוח לך את ארבע הגרסאות, אבל אתה יודע מה, רובי? כדי שאנחנו לא נתווכח – שלוש, אני הולך אתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא צריך כל פעם לענות לי.

חיים רמון (העבודה):

שלוש זה בסדר, חבר הכנסת ריבלין. קח שלוש, העיקר שנסכים. כל שמונה שעות גרסה. אומר חבר הכנסת זאבי – שתי גרסאות.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם שתיים זה יותר מדי.

חיים רמון (העבודה):

אני קונה גם שתיים יותר מדי. אבל שלוש זה בלתי נסבל. ועוד אני מדבר פה על כל חלקי הבית. זה כבר לא עניין שקשור להשקפה פוליטית. זה לא קשור לשום דבר. אפשר לחשוב שההסדר שהגיעו אליו הוא הסדר לא טוב, שעשו טעות, וראש הממשלה לא היה צריך להגיע אליו אלא היה צריך להיות תקיף יותר. בסדר. אפשר לחשוב שהוא הגיע אליו ומה שהוא הגיע אליו היה בסדר. אבל אי-אפשר גם לתת אישור וגם להתנער ממנו. אתכם – כן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בפרט במקרה כזה צריך להיות מאוד ברור.

חיים רמון (העבודה):

בבקשה. חבר הכנסת ריבלין, אני יורד, תנאם במקומי.

גם על זה? גם בזה תעתוע, גם בזה אחיזת עיניים? למה? למה זה צריך להיות? אני מבין, בעניין המדיני הוא מוכרח לשקר כדי לשרוד. זה בסדר. הוא מוכרח לתעתע, בסדר. אבל גם בעניין הביטחוני הרגיש הזה הוא צריך לתעתע? גם הוא צריך להגיע לאמת.

כל הדברים האלה הם לא דברים שנאמרו על-ידי האופוזיציה. לא האופוזיציה סיפרה על השיחה בינו לבין השר שרון, לא האופוזיציה סיפרה על עמדת שר הביטחון. אין לנו יד ורגל בזה; שום דבר לא בא מאתנו, לא עסקנו בכך. כל מה שאנחנו יודעים – מתוכם, מכם.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מבקש לסיים.

חיים רמון (העבודה):

באמת, אין להם תשובה. אני מסיים. תודה רבה.

היו"ר ל אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חיים רמון, על דבריך. אני מבקש מחבר הכנסת גדעון עזרא, באותו נושא, הצעה דחופה לסדר-היום: האירועים בגוש-קטיף.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רמון, ללא כל ספק זה היה אירוע בלתי צפוי, ובאירוע בלתי צפוי כזה יש כמה דרכי פעולה על מנת לפתור משברים. אני חושב, שכאשר יש משבר כזה, יש התייעצויות ויש דיבורים, והיו דיבורים בכל ממשלה ובין כל ראש ממשלה לשר ביטחון. ואני לא בטוח שכל מה שנאמר בשיחות בין ראש הממשלה לבין שריו – התקשורת צריכה להיות שותפה לכך.

חיים רמון (העבודה):

תפנה לממשלה, למה אלי?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר את הדברים האלה. מי שהוציא את הדברים האלה טועה, לפי דעתי, בגדול. אני אראה לך, שבכל דיון ביטחוני שהיה, היו יותר מהשקפה אחת, היו הרבה השקפות; בסופו של דבר נתקבלה החלטה, והרבה פעמים ההחלטה לא היתה דומה למה שהקברניט חשב בהתחלה, וזה לגיטימי. מדוע הדברים יוצאים החוצה? זו הבעיה.

רן כהן (מרצ):

לא זאת הבעיה. הבעיה היא שראש הממשלה – – –

אפי אושעיה (העבודה):

מי הוציא את הדברים החוצה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מאשים אותך. ידידי, ראש הממשלה – – –

היו"ר ל' אדרי:

אני מבקש. לא הפריעו לחבר הכנסת חיים רמון ולא לאדוני חבר הכנסת רן כהן. אני מבקש.

חיים רמון (העבודה):

לא רק שלא הפריעו לי, עזרו לי.

היו"ר ל' אדרי:

אני לא יכול להגיד את זה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ראש הממשלה כקברניט – מה שהוא אומר צריך לחייב את כל השרים שלו. אני אומר לך בעיקר בדברים רגישים כמו צבא-הגנה לישראל.

אני מבקש לגשת לעניין ולהגיד כמה דברים. לא יעלה על הדעת – הסכמי אוסלו קבעו בצורה חד-משמעית, שיהודי יוכל להסתובב בארץ-ישראל בכל מקום ומקום, ואין לאף אחד זכות לא למנוע ממנו ולא לעצור אותו. היום, כמה שנים אחרי אוסלו, אנחנו נמצאים במצב, שאם אתה רוצה לנסוע מגוש-קטיף לניסנית, אתה צריך לצאת מתוך תחומי מה שקרוי "הקו הירוק" – לנסוע שם בתוך המדינה,

לעשות עיקוף, מאחר שאתה לא יכול לעבור בשטחי הרשות הפלסטינית. הדבר הזה לא יעלה על הדעת. אני הבנתי את הסכמי אוסלו כהסכמי שלום, לא כהסכמים שיצטרפו לעשות שם כבישים עוקפים על ימין ועל שמאל; זה איננו שלום.

אני רוצה להגיד לכוחות שלנו – רבותי, אם אין סיבה ביטחונית לכך שפלסטינים לא יעברו במקום מסוים באזור רצועת-עזה, אז לא צריך לחכות למשבר כזה, ויש לתת להם לעבור. אלה הן ההמלצות של קציני צה"ל. אני מאוד מציע לכולנו, בכל נקודה ונקודה – במקום שהדבר לא נוגע לביטחון, צריך לאפשר לפלסטינים לעבור. ואם היה אפשר לתת לעבור אחרי המשבר שהיה ביום שישי, אנחנו צריכים לשאול את עצמנו מדוע אי-אפשר לתת להם לעבור ביום ראשון, שני ושלישי. וזאת אנחנו צריכים לעשות, ולעשות מהר. אני מציע בהחלט לכוחותינו בכל אתר ואתר, שנבדוק את עצמנו באיזו מידה מעמיסים עלינו דברים שאינם נחוצים.

מלה אחרונה. המשבר בגוש-קטיף נפתר, והוא נפתר בראש וראשונה משום ששני הצדדים רצו שהוא ייפתר. שמעתי ברדיו על הפגישה שהיתה בין דחלאן לבין אלוף פיקוד הדרום, וראינו שלא היה שם משבר. וכל מי שאומר: "לקראת פיצוץ" – אין מקום טוב יותר לפיצוץ מזה שהיה שם. אז מאיימים עלינו כנראה בפיצוץ שאיננו קיים. לכן אני מציע לכולנו לבדוק את עצמנו, ואם באיזה מקום אנחנו לא צודקים, נתקן זאת מראש. תודה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת גדעון עזרא. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע. אדוני, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבוד סגן השר, השר בעתיד, אני מאחל לך הצלחה בתפקידך החדש.

אני רוצה לומר, כל הזמן חשבתי שחותמים על הסכמים כדי לקיים אותם, אבל נראה שיש חידושים. אנחנו בעידן שבו חותמים על הסכמים על מנת להפר אותם ולא לקיים אותם. אני שואל את סגן השר סילבן שלום – כל הזמן אתם אומרים שכאילו אתם נכנסתם בעובי הקורה של הסכמי אוסלו מתוך אונס, משום שאילצו אתכם, משום שאתם לא רוצים. מדוע אתם באים בטענות ומדוע אתם מתרצים בכך שאתם לא מקיימים את ההסכם? אתם לא רוצים את ההסכם, ההסכם הזה נכפה עליכם. אז תפסיקו להאשים את הרשות הפלסטינית, תפסיקו להאשים בכך את ערפאת. תגידו שאנחנו נאלצים ואנוסים ומוכרחים, אבל אנחנו לא רוצים, לכן אנחנו מנסים לתרץ, למצוא כל מיני עילות, כל מיני סיבות, אבל הסיבה האמיתית היא שאנחנו רוצים לטרפד את ההסכם.

אני רוצה לומר לך, שהסכם אוסלו הוא לא הסכם של מפלגת העבודה, והוא לא הסכם של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. הסכם אוסלו הוא הסכם של הליכוד במקור. זה הסכם קמפ-דייוויד, שהתייחס לשלב ביניים ולאוטונומיה ולמשטרה פלסטינית חזקה עם נשק פלסטיני, ולזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, בפעם הראשונה. מדוע אתם מתכחשים לדבר שאתם יזמתם? מדוע אתם לא באים

ואומרים: נכון שמנחם בגין, זכרו לברכה, עשה דבר גדול, הגיע בצורה מפתיעה להסכם שלום עם מצרים. הוא יצר את היסודות להסכם שלום עם הפלסטינים, אנחנו נמשיך את דרכו, ואנחנו נקיים את ההסכמים. אני יודע, שמדינת ישראל, ממשלת ישראל יצאה מרצועת-עזה, אז מה יש לכם לעשות שם? הרי כל רצועת-עזה היא בגדר בית-סוהר אחד גדול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז גם מגוש-קטיף.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היא מוקפת חומה. מדוע אתם רוצים לחלק את בית-הסוהר הגדול הזה לאגפים ואת האגפים לחדרים? ונצרים, ואני לא יודע, וכל מיני יתדות וחורים שם – כדי לרצות את מי? איזה שלום זה?

יש לנו משל שנקרא "מסמר ג'וחא". אתם יודעים מה זה המסמר של ג'וחא? מישהו רצה למכור בית. המוכר אמר לו: תשמע, אני מוכר לך את הבית. הוא עולה 100,000 דולר. אני אמכור לך ב-50,000 דולר. אלא מה, אני רוצה להשאיר לי מסמר אחד בתוך הבית.

צבי הנדל (מפד"ל):

רק את ה"אוריינט האוס".

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רק מסמר. הקונה אומר: בשביל מסמר – 50% מהמחיר? טוב, אני מקבל. ואז המוכר מכר את הבית, אבל למחרת הוא בא וישב ליד המסמר. מה אתה עושה? – אני שומר על המסמר שלי. אחרי כמה ימים הביא את הילדים והמשפחה. מה אתה עושה? – אני רוצה לשמור על המסמר גם בלילה. ואחר כך תפס את הבית בחזרה בטענה של המסמר. ונצרים הוא המסמר של ג'וחא שיוביל לפיצוץ. או שאתם עושים הסכמים, או שאתם עושים צחוק מהסכמים. או שאתם רוצים להישאר בעזה, או שאתם רוצים לצאת מעזה – אתם צריכים להחליט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי שחושב שהוא השאיר מסמר בנצרים זה הפלסטינים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לשאול אותך שאלה רצינית, ואני רוצה תשובה רצינית. הסכם שלום יש לו מחיר גם לפלסטינים וגם לישראלים. ההחלטה היא אם לצאת מעזה או להישאר בעזה. אם הוחלט לצאת מעזה – אז לצאת מעזה במחיר של נצרים וגוש-קטיף וכל המקומות האלה. אין מה לעשות שם – הופכים את השלום הזה לכבישים. כביש השוהדא בחברון, כביש החוף ברצועת-עזה. זה לא רציני, זה חוסר תום לב מוחלט. אתם צריכים לרדת מזה. אתם צריכים פעם אחת להפסיק לרצות את המתנחלים, שכל המטרה שלהם לטרפד את תהליך השלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה בשביל שאף אחד לא יחליט – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בעזה אין לכם מה לעשות, בגדה המערבית אין לכם מה לעשות. צריך להכיר בזכות הפלסטינים, להכיר בזכותם להקים מדינה, כמו העם בישראל – מדינה עצמאית. צריך להכיר בזכותם להקים מדינה עצמאית כשאר העמים באזור. תודה רבה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת טלב אלסאנע. אני מזמין את חבר הכנסת צבי הנדל. אנחנו נדון באותה הזדמנות גם על ההצעה לסדר-היום מס' 4905, בנושא: המצור היזום על כפר-דרום – אות לבאות, של חבר הכנסת ראובן ריבלין, ותהיה תשובה אחת על שתי ההצעות לסדר-היום על-ידי סגן שר הביטחון. אדוני, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בדקה הראשונה אני רוצה לתת הסבר קצר, בעיקר לחבר הכנסת אורי אור שלא נמצא פה. שמעתי אותו בתקשורת באותו יום רע ונמהר, בנושא ההסכם. סתם פרטים שכדאי שנדע אותם. בכל כבישי חבל-עזה הנסיעה מותרת לכולם – גם לערבים, גם ליהודים. צבי הנדל יכול לנסוע חופשי על-פי ההסכם בתוך העיר עזה עם נשק. זה הסכם. על כך חתם ערפאת. כל כבישי הרצועה סגורים לצבי הנדל, סגורים לצה"ל. על מנת להגיע ליישובי צפון גוש-קטיף אני צריך לנסוע מסביב, לעבור ארבע רשויות מקומיות כדי להגיע לניסנית, לסיני, לנגב. סיבוב שלם.

לכן, אם לא נותנים לי לנסוע כי פוחדים שירצחו אותי – לא רק אותי, את כולם, כל חבר כנסת שייסע שם הוא בסכנה עצומה, אלא אם כן ישמרו עליו מקדימה ומאחור, שמא השלום יעטוף אותו ויחנוק אותו – אני לא רוצה שהפרחחים האלה, הפושעים האלה, המחבלים האלה ייסעו ליד המלון בגוש-קטיף. הם נכנסים לגוש-קטיף, הם מתפרנסים בגוש-קטיף, הם מטיילים בגוש-קטיף. יש קטע אחד

ליד המלון – אני לא רוצה שיפחידו את האורחים. שם הם לא נוסעים. והם ייסעו שם, בעזרת השם, יום לאחר שאני אוכל לנסוע בתוך עזה, בשקט, בלי שיפגעו בי. אני לא פגעתי בערבי בחיים, אבל חטפתי הרבה בקבוקי תבערה, וכך גם חברי. נרצחו. לא אחד, לא שניים, לא שלושה, אחרי הסכם אוסלו. אנחנו בחיים לא נגענו בערבי לרעה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הפכת את כולם שם לפושעים?

צבי הנדל (מפד"ל):

לכן, שלא יהיו שום אי-הבנות. כשאתה מסתובב על האדמה שלי, אני הורג אותך? אני הרמתי עליך פעם יד? מישהו מהיהודים? החוצפה שלכם – שאתם חושבים שבטרור וברצח אפשר לפתור בעיות – מרקיעה שחקים. אבל אין לי טענות אליכם, הטענות שלי הן לחברים שלי, לאחים שלי, שנותרו לכם נשק ביד. וכך, כשפתאום נוצרים את כל גוש-קטיף – – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת הנדל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – – על האדמה שלהם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה "לכם"?

צבי הנדל (מפד"ל):

כשאני אומר שסוגרים 17 – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אעוז באללה.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא התכוונתי אליך. אתה יודע שלא התכוונתי אליך. כמו שאומרים ליהודים, גם באמריקה: זה אתם, זה היהודים. התכוונתי לערבים, לא התכוונתי אליך.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת הנדל, אני מבקשת ממך לסיים.

צבי הנדל (מפד"ל):

גברתי הנכבדה, עד עכשיו לא נתנו לי לדבר ברצף, אז אני מבקש לסיים.

שיהיה ברור שלא על-ידי זה שחוסמים את הצירים בגוש-קטיף מביעים אהבה ורצון לשלום ולא על-ידי זה מקרבים את התהליך. שלא תהיינה אי-הבנות. כל הכבישים האלה נסגרו לא משום שבנימין נתניהו הוא ראש הממשלה והתהליך מתעכב. הם נסגרו יום לאחר שנחתם הסכם אוסלו, יום לאחר שערפאת הגיע לשטח, לא אחרי זמן כי התחלף השלטון והשלום רעוע.

לכן אני מבקש לפחות מהישראלים בשמאל ובימין ובאמצע – שכולנו יחד נדע שיש רגעים שבהם העם חייב להתאחד ולא להאשים את עצמו כשקמים להורגו, אלא להאשים את הרוצחים. ולכן תהליך שמוביל למצב כזה חייב להיפסק, ומיד, לשנה-שנתיים, לפחות, לראות שבאמת ערפאת וחבר מרעיו פניהם לשלום, ואז אפשר לשבת ליד שולחן המשא-ומתן, אבל לא תחת אימה ולחץ של כלי נשק דרוכים על חיילים ועל אזרחים.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת שמואל הלפרט, במצב נדיב במיוחד, אנא. אחריו – חבר הכנסת ראובן ריבלין, בהצעה רגילה לסדר-היום.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, תואילי בטובך ללמד את חבר הכנסת הנדל, שגם אנחנו ערבים, וגם לנו יש זהות ערבית.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת חג'יחיא, אתה יודע שיש לך אפשרות להצעה אחרת. תעשה את זה בצורה מסודרת, אנא ממך.

רפיק חג'יחיא (העבודה):

— — — אני בטוח שהוא מבין זאת.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת הנדל, אם אחרי שתבדוק את הפרוטוקול יסתבר שאמרת בטעות, כפי שהשתמע לחלק מהחברים – אני מציעה שתחזור בכך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רפיק חג'יחיא (העבודה):

— — —

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת חג'יחיא, הרי אני פתרת את הבעיה. אומר מה הפתרון. אני חושבת שזה יתקבל על דעתך. חבר הכנסת הנדל טוען שהוא לא אמר כפי שהשתמע, וגם הודיע למפרע שאם אומנם כך אמר, הוא יחזור בו וימחק מהפרוטוקול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — רק הערה אחת. יש יהודים, ערבים, וכולם מקובלים, וכולם אזרחי מדינת ישראל. אבל יש בכנסת מפלגות ציוניות ומפלגות אנטי-ציוניות, ואתה נבחרת למפלגה ציונית.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, בזאת תם, הסתיים הוויכוח הזה. חבר הכנסת הלפרט, שלוש דקות, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, המשבר שהיה ביום חמישי שעבר בגוש-קטיף, כאשר הפלסטינים חסמו צמתים וצירי תנועה המובילים ליישובים היהודים באזור, הסתיים, ברוך השם, ללא עימות צבאי וללא נפגעים.

ברור שמדובר במשבר שהיה עלול להידרדר עד לעימות קשה ביותר, וברור עוד יותר שהדבר היה יזום ומכוון על-ידי אחד מראשי הרשות הפלסטינית. בכל מקרה, ברור שעצם ההתרחשות מחייב בדיקה יסודית והסקת מסקנות לקראת העתיד.

צירי התנועה בגוש-קטיף מצויים בשליטת ישראל, ולכן מה שקרה הוא הפרה חמורה של הסכמי אוסלו. לא יעלה על הדעת, שיהודים לא יוכלו להגיע לבתיהם כאשר מישהו מבין הפלסטינים ירצה לבחון עד כמה נחושה ישראל בהחלטותיה.

חברי הכנסת, אין ספק, שגם אם האירועים נסתיימו ללא נפגעים, ודאי שהם אינם תורמים להמשך תהליך השלום ולאפשרות של נסיגת כוחות הביטחון משטחים נוספים כאשר מדובר על פעימה שנייה, על שינוי הצבת כוחות בשטחים, על כל המשתמע מכך. הרי מה שקרה בגוש-קטיף מעורר הרבה מחשבות.

הדבר מחזק את הטיעון של ראש הממשלה, שהמשך הנסיגה וביצוע הפעימה מחייבים הדדיות ויצירת מנגנונים כאלה שיבטיחו שאירועים מעין אלה לא יישנו.

חברי הכנסת, בעקבות האירוע התפתח ויכוח ציבורי, בעד ונגד האיפוק שגילו כוחות הביטחון, בין אלו המצדדים באיפוק ומברכים על כך שהאירוע הסתיים ללא שפיכות דמים ובין אלו שטוענים שהיתה כניעה מצד כוחות ישראל.

קל מאוד לדרוש שצה"ל ינקוט יד חזקה וישתמש בכוח, אבל איש לא יכול לשער איך עימות כזה עלול להתפתח ולמה הדברים עלולים להידרדר.

עם זאת, ברור שהדבר מעורר חששות רבים לגבי מה שעלול לקרות ביהודה ושומרון אחרי ביצוע הפעימה השנייה. האומנם אנו צפויים לחסימת צירים גם ביהודה ושומרון, או לא?

הממשלה חייבת להסיק מסקנות מהאירועים האחרונים לצורך המשך הנסיגה השנייה שתתרחש, בסופו של דבר, שהרי במוקדם או במאוחר הדיונים יסתיימו והפעימה השנייה תתבצע. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני.

הצעה לסדר-היום

המצור היזום על כפר-דרום – אות לבאות

היו"ר ל' חזן:

הצעה לסדר-היום מס' 4905, בנושא: המצור היזום על כפר-דרום – אות לבאות. חבר הכנסת ראובן ריבלין, הפעם מהבימה. זו הצעה לסדר-היום רגילה שלך, עשר דקות.

שבח וייס (העבודה):

אומנם, היא רגילה, אבל למה היא הופרדה מהסט?

היו"ר ל' חזן:

שאלה טובה שאלת. דנו בנושא הזה בנשיאות כמה פעמים בשבועות האחרונים. אני תומכת בדעה שהתקבלה בנשיאות – החלטה שהצעה רגילה הנדבקת להצעות דחופות דינה כדין הצעה דחופה.

שבח וייס (העבודה):

זה הופיע תמיד באותו סט.

היו"ר ל חזן:

כן, עד כמה שזכור לי, ההצעה הרגילה הזאת לא היתה בפנינו.

שבח וייס (העבודה):

היא לא צריכה להיות לפנינו. זכותו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אגב, אני הגשתי את הצעתי בטרם הוגשו ההצעות הדחופות, כהצעה רגילה.

שבח וייס (העבודה):

אם כך, היה אסור לאשר.

לסדר הדין.

היו"ר ל חזן:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, יש פה שתי אפשרויות. אומר חבר הכנסת ריבלין, שהוא הגיש את ההצעה כהצעה רגילה לפני שהוגשו האחרות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

שבח וייס (העבודה):

אם כך, בעצם הדבר היה צריך להיות ידוע ואסור היה לו לאשר את הדחופות. זו פרשה אחת.

פרשה שנייה אפשרית, שהיא פחות קשה; גם זה לא קשה, אבל כדאי להקפיד על הכללים. אם הוא אכן הגיש את הצעתו בעקבות או אחרי כן – זה בסדר, אז זה סט אחד. כלומר, בשתי הווריאציות זה לא נורא, הרי אנחנו חיים בתוכנו, אבל כדאי להקפיד.

היו"ר ל' חזן:

אני מסכימה אתך לחלוטין, חבר הכנסת וייס. אני מציעה שנעלה את העניין שוב בנשיאות ביום שני.

שבח וייס (העבודה):

מספיק שסגן המזכיר יברר את העניין ונסתפק בזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ביום חמישי, לאחר הוועדה למינוי שופטים, כששמעתי מה שקרה בנצרים, הגשתי הצעה. הואיל ויצאתי לצרפת לראות חלק ממשחקי רבע הגמר, ביקשתי להגיש את ההצעה כהצעה רגילה, כדי ש – – – ש – – –

שבח וייס (העבודה):

אולי באיחור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, רגילה.

היו"ר ל' חזן:

לפי המספור מסתבר שזה היה באמצע הרצף.

שבח וייס (העבודה):

אם כך, העניין נפתר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, בכל פעם מתרחשת אותה תופעה בלתי מוסברת המכה בנו. בכל פעם שמוסטט לרגע המסכה מפניו של מה שאמור להיות תהליך השלום ומתגלות, לצערנו, פניו האמיתיות, אנו שוב ושוב מוכים בסנוורים ואיננו מוכנים – או שמא איננו מעזים – להביט בפניה של המציאות.

בהיות מפלגתי באופוזיציה נהגנו להאשים את ממשלת ראש הממשלה הנרצח, רבין, זיכרוננו לברכה, ויבדל לחיים ארוכים ראש הממשלה לשעבר פרס, ביצירת מקסם שווא, בטוויית קורי אשליית המזרח התיכון החדש, בהתעלמות בלתי מוסברת מערותו של מלך עירום.

אך מסתבר שהתופעה אינה ייחודית לצד מסוים של המפה הפוליטית, חבר הכנסת רחבעם זאבי. מדובר בתופעה המאפיינת את אופן המחשבה הישראלי. כאן יושבים צוותים אקדמיים ומדיניים ומנסים להגיע לנוסחאות מתוחכמות, לפתרונות יצירתיים, ואילו שם מדברים על הנפת הדגל בירושלים, על קדושת השהידים, על צלאח אל-דין ועל ג'יהאד. כאן מדברים על פעימות, על רצף טריטוריאלי, ואולי גם בחדרי חדרים, אבוי, על פינוי בלתי נמנע של התנחלויות מבודדות, ושם מדברים רק על מדינה שבירתה ירושלים. כאן אולי מתרגלים לרעיון של המדינה הפלסטינית בגבולות מצומצמים, אך שם מדברים רק על ירושלים, ולא על פחות מכך.

וכדי שיהיה ברור לנו על מה מדובר ובאילו כלים מתכוונים שם להגשים את מטרותיהם, מספקים לנו הפרטנרים רמזים עבים. כדי שנבין מה צפוי לנו בהתמודדות על ירושלים, מספק לנו חתן פרס נובל לשלום מודל, פיילוט, דגם מוקטן של סוג הזמירות שנשמע בקרוב בקול רם וברור.

בהסכמי אוסלו כל דבר הוא מודל, כל דבר הוא מיקרו-קוסמוס למכלול הרחב. חברון, על חיכוכיה, היא מודל; נצרים היא מודל; כביש החוף של הרצועה הוא מודל. כי הרי אדריכלי אוסלו, בחוכמתם כי רבה, הציבו לאורך המסלול תחנות מבחן רבות, כדי שנוכל לבדוק בכל רגע אם העסק דופק, אם בכלל יש על מה לדבר.

יהיה אפשר לעצור את הניסוי הזה בכל רגע, הבטיחו לנו בשנת 1993, הבטיח לנו ראש הממשלה המנוח הנרצח רבין, זיכרוננו לברכה. לא תוקם מדינה פלסטינית ללא הסכמתנו, אמרו לנו בביטחון מוחלט. שאלת ירושלים לא תעלה עד להסדר הקבע, הרגיעו אותנו. וכאשר ראש הממשלה נתניהו הצהיר כי עלינו להעדיף לגשת מייד להסדר הקבע, דווקא כדי שכל השאלות יעלו כבר עכשיו על שולחן המשא-ומתן, הסבירו לנו המומחים, כי גישה כזו תוביל לפיצוץ, שיש ללכת במתווה הסדרי הביניים, כדי שרק בהדרגה נגיע לשאלה הקשה באמת, לשאלת ירושלים.

אבל כבר היום, ולאורך כל הדרך, ירושלים נישאת בפי ערפאת, חוסיין ומובארק, וכל הניסיונות שלנו לדחות את הקץ, להתעלם מן המציאות, מן הקולות הנשמעים מסביב, אינם מצליחים לטשטש עובדה יסודית אחת: תהליך השלום – אם הוא עדיין קיים – מגיע כבר עתה, גם בלי שנהיה מוכנים להכיר

בכך, לנקודת הרתיחה שהיתה צפויה, ידועה מראש, כבר מספטמבר 1993, מרגע לחיצת היד בין רבין לערפאת.

"שאלת ירושלים" מעולם לא ירדה מסדר-יומם של הפלסטינים ומסדר-יומם של הערבים בכלל. אני נוהג לומר – ואני מאמין בכך בכל לב – כי ירושלים היתה ועודנה מיקרו-קוסמוס של הסכסוך הישראלי-הפלסטיני, וכי אם יצליחו יהודים וערבים לחיות יחדיו בירושלים, תחת ריבונות ישראלית-דמוקרטית, אות הוא שהדבר אפשרי גם במקרו, גם בשאר חלקי הארץ.

מבחינה זו צדקו אדריכלי אוסלו. הם האמינו, כי הסיכוי להצלחת המקרו תלוי בהצלחת המיקרו. אם בכביש החוף בעזה נשלף נשק, מתחפרים בעמדות וכמעט שנשפך דם, אזי מרחף סימן שאלה גדול על המקרו. אם השיטה היא שליפת נשק ברגע שפורץ ויכוח בשטח, כיצד אנו אמורים להאמין באפשרות ההצלחה של הניסוי המסוכן הזה?

מאי 1999 כבר עומד מעבר לכותל, והמלחמה על ירושלים – זה המונח המתאים – נמצאת בעיצומה כבר שנים. אך עינינו, לצערי הרב, טחו מלראות זאת. למלחמה זו חזיתות רבות. גם העימות בחוף עזה הוא חזית במאבק על ירושלים, מה שחבר הכנסת דהאמשה ואני מבינים, מה שאחרים מסרבים להבין.

"שאלת ירושלים" מנסרת בחלל האוויר בכל השנים, ומאז אוסלו היא קיבלה גם תשובה פלסטינית בשטח, ותשובה זו הולכת ומתחזקת לנוכח הגמגום הישראלי, הרפיסות, חוסר הנכונות לפעול כפי שצריך לפעול מי שמצוי על הקו האדום, למעשה על פי תהום.

חוסר נחישות בחוף עזה מזמין התרחשויות דומות בירושלים. המסר שהובן בעזה הוא ברור: ישראל מתקפלת, ישראל מבינה רק איום בכוח, ישראל אינה בוטחת עוד בעצמה.

וכאשר מסר זה מהדהד מעזה ועד קהיר, מדוע שמובארק וערפאת לא יאיימו בפיצוץ טוטלי על "שאלת ירושלים"?

הרי שיטת האיומים – כך מוכח יום-יום – פועלת ללא דופי. הרי ישראל מתקפלת יום-יום בעמידה על קיום מה שהוסכם, כמו בעניין עשרות אלפי כוחות הביטחון הפלסטיניים ועשרות אלפי כלי הנשק המוחזקים מעבר למוסכם, או בעניין הסגרת מחבלים ועניין ההתחייבות להימנע מפעילות שלטונית בירושלים.

הרי ישראל מצטיירת כאומה שלמה, כעומדת ברצינות, קלה כחמורה, על עקרונותיה ועל כיבוד הסכמים שחתמה עם כל מי שהיא חותמת.

רק בשבוע שעבר קראתי דיווח על פעילות אנשי ג'יבריל רג'וב במערב ירושלים. לא בא-טור, לא בג'בל-מוכבר, לא בסילואן, אלא בלב תלפיות. מה תהיה התמורה לפעימה? מה נקבל תמורת 13% או אפילו 15%, אם אין כל כוונה לכבד את ההסכמים שכבר נחתמו?

ובכלל, הדברים כבר ידועים לכול – הסכמי אוסלו מכילים עשרות סעיפים שאיש לא התכוון מעולם לכבדם. איש לא האמין מעולם שהפלסטינים באמת יסגירו מחבלים לישראל, ואם אנחנו צריכים אישור לכך, חברי הכנסת הערבים הישראלים אומרים לנו זאת במפורש. איש לא האמין מעולם שהפלסטינים באמת יסגירו מחבלים. איש לא האמין ברצינות כי ישראל תוכל באמת ובתמים לפקח על מספר כלי הנשק שבידי כוחות הביטחון הפלסטיניים. איש לא לקח ברצינות את האפשרות לנהל A?מרדף חם. אגב, משהו בכלל זוכר את המושג "מרדף חם" אחרי מחבלים שבורחים לשטח

ולכן אין פלא שהפלסטינים מסיקים שישראל לא מתכוונת ברצינות לכל אותם סעיפים המסדירים את התנועה בצירי רצועת-עזה. ובאמת הוכח להם שוב, שבאמת אין לנו כל כוונה לעמוד על קיומם ההסכמים שם. והמסקנה הזאת, תוצאות הניסוי המוצלח מבחינתם, מתורגמות מייד לניסוי הבא, אפשר לומר לפרובוקציה הבאה, שבה תיבדק שוב רצינותה של ישראל וכוונתה לבצע את מה שהיא מכריזה.

הר-חומה, פעילותה הריבונית הגלויה של הרשות הפלסטינית בירושלים, אלה הם ניסיונות מוצלחים נוספים מבחינתם שבהם נכשלנו אנחנו, ורק אנו מסרבים להבין ומסרבים לפקוח את העיניים.

לכן, לסיום הייתי ממליץ לכולנו, גם לראש ממשלתי וראש תנועתי בנימין נתניהו – בל נחתום על הסכמים נוספים שאין אנו מתכוונים לעמוד על קיומם, בל נמשיך את הפיאסקו הנוכחי, שבו ברור לכולם שעל ישראל לתת אך אל לה לצפות לקבל תמורה, ולו בדמות כיבוד ההתחייבויות שכבר ניתנו לה.

כי הרי יגיע שלב שבו תיאלץ ישראל לעמוד על שלה – יהיה זה בירושלים, יהיה זה בתגובה על הכרזת מדינה, יהיה זה בכל קו אדום שלא נוכל להשלים עם חצייתו – ואז מה? לפתע תצטרך ישראל להראות לכולם, שהפעם היא באמת מתכוונת ברצינות, שהפעם היא מוכנה – אם תיאלץ – לעמוד על שלה, אפילו בכוח. אבל איש לא יאמין, איש לא ייקח אותנו ברצינות. הרי כולם התרגלו לשמוע מישראל הכרזות גדולות, שבשעת מבחן הן מתגלות, לצערי הרב, כאוויר חם. ומה אז? אז יבוא הפיצוץ? האם אנחנו בדרך לשלום, או, חלילה, על מסלול התרסקות?

נתפכח כולנו ונבין מה המצב, על מנת שנוכל לעשות הערכת מצב חדשה ונכונה. תודה רבה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת ריבלין. סגן השר סילבן שלום ישיב על מכלול ההצעות בנושא זה. אדוני סגן השר.

רפיק חג'י-יחיא (העבודה):

אתה יודע – – – רוצה לשמוע מלה בעברית? דאווין. אתה יודע מה זה דאווין?

היו"ר נ חזן:

חבר הכנסת ריבלין.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — שיפטיק

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מישהו

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הוא לא — — — כלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, רצוני להשיב על ההצעות הארוכות שהוגשו על-ידי רבים מחברי הכנסת, שלהם אני מאזין כשעה ו-20 דקות. אבל כדי שנהיה אולי צמודים למה שבאמת קרה רצוני להביא, גברתי היושבת-הראש, את השתלשלות האירועים.

להלן השתלשלות האירועים בימים 2 ו-3 ביולי 1998: ב-09:15 לערך הגיע מי שמכונה שר האספקה הפלסטיני למחסום "הפגודה" ועוכב על-ידי הסיור המשותף. בבירור שנערך מול הסמח"ט שהיה במקום מאשר הנ"ל את המעבר של אותו שר אספקה ב-09:45, אולם לבדו.

הפלסטיני מסרב לעבור — ואני מדבר על 09:45 — ובינתיים מצטברים במחסום כ-25 כלי רכב. שר האספקה — הוא מכונה שר האספקה הפלסטיני — ממשיך לסרב לעבור. הוא מתנה את מעברו בכך שיעברו כל כלי הרכב שאתו, ולא — הוא לא יעבור. וזאת אף שבאותו שלב אושר המעבר שלו פלוס שניים-שלושה כלי רכב נוספים.

ב-16:00 מתבצעות חסימות צירים בגוש-קטיף, בצומת מורג, בצומת נצרים, בצומת כיסופים ובצומת כפר-דרום, והמעבר לאותם יישובים — לכפר-דרום, לנצרים ולמורג — נסגר, כאשר לגוש עצמו, לגוש-קטיף, ממשיכים להיכנס ולצאת רכבים בליווי דרך גבול מצרים.

במשא-ומתן שהחל בשעות הערב והסתיים לפנות בוקר – הרי אותו משא-ומתן נמשך זמן ארוך ביותר, הוא התחיל ב-09:15 – במשך כל השעות האלה היה ניסיון לפתור את הבעיה במקום. הנושא הגיע לדרג המדיני רק בשעות אחר הצהריים המאוחרות, כאשר כולנו היינו במסדר כנפיים בבסיס חיל האוויר אי-שם בדרום הארץ. בכל אותן שעות ארוכות האנשים במקום ניסו לפתור את הבעיה. ובאותו משא-ומתן, שהחל בשעות הערב, לאחר שהנושא הגיע לדרג המדיני ולרמטכ"ל – והמשא-ומתן הזה הסתיים כידוע לפנות בוקר – התקבלו החלטות שהביאו לפתרון הבעיה.

גברתי היושבת-ראש, הוחלט לבסוף – לאחר אותו משא-ומתן ארוך וממושך – כי הרכבים אכן יעברו לא בשיירה אחת של 25 כלי רכב, אלא בקבוצות קטנות ומדורגות; אולם עמדנו על כך שהאחד שגרם לכל אותו עניין לא יעבור בכביש הנ"ל.

ואכן המכוניות האלה עברו בצורה מדורגת, קבוצות קבוצות, ואילו שר האספקה הפלסטיני, שהוחלט שיחזור לרפיח כלעומת שבא, אכן חזר, ואכן כך היה.

מייד לאחר מעבר כלי הרכב במחסום, לאחר שהסתיים מעבר כולם, נפתחו כל המחסומים בגוש.

לסיכום, לאחר שתיארתי את כל השתלשלות האירועים, אני רוצה למסור עוד כמה פרטים, כדי שתדעו מה אכן היה במקום. במצב שנוצר היו היישובים כפר-דרום, נצרים ומורג נצורים כ-12 שעות. אנחנו מדברים על מצב, שהחסימות בוצעו בשעה 16:00 עד כמעט 04:00. הצירים ליישובים היו חסומים, ואילו לגוש היתה התנועה חופשית בציר עוקף ובליוי. זה תיאור המצב כפי שהיה. כולם צריכים לדעת את הנתונים לאשורם, לדעת מה בדיוק היה.

עכשיו לעניין העקרוני. גברתי היושבת-ראש, אם מישהו חושב שהדבר הזה הוא דבר של מה בכך, שניתן לעבור עליו ככה לסדר-היום, הוא טועה. אם הוא יאמר שפני הדברים יכולים להיות כך גם בעתיד, הוא אפילו מטעה.

אירוע חסימת הצירים הוא חמור. אנחנו רואים את האירוע הזה בחומרה יתירה. הרי במצב כזה באים ובצדק מלינים כלפינו: הרי זה מה שיהיה צפוי אם תעשו אותה פעימה, והדבר לא יקרה רק באותו ציר שמוביל לגוש, או החסימה לא תהיה רק באותם ארבעה צירים שאמרתי, אלא כאשר אתם תיסוגו משטח בגודל כזה או אחר ביהודה ושומרון, תהיה חסימה של הצירים ליישובים.

מה אומרים על כך? האם אין איזו מידה של אמת בדברים האלה? אכן יש. לכן אנחנו צריכים להיות זהירים מאוד כאשר אנחנו מבצעים את הפעימה, אם נגיע להסכמה על ביצועה; דבר שעדיין לא סוכם סופית, כמובן. המעבר בצירים – ביהודה ובשומרון יש יותר צירים – חייב להיות מובטח.

היה אפשר להשיג פתרון אחר. אני יכול לומר לכם היום, שהיו גם טנקים באזור, היו טנקים מוכנים לפעולה. היו משוריינים והיו נגמ"שים והכוחות היו ערוכים. אך באותו שלב, כאשר הדבר הזה עמד על הפרק, אנחנו העדפנו להשיג פתרון שיביא לשקט ויאפשר החזרת החיים למסלולם.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשיטה הזאת תיסוג מכל ארץ-ישראל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה מבין שהאפשרות הזאת היתה קיימת.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה היא לא מומשה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי לא היתה בעיה להפעיל את צבא-הגנה לישראל ולפתוח את הצירים. מבחינת חוזקו של צה"ל, כוחו וחוסנו לא היתה בעיה כזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

היא הנותנת. למה לא עשיתם זאת?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת זאבי, הפתרון השקט שהושג יחד, כמובן, עם אורך הרוח והסובלנות של התושבים ושל צה"ל – ובאמת היתה דרושה סובלנות עצומה – הם שהביאו לאותו פתרון ללא שפיכות דמים. פתרון זה, שהושג ללא שפיכות דמים, אולי מנע הידרדרות לשימוש בכוח, שהיה גורר עימות אלים נוסף.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לסגת גם מתל-אביב בלי שפיכות דמים. אפשר לוותר על הכול בשקט, בלי שפיכות דמים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

על מה ויתרו שם?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מדבר על ריבונות. אנשים נותקו מבתיים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת זאבי, אמרתי קודם שהדבר הזה חמור; לא רק שהוא חמור, אנחנו רואים אותו בחומרה יתירה, ולא רק במלים. הובהר באופן חד-משמעי שלא ניתן שדבר כזה יחזור על עצמו בשום צורה. חזרתי ואמרתי, שהדבר הזה מספק אולי טיעונים לעמדה שלך שאומרת: זה מה שיהיה צפוי, לא רק ביהודה ושומרון; אתה אמרת אפילו בתל-אביב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שלא תהיה שום אי-הבנה, בדיוק ככה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא אמרתי שהדברים האלה מופרכים ומשוללי יסוד, אבל אמרתי שאת הדברים האלה חייבים להביא בחשבון גם בהחלטה על הפעימה.

אם אתה שואל אותי מה היה עדיף שם – להגיע למצב של הפעלת טנקים, משוריינים, ירי בתת-מקלע כזה או אחר, או להגיע לפתרון שבסופו של דבר הושג – אני חושב שהפתרון שהושג באותן נסיבות היה הפתרון הנכון. אני מקווה מאוד שפתרון מסוג כזה לא יוביל את הצד הפלסטיני לחשוב שהנה הם השיגו הישג – ויש שקראו לו שם "הכנעה" או מלים מסוג כזה – ושהדבר יוכל לחזור על עצמו.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה שלא יחזור על עצמו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני אגיד לך למה. כי הם עצמם מבינים שגם לאורך רוח וגם לסובלנות יש מועד או יש, הייתי אומר, תקופה מסוימת.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם עשו כך בקבר יוסף, הם עשו כך בעזה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אותו איש שעשה את הפרובוקציה במקום ידוע כאדם שמתנגד לכל משא-ומתן מסוג כזה או אחר במדינת ישראל. אני חושב, שלאחר ההבהרות שהצד הפלסטיני קיבל בשיחות ארוכות שהיו לתוך הלילה, הוא יודע, נכון לעכשיו, שהדבר הזה הוא דבר שלא יחזור על עצמו.

אני לא רוצה להגיד שזה הפתרון האופטימלי. הפתרון האופטימלי הוא, שהם היו זזים משם והציר היה פתוח. אבל זה היה הדבר הנכון לעשות כדי למנוע שפיכות דמים, שפיכות דמים שלא היתה מוסיפה והיתה גוררת אולי עימות רחב יותר.

בסיכומי של דבר, אני חושב שאירוע מסוג כזה אסור שיהווה איזה תמרור לבאות בצד הפלסטיני. אם כך יהיה, אני מצטער מאוד, יכול להיות שאז נגיע למצב אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איך מסבירים את העובדה, שיומיים – למחרת הופיעה שיירה נוספת עם עיתונאים זרים, באישור צה"ל, מודרכים על-ידי הפלסטינים, שרצו להסביר להם את חשיבות האזור לנושא הפלסטיני?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא רציתי להיכנס לנושא מעמדו של הכביש. הכביש הזה נסגר על-ידינו מטעמי ביטחון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יכול להסביר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

טעמי ביטחון, כמו שאתה יודע, הם דברים שלא ניתן לפרט אותם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך, זה בסדר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש טענה בצד הפלסטיני – ואני לא משמש, חלילה וחס, בשום צורה שהיא, כסניגור שלהם – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל חייבים לקיים עכשיו אותו תקדים.

חן כהן (מרצ):

למה אתם מביכים את סגן שר הביטחון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הציבור בישראל צריך לדעת את כל העובדות.

חיים רמון (העבודה):

אני לא רציתי להביך אותו – – –

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, שום דבר לא נשמע ולא נרשם בפרוטוקול.

חן כהן (מרצ):

– – – שרק הפלסטינים לא מקיימים את ההסכמים. פתאום לא נוח לשמוע שגם אצלנו היה דבר כזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לדבר זה אני לא מסכים. הכביש הזה סגור בהחלטה שלנו מטעמים ביטחוניים. כל עוד הטעמים האלה קיימים – והם עדיין קיימים – הכביש הזה סגור. כל מי שרוצה לעבור בכביש הזה ללא אישור, לא יכול לעשות זאת. לכן, כל מה שנעשה שם, לא היה צריך להיעשות מלכתחילה. כאשר נעשה, היה צריך לטפל בו. הטיפול, לפי דעתי, היה הטיפול הנכון לאותו רגע, אבל הטיפול הזה היה טיפול חד-פעמי, נקודתי, מקומי, לאותו מקום. אין הדבר יכול להוביל בשום צורה שהיא ובשום פנים ואופן לטיפול דומה בעתיד במקרים מסוג כזה או אחר שיקרו במקום כזה או אחר. אני מקווה מאוד שלא יקרו, אני מקווה מאוד שההבהרות שלנו היו ברורות וחד-משמעיות בתקווה שבסופו של דבר האירוע הזה היה מקומי וחד-פעמי.

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הי"ר ל חזן:

את כל הנושאים.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל מי שבא אחרי 1917 לארץ – יחזור למקום שממנו בא.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת ריבלין, עוד התפרצות אחת ואני באמת אקרא אותך לסדר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני אגיד את מה שכמעט אמר סגן שר הביטחון ולא אמר. הכביש הזה, רבותי, היה חייב להיות פתוח כל הזמן; ככה זה לפי ההסכמים החתומים שאנחנו טוענים כל הזמן שאנחנו מקיימים ורק הם מפירים. פתאום ממשלת ישראל מצאה לנכון לסגור אותו, והפלסטינים באו ועברו בכביש והיה מה שהיה.

מה הלקח מכל זה? אילו קיימה ממשלת ישראל את חלקה בהסכמים ואילו התקדמה הלאה בתהליך השלום, המקרה הזה לא היה קורה ולא היינו מגיעים למקרים כאלה.

חברי הכנסת, המסקנה היא, שצריך פעם אחת ולתמיד ללמוד את הלקח מכל הניסיונות האלה וללכת ברצינות על השלום. הרי גם צבי הנדל עצמו אומר, שיש תנאים חתומים – –

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – שממשלת ישראל לא דורשת לקיים אותם. הוא יכול לעבור בעזה והוא לא עובר, למה? אני אגיד לך למה הוא לא עובר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, הזהרתי אותך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא עובר, אף-על-פי שיש הסכמה לכך, מפני שהוא לא רוצה לעבור והוא לא יכול לעבור, ותנאים שכופים אותם על הצד האחר וחותרים עליהם – –

היו"ר ב' חזן:

על כן אני מבקש להסיר את הצעתו – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— לא מתקיימים. יש גבול לכניעה —

היו"ר ל חזן:

— של חבר הכנסת מחאמיד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— ולחיוב של הצד שכנגד. הדברים ברורים.

היו"ר ל חזן:

תודה רבה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תודה רבה.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא.

שבח וייס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני לא בקיא בפרטים, ואכן, סגן שר הביטחון ערך לנו כאן רשימה ופירט מה שהיה כאן, ולכן אינני רוצה לנקוט עמדה לגבי עצם ההתפתחות השלילית.

אני רוצה דווקא לומר משהו לטובת הפתרון ודרך הטיפול בפתרון. תארו לעצמכם שאנחנו היינו במצב של בטרם התחלת תהליך השלום – איזה פצצת זמן יש שם. חיים שם מיליון בני אדם, בני אדם כמונו, ממש כמונו, נשים, זקנים, ילדים, ממש כמונו, בצפיפות, ואני צריך לומר שקצת פתחו את הסגר – זאת מדיניות נכונה, וגדעון עזרא תומך בה ולוחץ לכיוון שלה, וזה בסדר, כדי שיהיה להם קצת יותר טוב. אלה הם שכנים שלנו, הם בני אדם, אנחנו רוצים שלום אתם.

דרך הטיפול מוכיחה דווקא את צדקת דרך השלום, משום שגם כאשר נחתום, בסופו של דבר, על הסכם שלום מלא – ונחתום, ונחתום – תהיינה תקלות; דרך טיפול סובלנית, פרטנית, לא תוקפנית, אפילו לא היה צריך להזכיר את העובדה שהיו שם טנקים בסביבה. זה הקטע היחיד שלא אהבתי בתשובה של סגן שר הביטחון. כולם יודעים שיש למדינת ישראל טנקים, לא צריך להזכיר אותם אפילו – – –

היו"ר ל' חזן:

תודה.

שבח וייס (העבודה):

– – – כך צריך לטפל, לפתור בעיות בדרכי הידברות ושלום בלי שפיכות דמים. הוכחה שהשלום משתלם.

היו"ר ל' חזן:

תודה רבה לך.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה מסכים להעברה לוועדה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מעדיף, גברתי, שההצעה תידון במליאה.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר ל חזן:

סגן השר הציע דיון בוועדה. חברי הכנסת המציעים, תנסו להתכנס – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מליאה זה בעוד שנתיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בתנאי – – –

היו"ר ל חזן:

אין תנאים למזכירות הכנסת.

חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (מרצ):

מליאה.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת גדעון עזרא?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ועדה.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת חיים רמון?

חיים רמון (העבודה):

כן?

הי"ר ל' חזן:

כן מה? ועדה או מליאה, אדוני?

חיים רמון (העבודה):

ביקשתי במליאה.

הי"ר ל' חזן:

אבל סגן השר הציע ולכן אני שואלת אם אתה מסכים או לא.

חיים רמון (העבודה):

יש לי מדיניות, שאני רוצה רק מליאה. או מליאה או כלום.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מצטרף.

הי"ר ל' חזן:

למה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למליאה.

הי"ר ל' חזן:

לא, יש כאלה ויש כאלה. אנחנו קצת במבוכה.

חבר הכנסת הלפרט?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מליאה.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ביקשתי להעלות את הנושא על סדר-היום של הכנסת ואני ממשיך לבקש זאת.

הי"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו נצביע – מי בעד דיון במליאה ומי בעד דיון בוועדה? ההצבעה החלה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מליאה, נכון?

היו"ר ב' חזן:

מליאה מול ועדה, חברי הכנסת.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 2

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ה' מחאמיד, ר' זאבי

ג' עזרא, רן כהן, ט' אלסאנע, ש' הלפרט, ח' רמון ור' ריבלין

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ב' חזן:

רוב של תשעה בעד – אני אעשה פה סדר – שני מתנגדים, אין נמנעים. הרוב המכריע החליט על דיון במליאה, ולכן יתקיים דיון במליאה בכל ההצעות. תודה, חברי הכנסת. חבר הכנסת שאקי מוסיף את קולו.

הצעה לסדר-היום הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומרון וחבל-עזה לישראל

היו"ר ב' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו – הצעה לסדר-היום מס' 4876, של חבר הכנסת גדעון עזרא, בנושא: הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומרון וחבל-עזה לישראל. אדוני, הצעה רגילה – עשר דקות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך על העובדה שאנחנו נמצאים היום במצב שזה 11 חודשים לא היו פיגועים חמורים, לפי דעתי, ואני מאוד מאוד מקווה שאני לא פותח פה לשטן והמצב הזה יימשך.

אני חושב שמאז הסכמי אוסלו לא היתה לנו תקופה ללא פיגועים כפי שאנחנו חווים בחודשים האחרונים, ואני מברך את כל מי שכרוך בכך ועשה למען הדבר הזה. אין לי כל ספק שיש בכך חלק גדול לממשלה ויש חלק גדול לכוחות הביטחון ובאיזה מקום יש גם חלק מסוים – עדיין קטן, לצערי – של הרשות הפלסטינית.

אני גם לא רוצה לגעת בנושא הפעימה השנייה. אני חושב, שממשלת ישראל עושה עבודה אחראית בעניין הזה, והיא תגיע למסקנה שאליה היא תגיע, ואני משוכנע שחובתנו לתת גיבוי להחלטת הממשלה.

רציתי לדבר על כמה דברים בחיי היום-יום, ואני יכול להגיד גם כן, שאני משבח את ממשלת ישראל על כך שבהמשך לעובדה שהיא הפסיקה עם מדיניות הסגרים בחודשים האחרונים היא הפליגה ועשתה מעשים – היא אפשרה, למשל, לפלסטינים מעזה לישון בישראל ולא לבלות בדרכים כל יום ארבע-חמש שעות ולהגיע לאפיסת כוחות, ולו בגלל הדבר הזה.

אני רוצה לייחס את דברי – – –

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת עזרא, כמה עובדים היום מיהודה, שומרון וחבל-עזה – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

נכון להיום מספר העובדים איננו מוגבל על-ידי הצבא. כל מי שרוצה לעבוד בישראל ואיננו נמצא ברשימות האסורות, והוא איננו נמנה עם בני הגיל שאסור – אבל גם הגיל הזה הורד בצורה רצינית, ואגב, גם על כך אני רוצה לשבח את הממשלה. עם זאת, וכאן אני מגיע לנושא שעליו אני רוצה לדבר, במצב שבו אנחנו נמצאים היום הססמה היא, לדעתי, שמה שלא מזיק לביטחון צריך לאפשר לפלסטינים לעשות אותו, ולדעתי יש הרבה נושאים כאלה, ואת מקצתם אני רוצה להעלות פה בפניכם.

כולנו מכירים את יהודה ושומרון ורואים חדשות לבקרים את המחסומים השונים, כמו מסביב לירושלים, ורואים אנשים עוברים במחסום – בדרך כלל אלה אנשים עם רשיונות. ובצד עוברים אנשים בלי רשיונות. נפגשתי עם לא מעט פלסטינים שבאים ואומרים: אנחנו שומרי חוק, אנחנו לא רוצים לעבור בלי רשיון; רשיון אנחנו לא מקבלים, ומה שקורה בסוף הוא, שרק מי שאין לו רשיון והוא שומר חוק לא נכנס לישראל, ומי שלא שומר חוק – הולך בצד.

אני יכול להגיד לכם, שהמחסומים האלה הם מוקד חיכוך רציני, ולדעתי הכי רציני שקיים, בין התושבים הפלסטינים לבין החיילים שלנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מציע?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

עוד מעט אגיד לך מה אני מציע. הייתי מאוד מציע – הרי אם משהו רוצה לעבור, הוא עובר שלא דרך המחסום, אז בשביל מה אני צריך את המחסום? אולי זה מהפכני קצת ואולי זה עד להודעה חדשה, אבל אם ניקח את הפיגועים שעברו עלינו בשנים האחרונות – הרי אף לא אחד מהמחבלים עבר ליד המחסום, ואם הוא עבר ליד המחסום הוא עבר במכונית מזרח-ירושלמית ולא יכולת לדעת שהוא מחבל, והמחסום לא עלה עליו.

דוגמה שנייה – אני רוצה להגיד, שלא נותנים לתושבים מיהודה ושומרון לבקר ברצועת-עזה. נותנים לתושב מישראל, מיהודה ושומרון, לנסוע לתל-אביב ולראשון-לציון.

היו"ר ב' חזן:

דרך אגב, ההיפך גם נכון – מעזה לבקר ברמאללה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

רגע, אני לא רוצה לגעת בכול. נותנים לערבי הפלסטיני לנסוע לתל-אביב, לחיפה ולכפר-כנא, אבל כאשר הוא רוצה לבקר ברצועת-עזה אומרים לו: לא. למה? יש שורת דוגמאות של אנשים שאני יכול לתת. ואני מאוד מציע לממשלת ישראל לבוא ולהגיד: למי שיש רשיון כניסה לישראל – אינני חושש מכך שהוא ייכנס לרצועת-עזה.

דוגמה שלישית – דעו לכם דבר אחד: יש תוצרת פלסטינית שצריכה להגיע לישראל. מאחר שלא נותנים למשאיות מהשטחים להיכנס למדינת ישראל, הם נאלצים לקחת משאיות ישראליות; הם משלמים הון תועפות, מאחר שהם מנוצלים כאן, והתוצרת שלהם עולה פי כמה וכמה רק בגלל העובדה שלא נותנים למשאיות להיכנס.

דוגמה רביעית – תוצרת פלסטינית שצריכה להגיע לנמל אשדוד – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה משכנע אותי שצריך לחיות במדינה אחת?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אגיד לך למה אני משכנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני כל הזמן אומר כך.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת וייס.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אגיד למה אני משכנע. תוצרת פלסטינית שצריכה להגיע לאשדוד – תפוזים, נניח, הם דבר שמתקלקל. ככל שהוא עומד יותר, הוא מתקלקל יותר. לכן אנחנו צריכים לדאוג לכך, עם כל מה שכרוך בזה, שהתוצרת הזאת תגיע בהקדם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם היינו שומרים על הביטחון באזורים שהם באים מהם, היינו יכולים לחיות יחד והכול היה בסדר –
—

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, הרי זו הצעה מעניינת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מגיע לנקודה החמישית. ברור לי לגמרי, ואתה צודק בהחלט במה שאתה אומר, שצריך את הסיוע של המשטרה הפלסטינית בכל הדברים האלה. אני חושב, שצריך להסביר בוקר, צהריים וערב למשטרה הפלסטינית, שבלי שיתוף פעולה מלא אנחנו לא נוכל לעשות את הדברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עד אז, שאנחנו – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אבל עם זאת, עם הניסיון המועט שיש לי בדברים הללו, אני חושב שאנחנו צריכים לבדוק את עצמנו חדשות לבקרים, ללא כל קשר לפעימה ובגלל המצב ששופר לאחרונה, ולראות: כל דבר שאיננו גורם נזק ביטחוני – לאפשר לפלסטינים לעשותו. זו הדרך היחידה שלנו להביא לנורמליזציה. אני מאחרון המדברים על נושא הפרדה. אין הפרדה בין יהודה ושומרון לבין ישראל. לכן אני קורא מהבמה הזאת לממשלת ישראל להמשיך במדיניות שהיא החלה בה ולא להפסיק, ולהמשיך בהקלות האפשריות. תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מגיע למסקנה שלא צריך – – –

היו"ר נ' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת גדעון עזרא. סגן שר הביטחון אמור להשיב על ההצעה לסדר-היום. אנחנו הזעקנו אותו.

שבח וייס (העבודה):

אפשר להמשיך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני פה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ל' חזן:

בינתיים אתן לסגן מזכיר הכנסת למסור הודעה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 16), התשנ"ח-1998; והצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 18), התשנ"ח-1998 – שהחזירה ועדת הכספים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אדוני, אני מודה לך.

הצעה לסדר-היום הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומחן וחבל-עזה לישראל

היו"ר ל' חזן:

סגן השר סילבן שלום ישיב על הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי יושבת-הראש, זו תשובה על הצעה דחופה של חבר הכנסת גדעון עזרא, בנושא: הקלות בכניסת פלסטינים מיהודה, שומרון וחבל-עזה לישראל.

שבח וייס (העבודה):

רגילה.

הי"ר ל חזן:

הצעה רגילה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאן כתוב הצעה דחופה, אבל ההצעה היא רגילה, כמובן. אגיד לכם מה קרה: היא היתה דחופה בשבוע שעבר, ובהסכמה בינינו הסכמנו לדחות אותה לשבוע שלאחר מכן – בהסכמת מזכירות הכנסת – ולכן היא הפכה להיות רגילה. אבל במקורה היא עדיין דחופה.

לעצם העניין, מאז הסגר שהוטל ב-4 בספטמבר 1997 בעקבות הפיגוע במדרחוב בן-יהודה בירושלים אושרו קריטריונים לכניסה לישראל מיהודה ושומרון וחבל-עזה. להלן מצב ההקלות בהגבלות כניסת פלסטינים לישראל – – –

אתה מקשיב לי?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1. בוטלה המכסה לכניסת עובדים לישראל. כל עובד העומד בקריטריונים הביטחוניים שנקבעו – לרבות הורדת הגיל ל-23 – אשר לו עבודה בישראל, רשאי לקבל היתר כניסה; לעומת שנת 1997, שבה אושרה הכניסה לעובדים מגיל 25 ומעלה, נשאים בלבד. כיום יש כ-50,000 פועלים פלסטינים ברשיון העובדים בישראל, ועוד כ-10,000 פועלים באזורי תעשייה ובהתיישבות באיו"ש וכ-4,000 נוספים באזח"ע – אזור חבל-עזה.

2. במטרה להקל על העובדים הפלסטינים אושרה לינה בישראל. עד כה ניצלו כ-5,000 עובדים זכות זו.

3. כיום אנו מאפשרים כניסה לישראל של 18,000 אנשי עסקים, לעומת 11,000 אשתקד. ל-2,000 מתוכם יש גם דבר מעבר לכך – יש להם גם היתר מעבר בין עזה לבין איו"ש, וזה דבר חריג, כמו שאתה יודע.

4. כיום מתאפשרת גם כניסתם של חלק מאנשי העסקים לישראל עם רכבם.

5. מותרת כניסת 135 מוניות מדי יום וכ-90 אוטובוסים מדי יום, וזאת לעומת 115 מוניות ו-60 אוטובוסים בשנה שעברה. זה גידול של 50% במספר האוטובוסים, וזה מדהים.

6. כמו כן, מתאפשר מעבר פלסטינים לביקורי קרובים ומעבר 46 אמבולנסים, ציוד רפואי וחולים לטיפול בישראל.

7. תנועת משאיות המובילות סחורות מעזה ולתוכה מגיעה לכ-900 משאיות ביום. ישראל מאפשרת תנועת 30 משאיות פלסטיניות בין עזה לנתקומיא.

8. הוצע לרשות קו למעבר משאיות בין עזה לבין אזור בנימין והשומרון, אך עד כה לא נענתה הרשות לניצול אפשרות זו. אנחנו הצענו להם את האפשרות. הם עדיין לא ניצלו אותה.

9. לאחרונה אפשרה ישראל ל-100 סטודנטים מעזה ללמוד באיו"ש. יש עוד מאות סטודנטים הלומדים בישראל – וזה דבר שלא יודעים, חבר הכנסת עבד-אלמלכ דהאמשה. מאות סטודנטים לומדים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

איפה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאיו"ש ומאזח"ע. מיהודה ושומרון ומחבל-עזה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בישראל?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אז מותר להם גם ברמאללה. צריך לאפשר להם ללמוד גם ברמאללה ובשכם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא יודע לגבי רמאללה ושכם. אני אומר לך, שהיום יש מאות שלומדים. רק השבוע קיימנו על זה – על כל מה שאני אומר עכשיו – דיון.

10. עוד יצוין, כי מתחילת השנה לא הוטל סגר על תושבי השטחים, אף בזמנים רגישים, כגון חודש הרמדאן, זמן אירועי הנכבה ואירועי השבוע שעבר במואצי, לעומת שנת 1997, שבה הוטל סגר בן 67 ימי עבודה. חברי הכנסת האשם מחאמיד ועבד-אלמאלכ דהאמשה, אנחנו נמצאים עכשיו בחודש יולי. כלומר, עברה יותר ממחצית שנה, ולא הוטל סגר על תושבי השטחים. זה שינוי מדהים. אתה לא היית קודם, והוא שמע לגבי הגידול העצום במספר הפלסטינים שנכנסים הנה מדי יום, והם יכולים להיכנס וללון. היום יש לינה בישראל – יש ל-5,000 איש אישור לינה בישראל. יש מעבר בין יהודה ושומרון לבין עזה. כל הדברים האלה הם פשוט הקלות מדהימות. אבל מובן שאם יקרה משהו, חלילה, כל הדברים האלה ילכו לאבדון. מדברים על גילאי 23, על כל גילאי 23, במקום מי שהוא בן 25 ונשוי. אלה פשוט שינויים מדהימים.

לאחרונה אפשרה ישראל ל-100 סטודנטים מעזה – וזה מה שאתה אמרת – ללמוד באזור יהודה ושומרון. כמו שאמרתי, יש עוד מאות סטודנטים שלומדים בישראל במוסדות השכלה שונים.

מערכת הביטחון תמשיך לבדוק מעת לעת את האפשרות להרחבת ההקלות והקריטריונים לכניסה לישראל ולמעברים בין אזור יהודה ושומרון לבין אזור חבל-עזה, במגמה לשפר את תנאי החיים תוך שמירה על ביטחון תושבי מדינת ישראל.

אני חושב, שהקלות מסוג כזה, דברים כאלה, אם הם יימשכו בעתיד, הם יביאו למצב שבו לאנשים עצמם תהיה יותר נכונות לדו-קיום עם ישראל. תהיה לנו יותר נכונות להגיע למצב שבו הם ימנעו פיגועים בעצמם, ולא שנראה, חס וחלילה, את מה שקורה בטלוויזיה הפלסטינית, עם עידוד ועם כל הדברים האלה, שלדעתי, מחבלים באפשרות להגיע להסכמה.

כל אותן הקלות אדירות וכל המצב הזה, שבו לא הוטל סגר – אני חושב שלא היינו בתקופה כזאת מ-1967. אולי גדעון עזרא יכול להגיד, הוא בטח בקיא ממני. לפני האינתיפאדה היה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לפני האינתיפאדה היה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היו תקופות שבהן לא היה סגר במשך שבעה חודשים תמימים?

היו"ר ל' חזן:

ודאי. לא היה סגר לפני האינתיפאדה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היה, היה. היה פה פיגוע, פה דקירה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו סגרים מקומיים.

היו"ר ל' חזן:

אבל לא סגר כמדיניות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ביום שני, ברגע שתצביע עבורי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תראה על מה מדברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לקרוא לך: אדוני השר. היו סגרים מקומיים, אבל בסך הכול החיים עד האינתיפאדה היו יחד. מישהו חלם אז שמישהו יחלום על אוסלו כזה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מ-1987 בטוח שהיו סגרים. חבר הכנסת ריבלין, מ-1987 היו המון סגרים, זה בטוח. אבל אני אומר, שבכל מקרה אנחנו נמצאים במצב, שגם אם היה מ-1987 – לפני כן היו תקופות ארוכות כאלה. לפחות מ-1987 ברור שתקופה ארוכה כזאת לא היתה; בתקווה שגם לא תהיה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת שבח וייס, ביקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזרא.

שבח וייס (העבודה):

כאילו להסיר. כבר אמרתי בדברי הקודמים, בלי שידעתי בדיוק מה יאמר חבר גדעון עזרא, ושיבחתי את הגישה שלו בקטע הזה, של תהליך השלום, שהיא עקבית. אני חושב שהתוצאות טובות ואני חושב שזאת הדרך.

אני רוצה להוסיף הערה לגבי הפרדה. גם אני נמנה במפלגתי עם אלה הסבורים שצריך להשלים את תהליך השלום. אני גם לא נבהל מזה שתקום מדינה פלסטינית. הרי 90% ממנה כבר קמו. היא רק מחפשת את בירתה ואת השלמת תהליך השלום על-פי נוסחת אוסלו. לא תהיה הפרדה.

אני רוצה להזכיר, שב-29 בנובמבר 1947 החליטו באומות המאוחדות על חלוקת ארץ-ישראל אגב איחוד כלכלי. אני עוסק עכשיו במלים "איחוד כלכלי"; אינני יודע אם הוא יהיה אפשרי, אבל ברור לי שקשרים כלכליים, גבולות פתוחים בתנאי ביטחון ובתנאי שלום, עבודה של ערביי האזורים האלה אצלנו, של מומחים שלנו או של עובדים שלנו שם, בתי-חולים משותפים, פרויקטים משותפים – כל זה נכון כלכלית, זה נכון מדינית וזה נכון אנושית. אם עכשיו עובדים 60,000-70,000 עובדים מהשטחים במדינת ישראל, זה בסדר, ואם יהיה צורך ביותר מכך – גם זה בסדר.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת עזרא, דיון במליאה או בוועדה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסתפק בדברי סגן השר.

הי"ר ל' חזן:

תודה.

הצעה לסדר-היום

מדיניות הקרוונים והמגורונים ביש"ע

הי"ר ל' חזן:

נעבור לסעיף הבא, הצעה לסדר-היום מס' 4870, של חבר הכנסת איתן כבל, בנושא: מדיניות הקרוונים והמגורונים ביש"ע. בדרך לכאן תסביר לי מה ההבדל בין קרוון לבין מגורון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בתור עוזרו לשעבר של שר השיכון והבינוי הוא היחיד שמבין.

הי"ר ל חזן:

בגלל זה שאלתי אותו. חבר הכנסת איתן כבל היה עוזרו של שר השיכון והבינוי כארבע שנים.

איתן כבל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, ההבדל פשוט, זה רק עניין של גודל. קרוון גדול יותר ממגורון. מגורון זה עניין של חדר וחצי וקרוון גדול יותר.

שבח וייס (העבודה):

מגורון פלוס סלון הוא קרוון?

הי"ר ל חזן:

שני מגורונים שווים קרוון.

איתן כבל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, ובימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה. אין דרך אחרת לתאר את אשר מתרחש ברחבי יהודה, שומרון וחבל עזה. כיום יש ביש"ע כ-3,600 קרוונים ומגורונים. מנתונים שהגיעו לידי עולה, שיש יותר מ-700 קרוונים ומגורונים לא מאוכלסים, אך למרות זאת אושרו בשנה האחרונה מאות קרוונים ביישובים שיש בהם מבנים ריקים.

לא פחות חמורה היא העובדה, שבמסמך רשמי של משרד הבינוי והשיכון נכתב: "אין לאף אחד במערכת, לא במשרד הבינוי והשיכון ולא ב'עמידר', נתונים" – אדוני סגן השר, לדעתי, חשוב שתשמע זאת. אני אומר שוב: במסמך רשמי של משרד הבינוי והשיכון נכתב: "אין לאף אחד במערכת, לא במשרד הבינוי והשיכון ולא ב'עמידר', נתונים על שינוע מיישוב ליישוב וממקום למקום. נראה שרק ל'אמנה'" – לזמביש – "יש הנתון הנכון והאמיתי. יתירה מזו, יש אתרים שלמים בהם מבנים הולכים ונהרסים, והם מוצבים לדמה".

ראויה לציון העובדה, שבביש"ע עדיין יש כ-1,700 יחידות דיור ריקות למכירה ברכוש מינהלי מהבנייה משנים 1989-1992. בימים שבהם מתחבטת המדינה בבעיות תקציביות חמורות, כש-200,000 איש מובטלים, כשהזוגות הצעירים ידם אינה משגת לרכוש דירות, וזאת למרות ההתמתנות במחירים, דבר הממחיש אף יותר את המצב הקשה ביותר שבו נמצאים הזוגות הצעירים – ביש"ע אין מגבלה;

התקציבים ממשיכים לזרום; קרוונים ומגורונים נמסרים כמעט ללא תמורה, ואין לאיש מושג מה המצב.

שר הביטחון הוא היחיד המאשר שינוע של קרוונים ומגורונים ביש"ע, אך או שהוא מעלים עין או שפשוט דואגים למדר אותו. האמת היא, שיש מדינת המתנחלים העושים ככל העולה על רוחם ויש מדינת ישראל. מצד אחד, ראש הממשלה לא מפסיק את סיפורי הכזב שלו, שהפעימה כבר יוצאת אל הפועל, אך בפועל ממשיכים לעבות את ההתנחלויות. הקרוונים והמגורונים העומדים ריקים יוצבו במקומות אסטרטגיים לאכלוס מתנחלים, בהתאם לתוכניות ראשי יש"ע בעת פקודה, אם הפעימה אכן תצא, בעזרת השם, אל הפועל.

חברי חברי הכנסת, למה נדרשים ביש"ע יותר מ-1,000 קרוונים ריקים כשעדיין יש כ-1,700 יחידות דיור ריקות? יתירה מכך, לפני חודשים מספר נתקבלה החלטה על מתן מענקי מקום לבנייה צמודת קרקע ביישובי יש"ע המוגדרים כאזור פיתוח ב'. לתשומת לבכם, החלטה זו סותרת החלטת ממשלה בדבר קביעת אזורי עדיפות לאומית, האומרת שרק יישובים באזור פיתוח א' זכאים למענקים לבנייה עצמית.

במה שונות בית-שמש, באר-שבע, מגדל-העמק ויישובים אחרים בתחומי "הקו הירוק" מטפחות, מיקיר, מנילי" או מנעלה? מדוע רק ליישובי יש"ע ניתנת הטבה מפלה זאת? העדפה בוטה ופוגעת זו זועקת לשמים, כיוון שגם כך, עקב הביקוש הנמוך, מחירי הדירות ביש"ע נמוכים מאוד, ועל כך יש להוסיף את המשכנתה הגבוהה שהם מקבלים ונוסף עליה ניתנת הלוואת מקום, ועתה גם מענק מקום. בעצם, כמעט אפשר לומר שנשאר אפילו כסף לקנות מקרר ודברים אחרים.

חברי חברי הכנסת, הממשלה והעומד בראשה מנהלים מדיניות של רפובליקת בנות. מי שמקורב מקבל, והאחרים – שילכו לעזאזל. הסובלים הם אזרחי מדינת ישראל. מי שחשב שהמערב הפרוע קיים רק בסרטים, יתפלא לדעת שהוא חי, נושם וקיים ביש"ע. אזרחי מדינת ישראל לא מעניינים את הממשלה ואת העומד בראשה. העלאת הריבית על המשכנתאות ומול זה הזרמת כספים ללא גבול ליש"ע, מתן הטבות מפליגות לרכישת דירות, ושהמדינה תלך לעזאזל.

ובימים אלה ממש אנחנו חוזים שוב במדיניות המערב הפרוע בכל מה שקשור לערוץ-7. נפלה לידי הזכות, אדוני סגן שר הביטחון, להגיש את הבג"ץ שיצר את כל אותה אנדרלמוסיה, שהממשלה עכשיו מתפתלת בתוכה יחד עם היועץ המשפטי, וכל יום אני חוזה במסע הלחצים המופעל על היועץ המשפטי כדי לכופף את כל מה שהוא למד בפקולטה. מנסים להגיד לו – מה שלמדת בפקולטה זה דבר אחד, שלטון החוק זה דבר אחד. מה שאנחנו מבקשים הוא דבר שני.

אני רוצה להבהיר כאן בהזדמנות שניתנת לי מעל הבמה הזאת, שאינני נגד ערוץ ייעודי ליהודה, שומרון וחבל עזה. אני לא בא להשתיק, אני לא בא למנוע מאיש לדבר, ואני כבר לא מתייחס לכל דברי השטנה שנאמרו על-ידי אדיר זיק וחבריו. אני קובע, שלמתנחלים ביש"ע אין שום יתרון או עדיפות על שום חלק מחלקי החברה במדינת ישראל.

רוצים לפעול? יש חוק, יש חוק הרשות השנייה, ואין שום סיבה בעולם לכופף את החוק בדרך כזו או אחרת, על מנת למצוא להם פתרון בתוך המסגרת, במסגרת שונה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת כבל, אתה צעיר פה, אבל איפה היו החברים שלך כשהיה "קול השלום"?

איתן כבל (העבודה):

אתה יודע איפה הייתי? תשמע, קודם כול, אני במקרה הנדון – – –

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת כבל נראה צעיר, אבל – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודיע לך שזה – – –

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת בויים, תרשה לי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא שומע היום את אלה שהם אבירי חופש הדיבור וההבעה – – –

היו"ר ל' חזן:

הערתך כבר נשמעה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אנשים מהתקשורת, שזה צד אחד של המפה, של התקשורת; אז פתאום אין חופש ביטוי.

איתן כבל (העבודה):

הבנתי, הבנתי.

הי"ר ל' חזן:

תודה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת בויס, מספיק.

איתן כבל (העבודה):

מה שאני רוצה לומר לך זה כך: א. אני לא אחראי לכל דבר שמפלגתי עשתה, מה גם ש"קול השלום" – נכון, אני צעיר ויגיד חבר הכנסת, שכבר היום סגן שר, ובעזרת השם גם שר בקרוב, אני אתמוך בו מכל הלב – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה.

איתן כבל (העבודה):

– גם כחבר, ואני יכול לומר לך בעניין הזה, שהייתי בתיכון, אחר כך הייתי בצבא והייתי סטודנט – קצת היה קשה לי. אתה רוצה להפנות לחברי? עובדה היא, עד היום, לצערי, אני אומר את זה, לא עשו חברי שום פעולה על מנת לגרום לסגירתו של ערוץ-7. בא חבר הכנסת איתן כבל, שאין לו על גבו שום משאות, שום עכבות, שום מחויבות כלפי האחרים, מלבד לציבור ששלח אותו, והוא משתדל לעשות את עבודתו ביושר ובצורה נאמנה, והגשתי את הבג"ץ. אני ממשיך ואיבק על זכותם לשדר, אבל במסגרת החוק.

מה שקורה בימים אלה מראה רק דבר אחד. כל הניסיונות – ואני אומר לך, ייאמר לזכותו של היועץ המשפטי לממשלה במקרה הזה שהוא הולך על חבל דק, הוא באמת משתדל, וגם להצעות שבעיני נראות התכופות לא קטנה, גם להן הם מסרבים, כי המצב הנוכחי נוח להם. ובימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה. תודה.

הי"ר ל חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת כבל ומזמינה את סגן שר הביטחון להשיב על ההצעה לסדר-היום. להזכירך, אדוני סגן השר, הנושא עוסק במדיניות הקרוונים והמגורונים ביש"ע.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת כבל, נאחזת יפה בחבל שנתתי לך. דיברת על החברים שלך בכוונה.

איתן כבל (העבודה):

אני יודע, אני ער – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מבין איפה כל החברים.

הי"ר ל חזן:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת בויס, אתה לא יודע מה זה יום רביעי? אני רוצה להגיד לך, אתה לא היית בכנסת הקודמת – זו סתם אתנחתה – כאשר אנחנו הגענו לכהונה הזאת, היתה החלטה של מדיניות שאנחנו לא מתנגדים להצעות לסדר-היום. אני רוצה לומר לך, שבכנסת הקודמת לא נתנו לנו להעביר הצעות לסדר-היום. זאת אומרת, היה פה מאבק על כל הצעה לסדר-היום בהצבעה.

הי"ר ל חזן:

גם היום כך לגבי הצעות דחופות. אתה מתכוון להצבעות?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בהצבעות. אנחנו מוכנים שהכול יעבור לוועדה, שיהיה דיון במליאה – שיהיה הכול. היו מחזיקים כאן את האנשים עד שעות כאלה, כך שלא הצלחנו בהצבעה, כי היה להם רוב.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להגיד לך, שאני מעריך את הגישה שלהם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יכול להיות. אני רוצה להגיד לך, שיכול להיות שחלק מההחלטה – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יותר מכובד להתייחס להצעות כאלה שעולות פה על סדר-היום, מאשר התייחסות כזאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא רק זה, זה גם מביא למשמעת רבה יותר, כי ברגע שאתה מפסיק עם ההצעות לסדר-היום, המשמעת מתרופפת גם בהצעות חוק.

היו"ר נ' חזן:

בוודאי. אתם מרגישים את זה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ואנחנו מרגישים את זה, אבל לפי דעתי כבר אי-אפשר להחזיר את זה לאחור. היום זה נראה פתאום – לגייס את כולם להצבעות על הצעות לסדר-היום, זה נראה לי קצת בעייתי.

לנושא עצמו – תשובה על הצעה לסדר-היום בנושא מדיניות הקרוונים והמגורונים ביש"ע, של חבר הכנסת איתן כבל. קרוונים מפוזרים ביישובים ביש"ע מאז הקמת היישובים, וצורפו ליישובים כבסיס למוקד הזמני או כתוספת ליישוב הקיים במשך השנים שחלפו בכל התקופות של הממשלות השונות.

לבקשות לתוספות קרוונים ליישובים ביש"ע, שיובאו מחוץ ליש"ע, נדרש אישור משרד הביטחון, דרך המינהל האזרחי. כל בקשה כזו מועברת לעוזר שר הביטחון להתיישבות, ואליה מצורף ההסבר לצורך בבקשה – האם זה לצורך מגורים, חינוך, משרדים, מסחר, תעשייה וכדומה, וכן סרטוט של המקום המתוכנן להנחת הקרוונים בתוך תחום היישוב המאושר.

הבקשה נבחנת בהיבט של הצורך והחוקיות, ובהתאם לכך, מועבר אישור למינהל האזרחי לאשר ולטפל בבקשה.

המינהל האזרחי מתאם עם גורמי הצבא והיישוב הרלוונטי את התאריך, המסלול ומקום הנחת הקרוונים. נכון שיש יישובים שבהם יש קרוונים שאינם מאוכלסים; לעתים, מפני שתושביהם עברו למגורי קבע או עזבו את היישוב, לעתים מאחר שעדיין לא אוכלסו, ולעתים הם משמשים כמאגר לאכלוס עתידי.

הבקשות מההתיישבות ביש"ע לתוספות קרוונים ליישובים בשנתיים האחרונות נבעו בעיקר מהקפאת הבנייה, שהוחלט עליה בתקופת הממשלה הקודמת. הקפאת הבנייה גרמה לכך, שלא היה אפשר לקלוט תושבים ליישובים הקיימים, מאחר שמלאי הדירות באותם יישובים מוצה עד תומו, ועל מנת לאפשר קליטה וגידול טבעי, בני חוזרים וכו', נוצר צורך ביצירת מקומות מגורים מיידיים, שהיה אפשרי רק באמצעות אותם מגורונים.

איתן כבל (העבודה):

כל מה שאתה אומר, תאמין לי, כתבתי בממשלה הקודמת – את כל התשובות מן הסוג שאתה קורא עכשיו. וכל מה שאמרת מבחינה פורמלית – הכול בסדר על פניו. אני מבקש את התייחסותך באמת – יכול להיות שאין לך תשובה לעניין הזה; אני מבקש את התייחסותך לכך שמצד אחד יש 1,700 יחידות דיור שעומדות ריקות, ומצד שני – הממשלה מוציאה.

המסמך שקיבלתי אומר, שהממשלה, קרי אתם, משרד הביטחון, כל מה שהוא עושה – הוא מאשר שינוע או אי-שינוע בלבד. זה הדבר היחיד ששר הביטחון – גם הנוכחי – השאיר לעצמו. העניין הוא לא בשינוע, העניין הוא שמשרד הבינוי והשיכון ו"עמידר" מודיעים קבל עם ועדה במסמך רשמי – שאם תשאל אותי, אני עצמי לא מבין איך כותבים דבר כזה במסמך רשמי, אבל כתבו את זה – שיש מאות קרוונים ריקים שמונחים כאבן שאין לה הופכין מצד אחד, ומצד שני – מוסיפים עוד מאות קרוונים, ובעצם, היחיד שידע איפה יש קרוונים ומה עושים בקרוונים הוא זמביש. מה, זמביש מנהל את המדינה? אני מאוד מכבד באופן אישי את זמביש – – –

היו"ר ל' חזן:

תודה, חבר הכנסת כבל. הרשיתי לך לומר את הדברים משום שבאמת ראיתי מעט קשר בין התשובה שהוכנה לסגן השר לבין הדברים שהשמעת בנואמך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, חד-משמעית לא. אם היית רואה את ההצעה שהוכנה – הרי אי-אפשר לדעת מה הוא יגיד. ההצעה היא לפי מה שהוא כתב.

היו"ר ל חזן:

אמרתי, לגבי הנאום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, ההצעה היא גם לפי מה שהוא כתב, אבל גם בדברים שאני עניתי יש התייחסות למה שהוא אמר, מאחר שאני מאוד מכבד ומעריך את איתן כבל; אני לא מסכים עם מאבקו, אבל זה מאבק לגיטימי, גם צודק כמובן, מבחינתו, ויניב את הפירות הפוליטיים שלו בעתיד, לדעתי.

ההחלטה לגבי המגורונים או הקרוונים – אין הקבלה בין הדירות הריקות לבין הנושא הזה, כי לפעמים זה לא באותם מקומות. אתה צריך להבין, יכול להיות שביישוב אחד זה כך וביישוב אחר זה אחרת. זה לא במצב שזה נמצא בדיוק – – –

איתן כבל (העבודה):

אדוני סגן השר, כשבאה משפחה בתל-אביב ואומרת: אני רוצה דירה, מה אומרים לה? אין דירה. את רוצה דירה? תקבלי באופקים. למה הכללים – – –

אני לא רוצה להפריע.

היו"ר ל חזן:

באמת, זו לא שיחה פרטית.

איתן כבל (העבודה):

— — — זה צורם לי את האוזן.

שבח וייס (העבודה):

כשנצטרך לפנות יישובים — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת כבל, אתה תיארת את התמונה כמצב שבו יש כביכול חוסר קורלציה, או חוסר סימטריה, כשיש דירות ריקות, מצד אחד, ומגורונים, קרוונים, מצד אחר. אבל לא תמיד זה נמצא באותו מקום.

איתן כבל (העבודה):

אני הייתי המאשר — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בסדר, לא משנה, עזוב.

איתן כבל (העבודה):

התשובה היא בסדר, כתבו אותה, אבל מי שכתב לך אותה אף לא טרח לוודא את הנתונים בשטח.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני אגיד לך: אתה יכול לא לקבל את התשובה, כי באופן בסיסי אתה לא מקבל את העמדה.

איתן כבל (העבודה):

לא, זו לא עמדה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה לא מקבל את המצב הקיים, ואתה קובע שזו תולדה של לחצים ושל דברים אחרים. המדיניות הזאת נמשכת שנים. היא לא קיימת מהיום. כל הממשלות נהגו כך, וההבחנה בין המצב האחד למצב האחר, לפי דעתי, אין לה אחיזה, מאחר שלא תמיד מדובר באותו מקום. יש צרכים פה, ויש צרכים שם, והצרכים אחרים ואינם דומים ואינם זהים. לכן זה נראה כביכול אבסורדי, שבמצב אחד יש כך, ובמצב אחר יש משהו אחר, אבל לא מדובר באותו מקום. לכן הפתרונות הם פתרונות שונים.

היו"ר ל' חזן:

מה אתה מציע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת כבל?

איתן כבל (העבודה):

היו"ר ל' חזן:

אם נחליט להעביר את הנושא לוועדה, ועדת הכנסת תחליט באיזו ועדה הוא יידון.

אבל יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת דהאמשה. בבקשה. אדוני, תעשה עמי חסד, תצטמצם הפעם לדקה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

את מבקשת שההצעה האחרת תצטמצם, אבל כל הדיונים האלה מתקיימים ברוחב לב.

היו"ר ל' חזן:

הצעה אחרת, אדוני, היא במסגרת דקה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנתונים צורמים את האוזן, אבל למעשה לא היינו צריכים את הנתונים האלה כדי לראות מה הולך שם בשטחים. אנחנו יודעים, שהמדיניות של הממשלה הזאת, כולה, מלכתחילה, היא היפוכו של דבר והיפוכו הגמור של תהליך שלום ושל תהליך של יישוב סכסוכים. הרי מה לנו ולשטחים האלה? ולמה צריך להעמיד שם אלפי קרוונים ואלפי דירות ריקות ולהוציא את כל ערי ישראל וכפריה – את הכפרים עם הבעיות האמיתיות – מקטגוריה של אזור פיתוח א' או ב', ולהעביר את התקציבים להתנחלויות בשטחים? לאן נגיע?

בשנתיים האלה כבר הגענו למבוי סתום בתהליך השלום, וכולנו יודעים עכשיו – ורק לפני חצי שעה דיברו על הנושא של עזה – שהכול יכול להתפוצץ ברגע. אני חושב, שהגיעה השעה שהממשלה הזאת תחזור לשפיות, למדיניות שפויה, ולפחות את הקרוונים ואת הדירות הריקות תפנה בצורה כלשהי ותתחיל לפנות את המתנחלים כולם כדי לעשות שלום, כי אחרת לא יכלים להיות שלום או התקדמות בתהליך השלום. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת איתן כבל, אני מבינה שאתה מסכים להעברת הנושא לוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת איתן כבל לדיון בוועדה שוועדת הכנסת תחליט עליה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל חזן:

ברוב של שמונה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים – – –

אפי אושעיה (העבודה):

– – –

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת אפי אושעיה מצטרף לתומכים, כלומר, תשעה בעד. אני קובעת, שהצעתו של חבר הכנסת איתן כבל תידון בעתיד הקרוב בוועדה.

הצעה לסדר-היום כוונות הנציבות האירופית לגבי ייצוא תוצרת מההתנחלויות

מסמכי הנציב מנאל מרין

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 4903, של חבר הכנסת זאב בויס, בנושא: כוונות הנציבות האירופית לגבי ייצוא תוצרת מההתנחלויות – מסמכי הנציב מנאל מרין.

ענת מאור (מרצ):

מה עם השאילתות לשר הביטחון?

היו"ר ל חזן:

גברתי, שאילתות לסגן שר הביטחון מייד אחרי הצעתו של חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זו הצעה רגילה?

הי"ר ל' חזן:

זו הצעה רגילה, אדוני, על מכסה.

חיים אורון (מרצ):

איך יש לך מכסה בסוף המושב?

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת אורון, לך יש או אין?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה בגלל בטלונותי כי רבה.

ענת מאור (מרצ):

— — — זה לא

שבח וייס (העבודה):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מנואל מרין הוא חבר בנציבות האירופית, הוא ממונה על ענייני הים התיכון ומדינות אמריקה הלטינית. ב-13 במאי הוא הניח במוסדות האיחוד האירופי, במועצה ובפרלמנט, שני מסמכים שעניינם כלכלי והם נוגעים למזרח התיכון.

המסמך הראשון נוגע לתוצרת ישראל המיוצרת בשטחים, או כדברי המסמך – ואני מצטט, אבל בתרגום עברי – "בהתנחלויות הישראליות הכוללות את מזרח-ירושלים, רמת-הגולן, הגדה המערבית

MADE IN ISRAEL, טענת מרין היא, שתוצרת זו, המגיעה מעבר ל"קו הירוק", תחת המותג עומדת בניגוד להסכם הסחר החופשי שיש לישראל ולאירופה, והדבר הזה מהווה הפרה של ההסכם.

המסמך השני מציע לקדם אינטגרציה אזורית במזרח התיכון על-ידי יצירת מסגרת צבירה, באנגלית, אזור סחר חופשי למדינות הים התיכון עד 2010. בשלב ראשון מציע ACCUMULATION מרין להחיל הסכם סחר חופשי בדומה לזה המתקיים בין אירופה לישראל, שאותו הזכרתי קודם; כלומר, הסכם בילטרלי כזה עם, אני מצטט "חברות אחרות באזור", והוא נותן דוגמה: כמו שיש ; ואלה ציטוטים מהמסמך עצמו. PLO ישראל-אירופה, אירופה-מצרים, אירופה-אש"ף,

גברתי היושבת-ראש, בימים אלה ממש עושים נציגינו ממשרד החוץ מאמצים במגעים עם אנשי המועצה והנציבות על מנת ללבן את הסוגיות ומערכת היחסים, ולפיכך אני לא רוצה לנקוט כאן לשון קשה ביחס למסמכים ולמי שעומד מאחוריהם, אבל אני מציע לעצמנו לראות בהם נורת אזהרה. הם מבטאים החמרה שמסתמנת ביחסה של אירופה למדינת ישראל. לדעתי, באמצעות עניינים כלכליים האירופים מבקשים לקבוע את עמדתם המדינית וחושפים בכך את גישתם הבלתי-מאוזנת בתהליך השלום.

צריך לתמוה, ואני מוכרח להביע תמיהה, על התבונה הפרקטית שבכוונה להטיל סנקציות על תוצרת מהשטחים. את מי מבקשים האירופים להעניש, את 13,000 הפלסטינים אשר עובדים בהתנחלויות ומתפרנסים בכבוד בעמל כפיהם ומביאים לחם לילדיהם? את מי הם מבקשים להעניש, את אלה שהם חפצים ביקרם?

אירופה, אשר מבקשת לקנות לה מעמד מכובד של מתווכת במשא-ומתן – וצריך לומר שהיא אף זוכה להתייחסות חיובית מצדנו, וההתייחסות החיובית באה לידי ביטוי, בין השאר, בדלתות הפתוחות שלהן זוכה השגריר מורטינוס אצלנו – אירופה זו לא יכולה לבקש מאתנו התייחסות כלפיה כאל מתווך נעדר פניות כאשר היא מבצעת מהלך כלכלי עוקף חוק ועוקף את הסטטוס הבין-לאומי.

, כאשר היא משדרגת את אש"ף והרשות הפלסטינית לסטטוס של UPGRADING כאשר היא עושה מדינה, זו לא עסקה כלכלית. זו אמירה מדינית, והיא אמירה מדינית חמורה.

עכשיו, רבותי חברי הכנסת, צריך לבוא ולהודות: יש גם טענות צודקות של אירופה, הנגועות לביצוע רכיבים או מרכיבים בהסכם הסחר החופשי. אנחנו בכלל מומחים לסבך עניינים. אנחנו משחקים לידיים שלהם. ניטול, למשל, את פרשת תרכיזי התפוזים המיובאים מברזיל, שלא רק שנתפסו בקלקלתנו, אלא עוד מתפתלים אחרי זה, ורק מסבכים יותר את המצב. אז בשביל מה? האם נזיד העדשים הכתום הזה שווה את המשמעות החמורה של הפרת הסכמים?

, לא פורמליים – לא במגעים OFF THE RECORD נכון עושים היום נציגינו במאמצים – הייתי אומר, פורמליים, לברר ולהתדיין ולהגיע להבנות בפרטים כאלה שמעיבים ללא צורך על היחסים ונותנים אולי עילה לשוחרר רעתה של ישראל באירופה. לצערי, יש כאלה, וצריך לומר בגלוי ובצער, שאחד מהם הוא מיועדנו מנואל מרין.

אין אני בא, ואיני מסוגל לרדת לחקר נבכי נפשו של מרין, אבל אני רוצה לציין ביושב עובדתי, שהוא מוליך קו נוקשה כלפי ישראל לא מהיום, ורק אולי נזכיר פה בעניין הזה מכתב קודם שהוא שלח לשר החוץ הקודם דוד לוי. עלינו להיות ערים לכך, שההטפה המתמשכת של מרין ואחרים נגד ישראל קונה לה אחיזה במחוזות שבעבר נחשבו מתונים ומאוזנים בשאלות ובסוגיות שעל סדר-יומנו ביחסים עם אירופה.

מעבר לתופעה הפרסונלית שעליה הרחבנו את הדיבור יותר מכפי שראוי למרין עצמו, עלינו להגיד , נעדרי FACILITATORS לאירופה באופן ישיר ובהיר: אם אתם האירופים מבקשים לשמש כתומכים, כ- לקידום תהליך השלום באזור, אתם חייבים לבוא בידיים נקיות. אתם BONA FIDE עניין, בעלי כוונה לא יכולים לנקוט עמדות חד-צדדיות המצדדות בעניין הפלסטיני. אתם לא יכולים לנגח את ישראל באמצעות כלים כלכליים שפגיעתם היא בעצם פוליטית ומדינית.

חיים אורון (מרצ):

לפי דעתי, הקשר בין האווירה הזאת לתהליך השלום הוא מטורף.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אבל דווקא משום שתהליך השלום – וזאת אני רוצה להוסיף, חבר הכנסת אורון – נמצא עכשיו במקום שהוא נמצא, והוא במצב רגיש, וכבר כמה חודשים הוא בעצם לא מתקדם, או כמעט לא מתקדם – לפחות ממה שאנחנו יודעים – דווקא במצב כזה צריך להיות לאירופה אינטרס, כמי שמתיימרת להיות בעמדה של תיווך, להיזהר בנקיטת מדיניות כזאת בתחום הכלכלי.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך מאוד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסיים, גברתי.

הי"ר ל' חזן:

זמן תם כבר לפני דקות מספר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

עוד דקה.

אני רק אומר שאני חושב, שלא על הדרך הזאת תעלה בעינינו אירופה למדרגה של מתווכת הגונה, אמינה ומקובלת על שני הצדדים, שמסוגלת לקדם את התהליך. כי בגישה זו עלולה אירופה רק ליצור אצלנו נוגדנים וחסמים כלפיה, דבר שבוודאי לא ישרת את האינטרס האירופי ולא יקדם שום דבר באזורנו.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך מאוד. אדוני סגן שר הביטחון, אני מבינה שתשיב על ההצעה לסדר-היום. חבר הכנסת כהן, אני אודה לך אם תאפשר לסגן השר להשיב על ההצעה לסדר-היום. תודה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, כוונות הנציבות האירופית לגבי ייצוא תוצרת חקלאית – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת זאב בויים.

ב-13 במאי 1998 הודיעה נציבות האיחוד האירופי, כי אישרה מסמך המופנה למועצת השרים והפרלמנט האירופי ועוסק ביישום הסכם הביניים בין האיחוד האירופי לבין ישראל, בין היתר בסוגיית מוצרים שמקורם ביש"ע, ברמת-הגולן ובמזרח-ירושלים, המיוצאים לאירופה מישראל. לטענת המסמך, ההסכם בין ישראל לבין האיחוד האירופי אינו מקיף אזורים אלה, ולפיכך מוצרים המיוצאים בהם ומיוצאים לאירופה אינם זכאים להקלות במס.

ישראל הביעה התנגדות חריפה למהלך חד-צדדי זה של הנציבות. בין היתר טענה ישראל, כי מדובר במהלך פוליטי, המופיע במסווה של נושאים כלכליים-טכניים ועלול להביא לפגיעה בתהליך השלום, במעורבות האירופית בו ובשיתוף הפעולה הכלכלי בין ישראל לבין הפלסטינים, תוך גרימת נזק בראש ובראשונה לאוכלוסייה הפלסטינית.

עם זאת, על מנת להימנע מעימות מיותר, וכדי ליישר את ההדורים עם נציבות האיחוד האירופי, פתחה ישראל במהלך שמטרתו לנסות ולפתור את הבעיות במסגרת מגעים דיפלומטיים לא פורמליים. משלחת בין-משרדית ישראלית קיימה יום דיונים בבריסל ב-16 ביוני 1998, ואנו מקווים כי יהיה לתהליך ההידברות המשך; זאת, בין היתר, על-ידי ביקור של משלחת של הנציבות בישראל במהלך החודש הקרוב, חודש יולי. צוות בין-משרדי עוסק בגיבוש עמדותיה של ישראל לקראת המשך המגעים.

מועצת שרי החוץ של האיחוד האירופי החליטה, בישיבתה שהתקיימה ב-29 ביוני, להנחות את הנציבות להמשיך בדיאלוג עם ישראל בהביעה ציפייה לתוצאות מעשיות.

של הסכמי הביניים מ-1995 – את V ישראל ממשיכה לראות בפרוטוקול פריס מ-1994 – נספח המסגרת המוסכמת להסדרת יחסיה הכלכליים עם הפלסטינים. אנו מקווים, כי ימצא לחילוקי הדעות שהתעוררו פתרון שיהיה לשביעות רצון כל הצדדים ובהתאם לפרוטוקול פריס והסכם הביניים.

צר לנו, גברתי היושבת-ראש, שיש גורמים – גם בצד הפלסטיני – שמנסים לעשות את המעשה הלא-נכון ולהביא למצב שבו הם מתנערים מההתחייבות שהם לקחו על עצמם. כולנו מצפים שהנושא הזה ימצא את פתרונו, בתקווה שהדבר הזה יימשך, כי גם אותם מפעלים שעובדים באזורים האלה, רוב העובדים בהם הם עובדים פלסטינים. מובן שהפסקת הייצוא מהם תגרום לסגירתם ולפיטוריהם של אלפי עובדים פלסטינים.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לסגן השר סילבן שלום. חבר הכנסת שבח וייס, היש ברצונך להסיר? אני מבינה שלא.

חבר הכנסת בויס, אתה מסכים להעברה לוועדה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים להעברה לוועדה.

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, נעבור להצבעה.

שבח וייס (העבודה):

במקום להסיר, רק הערה. זו אותה זכות. מהמקום.

היו"ר ל חזן:

בבקשה. אני אודה לך, כי סדר-היום מאוד מאוד ארוך היום.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו – גם סגן השר סילבן שלום וגם אני – חברים במועצת אירופה. נכון שזה לא אותו מוסד. המדיניות הזאת היא יותר של הפרלמנט היום. הפרלמנט האירופי נבחר ישירות, ויכול להיות שהוא לא משקף את הדיפלומטיה במערכות היחסים בין מדינת ישראל מול הממשלה, אבל במידה רבה זאת גם תוצאה של תחושה באירופה, לדאבוננו, שתהליך השלום נעצר. לכן, ברגע שייפתח התהליך מחדש אתה תראה שהצעות מסוג כזה תצטמצמנה.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לך. רק לעשות סדר לחברי הכנסת ולמאזינים – אם הבנתי נכונה את הצעתו של חבר הכנסת בויס, הוא מתייחס בעצם למסמכים של הנציבות האירופית ולא הפרלמנט האירופי וגם לא מועצת אירופה, ובתוך הקונטקסט הזה צריך להתייחס לדבריו.

אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת זאב בויס לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

שבח וייס (העבודה):

אבקש להוסיף את קולי להצבעה.

הי"ר ל חזן:

כמובן, אני אוסיף את חבר הכנסת שבח וייס. רוב של עשרה בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שההצעה תידון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות ותשובות. סגן שר הביטחון ישיב.

קריאה:

היו"ר ל' חזן:

גם וגם. אני אסביר בעוד רגע, אבל סגן שר הביטחון ישיב קודם על שאלות שהוגשו לראש הממשלה. סגן השר ישיב על שאלתא מס' 2554, של חבר הכנסת נסים דהן – לפרוטוקול.

שידור התנצלות בתוכנית "בחצי היום"

חבר הכנסת נ' דהן שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

בשעתו, בעקבות בירור שנערך לבקשת מזכיר סיעת ש"ס, הסכים מנהל הרדיו, מר אמנון נדב, כי ציטוטים ששודרו ברדיו בשמי, ונמסרו על-ידי חברי הכנסת שוחט ורובינשטיין, לא היו מדויקים, ונקבע כי ישודר תיקון במועד שיתואם עם מזכיר סיעת ש"ס.

רצוני לשאול:

1. האם שודר התיקון?

2. אם לא – מדוע לא?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לא ניתן להוסיף מעבר למכתבו של מנהל הרדיו אליך, מיום 16 בפברואר 1997.

על מנת לתקן את דבריו, הציע בזמנו מנהל הרדיו, שמזכיר סיעת ש"ס יתאם עם עורכי המשדר את התיקון. כיוון שהתיאום הנ"ל לא נעשה בעוד מועד, התעכב שידור התיקון, וכעת הוא כבר לא רלוונטי. חבל.

היענות קרן ראש הממשלה לפניות מקיבוצים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

להלן פנייתה של משפחת נ', המגדלת את בתם הסובלת מנכות קשה, קשיי ניידות, בעיות ראייה ועוד, אשר פנתה לקרן ראש הממשלה לקבלת סיוע לרכישת קלנועית ובקשתה נדחתה בנימוק שאין דנים בפניות מקיבוצים.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – האם אין בכך אפליה של מגזר שלם במדינת ישראל?

3. כיצד יפעל משרדך בנדון?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1. קרן ראש הממשלה מטפלת בפניותיהם של אגפי הרווחה, הפונים בשמן של משפחות נזקקות וממליצים לעזור למשפחות אלה.

רכזת קרן ראש הממשלה התנצלה על שמכתבה למשפחת נאור לא נוסח כהלכה. רכזת הקרן הסבירה לאם המשפחה, שללא דוח סוציאלי, החתום על-ידי שני עובדים סוציאליים מאגף הרווחה, לא תוכל הקרן לטפל בפניותם. רכזת הקרן הבהירה למשפחת נאור, שעליה לפנות לקרן בדרך

המקובלת, ואז תטופל פנייתה כשם שמטופלות פניותיהם של כל אזרחי ישראל הפונים לקרן בבקשת סיוע.

2. כפי שהוסבר לעיל, אין כאן כל אפליה.

3. קרן ראש הממשלה תטפל בפנייתה של משפחת נאור באותו אופן שבו היא מטפלת בכל פנייה אחרת.

הי"ר ל חזן:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, השר בקרוב, אני מודה על התשובה. התברר שחבר הכנסת אורון טיפל בבעיה, ואני מבינה שזה היה מקרה של הטעיה וטעות.

חיים אורון (מרצ):

אי-הבנה.

ענת מאור (מרצ):

אי-הבנה, סליחה. אני שמחה שהיא תוקנה והפנייה תטופל כדרך כל פנייה. תודה רבה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי מה להוסיף עוד אלא שהדבר בא על פתרונו לשביעות רצונם של הצדדים.

הי"ר ל חזן:

והוכחה לכך שלעתים שאילתא מסייעת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה שמגיע בדיון ובצדק – מגיע.

כוונת הפלסטינים ליצור רצף טריטוריאלי בין יהודה ושומרון למזרח-ירושלים

חבר הכנסת נ' סלומינסקי שאל את ראש הממשלה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

נודע לי, כי בדוח ביטחוני שהוגש למשרדך נכתב, כי "הכוונה הפלסטינית המוצהרת היא לאחות 44 כפרים, שכונות, ריכוזי אוכלוסין ומחנה פליטים אחד, עם השכונות הערביות במזרח-ירושלים ובכך ליצור רצף טריטוריאלי בין יהודה ושומרון למזרח-ירושלים, שיהווה מחסום בדרך להתיישבות יהודית נוספת סביב ירושלים ובסיס לפעילות מנגנונים שלטוניים פלסטיניים".

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מה יעשה משרדך בנדון?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1-2. הטענה נבדקה מול הגורמים הרלוונטיים, ולא נמצא לה בסיס.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת סלומינסקי, שאלה נוספת, בבקשה.

ביסן סלומינסקי (מפד"ל):

סגן השר, לא הצלחתי להבין מה זה "הגורמים הרלוונטיים" ומה זה "אין להם בסיס", כשעינינו רואות שזה רלוונטי מאוד וזה הולך ונעשה. אם תוכל לתת קצת יותר פירוט, אז אולי לא יהיו לי שאלות נוספות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת סלומינסקי, הטענה הזאת היא טענה שמושמעת זה זמן רב והיא טענה שהושמעה על-ידי גורמים נוספים מלבדך, וכמו שאתה יודע, הדבר הזה לא נעלם מעינינו. יש פניות, והפניות מטופלות גם כאשר הן מוגשות על-ידי גופים אחרים ביש"ע, או גופים אחרים בכלל.

כאשר נדבר על הגורמים הרלוונטיים – אלה אותם גורמים שאמורים לעסוק בכך. אם תרצה, אפרט לך אחר כך. בכל מקרה, לפי בדיקתנו שלנו, אלא אם תביא בדיקה אחרת שמוכיחה אחרת, בשלב הנוכחי אין לטענות האלה בסיס.

חיים אורון (מרצ):

משרד הביטחון של אש"ף.

היו"ר ל חזן:

תודה. סגן השר ישיב עכשיו על שאלות לשר הביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה עם השאלתא של חבר הכנסת חיים אורון?

היו"ר ל חזן:

זה לשר הביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לראש הממשלה. קרן ראש הממשלה לנזקקים, שאלתא של חבר הכנסת חיים אורון, שאלתא מס' 3086 – התשובה היא זו שניתנה לחברת הכנסת ענת מאור, אז זה לא משנה.

היו"ר ל חזן:

אבל זה לא רשום בסדר-יומנו, אדוני.

חיים אורון (מרצ):

אני טיפלתי בשאלה הזאת. קיבלתי מכתב.

היו"ר ל חזן:

לא רשום בסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

קיבלתי תשובה במכתב.

היו"ר ל חזן:

לא סוכם עם לשכתך לגבי השאילתא הזאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השאילתא שלך. אתה רוצה לשגע אותי? אבל הגשת שאילתא ב-10 ביוני.

היו"ר ל חזן:

כן, אבל מלשכתך לא נמסר למזכירות הכנסת שהשאילתא הזאת תופיע היום. על כן אני עוברת לשאילתות לשר הביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני יכול לפחות להשיב לחבר הכנסת חיים אורון שנמצא כאן ולגמור. חבר הכנסת אריה דרעי לא יודע שהתשובה תימסר היום, אבל לפחות חבר הכנסת חיים אורון הנוכח כאן יכול לקבל תשובה. חבל שנעשה את זה עוד פעם.

חיים אורון (מרצ):

קיבלתי את התשובה. טיפלתי בנושא. זו בדיוק אותה תשובה שקראת לחברת הכנסת ענת מאור.

היו"ר ל' חזן:

הוא קיבל את התשובה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז בוא נגיד שהתשובה על שאילתא 3086 של חבר הכנסת חיים אורון בעניין קרן ראש הממשלה לנזקקים ניתנה, ובזה נגמור. לא צריך לחזור על זה בשבוע הבא עוד פעם. או.קיי? מקובל עלי.

היו"ר ל' חזן:

סליחה, חברי הכנסת, כמו חבר הכנסת דרעי, שלא נמצא כרגע משום שהשאילתא שלו לא הופיעה בסדר-היום – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בסדר, לגבי חבר הכנסת דרעי אני מבין, אבל חבר הכנסת חיים אורון מסכים.

חיים אורון (מרצ):

זה לפרוטוקול.

היו"ר ל' חזן:

שיהיה לפרוטוקול. אתה מסכים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מסכים, נגמר.

הי"ר ל' חזן:

תיכף נעסוק בשאילתא הבאה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש דברים שלא פועלים רק לפי – הוא נמצא כאן, אני כאן; נגמר.

הי"ר ל' חזן:

אבל זה לא נמצא על שולחן הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אריה דרעי – את צודקת, הוא איננו כאן, הוא לא יודע. זו טעות שהמשרד שלי לא מסר את זה. זה הכול. אני לא יודע איך.

ביטול החגיגות בקבר עתניאל בן קנז

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

החגיגות המסורתיות בקבר עתניאל בן קנז בחברון ביום ל"ג בעומר בוטלו השנה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרד הביטחון?

2. אם כן – מה היו השיקולים לביטול החגיגות?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ל"ג בעומר נחגג במקביל לאירועי הנכבה. כניסת ישראלים לאזורים שבשליטה פלסטינית נקבעת כפועל יוצא מהערכת המצב הביטחוני בשטח. בשל הפרות הסדר הוכרז באותו יום השטח שבשליטה פלסטינית כשטח צבאי סגור לישראלים, ולכן בוטלו החגיגות בקבר עתניאל בן קנז.

גיוס בני ישיבות

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

למרות הגידול במקבלי דחיית שירות, שהגיע השנה ל-31,000 אברכים, החליט ראש הממשלה בנימין נתניהו על פירוק הוועדה לבדיקת גיוס בני ישיבות. שר הביטחון טוען, כי שיעור האברכים דחויי השירות אינו פוגע מהותית בצורכי הביטחון ובצה"ל.

רצוני לשאול:

1. האם מספר החיילים המשרתים בצה"ל מאפשר שחרור ללא בדיקה של אוכלוסייה זו?

2. האם יש החלטה לא פורמלית שלא לגייס אברכים כלל?

3. האם תכנס הוועדה לדון בנושא שנית?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין שחרור מוחלט של תלמידי ישיבה אלא דחיית שירות, כל עוד תורתו של התלמיד היא אומנותו. נעשות פעולות בקרה מגוונות שתכליתן להבטיח שההסדר לא ינוצל לרעה על-ידי מי שאינו מקיימו. מי שמודיע על הפסקת לימודיו או מי שמאותר כמפר הסדר "תורתו אומנותו", עובר את הבדיקות הדרושות ומגויס לצה"ל.

2. אין כל החלטה שלא לגייס אברכים לצה"ל. מי שנהנים מההסדר האמור הם רק אלה המקדישים כל עתותיהם ללימודי תורה במסגרת הסדר "תורתו אומנותו" וכל עוד הם מקיימים את תנאיו.

3. על הוועדה החליט ראש הממשלה ולא שר הביטחון.

עריכת חתונות במערת-המכפלה

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה הודיע מח"ט חברון, כי לא יאפשר קיום חתונות במערת-המכפלה, כפי שהיה קיים, אלא חופות בלבד. ההחלטה מהווה שינוי סטטוס-קוו.

רצוני לשאול:

1. מדוע שונה הנהל הקיים?

2. האם תוחזר מסורת קיום החתונות לרחבת המערה?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנהל הקיים לא שונה. ההוראות וההנחיות לקיום אירועים באזור מערת-המכפלה ידועות והן ללא שינוי. ניתן לקיים בגן המערה את טקס החופה כבעבר, ואין הנחיות חדשות בעניין. בעבר התיר המח"ט הקודם שני מקרים שחרגו מהסטטוס-קוו, ומכאן האי-הבנה.

החברה הכלכלית "בית אלמאל"

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה הוציא כבודו הוראה, שלפיה חברת "בית אלמאל" הפועלת בירושלים המזרחית אינה חוקית. מדובר בחברת השקעות רשומה, שספריה פתוחים, ולפי ההלכה האסלאמית 2.5% מהכנסותיה מוקדשים לצדקה.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. מדוע הוצאה החברה מחוץ לחוק?

3. האם יש בפעילות כלכלית בירושלים סכנה כלשהי?

4. מה היא הסכנה הביטחונית הטמונה בחלוקת צדקה לנזקקים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

4-1. ביום 20 במאי 1998 הפעלתי את הסמכות הנתונה לי מכוח תקנה 84(1)(ב) לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945, וחתמתי על תיקון להכרזה הקובעת כי ה"חמאס" הינה התאחדות בלתי מותרת, כך שתכלול באופן מפורש את חברת "בית אלמאל" הפלסטינית, הרשומה במרשם החברות בישראל.

החלטתי להפעיל את סמכותי כאמור לעיל לאחר שהוצגה בפני המלצת מערכת הביטחון ומידע שעליו מסתמכת המלצה זו. השתכנעתי כי חברת "בית אלמאל" משמשת למעשה מוסד פיננסי של ה"חמאס" ומהווה צינור מרכזי להעברת כספים של תנועת ה"חמאס" לשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה.

לחברה ניתנה הודעה בדבר זכותה להגיש השגה ולהעלות טענותיה בנוגע לפעולות הננקטות נגדה בפני מי שיוסמך על-ידי שר האוצר ועל-ידי לדון בטענות אלו ולהמליץ בפנינו המלצות בעניין זה.

פעילותה של החברה, אם בירושלים ואם במקום אחר, מביאה לחיזוק משמעותי של התשתית הכלכלית של ה"חמאס" ובכך מהווה סכנה לביטחון המדינה ולשלום הציבור.

היו"ר ל' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, מדובר כאן בחופש העיסוק, בסופו של דבר. זו חברה כלכלית שמתעסקת בהשקעות. אם סוגרים חברה כזאת – אתה אומר שיש הוכחות מוצקות שהם פועלים פעילות עוינת והם בעצם צינור של ה"חמאס". למה לא מגישים נגדם כתב אישום ומעמידים אותם לדין? היה צו סגירה מינהלי לחברה שטוענת שהיא חברת השקעות ומחלקת כספים לנזקקים. אם אתה שם את התווית "חמאס" על כל דבר, אי-אפשר כבר לדון באובייקטיביות. אמרתם על זה

"חמאס", אז נגמר – זה "חמאס" וגמרנו. אף אחד לא רוצה לשמוע. אולי זה לא נכון, אולי באמת נותנים צדקה לנזקקים, כפי שאני משוכנע באמת שהם נותנים. 2.5% מהכנסות החברה הולכים לנזקקים. יש בקרב הנזקקים הרבה עניים שקרוביהם ב"חמאס". אני בטוח שמחנות הפליטים מלאים עניים שקרוביהם פעילים ב"חמאס". זה לא אומר שאסור לתת להם צדקה או לעזור להם בענייני רווחה. לא הילדים אשמים ולא הנשים אשמות ולא כלום. הולכים בצו מינהלי וסוגרים את כל העניין הזה. באיזו זכות זה קורה, למה לא מעמידים אותם לדיון? תודה רבה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת עזמי בשארה, כידוע לך, מטעמים ברורים אני לא יכול לפרט את כל הפעילות של החברה הזאת. אבל אני משיא לך עצה – להתמקד אולי בנושאים אחרים ולא בנושא הזה, שכן הדברים נבדקו לפני שהפעולה הזאת אכן בוצעה. אתה צריך להבין, שנתקיימו אצלנו דיונים מספר בעניין הזה, ודברים לא נעשים רק כיוון שלמישהו יש איזו גחמה או שהוא קם באמצע הלילה, התעורר מאיזה חלום והחליט שיש לו משהו נגד "בית אלמאל".

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כתב אישום, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הדברים האלה נבדקו, יש להם יסוד מוצק. הדברים האלה פועלים לפי מסגרת חוקית וסמכות שיש לשר הביטחון מכוח תקנות ההגנה לשעת-חירום. הדברים האלה נעשים גם לגבי גופים אחרים ולא רק לגבי "בית אלמאל".

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

תגישו אותם למשפט.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בעניין הזה אני לא רוצה להגיד עוד פרטים מהחקירה. הדברים נחקרו, ואנחנו עומדים מאחורי ההחלטה שלנו.

חיילים בישיבות הסדר ששירותם הצבאי נדחה

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בצה"ל משרתים חיילים מ-28 ישיבות הסדר מוכרות. חלק מחיילים אלה דחו את שירותם הצבאי במסגרת ההסדר "תורתו אומנותו", ולאחר שנה או שנתיים הם מתגייסים במסגרת ישיבות הסדר.

רצוני לשאול:

כמה מחיילי ישיבות ההסדר התגייסו לאחר דחיית השירות למשך שנה או שנתיים במסגרת "תורתו אומנותו" בכל אחת מהשנים 1992-1998?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

להלן פירוט מספר המלש"בים – מועמדים לשירות ביטחון – שהתגייסו במסגרת ישיבות ההסדר לאחר ששהו במעמד "תורתו אומנותו" ועזבו את המעמד:

אתה מקשיב לי, חבר הכנסת חיים אורון?

חיים אורון (מרצ):

כן, אני רושם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

א. 1992 – 261; ב. 1993 – 285.

יצחק כהן (ש"ס):

וואו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ג. 1994 – 268.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת כהן.

חיים אורון (מרצ):

תאמין לי, הוא לא מבין מה אתה אומר.

יצחק כהן (ש"ס):

חבר הכנסת חיים אורון, קיבלת אתמול 100 מיליון — — —

חיים אורון (מרצ):

יש לך עוד מעט סעיף "פח זבל". למה אתה מתחיל עכשיו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת כהן מתפעל מהמספרים ההולכים וגדלים של אנשים שהיו בפטור של "תורתו אומנותו" והצטרפו — — —

יצחק כהן (ש"ס):

אתה מבין, אנשים משועממים, אין להם מה לעשות רק להתעסק עם תלמידי ישיבות. אתה מבין, קיבלו אתמול 100 מיליון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ד. 1995 – 339; ה. 1996 – 239, המספר ירד; ו. 1997 – 352; ז. 1998 – שנת הגיוס טרם הסתיימה, ואין כרגע נתונים.

היו"ר ל' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מתכוון לאלה שעדיין מוכנים להקשיב. מדובר בתלמידי ישיבות הסדר שמשרתים בצה"ל, והם בדיוק ההוכחה לזה שאפשר היה לאשר את החוק בבוקר.

בשאלה שלי התכוונתי לקבל סוף סוף את הנתונים לגבי מספר התלמידים שחוזרים לשירות. בכל פעם מפרסמים כאילו אחוז מסוים מקרב "תורתם אומנותם" הולכים לשירות. המספרים האלה מוכיחים, שכל, או רוב התלמידים שבתחום "תורתם אומנותם" וחוזרים לשירות באים מקרב ישיבות ההסדר, ומקרב הישיבות החרדיות פשוט לא הולכים לשרת בצבא. זו לא דחיית שירות, זה שחרור לכל החיים משירות בצה"ל.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה הבנת את זה, אדוני סגן השר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת חיים אורון, תראה, אפשר לעשות כאן פולמוס פוליטי לגבי הנושא הזה. עשיתם את זה הבוקר. אך כשמגיעים לפולמוס פוליטי, תמיד אפשר לשאול אותך איפה היית כשהיית בשלטון.

חיים אורון (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני הבנתי. אמרת שהיה צריך להעביר בבוקר את החוק הזה על סמך אותם נתונים. אתה התחלת בעניין הפוליטי. לכן אני לא יכול שלא להשיב לך. הרי אני חושב שצריך לעשות הכול כדי למצוא הסדר

ולפתור את הבעיה. צריך ליצור מצב שבו לא נגיע למספרים כאלה. ולכן צריך לפעול כדי לצמצם אותם. אבל כל פעולה כזאת צריכה להיעשות בהבנה, בהסכמה.

אני התפלאתי מאוד כאשר אהוד ברק הגיש היום את הצעתו, כי אהוד ברק הוא אולי האחרון שהיה צריך להגיש הצעה כזאת. וזאת למה? כי אהוד ברק היה סגן רמטכ"ל. אתה שמעת, חבר הכנסת כהן, שהוא ביקש אז לגייס בני ישיבות? אולי כאשר הוא היה רמטכ"ל הוא הציע לגייס בני ישיבות? לא שמעתי על כך. אולי כאשר הוא היה שר פנים, שמעת אז משהו? כאשר הוא היה שר החוץ? שמעת שהוא ביקש לגייס בני ישיבות? – לא.

אז באמת. אני חושב, רבותי, שצריך להגיע למסגרות אמיתיות, אבל וולונטריות. זה כבר קיים במסגרת המשמר האזרחי החרדי. ניסיתי בכל מהלך תקופתי להביא למצב של הקמת הנח"ל החרדי מחדש. קיימתי ישיבות ארוכות גם עם חבר הכנסת אברהם רביץ וגם עם חבר הכנסת בניזרי וגם עם חבר הכנסת מאיר פרוש. למען האמת, כולם אמרו, שאם רביץ יסכים הם כולם מסכימים. נראה שזה הסמן היותר-ימני.

חבר הכנסת רביץ לא רק שהלך עם העניין הזה, הוא כבר הגיש רשימה של 30-40 מועמדים, עם שמות. לפני חודשיים-שלושה פרץ הנושא הזה לידיעת התקשורת בצורה מסוימת, ואז רצו אנשים טובים לחלק מהרבנים והביאו להקפאת העניין. לפני כן הרבנים נתנו את הסכמתם. כבר נקבע גם מקום לאותה היאחזות נח"ל, הכול כבר היה ממש סגור. אבל באים ואומרים לי היום: שמע, גם אם אתה לוקח 30 או 40 – א. מה זה? זה לא גדול; ב. אלה אנשים שהם עצמם לא רוצים. צריך לבדוק. כל דבר מתחיל בצעד קטן.

כאשר יש היום 30,000, אי-אפשר להגיע למצב שבו תעשה זאת בחקיקה, כי חקיקה צריכה גם לאכוף. האם תשלח 30,000 שוטרים? הרי הכוונה שלנו היא להגיע למצב של הסכמה. אבל, כפי שברור, החוק הבוקר לא היה חוק לגיוס בני הישיבות אלא היה חוק לפירוק הקואליציה, וכשמגיישים חוק לפירוק הקואליציה אז הקואליציה מתגייסת כדי למנוע את פירוקה.

יצחק כהן (ש"ס):

זה היה חוק לרייטינג. חוק לעיתונות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הדבר הזה צריך להיפתר, צריך לפתור את הבעיה הזאת.

חיים אורון (מרצ):

אני מקווה שחברי מהסיעות הערביות יהיו – רק אתם היום מקיימים את הקואליציה, בקולותיכם. רק בגלל תשעה קולות ערבים לא עברה ההצעה. אם הם לא היו – לא היתה קואליציה. לאמינותו של

האשם מחאמיד, הוא אמר לי הרגע – אפשר להגיד? הוא אמר לי, שאם הוא היה יודע מה שאמרת עכשיו מעל הדוכן, הוא לא היה מצביע נגד.

יצחק כהן (ש"ס):

אז תגישו את החוק עוד פעם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז הייתי אומר את זה גם בדברי תשובתי אם הייתי משיב היום. אבל אני רוצה להגיד לך עוד דבר –
--

היו"ר ל' חזן:

מאחר שהשאלתא הבאה דומה מאוד לשאלתא הזאת, אני מציעה שנצמצם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני כבר מסיים.

חברי הכנסת הערבים עשו את זה משיקולים שלהם, והשיקולים היו ברורים. הרי ברגע שהיו גומרים עם בני ישיבות, אילו היה חוק כזה, הכתובת הבאה היתה הערבים. זה היה ברור, והם רוצים למנוע את זה. זה גם ברור.

אבל מה שקורה, ואותו יש להבין – ברגע שתשעה חברי כנסת ערבים היו נגד, סיעות אחרות מהקואליציה הרשו לעצמן להצביע אולי קצת אחרת. הרי אתה איש פוליטי, עם ניסיון של הרבה מאוד שנים; אתה מבין שאם הם היו מצביעים אתכם, גם אז הצעת החוק לא היתה עוברת, כי הסיעות הקואליציוניות האחרות לא היו מצביעות. אז בשביל מה אתה עכשיו מטיל עליו את האחריות כאילו הוא גרם לכך? הוא לא גרם לזה. אתה בעצמך יודע, שאם חברי הכנסת הערבים היו מודיעים שהם מצביעים בעד הצעת החוק, גם אז היא לא היתה עוברת. המפלגות האחרות, שהיום נמנעו או שהצביעו בעד החוק, לא היו מצביעות. צריך להבין את הדבר, ואתה יודע את זה. ולכן, הדברים אינם עומדים באותו מצב.

היו"ר ל' חזן:

תודה.

חיילים במכינות קדם-צבאיות ששירותם הצבאי נדחה

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

צה"ל מפעיל מכינות קדם-צבאיות, שבהן עוברים תלמידי ישיבות הכשרה קדם-צבאית.

רצוני לשאול:

כמה מתלמידי המכינות הקדם-צבאיות הם חיילים המשרתים בכלל צה"ל לאחר שדחו את שירותם למשך שנה או שנתיים במסגרת ההסדר "תורתו אומנותו" בכל אחת מהשנים 1992-1998?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מספר המלש"בים שהתגייסו בשנים 1993-1997 לאחר שגיוסם נדחה במסגרת מכינות ישיבתיות הינו כמפורט להלן – אתה מקבל היום פירוטים מלאים. אתה רושם?

ב-1993 – 148.

חיים אורון (מרצ):

מה עם 1992? לא קיים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, יש לי רק מ-1993.

1994 – 165; 1995 – 197; 1996 – 189; 1997 – 243. לגבי שנת גיוס 1992, אין בידינו הנתונים. שנת הגיוס 1998 טרם הסתיימה.

הי"ר ל' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת סילבן שלום, גם בסעיף הבא תענה לי, ואז אני אברך אותך על החילופים בתפקידך, כי זו תהיה התשובה האחרונה כנראה שתיתן לי.

אבל פה אני רוצה לומר לך, בלי לחזור על הפולמוס של הבוקר ובתשובה על דבריך. נראה שאחרי שאסיים את עבודתי בכנסת אנסה לכתוב דוקטורט בנושא. בשתי השאלות הללו ניסיתי להגיע סוף לנתונים – כמה מקרב אלה ש"תורתם אומנותם" מתגייסים. אלה בעצם אינם נושא המחלוקת. אין מחלוקת על הקדם-צבאיות, אין מחלוקת על ישיבות ההסדר. אני אומר באחריות מלאה: אם מצרפים את המספרים בשני הנתונים הללו מקבלים את 100% המתגייסים. למה אני אומר את זה? כי לא אחת, בפולמוס שמתקיים פה, ואני אומר בזהירות – אני לא בטוח, אולי בית-המשפט העליון הוטעה. כי בתשובה על שאלה, כמה מתגייסים, בכל אופן ניתנו מספרים כאלה. אבל ניתוח המספרים מראה, שמי שמתגייס הוא מי שבכוונתו היתה להתגייס, ויש גם אחוז קטן מאוד של אנשים שהתחילו ב"תורתם אומנותם" בישיבות חרדיות, ומסיבות שונות הפסיקו את זה. המאסה הגדולה של המתגייסים, אם תצרף בשנים את שני המסלולים, היא בעצם מישיבות שקשורות במפד"ל ולא בחרדים.

גנבת מלאי החירום של סוללות לערכות אב"כ

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לפי ידיעה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" ב-26 במאי 1998, נגנב כל מלאי החירום של סוללות הליתיום של ערכות אב"כ.

רצוני לשאול:

1. האם אכן במחסן המרכזי של פיקוד העורף בגן-יבנה אין שמירה של 24 שעות ביממה, אף שהמחסן מחובר למוקד שמירה אזרחי? מדוע?

2. אילו אמצעים יינקטו למניעת הישנות אירועים מסוג זה?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במחסן השכור קיים חיבור למוקד אזעקה וסיירים. לנוכח עובדה זו, ובשים לב לכך שהציוד המאוחסן היה מבוטח, לא נמצא צורך לקיים שמירה רצופה בכל שעות היממה.

2. הוחלט כי להבא יאוחסנו הסוללות בנפרד, בתוך בסיסים צבאיים, נוסף על ביטחון.

שכר הרבנים הצבאיים במפקדת חילות השדה

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

הרבנים הצבאיים במפח"ש – מפקדת חילות השדה אינם מזוכים בדרגה א' ומופלים מול קצין תחזוקה, עוזר קצין תחזוקה, קצין הספקה, קצין חימוש, עוזר קצין חימוש, קצין שלישות, עוזר קצין שלישות, קצין חינוך, נגדי תנועה, נגדי משמעת, נגדי מטבח – וזו רשימה חלקית.

רצוני לשאול:

1. האם צודק הדבר שהכלולים ברשימה לעיל מקבלים זכאות ברמה א' בגלל ניקוד של רמת סיכון, למשל, או אימונים, והרבנים הצבאיים אינם מקבלים זאת?

2. האם אין חשש כי אפליה זו תביא לירידת רמת הסגל הדתי בצבא?

3. האם תיערך בדיקה מחודשת לגבי זכאותם של הרבנים הצבאיים במפח"ש, שהם חמישה בעלי תפקידים בלבד: רב בית-הספר לשריון, רב בית-הספר להנדסה צבאית 14, רב חטיבה 460, רב בסיס הדרכה 9 ורב בסיס הדרכה 1?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במסגרת עבודת מיפוי רחבת היקף שבוצעה בצה"ל, מופו מחדש היחידות והתפקידים ונקבעו מחדש תוספות הפעילות לכל יחידה ותפקיד.

בנוגע לבסיסי ההדרכה במפח"ש, בדומה ליחידות נוספות בצה"ל, בוצע מיפוי פנימי, תוך ביצוע אבחנה בין התפקידים השונים, בהתאם למאפייני פעילותם. במסגרת מיפוי זה הוחלט, לדוגמה, שתפקידי הרבנים בבסיסי ההדרכה במפח"ש יזכו בתוספת פעילות רמה ב', בדומה לתפקידים אחרים שהוגדרו כך. מטרת העבודה היתה לערוך אבחנה צודקת בין בעלי התפקידים השונים, ולא לזכותם ברמה אחידה, כפי שהיה לפני כן.

2. במסגרת עבודת המיפוי נקבעה מחדש תוספת פעילות נמוכה יותר לכמות נכבדה של תפקידים, ואין הסגל הדתי יוצא מהכלל בעניין זה, ואין לראות קשר ישיר בין השכר שייקבע לבין הפעילות הקשורה לתפקידים הישירים של הרבנים.

3. העניין נדון כמה פעמים – לעתים לא רק בנוגע לרבנים ולעתים רק בנוגע אליהם – ונבחן שוב ושוב. איננו סבורים כי בשלב זה יש מקום לבחון את הנושא פעם נוספת.

חשוב מאוד להדגיש, כי אין ולא היתה כוונה לפגוע נקודתית ברבנים, והשינויים שבוצעו הם במסגרת עבודת מיפוי שבוצעה בכל צה"ל.

בדיקות איידס למתגייסים ששהו בחוץ-לארץ

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר הביטחון ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

בעקבות הידיעה ששודרה ב"קול ישראל" על בדיקות איידס למועמדים לגיוס ששהו בחוץ-לארץ מעל שנתיים, רצוני לשאול:

1. מדוע לא מיידעים את המתגייסים בדבר כל סוגי הבדיקות?

2. כיצד יטופלו המתגייסים שיסרבו לעבור בדיקות אלה?

3. האם יסכים הצבא לקבל אישור של רופא אזרחי על תוצאות בדיקות איידס?

4. אילו בדיקות נוספות נערכות לקבוצות מתגייסים מיוחדות?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בדף ההסבר הנמסר למועמדים לשירות ביטחון מפורטות כל הבדיקות הרפואיות אשר עשוי המועמד לשירות ביטחון להידרש לבצע במסגרת הליכי המיון הרפואי בלשכת הגיוס.

מועמד לשירות ביטחון – מלש"ב – המבקש לדעת מהן הבדיקות הנדרשות ממנו אישית וכן את הסיבה לעריכתן, יכול לקבל מענה הולם על שאלותיו בלשכת הגיוס.

2. חוק שירות ביטחון מקנה לוועדה הרפואית סמכות לבצע כל בדיקה רפואית נדרשת לצורך קביעת כשירותו הרפואית של מלש"ב, ולא מוכר לנו תקדים של בדיקה שהיה צריך לכפות על מלש"ב בניגוד לרצונו, שכן תמיד ניתן להסביר למלש"ב את הנחיצות והצורך בה.

3. צה"ל בהחלט יסכים לקבל תוצאות בדיקות דם לגילוי נגיף האיידס, כמו כל בדיקה רפואית אחרת, מרופא או ממוסד רפואי מוכר, אם נערכה בפרק הזמן הרלוונטי לצורך הערכת הכשירות לשירות.

4. מלש"בים שאינם ילידי הארץ או ששהו בחוץ-לארץ תקופה ממושכת נדרשים לעתים לבצע בדיקות דם נוספות או בדיקות הדמיה. השיקולים לבדיקות אלו נקבעים על-ידי חיל הרפואה על-פי שכיחותן של מחלות שונות בארצות המוגדרות כ"ארצות סיכון".

החזקת אסירים לבנונים בבתי-הכלא בישראל

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

נודע לי, כי בכלא איילון ברמלה מוחזק האסיר הלבנוני יוסוף יעקוב מוחמד סרור ועוד כ-20 אסירים. אסירים אלו היו אמורים להשתחרר ב-1990, אך טרם שוחררו.

רצוני לשאול:

1. האם אסירים אלה מוחזקים כבני ערובה וקלף מיקוח לחילופי שבויים?

2. האם שוקלים להורות על שחרורם?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

2-1. העציר שבעניינו פנית מוחזק במעצר מינהלי מכוח חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט-1979.

בהתאם לחוק, אישר בית-המשפט המחוזי את המעצר. העציר זוכה לייצוג משפטי, ואף ערער לבית-המשפט העליון נגד אישור מעצרו, אולם בית-המשפט העליון מצא כי יש הצדקה להמשיך במעצרו. מעצרו יימשך ויבחן מעת לעת כמתחייב על-פי החוק.

היו"ר ב' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מחאמיד, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה המצב באמת, איך מחזיקים את העצירים בשטח האוטונומיה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כבוד היושבת-ראש, אדוני סגן השר, אומנם קיבלתי תשובה לגבי אדם מסוים, אבל נדמה לי שבשאלה שלי יש גם התייחסות לכמה אסירים לבנונים שתקופת מאסרם בעצם כבר פגה; את העונש הם קיבלו והם עדיין מוחזקים בבתי-הכלא, אף שהם סיימו את תקופת המאסר.

שאלתי אם מחזיקים אותם כבני ערובה. אם כן, האם מדינה מתוקנת יכולה גם להתנהג כקבוצה שולית, כמדינה לא מתוקנת, ולהחזיק אנשים כבני ערובה? האם זה ייתכן?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, השיקולים שמנחים אותנו במעצרים מסוג זה הם שיקולים שעוברים הליכי אישור ופיקוח מצד בית-המשפט. השיקולים האלה קיבלו את אישור בית-המשפט המחוזי. מעבר לכך, גם בערעור שהוא הגיש באמצעות עורך-הדין שלו לבית-המשפט העליון, השיקולים האלה נבחנו ונמצא מוצדק להמשיך את המעצר.

לכן, הדברים האלה נעשים כאשר יש שיקולים ביטחוניים אמיתיים שמנחים אותנו בעניין הזה.

נסיעת כתב "גלי צה"ל" לארצות-הברית במימון הרפורמים

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

לפני כחודשיים יצאה קבוצת עיתונאים לארצות-הברית בהזמנת הרפורמים.

רצוני לשאול:

1. האם יצא גם כתב "גלי צה"ל" באותה קבוצה?

2. אם כן – מי, ומדוע דווקא הוא?

3. האם הוא מסקר את התחום?

4. אם לא – מדוע נסע?

5. אם כן – האם אין בכך מעין שוחד?

6. מי התיר לו את הנסיעה?

7. כמה עלתה נסיעה זו לרפורמים, לרבות כל ההוצאות?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

7-1. להלן התייחסות מפקד "גלי צה"ל", העונה על כל שאלותיך:

הכתב אדם שוב יצא לשליחות לימודית להכרת יהדות ארצות-הברית. הנסיעה מומנה על-ידי המגבית היהודית המאוחדת – ולא על-ידי רפורמים – ארגון הפדרציות היהודיות, הכולל את שלושת הזרמים המרכזיים: אורתודוקסים, קונסרבטיבים ורפורמים. במהלך הסיור הלימודי נפגשו העיתונאים עם נציגים מכל הזרמים.

רוב כלי התקשורת במדינת ישראל מצאו לנכון לשלוח נציג לנסיעה זו, בכלל זה "גלי צה"ל".

עם כל האמור, לנוכח הביקורת תיבחן בעתיד כל נסיעה במשנה זהירות, כדי למנוע פגיעה ברגשות הנוגעים בדבר.

היו"ר ל' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק כהן, בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

כיוון שאדם שוב הוא תלמיד טוב, אני מניח שהוא למד טוב. אתם גם בוחנים אותם אחרי שהם חוזרים משם? עושים מבחן על מה שהם למדו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רואה שהוא נמצא פה למעלה. תשאל אותו.

אפי אושעיה (העבודה):

מרבית חברי הכנסת השתתפו גם כן בנסיעות אלה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני סגן השר, כיוון שהרפורמים כבר השתלטו על כמה חברי כנסת, והיום אחרי ההצבעה בנושא גיוס בחורי ישיבות הם שלחו שדר חריף מאוד, שלפיו הם כועסים מאוד על הדרך השלישית על דרך הצבעתם – חבריו של חבר הכנסת אלכס לובוצקי היו מאוד מוטרדים, וראיתי שבא העוזר שלו, כולו מזועזע, שהרפורמים התקשרו והם נורא נורא כועסים – אני חושש שהם עלולים גם להשתלט על "גלי צה"ל". האם אין סכנה כזאת?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הרפורמים משרתים בצה"ל.

היו"ר ל' חזן:

ועל כן, שאלתך?

יצחק כהן (ש"ס):

זאת השאלה, האם אין סכנה שהם ישתלטו גם על "גלי צה"ל"?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גברתי היושבת-ראש, אין סכנה כזאת. הנסיעה הזאת היתה במסגרת משלחת של רבים וטובים מקרב כתבי הכנסת ומקרב כתבים אחרים.

מפקד "גלי צה"ל" מוסר, שהנסיעה הזאת אושרה כדת וכדין. אבל מאחר שאמרת את הדברים, הדברים ייבחנו ביתר שאת, ואפילו באופן יותר ברור, כדי לבדוק דברים בעתיד. בנסיעה הזאת איננו מוצאים שום פגם.

אי-תגמול חיילים ששירתו שיחת טרום-צבאי

חבר הכנסת ר' ברונופמן שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

מצורף בזה מכתבו של הורה לחייל בשירות טרום-צבאי.

רצוני לשאול:

1. אילו הטבות מעניק הצבא ל"טר"צניקים" שמעניקים לצבא חודשים רבים בהתנדבות?

2. האם ייזום משרדך שינוי בחוק חיילים משוחררים כדי לפצות חיילים אלה?

3. האם משרדך אינו חושש מירידה במוטיבציה של חיילים אלה בשל שירותם הארוך והלא-מתוגמל?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיילים אשר מתנדבים לשירות טרום-צבאי מופנים לשיבוץ במקצוע ובתחום שאותו בחרו ובידיעה מוקדמת שישוּבצו לתפקיד זה במהלך שירותם.

במהלך הקורס, אשר מבוצע בבסיס צבאי, נהנים המתנדבים מתנאי שירות דומים של חיילים. כמו כן, בכל מהלך הקורס עומדת בפניהם האפשרות לעזוב את המסלול.

2. חוק חיילים משוחררים במתכונתו הנוכחית, וכן במתכונת המצויה בשלבי חקיקה, אינו כולל את תקופת השירות הטרם-צבאי, שכן זו אינה תקופה המחייבת על-פי חוק שירות ביטחון, וזו תקופת התנדבות.

3. התשובה שלילית.

הריסת בתים בגדה המערבית

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

ב-26 במאי 1998 הרסו כוחות הביטחון הישראליים את המגורים של 17 משפחות בדואיות בשני אתרים: פרוש בית-ד'גן ואל-ג'פתליכ. המשפחות מתגוררות במקום 25 שנה, והשטח הוא בבעלות פלסטינית.

רצוני לשאול:

1. מה היו המניעים להחלטה?

2. מדוע לא ניתנה להם האפשרות להוציא את הרכוש לפני ההריסה?

3. מדוע היה צורך להרוס גם את הצידוד שהביאה הרשות לתושבים, למחרת?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

. שטח זה, על-פי הסכם הביניים, נמצא 1C. מדובר בבנייה בלתי חוקית על אדמות מדינה בשטח תחת אחריות בלעדית בתחום התכנון והבנייה של הצד הישראלי ולא של הצד הפלסטיני.

פינוי התושבים נעשה על-פי חוק. המינהל האזרחי הוציא צווי פינוי והריסה כחוק, ולתושבים ניתנה האפשרות לערער על הצווים בפני הערכאה התכנונית והערכאות המשפטיות.

2. הצו מאפשר לתושבים לבצע פינוי של המקום והריסה באופן עצמאי ללא התערבות מצדנו. משלא נעשה כן, אנו חייבים למלא את הוראות החוק ולבצע את ההריסה והפינוי. הריסת המבנים בוצעה לאחר פינוי מוחלט של האנשים וחפציהם מהמקום.

בהתייחס להריסה בבית-ד'גן, רצוננו להדגיש כי התושבים עתרו לבג"ץ נגד צו הפינוי. בג"ץ דחה את טענות התושבים והורה לבצע את הצו. יש לציין, כי המבנים נהרסו לראשונה באוגוסט 1997, ולאחר בנייתם שוב באופן בלתי חוקי, הם נהרסו שנית במאי 1998.

3. המינהל האזרחי עושה הכול על מנת למנוע הפרה חוזרת של החוק. אנו רואים בחומרה סיוע של הרשות הפלסטינית לעברייני בנייה, במיוחד כאשר מדובר בשטח שבאחריות ישראלית. עם זאת, אנו עושים כמיטב יכולתנו לפנות את הצידוד בלי לגרום לו נזק.

היו"ר נ' חזן:

בשלוש השנים האחרונות? האם תוכל לומר לי כמה צווי בנייה אושרו בשטח

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מובן שאין לי המספר לפני, אבל אם תפני בכתב, תקבלי תשובה.

היו"ר נ' חזן:

אני פונה עכשיו במסגרת השאלה הנוספת. אשמח אם תספק לי את המידע הזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תקבלי את התשובה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. סגן השר ישיב לפני משורת הדין על שאילתא מס' 2992, של חבר הכנסת רחבעם זאבי, בנושא: ביטול החגיגות בקבר עתניאל בן קנז. חבר הכנסת זאבי, אני נותנת רשות לפני משורת הדין.

היו"ר א' אושעיה:

שלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שלום, אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת אפי אושעיה, אני מברך אותך לרגל כניסתך לניהול הישיבה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 2992, ראה לעיל.)

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זאבי, שאלה נוספת. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, עתניאל בן קנז הוא השופט היהודי הראשון, וקברו מהווה מקום עלייה לרגל מסורתי זה דורות רבים, ובמיוחד בל"ג בעומר.

בזמן שעשו את ההסכם, ונבצר משום מה, ויתרו על הכללתו של קבר עתניאל בן קנז בשטח 2 מבינתי להבין מדוע ויתרו עליו, כי הוא סמוך לשטח שלנו.

אבל ההסכם של חברון מחייב לאפשר גישה חופשית של יהודים לקבר. משום-מה, צה"ל איננו עומד על ההסכם הזה ומקפיד על כך שביקורים בקבר יהיו כמעט רק בימי שישי, אולי רק בימי שישי, ואפילו לא בכל ימי שישי.

במילוי הסכמים אין דברים חשובים ולא חשובים; הכול חשוב. עכשיו ויתרנו גם על ביקור בקבר בל"ג בעומר, מפני שזה חל במקביל לחגיגות הנכבה שיכולות לחול בעתיד גם כן בסמוך או במקביל לל"ג בעומר. הווי אומר, שמעתה ועד עולם בל"ג בעומר לא נחגוג שם, כי תמיד הנכבה תהיה דבר מתסיס. אולי בשנה הבאה לא תהיינה חגיגות נכבה מפני שיש ל"ג בעומר – אם יש הדדיות?

אני שואל: האם אתה יכול להתחייב בשם הממשלה שדבר כזה לא יישנה בעתיד?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הביקורים בקבר עתניאל בן קנז הם ביקורים שנעשים בצורה מסודרת לאורך כל השנה; מזמן שאנחנו לא נמצאים באחיזה בשטח הם נעשים בצורה – הייתי אומר – מסודרת, בצורה שוטפת.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק בימי שישי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אכן, באותו יום היתה בעיה, ואני חושב שהבעיה הזאת היתה מביאה גם את אלוף הפיקוד רחבעם זאבי לחשוב, שבאותו רגע עדיף שלא לעשות מעשה שעלול להוביל לאיזו פגיעה, ואני חושב שהוא היה מחליט את ההחלטה הנכונה בתור איש צבא או ביטחון כה מובהק – אני פונה אליו כאל לובש מדים לשעבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אתה מדבר על החלטה היפותטית שלי, לא הייתי מסכים שקבר עתניאל בן קנז יישאר – – – זאת היתה איוולת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

, זאת קבע H ומה H2חבר הכנסת זאבי, בוא ניקח מצב היפותטי. הרי כאיש צבא לא היית קובע מה 1 הדרג המדיני.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – של הפיקוד הן חשובות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, יכול להיות, אבל בסוף הדרג המדיני היה קובע. אילו היית אלוף פיקוד המרכז באותו יום – והיית אלוף פיקוד מרכז ידוע, משחרר ירושלים, והרי כל שחרור יהודה ושומרון זה בתקופתך, וזה תמיד יירשם לזכותך יחד עם עוזי נרקיס, ואחרי עוזי נרקיס היית אלוף פיקוד – אני חושב, אולי אני טועה, אבל אני לא חושב שאני טועה, שהיית מקבל אותה החלטה. זו דעתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשום פנים ואופן לא. הייתי נותן הבטחה הולמת ליהודים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל כאשר יש לך כוחות שערוכים לדבר אחר, הם הולכים לקדם פני רעה אחרת, וכולם עסוקים בדבר אחד – תרשה לי, אני סמוך ובטוח שזה מה שהיית עושה, כי ההיגיון שלך היה מביא אותך לעשות את הדבר הזה; אבל יכול להיות שלא. בכל מקרה, אני חושב שכך היית נוהג. בכל מקרה, נמשיך ונעמוד על כך שביקורים בקברו של עתניאל בן קנז יימשכו כרגיל.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לסגן השר.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

צמצום היקף ההזמנות של צה"ל ברפא"ל

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר הביטחון ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ממקורות מרפא"ל נודע, כי צה"ל אינו מגדיל את היקף רכישות אמצעי הלחימה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע ננקטת מדיניות שכזו?

3. האם ייעשה לשינוי מדיניות זו?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. צמצום תקציב הביטחון בשנים האחרונות אינו מאפשר להגדיל את היקף רכישת אמצעי הלחימה ברפא"ל ובתעשיות ביטחוניות אחרות.

חלק מאמצעי הלחימה נרכש בארצות-הברית מהסיבות של העדר תקציב בשקלים, מחיר, ולפעמים מדובר במוצרי מדף שאינם מחייבים השקעת זמן ותקציב.

רפא"ל משקיעה מאמץ ניכר למכירת מוצריה למדינות רבות וכן לכניסה לשיתוף פעולה עם חברות בעולם במטרה לקדם מכירות ולפתוח שווקים. הצלחה במאמצי השיווק עשויה להביא לגידול במכירות ולשיפור במאזן רפא"ל.

קברי יהודים בעיר טאנה שבהודו

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר החוץ ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

פנו אלי יהודים מהודו וביקשו שנפעל למניעת פגיעה בקברי יהודים שנתגלו במהלך עבודות בעיר טאנה בהודו. לדבריהם, הרשויות ניאותו להעביר את הקברים בשלמותם, אולם ברור שרצוי שגורם רשמי ישראלי יהיה מעורב וכן אנשים מוסמכים מהרבנות הראשית.

מצורפים הפרטים שקיבלתי וכן שם האדם המעורב במקרה.

רצוני לשאול:

האם יתערבו אנשי משרדך בנעשה?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

העיר טאנה נמצאת צפונית-מזרחית לעיר בומביי. בטאנה קהילה יהודית זה מאות שנים. עם הזמן היגרו רוב היהודים לעיר בומביי ולארץ-ישראל.

בטאנה שני בתי-קברות יהודיים. הישן – זה שנחשף לאחרונה בעבודות עפר – פעל במשך כ-500 שנה. השני, הנמצא בשימוש עד היום, קיים זה 120 שנה. בית-הקברות הישן שבו, להערכת הקהילה, יש כ-200 קברים, נתכסה במרוצת השנים באדמה. בידי נציגי הקהילה היהודית קיימים מסמכים המוכיחים בעלות על השטח. לפני כ-60 שנה הוקמה שכונת עוני, שכונת פחונים, מעל בית-הקברות.

בששת החודשים האחרונים מתבצעות עבודות להרחבת הכביש המהיר טאנה-נאסיק, ולאורך צדי הכביש נסללים כבישי שירות. במסגרת העבודות הנ"ל נחשפו שמונה מצבות מהשנים 1777-1778. עם חשיפת המצבות הפסיקו שלטונות הודו את העבודות עד להגעה להסכם עם הקהילה היהודית המקומית. יש לברך על שיתוף הפעולה המלא שלו זוכות הקהילה היהודית והקונסוליה הכללית של ישראל מהשלטונות המקומיים.

לבקשת משרד החוץ ביקר הקונסול הכללי של ישראל בבומביי, מר וליד מנסור, באתר, וקיים פגישות במקום לבדיקת המצב.

ב-24 באפריל, כ"ח בניסן, התקיים במקום טקס תפילת אשכבה, והמצבות וחלקי המצבות שנתגלו בעבודות הרחבת הכביש הועברו לבית-הקברות החדש. לקהילה היהודית הוקצה שטח חלופי בבית-הקברות החדש לשימושה. בהסכמת הקהילה היהודית המקומית לא ייסלל כביש עוקף, היות שהקברים הקיימים לא ייחפרו וימשיכו להיות מכוסים כפי שהיו עד כה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אני חושב שזהו לך הרגע האחרון כמשיב בשם הממשלה כסגן שר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא.

היו"ר א' אושעיה:

למה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה פתאום קבעת את זה? לא כסגן שר.

היו"ר א' אושעיה:

בוודאי כסגן שר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אה, בסדר.

היו"ר א' אושעיה:

וזו ההזדמנות לברך אותך שבשבוע הבא תתחיל להשיב לנו כשר ולהודות לך על החברות, למרות –
--

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאה אחוז.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני. אני מאחל לך הצלחה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

בשם כל חברי הכנסת, כמובן.

הצעות לסדר-היום

התפרעות של יהודים כלפי אוכלוסייה ערבית בחברון

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעות לסדר-היום מס' 4896, 4897, 4901, 4908, 4941 ו-4947, בנושא: התפרעות של יהודים כלפי אוכלוסייה ערבית בחברון. גברתי סגנית המזכיר, האם אפשר לקרוא לשר לביטחון פנים?

חברי הכנסת, הצעות דחופות לסדר-היום. ראשון הדוברים הוא חבר הכנסת תאופיק חטיב. בבקשה, שלוש דקות לרשותך – התפרעות של יהודים כלפי אוכלוסייה ערבית בחברון. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, שלושה צעירים יהודים מחופשים בכאפיות נכנסו לחברון, עשו שמות, השחיתו רכוש ופגעו באנשים. אחד מהם נתפס כבר באותו יום ושמו נתנאל ניר, בנו של שאול ניר, הרוצח הידוע שנכנס בשעתו לאוניברסיטה של חברון מחופש גם כן בכאפיה ורצח שלושה סטודנטים. אצלכם אומרים, התפוח אינו נופל רחוק מהעץ.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

איך אצלכם? אותו דבר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אצלנו אומרים יותר גרוע. לא נעים להגיד מהבמה. אבל יש פתגם קצת יותר עדין שאומר, שהנחש מביא לנחש נחש, הוא לא יכול להביא איזה פרח.

הבן הוא רק בן 19. הוא כבר הצליח להוביל שלושה צעירים להשחית רכוש, לפגוע באנשים עם שרשראות ולחקות את אביו בהתחפשות.

איזה מטען שנאה יכולים להכיל צעירים כאלה וצעירים נוספים, כמו גם אותם צעירים שלומדים בבית-חג"י ורצחו פועל בדרכו הביתה כמעשה שעשוע? איזה שעשוע יכול להוביל אדם, איזה מטען שנאה יש באדם שיכול לדחוף אותו לרצוח את האחר?

אפשר לטמון את הראש בחול פשוט כמו בת-יענה ולומר: לא ידענו, לא שמענו, חריגים, פסיכים, וכל מיני דוגמאות; אבל האמת היא – רבים לא רוצים לשמוע אותה, וגם אלה שיודעים אותה מנסים להתעלם ממנה – שמי שמחנך לכיוון של השתלטות על האחר, של כיבוש, של התנחלות על שטחו של האחר, של דיכוי, לא יכול לצפות ליותר מאשר, או לפחות מאשר מה שקורה. כל מטען השנאה הזה רק הולך ומתעצם, ואם מדברים על שלום ועושים את ההיפך, התוצאה תהיה רק ההיפך.

ומה שעושות היום חבורות של מתנחלים בכל השטחים של יהודה ושומרון – כפי שאתם קוראים – הגדה המערבית –

היו"ר א' אושעיה:

סכם, בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כל מה שהם עושים רק יכול להוביל להתפוצצות.

כל פעם שאנחנו מזכירים, אדוני היושב-ראש, את המלה התפוצצות, מתחילים לצעוק מהאגף הריק היום ולהגיד – לא לאיים. אז אני רוצה להגיד: זה מוביל להתפוצצות, בלי לאיים. אחר כך אפשר רק להתלונן, לא יותר. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת חטיב. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבין שאנחנו מדברים בלי משיב.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו ממתינים לשר לביטחון פנים, השר קהלני, שאמור להגיע תיכף ממשרדו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה חושב שזה ישפיע על – – –

חיים אורון (מרצ):

חשבתי שסגן שר הביטחון יענה, כי אני יודע מה דעתו ומה עמדותיו. אני יודע איך להתנהג. אני מקווה שחבר הכנסת זיסמן לא ייפגע – אני לא יודע מה דעתו של השר, אני לא יודע איפה הוא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא מרוצה מזה שהשר לביטחון פנים הצביע היום בעד הצעת החוק של אהוד ברק? יש לו עמדה או אין לו עמדה?

חיים אורון (מרצ):

אתה יודע שאין לו עמדה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יש לו עמדה.

חיים אורון (מרצ):

אני שומע את חבריך לסיעה. אתה אומר לי?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא הוכיח זאת בהצבעתו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — דרך אגב, זה חלק מהחינוך המרקסיסטי, אלה עדיין משקעים של העבר.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת עמנואל זיסמן ידידי, אם כבר מדברים על חינוך מרקסיסטי, אני לעולם לא מתבייש בחינוכי. אבל אני תמיד זוכר את אנשי אחדות העבודה והקיבוץ המאוחד, שאתה חלק מהם. אנחנו היינו ליברלים מול המרקסיסטים של הקיבוץ המאוחד.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יכולתי לקרוא חמישה עמודים של דוחות ש"בצלם" גבתה בשבוע האחרון בחברון מפלסטינים שונים על מה שקורה בחברון. אגב, אני לא צריך שיספקו לי דוחות. אני מעורב ומכיר את חברון בתור שכן כבר למעלה מ-30 שנה.

אני רוצה להגיד לך, אדוני היושב-ראש, לא מדובר במקרים, לא מדובר בפרטים. יכולים להסביר לי כל מיני הסברים על כל אחד. מדובר בתופעה ובפעולה יזומה של קבוצה גזענית, שהתיישרה בחברון מטעם אחד בלבד – לדאוג שמדורת הסכסוך והמתח בין יהודים לערבים בחברון לא תכבה אפילו לרגע אחד. כאשר מישהו מצליח איכשהו להוריד את גובה המדורה, הם מדליקים אותה מחדש.

אני אומר את זה? היתה ועדה בראשותה של יהודית קרפ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה. היתה ועדת-שמגר. אדוני השר לביטחון פנים, ועדת-שמגר קבעה אחרי פעולתו של הרוצח גולדשטיין, שהיה כישלון באכיפת החוק בחברון. אני אומר בכל האחריות, שהכישלון באכיפת החוק בחברון ממשיך. איך אני יודע שהוא ממשיך? כי אני יודע שלשרים בתוך הממשלה יש בעיה עם ההוראות המיוחדות שהוצאו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, משום שבחברון יש פורעים והיה צריך לטפל בהם. הם אומרים: תורידו את ההוראות המיוחדות.

גם יש שיגעון בהתפרעות. מישהו ראה את התמונות? מישהו ראה את הצילומים? אני מכיר חלק מהאנשים שמדובר בהם. אנחנו לא עוסקים פה בשאלה, אם כל הפלסטינים בחברון צדיקים. לא כולם צדיקים. זה הנשוא שלנו פה היום?

אין פתרון. אמרנו את זה כאשר ישבנו בממשלה הקודמת ואני אומר את זה גם היום. אין פתרון אחר מלהוציא אותם מלבה של חברון. ככל שיקדם, ייטב, כי הם לא מתכוונים לפוצץ את הממשלה שלנו, הם מתכוונים לפוצץ את הממשלה שלכם. זאת כל מטרתם, זאת כל תכליתם, זאת כל פעולתם. כל זמן שהם ישבו בתל-רומיידה, ב"בית אברהם", ב"בית הדסה" וברחוב שוהדא וייכנסו לתוך הנשמה של הפלסטינים, יעשו מהומות בכביש, יהפכו דוכנים בשוק ויעשו פרעות בלילות, פעם בסוסים ופעם במכוניות – כל זמן שהם ימשיכו, המדורה הזאת תלך ותגדל.

אין לי ציפיות מהממשלה הזאת. הממשלה הזאת תהיה מסוגלת בכלל לפעול כלפיהם? היתה לי ביקורת על הממשלה הקודמת, קל וחומר על הממשלה הזאת. אבל לפחות תפעיל, אדוני השר לביטחון פנים, את ההוראות החמורות של היועץ המשפטי לממשלה ואל תבטל אותן. תתפסו כל אחד

מהם בהקדם, תכניסו אותם בכל חומרת הדין לבתי-הסוהר, ובעיקר תתחילו לנוע בתהליך השלום. אבל אני מבין שזה בשבוע הבא, נכון, חבר הכנסת זיסמן?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בעוד שבועיים.

חיים אורון (מרצ):

אתה רואה, יש לי סבלנות. בעוד שבועיים.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג – אינו נוכח. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אנחנו צריכים לפעול כדי למנוע אלימות. אין ספק שמה שקורה בחברון זה לא רק התפרעויות והפרות חוק, אלא זה מסכן את האינטרסים הלאומיים, החיוניים ביותר של מדינת ישראל.

כמי שמאמין שבקרוב מאוד יהיה הסדר ביניים נוסף עם הפלסטינים, תהיה פעימה שנייה, תהיה פעימה שלישית ויהיה המשך של תהליך השלום, אני יודע שאנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו, שחוגים קיצוניים ינהגו בטירוף ויגרמו להתלקחות שיכולה לפגוע במאמצינו להשיג את האינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל.

אני רק רוצה לומר לחבר הכנסת חטיב, לחבר הכנסת אורון וליתר החברים שהם באותה דעה: שניים מתוך השלושה, עד כמה שאני יודע – עוד מעט השר יענה – הם במעצר; אני מקווה שגם השלישי, ואני מקווה מאוד שבקרוב מאוד המעצר הזה ייפך למאסר, כי במדינת ישראל אנחנו דואגים לתפוס את המתפרעים, לתפוס את אלה שמפירים את החוק ולהעניש אותם.

הייתי רוצה שאותו דבר תדרשו שייעשה גם בצד השני, באוטונומיה, כמי שדורש לנקוט את כל האמצעים על מנת לא רק לתפוס אנשים כאלה אחרי מעשה, אלא גם כדי לתפוס אנשים כאלה שמתכננים את המעשה ומתכוונים לעשות מעשה – כך צריכה לפעול משטרת ישראל; הייתי רוצה שאותו דבר יהיה גם בצד השני.

אני שמח מאוד שבמפגש עם מנהיגים פלסטינים – שהפרלמנט הפלסטיני החרימ אותי, ובזה הם הוכיחו שהם אולי לא ראויים שנושיט להם יד, אבל היו מנהיגים פלסטינים אחרים – כולנו הגענו לאותה מסקנה, שאי-אפשר להגיע להסכם קבע שהוא הסכם שלום, ואנחנו נגיע אליו, אם אנחנו לא עושים יחד כדי להילחם במשותף נגד הקיצוניים שרוצים להחזיר אותנו לאחור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה עם הקיצוניים בממשלה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אנחנו נתגבר על הקיצוניים בממשלה, ואני מקווה שהממשלה תקבל החלטה כפי שאתה ואני רוצים, להתקדם בתהליך השלום, ויהיה לכך רוב ברור בכנסת והם יכבדו את הרוב. אבל יש אחרים שלא עושים זאת.

אני רוצה לסיים ולומר, שאחד הדברים החיוביים ביותר שהרגשתי בשיחות שהיו ברודוס היה, שאם אנחנו מתקדמים בתהליך השלום, במקביל ובד-בבד, צריך להכשיר את הלבבות ולעשות הכול במערכת החינוך. חבר הכנסת חטיב צדק, שהתפרעות של השלושה באמת נובעת משנאה; אין ספק שהיא נובעת משנאה. אבל אנחנו חייבים לפעול במשותף נגד השנאה ולהנחיל ערכים של קירוב לבבות ושל פיוס. כי מה יהיה בעוד כמה חודשים, אולי בעוד שנה, אם נגיע לשלב יותר גבוה בפיוס ובהסכם קבע? הנוער אצלנו, ברובו, יקבל את הדין וילך לפי הקו של הרוב בעם ובמדינה. אבל הרוב שם עדיין מחונך ברוח של שנאה.

ולכן אני קורא לכם לנהוג באופן הוגן. אנחנו מגנים, אנחנו מבקרים, אנחנו מחזקים את המשטרה ואומרים לה: כל הכבוד; כל הכבוד לאותה שוטרת שאולי לא הצליחה אבל ניסתה ואמרה: בפעם הבאה אני כן אצליח. הייתי רוצה שיהיו מעשים כאלה גם במשטרה הפלסטינית, ושלכם יהיה אומץ לב; כמו שאני מותח ביקורת, כמו שאני דורש מעצמי ומהממשלה שלי, שגם אתם אזרחי מדינת ישראל תדרשו זאת גם מהצד השני.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת אופיר פינס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

למה הפגישות מתקיימות ברודוס, למה לא בארץ?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אנחנו לא כמוך, אנחנו לא יכולים להיות כל הזמן בפולין, אתה כל הזמן בפולין.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זיסמן, אל תכעס, זה היה ברוח טובה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, כשאני נוגע בנושאים מהסוג הזה אני תמיד מחפש לראות את שני הצדדים, אבל אני מצטער לומר, שבכל מה שנוגע למה שקורה בחברון, יש צד אחד. אין איזון בחברון, יש שיטה ויש היגיון בשיטה. המטרה, פיצוץ תהליך השלום. הדרך, פרובוקציות אין-סופיות. האמצעים, כל האמצעים כשרים – סוסים, מכוניות, אבנים, בלוקים, סכינים, ועד רצח.

אני אומר לכם, החטא הקדמון הוא החטא שלנו; היינו צריכים לפנות באומץ את היישוב היהודי מחברון אחרי הטבח שעשה גולדשטיין. פחדנו לעשות זאת, לא העזנו לעשות זאת, חששנו לעשות זאת. אבל אני אומר לממשלה הזאת: אל תרחצי בניקיון כפייך.

שבח וייס (העבודה):

הפאשיסטים האלה היו עושים טבח בירושלים אם היית מפנה אותם.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אל תרחצי בניקיון כפייך, אני אומר לממשלה הזאת, משום שלממשלה הזאת פחות קשה לפנות את היישוב היהודי מחברון מאשר לממשלה הקודמת; זה נראה יותר קשה אבל זה הרבה פחות קשה. אלה טיבם של החיים. כמו שהיה לה קל יותר לעשות הסכם בחברון, יותר קל לה גם לפנות את היישוב היהודי בחברון.

היו"ר א' אושעיה:

אז חבר הכנסת זיסמן הסיק את המסקנה הנכונה כשהוא עבר לצד השני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

יכול להיות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אופיר פינס-פז (העבודה):

תשאל אותי כשתהיה על הבמה. אם אתה רוצה לשאול אותי שאלות תיכנס למליאה, לא משם.

היו"ר א' אושעיה:

אני אומר, היית בממשלה שחתמה על ההסכם ועברת לממשלה השנייה בשביל להגשים אותו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ממשלה שביצעה את ההסכם.

היו"ר א' אושעיה:

זה מה שאני אומר, זה מצוין, עשית את הדבר הטוב ביותר. נראה מה תעשה בסוף יולי, זה המבחן שלך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מקווה שאתה תהיה היושב-ראש; יהיו פעימה שנייה ושלישית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כן, בטח, בטוח.

מה קרה בסוף השבוע? פתאום מותר להתפרע בשבת? יש אישור מהרבנים לעשות פרובוקציות? התפרעויות נגד פלסטינים דוחות שבת? מה קורה כאן? פתאום הכול מותר? פתאום הכול בסדר?

יש לנו עסק עם כנופיות של אנשים שיש להם מטרה אחת בחיים, והם התקבצו לחברון כאל עיר מקלט, אנשים מכל זוויות הארץ, קיצוניים מאוד, מוזרים מאוד, משיחיים מאוד, פנאטיים מאוד, שיש להם מטרה לפוצץ את הכול. ואנחנו, קרוב ל-6 מיליוני איש, משלמים את מלוא המחיר.

ואני שואל, עד מתי? זה שאנחנו לא היינו חזקים מספיק, אמיצים מספיק, מה זה אומר, שגם הממשלה הזו לא צריכה לעשות את זה? היא צריכה להמשיך ולתת לתהליך הזה לקרוס רק בגלל זה?

אדוני השר לביטחון פנים, אני מעריך אותך כאיש – כשאתה רוצה ללכת, אתה הולך עד הסוף, כפי שהוכחת היום, אתה לא ירא ולא חושש. אני אומר לך, אם הממשלה הזו חפצה בשלום, ולא חפצה בפיצוץ התהליך ובמשיכת זמן, היא צריכה לעשות מעשה. כי אם המעשה לא ייעשה – ויעברו אחר כך על "דברי הכנסת", ואלה לא הדברים שרק אני אמרתי – אין ספק, שאם היישוב הזה יישאר כפי שהוא, הפרובוקציה הבאה תהיה רצח, והרצח עלול להיות בממדים כאלה, שהוא ימיט אסון על כולנו. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת פינס. חבר הכנסת עזמי בשארה, אחרון הדוברים, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בחברון יש חבורה פאשיסטית. זה מה שיש בחברון, חבורה פאשיסטית שמשתמשת גם במערכת המשפטית הישראלית בצורה צינית. הם יכולים להביא עדויות ועדויות סותרות, והם מנצלים את העובדה שהערבים לא יכולים להתמודד אתם במערכת הזאת. המעצרים הם לכמה ימים, ואז איכשהו אנשים יוצאים לחופשי. מערכת המשפט לא יכולה להתמודד עם הג'ונגל הזה שקיים בחברון, גם לא מבחינת גביית עדויות.

אם יש מפקד תחנת משטרה שמנסה לתפקד בצורה סבירה, הם מתנכלים לו, הורסים את חייו, הופכים את חייו לגיהנום, מגישים נגדו תלונה אחר תלונה, עד שהוא מועבר מתפקידו.

בכנסת מתקיים לובי שמגן על האנשים הללו; כלומר, גם בפרלמנטריזם הישראלי הם משתמשים בצורה צינית, כמו שעשו פאשיסטים במדינות אחרות בעולם. במו אזני שמעתי חבר כנסת מתנועת ש"ס, חבר הכנסת טל, שמגיש שאילתא לשר לביטחון פנים ושואל אותו על אותו מפקד המשטרה, כמה שהוא עושה את החיים קשים למתנחלים. ואמרנו לו, והוא ידע, שהאיש הזה היה קורבן למעשה המתנחלים. אבל בכל זאת הוא הגיש את השאילתא. יש בכנסת לובי שמגן על האנשים האלה. ואני שואל, בישיבה כמו היום: איפה חברי הכנסת הדתיים? איפה הם? איפה אנשי ש"ס שמתהדרים מדי פעם שהם פרגמטיים והם מתונים מבחינה פוליטית? אני לא רואה אותם.

האנשים האלה עשו את ההתפרעות בשבת. באילו דתים מדובר? אילו דתים אלה? רכבו על סוסים, לא על מכוניות. כלומר, לא נסעו במכונית אלא רכבו על סוסים וניפצו את שמשות המכוניות בשרשראות. יום למחרת שרפו סככות אבטיחים. התנכלויות סיסטמטיות בעצבים קרים בשביל לגרום לפרובוקציה אדירה בחברון. וכאן אני מסכים לכל מלה שאמר חבר הכנסת פינס.

מה שקורה שם – אין שום סימטריה. יש קבוצה של קולוניאליסטים מתנחלים פאשיסטים, ואי-אפשר להמשיך לפטור את זה כאילו זה עניין של סכסוך בין שתי קהילות וכו'. הרי ידוע לכם, חברי הכנסת, שהאנשים האלה לא יישארו בחברון בכל הסכם סביר שיתקבל. הם לא יכולים להישאר בחברון. אז מה הם עושים? הם הורסים, בינתיים, את המשטר במדינת ישראל, הם הורסים כל אפשרות לדו-קיום בעתיד בין ערבים לבין יהודים בכלל, גורמים לשפיכות דמים. ואני לא יודע מה הוא המחיר הכבד שהמערכת המשפטית והשלטונית במדינת ישראל משלמת על כך שהיא נותנת את חסותה לאנשים האלה.

כל התקדמות בתהליך השלום – 13%, 9%, 20% – תפתור את בעיית חברון? היא לא תפתור את בעיית חברון, אני אומר לכם. חבר הכנסת זיסמן, אני אומר לך שהעניין הזה לא יפתר על-ידי התקדמות בתהליך השלום. זה עניין פנים-ישראלי שנוגע לדמוקרטיה בישראל. האנשים האלה לא מחויבים לשום יסוד מיסודות הדמוקרטיה הישראלית ולשום ערך מערכי הדמוקרטיה. הם מצפצפים על הכול ועל כולנו. המטרה, בדיוק כפי שנאמר, מקדשת את האמצעים, והם מוכנים ללכת עד הסוף. תחקרו אותם קצת על אמונותיהם הפוליטיות והדמוקרטיות, על הערכים שהם מאמינים בהם, ותבינו שיש לנו כאן עניין עם חבורה פאשיסטית. דרך אגב, גם אמירת אמת בשבילם היא לא ערך. הם משקרים. כבר כמה פעמים גילינו כמה שהם משקרים, גם כאשר גובים עדויות.

אני יודע שסבלנותו של השר לביטחון פנים – יש תשובות על שאלות אחרות – כבר פקעה לגבי כל מיני תלונות שאנחנו מביאים על מה שקורה שם, ואני בטוח שיש לו כוונות טובות בעניין. אבל אני אומר לכם, שהנשוא הזה לא יכול להיות מטופל רק על-ידי מעצרים או מעצרים מינהליים או בתי-משפט או אנשים. אני מקווה מאוד שזה יעשה, ואני מקווה מאוד שתהיה התקדמות בתהליך השלום, אבל כל זה לא יפתור את השאלה הזאת. חלק בציבור הישראלי לא שותף כלל בכל הערכים והיסודות שאנחנו מאמינים בהם – דמוקרטיה, חופש ביטוי, זכויות אזרח, שוויון בין בני אדם וכו' – והבעיה הזאת צריכה להיעקר. צריך לטפל בה פוליטית, בהחלטה פוליטית לגבי האנשים האלה.

— — — אדוני חבר הכנסת זיסמן — — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת בשארה, כבר עברת את מכסת — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

סליחה, אני רק אשלים את המשפט. חבר הכנסת זיסמן, אני בטוח שאתה דוגל בהשקפת עולם מתונה, אבל אתה יושב עם אנשים בממשלה שבינה לבין המתנחלים האלה יש הרבה יותר מן

המשותף מאשר בינה לבינך. היא נותנת חסות לפאשיסטים האלה, ואתה יושב בממשלה הזאת, אני מצטער. תודה רבה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר א' אושעיה:

אדוני ---

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חלק מהם היו מהקואליציה ---

קריאות:

היו"ר א' אושעיה:

ישיב בשם הממשלה השר לביטחון פנים. בבקשה, אדוני השר.

קריאות:

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פינס-פז, אתה יודע שממשלות ישראל לדורותיהן סייעו לאותם מתנחלים להתגורר שם, להתחזק, לבנות ולהיבנות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני יכול להתחיל, אדוני היושב-ראש?

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני השר, בבקשה. חבר הכנסת זיסמן, תאפשר, בבקשה, לשר קהלני להשיב. בבקשה, אדוני השר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה להשיב על השאלות שהעליתם – – –

היו"ר א' אושעיה:

הצעות דחופות לסדר-היום, אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

סליחה, הצעות דחופות לסדר-היום, שהנושא שלהן היה המתפרעים בחברון – השלושה על הסוסים. מובן שהיתה פה המראה לכיוונים אחרים, ואני אתייחס לגופו של עניין.

בחודש וחצי האחרון היו חמישה אירועים של הצתות רכב, שבהם הוצתו שמונה כלי רכב של מקומיים, כולם בחברון. על-פי הוראת מפקד המחוז, ניצב איציק אהרונוביץ, שראה את הדברים בחומרה רבה, הוקם בתחנת חברון צוות חקירה מיוחד בראשות רב-פקד, שהחל בחקירת אירועי ההצתות. קרי, היו הצתות בתקופה האחרונה, והוקם צוות צוות חקירה מיוחד.

ביום שישי האחרון היה אירוע של גרימת נזק לשני כלי רכב וכן תקיפת מקומיים על-ידי שלושה רוכבי סוסים. במוצאי שבת הוצתו שלושה דוכנים ביישוב הערבי בחברון. הודות לפעילות המוגברת של צוות החקירה המיוחד ולנוכחותו בשטח, הוא הגיע מייד לאירוע של ערב שישי ועצר אחד מרוכבי הסוסים. במהלך ניסיון לעצור רוכב נוסף נפצעה קל שוטרת. מעצרו של החשוד הוארך על-ידי בית-המשפט עד ליום חמישי, ובבוקר נעצר חשוד נוסף והוא הובא להארכת מעצרו.

אחד העצורים הוא תושב הרובע היהודי והשני הוא תושב אחד היישובים בדרום הר-חברון.

מחוז ש"י, ובפרט תחנת חברון, משקיעים מאמצים רבים בחקירת האירועים, וצוות החקירה מבצע פעולות חקירה מורכבות על מנת לעצור את כל המעורבים בפרשה. האזור מוכר כאזור בעייתי ותושביו, הן הערבים והן היהודים, אינם מרבים לשתף פעולה עם המשטרה.

בסיכומי של דבר אני רוצה גם להתייחס לכמה סוגיות שהעלו כאן חברי הכנסת. מפקד המשטרה שהיה במקום הועבר מתפקידו אחרי שסיים את הפז"ם, ולא מסיבה אחרת – – –

היו"ר א' אושעיה:

מפקד תחנה טוב, נכון, אדוני?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מפקד תחנה טוב. היום הוא נמצא בהרצלייה והוא גם זה שעזר לחבר הכנסת דדי צוקר לצאת ממסיבת הסמים. זה אותו אדם. הוא אדם עקבי, אדם שומר חוק, והוא עשה את עבודתו בצורה טובה מאוד בחברון. לא היה שום שיקול בהעברתו בגלל אי-שיתוף פעולה עם המתנחלים.

דבר שני – הרגישות בחברון. כולנו מודעים לבעיית חברון. אני חושב שחייבים למצוא דרך לחיות שם יחד. לא הייתי מצהיר מהבמה הזאת, כפי שחלק הצהיר, שלא יישארו בחברון יהודים. אנחנו יודעים שיהודים יישארו בחברון; אנחנו רק מחפשים דרך שבה ערבים ויהודים יוכלו לחיות יחד. אם אנחנו מחפשים את תהליך השלום, אז הפתרונות, לדעתי – יהודים יישארו בחברון, ואני מקווה שמערכת היחסים תהיה טובה יותר בעתיד. עד כאן.

היו"ר א' אושעיה:

מה אדוני השר מציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע להסתפק בהודעתי, ואם מישהו רוצה לדון בכך בוועדה – אדרבה. אם חברי הכנסת רוצים במליאה – אדרבה. אני מניח שאין פה בעיה, שהרי יש 700,000 הודעות, וכרגע אני לא רואה מהצד שלי אף אחד, אז תגידו מה שאתם רוצים. לדעתי, התשובה שלי על העניין הזה מספקת.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, הצעתכם היתה למליאה. האם אתם רוצים לשנות לוועדה? לא, מליאה. אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. ניתן – – –

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, סליחה, ביטול. נבטל את ההצבעה, חברי הכנסת. יש הצעות אחרות של חברי כנסת. אחרי שנשמע אתכם – נקבל החלטה.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, העניין של חברון איננו חדש. אנחנו חיים אתו ועם מעשי הפורענות והגזענות של המתנחלים יום-יום. רק בתקופה האחרונה רצחו שם איש, ואחר כך שרפו חנויות, ובשבוע האחרון גם פצעו אנשים עם שרשראות ועם כלי רכב.

לא יכול להיות, שהנגע הזה, הסרטן הזה, שקוראים לו מתנחלים בחברון, ימשיך לערער את החיים השקטים של כל המדינה ושל כל הציבור. הגיע הזמן – — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה? מה זה? אנחנו הולכים לשלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה בדיוק. כדי להגיע לשלום, חבר הכנסת ריבלין – — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — לאלה צריך לשים קץ. אותם צריך להוציא משם, ולהם צריך לשבור גם את הידיים וגם את הרגליים, של מי שרוצחים אנשים, אחרת לא נגיע לשלום לא אתה ולא אני — —

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — ולא אף אחד. יש רק דרך אחת לשלום. את הנגע הזה צריך לבער.

עם מי תגיע לשלום? עם מדינה פלסטינית? עם עם פלסטיני — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת דהאמשה — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — שרוצה לאחוז באדמתו.

היו"ר א' אושעיה:

— — — ביקשת להסיר את הצעתו — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני רק עונה לו.

היו"ר א' אושעיה:

לא, אתה לא יכול לענות לו. ביקשת – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

משפט מסכם אחד.

היו"ר א' אושעיה:

בזאת אנחנו מסיימים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מסכים שכולנו צריכים להגיע לשלום. אני בטוח שכולנו בבית הזה יודעים, ששלום לא יקום ולא יהיה כל עוד ימשיכו המתנחלים האלה לעשות כפי שהם עושים וימשיכו להתנהג כפי שהם מתנהגים. אותם צריך להוציא, ואז יהיה מקום לעשות שלום. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה, אדוני חבר הכנסת וייס.

קריאות:

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בחברון כן.

בנימין אלון (מולדת):

מה זה חברון? על מה אתה מדבר? הרגתם אותם – את היהודים ב-1929, בהתרפ"ט, והם יחזרו לשם.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — פאשיסט.

בנימין אלון (מולדת):

היהודים יחזרו לחברון, ואתם יכולים לחלום שהתוכניות שלכם יתגשמו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

על מה כולם יחזרו לחברון? — — — פאשיסט

בנימין אלון (מולדת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת בשארה וחבר הכנסת אלון. חברי הכנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה שאמר חבר הכנסת דהאמשה זה — — —

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אתם משתמשים — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כל היהודים בחברון – – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בשארה, סליחה. חבר הכנסת וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין חברה ואין אומה שאין בה קבוצה שמרכזת בתוכה את כל הכיעור, והייתי אומר – קבוצת ביבים. זה נע על הגבול שבין פלילי לפוליטי במקרים לא מעטים. כאמור, אין אומה כזו. יש בצרפת, והיום יש בגרמניה, ואני כבר לא מדבר על הזמן ההוא, ובכל הארצות.

אצלנו הקבוצה הזאת סביב הרעיון של ארץ-ישראל השלמה לגונויו – מתוך המחנה הגדול הזה צמחה קבוצה מעוותת ופושעת, ויש לה כל מיני וריאציות: אלה המפגינים המקצועיים של "מוות לערבים", אלה הרוצחים של ערבים, אלה שניסו במסגרת המחתרת היהודית להתנכל לערבים והרגו חלק מהם ואלה ה"ברוך גולדשטיינים" למיניהם.

אנשים כאלה כמעט שלא היו מעזים לפעול לולא היתה להם תחושה שיש איזה גב. גם יגאל עמיר לא היה רוצח, אם לא היתה תחושה שהוא מייצג קבוצה לא קטנה. לכן אני מוצא קשר עמוק בין עמדות מעומעמות של המחנה הימני, של חלקו, מול אנשי הביבים האלה.

בנימין אלון (מולדת):

והשמאל הקיצוני המטורף ששונא את עצמו.

שבח וייס (העבודה):

בסדר. ב-20 השנים האחרונות שום כדור ושום רוצח לא יצא מן השמאל. כל הרוצחים יצאו מהאזור שלך.

בנימין אלון (מולדת):

יצאו מספיק.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

זהו.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אופיר פינס-פז. בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה עם הסוסים? תגיד משהו על הסוסים בשבת? תגיד משהו על הסוסים.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אילו ידעתי שהמציעים אינם מתכוונים לגנות את הפורעים שהמשטרה מטפלת בהם כחוק, וכל הכבוד למשטרה וכך צריך להיות – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

בנימין אלון (מולדת):

מה שרוצה חבר הכנסת אופיר פינס-פז – שהוא היחיד ששמעתי אותו ברמקול עם דברי הבלע הדמגוגיים שלו – הוא לעקור את היישוב היהודי בחברון.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נכון.

בנימין אלון (מולדת):

זה חבר כנסת יהודי, שלא למד מה היה בתרפ"ט, ששונא את התרבות של העם שלו. דמגוג שכמוהו. הם לא יישארו, והיישוב היהודי בחברון יישאר. היישוב היהודי בחברון יגדל, ודמגוגים כמוך בהיסטוריה של העם היהודי יהיו אפיזודה חולפת, מתקשרת. תודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת סאלח סלים – בבקשה, אדוני. הוא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

שבח וייס (העבודה):

אם היא מתקשרת – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

לא. הכוונה שלו היא שזה ערוץ-7.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אני מציע שהרוחות יירגעו ולא לקרוא זה לזה "פאשיסט". המונח הזה הוא יותר מדי חמור מכדי שנשתמש בו זה כלפי זה. בבקשה. חבר הכנסת סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש, אדוני השר — —

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אני רוצה לשאול שאלה את כבוד השר, את הממשלה. בביקור שהיה לנו אצל — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת סלים, אבל אנחנו לא בשעת השאלות כרגע. אתה ביקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, אבל יש לי דקה?

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני יכול בדקה? שאלה.

היו"ר א' אושעיה:

לא. השר לא יכול להשיב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא יכול להשיב.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בסדר. אני יודע.

חיים אורון (מרצ):

אם היית יכול להשיב, מה היית עונה לי.

קריאות:

היו"ר א' אושעיה:

עכשיו, הבנו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

עכשיו אני מתחיל?

היו"ר א' אושעיה:

כן, בבקשה. מעכשיו – דקה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה. עכשיו אני מתחיל. בביקור שלנו אצל ראש עיריית חברון, הוא הראה לנו מכתב ארוך, שם רשומים שמות של יהודים שגרו בחברון לפני עשרות שנים, שהם מברכים אותם. הוא אמר לנו: אם רוצים לשמור על יהודים פה בחברון – אז בבקשה, שיבואו היהודים האלה לגור פה, ואנחנו מוכנים. הם היו אצלם בביקור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלה שהם לא מ-1917 יחזרו לפולניה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה עכשיו. יהודים שגרים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – אלה שהיו בפולניה, שיחזרו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אני לא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מבינים את הפלסטינים.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת ריבלין.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עכשיו צריך ללכת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תשמע, אלה יהודים – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

צריך להתנקם על מה שהיה לפני 70 שנה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

on וחלילה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, סלח לי. אלה יהודים שגרים היום בירושלים ולא כאלה שגרים בחוץ-לארץ.

חיים אורון (מרצ):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ראש עיריית חברון אמר לנו: בבקשה, שיבואו אלה לגור פה. אנחנו מוכנים לחיות אתם, אבל לא עם החבורה הפאשיסטית שגרה שם היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סבי ואמי גרו ב-1929 – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — דבר שני — — —

היו"ר אל' אושעיה:

לא, אין דבר שני. בזה זה נגמר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז אני מסיים. בביקור שלי בחברון ראיתי מאות חיילים ששומרים על המתנחלים שם. אלה מיליוני שקלים שהדבר הזה עולה למדינת ישראל.

היו"ר אל' אושעיה:

יש כנראה סיבה שצריך לשמור עליהם. תודה רבה לחבר הכנסת סלים.

חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת תאופיק חטיב.

חיים אורון (מרצ):

מאיפה באת?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, משפחתי גרה בחברון בשנת 1929 וגם היתה כאן, בארץ, ברובה ב-1917, כך שלי אין בעיה כרגע. אני רק רוצה לומר לכם, שבחברון חיינו, משפחת ריבלין ושכניה, בהרמוניה, עד אשר קרה מה שקרה. אנחנו לא באים ועושים חשבון היום. רק דבר אחד אני רוצה לומר: אני לא יכול לשאת את אלה שחושבים שהם יכולים לקרב את הקץ במעשי אלימות כלפי עם אחר – לא מכאן ולא משם. אבל ידע כל אדם שבארץ הזאת יחיו יהודים וערבים יחד בכל חלקי ארץ-ישראל במדינה יהודית דמוקרטית.

חיים אורון (מרצ):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי שאומר שיהודי בחברון הוא סרטן לשלום, לא יודע על מה הוא מדבר ולא יודע מה הוא סח, והוא מסית. אם זה השלום שאתם רוצים – אתם מודיעים לנו שלעולם לא יהיה שלום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — הם פורעים יום-יום.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנו מצביעים. הצבעה בעד פירושה דיון במליאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דיון במליאה.

חיים אורון (מרצ):

בטח.

קריאה:

כולנו בעד המליאה.

היו"ר א' אושעיה:

ניתן להצביע.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, לגבי ההצעות בנושא התפרעות של יהודים כלפי אוכלוסייה ערבית בחברון, בעד – 12, ללא מתנגדים וללא נמנעים. הנושא יידון בבוא הזמן במליאת הכנסת.

חברי הכנסת, על-פי בקשתו של חבר הכנסת דהאמשה, שהצעתו צריכה להיות לאחר עוד ארבעה-חמישה נושאים, הוא טוען שיש הסכמה גם של השר וגם של אחרים – – –

חיים אורון (מרצ):

מה השעה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא מסכים. יש לי הצעה לפניו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא דיברו אתך?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא.

היו"ר א' אושעיה:

טוב. חברי הכנסת, אם יש התנגדות, אנחנו ממשיכים בסדר-היום הרגיל.

הצעה בנושא: גילויין של פריצי, חבר הכנסת אריה דרעי ושלטון החוק – יציג את ההצעה חבר הכנסת יצחק כהן. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, זה "פריצי", בפ"א רפויה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, הוא איננו. חבר הכנסת סלים קודם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סאלח סלים קודם.

שבח וייס (העבודה):

אדוני, הערה לסדר – דיברנו על כך. זה השבוע השלישי שחבר הכנסת יצחק כהן מאיים עלינו עם "פריצי". קודם כול, הדיון – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מה זה? זו מלה ביידיש?

שבח וייס (העבודה):

יש באמת בעיה תקנונית של סדרי הבית. הנה, הוא הגיע, ואם הוא הגיע – אני כבר לא אגיד את זה.

הצעה לסדר-היום התרבות כלי נשק חם ביישובים ערביים והסכנות הנובעות מכך

היו"ר א' אושעיה:

טוב. חברי הכנסת, אנחנו לא נדון בנושא פריצי כרגע, אלא אנחנו דנים בהצעה לסדר-היום: התרבות כלי נשק חם ביישובים ערביים והסכנות הנובעות מכך; הצעה לסדר-היום מס' 4886. יציג את ההצעה חבר הכנסת סאלח סלים, ורק לאחר מכן יישא חבר הכנסת יצחק כהן את דבריו על פריצי.

שבח וייס (העבודה):

יעלה "פריצי" או לא?

היו"ר א' אושעיה:

יעלה, בוודאי. אם לא יעלה, אדוני, נדון על זה בנשיאות הכנסת ונמצא את הפתרון לעניין. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כמה זמן זה?

היו"ר א' אושעיה:

אתה יכול לדבר באופן חופשי. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אדוני חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני לא יכול לשבת פה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מאחל לך, שתשב בקרוב, חבר הכנסת זיסמן.

קריאה:

בקדנציה הבאה.

היו"ר א' אושעיה:

בעזרת השם, אנחנו מאחלים לו.

שבח וייס (העבודה):

תחזרו אלינו, ותשבו שלושתכם.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

גם שר הפנים מעורב.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני שר הפנים, זה נוגע גם לך. אני מעלה פה בעיה כואבת. הכותרת שלה היא: הנשק הלא-חוקי בכפרים הערביים. זה שמשרד הפנים נותן אישור ונותן רשיון לנשק, אז הוא נותן רשיון; בשנים האחרונות הוא נותן הרבה רשיונות, אני לא יודע מה המטרה.

היו"ר א' אושעיה:

לחאפלות, לחאפלות, בשביל לירות באוויר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הבעיה היא, שגם מי שקונה מקרר או מכונת כביסה יורה באוויר; גם מי שקונה אוטו יורה באוויר. יש כאלה.

מה המדיניות של משרד הפנים, שבשנים האחרונות מפיץ רשיונות על ימין ועל שמאל? אני לא יודע, אבל לא על זה אני רוצה להתווכח היום.

בכפרים הערביים קיימת בעיה חמורה, אדוני השר. כשראשי מועצות ואחראים בסקטור הערבי מדברים, מדובר על מאות כלי נשק לא חוקיים. מאות. אני אתן דוגמה אחת. לפני כחודש היה ריב בכפר שקוראים לו עילוט. הלכנו לשם וקיימנו פגישה, עוד פגישה ועוד פגישה. בפגישה האחרונה היו כ-20 ראשי מועצות, וישבנו עם ראש המועצה של כפר עילוט. שמענו שם מאנשים, שדיברו בגלוי ובקול רם, שבתוך הכפר הזה – לא רק בכפר הזה, אבל זאת דוגמה – יש מאות כלי נשק בלי רשיון, ואנשים יודעים את זה. האנשים הפשוטים יודעים שיש כלי נשק בלי רשיון, לא חוקיים. אפשר להזכיר כפרים אחרים, אבל היום זאת תופעה. יש מאות, אולי אלפי כלי נשק.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אתה תקבל את זה, אם המשטרה תעשה פשיטה על המקום?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני כועס על המשטרה על כך שהיא לא עושה פשיטה. אדוני השר, אני אתן לך אינפורמציה חינם.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

למה כשירים בחאפלות ובאה המשטרה, אף אחד לא רוצה להעיד?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היום יש כאלה שמעידים ויש כאלה שלא רוצים. כשירים בחאפלות, בדרך כלל יורים בנשק עם רשיון. גם זה דבר גרוע, דבר שאנשים שונאים אותו. אבל נשק בלי רשיון? אני זוכר, שבשנות ה-60 וה-70, אם המשטרה היתה שומעת שבאיזה כפר יש אקדח, היא היתה הופכת את העולם, מוציאה את האקדח, מביאה את האדם שהחביא את האקדח, את אבא שלו, את אמא שלו, את אחותו, את אחיו ואת החמולה שלו. היום, כשהכפרים מלאים במאות כלי נשק – ואני לא מגזים, אתה יכול לשאול ראשי מועצות, שמדברים על זה בגלוי – המשטרה, לצערי הרב, לא נוקטת שום צעד.

בכפר הזה, שאני מדבר עליו, כפר עילוט, נהרגו שני אנשים והיה סבל רב. אפילו אחרי המקרה הזה, אחרי ששניים נרצחו, בתוך הכפר הזה יש עשרות כלי נשק לא חוקיים, והמשטרה לא פשטה על הבתים ולא לקחה את הנשק. אותו דבר קורה עוד בכפרים רבים, אני לא רוצה לנקוב בשמות שלהם.

כשאנחנו יושבים בתור ראשי מועצות ודנים במצב הזה – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת זיסמן, אדוני, יושב-ראש ועדת החינוך, תשמש בבקשה דוגמה לחברי הכנסת.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה לא נגד חבר הכנסת סלים, שהוא יקר וקרוב ללבי.

היו"ר א' אושעיה:

לכן הרשיתי לעצמי לפנות אליך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת זיסמן, הייתי באמת מעוניין שתשמע מה הולך בסקטור הערבי וגם השר ישמע. כשאנחנו יושבים ודנים במצב הזה, עולות כל מיני שאלות וכל מיני מחשבות. אחת מהן היא: למה המשטרה לא פושטת ולוקחת את הנשק הזה? מגיעים למחשבה קשה, קשה מאוד, שכנראה המשטרה מעוניינת שהנשק הזה יחגוג בין הערבים והם יהרגו אלה את אלה. תגיד לי שזאת קיצוניות?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בסוף המשטרה אשמה? אתם מחזיקים נשק בלי רשיונות והמשטרה אשמה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

רגע, רגע, בטח שהמשטרה אשמה. רגע, יש עוד שאלות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

איפה המנהיגות?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

המנהיגות לא אחראית לאכיפת חוק. ראש המועצה לא אחראי לאכיפת חוק, המשטרה אחראית לאכיפת חוק.

שאלה שנייה שעולה: אם היה קורה שירייה אחת היתה יוצאת מנשק לא חוקי, מהכפר הזה או מכפר אחר, לאיזה יישוב יהודי קרוב, האם באמת המשטרה היתה יושבת בשקט, כמו שהיא יושבת עכשיו בעילוט?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היא לא יצאה והיא לא יוצאת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת שאקי, הגעת עכשיו, ואם היית שומע אותי מההתחלה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני שומע אותך כל הזמן.

חיים אורון (מרצ):

הוא שמע אותך בחדר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אם הנשק הזה היה מופנה נגד יישוב יהודי או נגד אדם יהודי, האם באמת היתה המשטרה ממשיכה לשבת בחיבוק ידיים? בטוח שלא. בטוח שלא. אתה אומר לי שהמשטרה אשמה. אני אומר לך, שלפי דעתי המשטרה היא האחראית לאכיפת החוק במדינה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

שאלתי אותך איך הגעת למסקנה הזאת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, כן. אני אומר שהמשטרה אחראית לאכיפת החוק. אני ראש מועצה, ואם אני יודע על מישהו שיש לו אקדח בלי רשיון, מה אני יכול לעשות לו? אין לי חוק.

גם ראש מועצת עילוט עצמו, כשעלה הנושא הזה בדיון ושאלנו אותו למה הוא לא פונה למשטרה, הוא אמר: פניתי פעם אחת, פעמיים ושלוש פעמים. הוא אמר למשטרה: אני מתחנן, הכפר מלא נשק בלתי חוקי, תפשטו על זה; אבל לא נעשה שום דבר. מי שאחראי לאכיפת החוק, זאת המשטרה. שוטר אחד קטן יכול לבוא ולקחת עשרה אקדחים, אבל ראש מועצה לא יכול לקחת עשרה אקדחים. ולכן אנחנו, בסקטור הערבי, מגיעים למסקנה – ואולי אתה תגיד לי שזאת קיצוניות, אבל זו לא קיצונית בעינינו – שנראה שיש מדיניות מכוונת לתת לנשק בלתי חוקי לחגוג בסקטור הערבי.

אתה שואל אותי, אם אנחנו נרשה שהמשטרה תפשט. אנחנו נשמח. ואני מדבר פה בשם ועד ראשי הרשויות, בשם ועדת המעקב, ופונה לכבוד השר – אנא, תפשטו על הכפרים הערביים ותחרימו את כל הנשק הלא-חוקי. אני מדבר מול הטלוויזיה, בשם כולם. תעשו פשיטות, לא פשיטה אחת, ותחרימו את כל הנשק הלא-חוקי, כי אם היום משתמשים בזה ערבי נגד ערבי, מחר זה יהיה ערבי נגד יהודי. זה לא חוקי. לא תמצא איש הגון אחד, איש ציבור אחד, שיגיד לך לא.

לכן אני מקווה, שלאחר פנייתי זו לכבוד השר, כעבור שבוע לפחות, אנשים ירגישו שמהשוו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת סאלח סלים. אדוני השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת סאלח סלים, חברי חברי הכנסת, הנושא שאנחנו מדברים עליו היום, שהעלה חבר הכנסת סאלח סלים, הוא בעצם שמירה של נשק חם ביישובים הערביים, וכמובן, חבר הכנסת סאלח סלים העלה את הסכנות שקיימות כתוצאה מהחזקת הנשק הזה.

הייתי רוצה לומר לך כמה דברים: 1. המשטרה נמצאת בכפר עילוט. הנושא הזה כבר נמצא על שולחני, ואני מטפל בכפר באופן אישי, כפי שאני מטפל בסכסוך בטורעאן וכפי שבימים אלה אני מסיים את הסכסוך בג'ואריש. אני יכול לבשר לך, שבחודש הזה, 51 משפחות – – –

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

עוד מעט יוזמן לטירה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

— — — משפחת קראג'ה מועברים — הם לא מועברים, כל אחד קנה לעצמו בית, ועד סוף החודש הזה כנראה יסיימו 51 משפחות את המעבר שלהן לג'ואריש. קרי אנחנו בקיאים במה שקורה ביישוב הערבי.

היו"ר א' אושעיה:

מג'ואריש או לג'ואריש?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מג'ואריש, עוזבים.

היו"ר א' אושעיה:

פשוט אמרת לג'ואריש.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, לא. עוזבים מהכפר ג'ואריש וכל אחד הלך למקומו הוא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני השר, אפשר לדעת לאן הם עוזבים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כל אחד קיבל חלק מן הכסף וכל אחד רכש לעצמו דירה בכל מקום שהוא רצה במדינת ישראל. האנשים התפזרו, הם לא הלכו במרוכז לשום מקום, לא היתה מדיניות שלנו שילכו למקום מסוים, ואנשים מפוזרים בהרבה מאוד יישובים.

אני רוצה להמשיך ולענות לך, חבר הכנסת סאלח סלים – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת סלים. השר משיב לך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מהממצאים שנמצאים בידי משטרת ישראל לא עלה עד רגע זה שימוש בנשק חם על רקע הבחירות הקרובות לרשויות, כי מתוך בדיקה מוקדמת חשבנו שאתה רואה גם סכנה של שימוש בנשק בבחירות לרשויות. בדקתי את הנושא הזה מראש, כי רציתי לדעת.

הנושא של שגרת עבודת המשטרה בחיפוש כלי נשק ובדיקה של נשקים בהתאם לרשיון – כן או לא, נעשית בדרך שגרתית. אבל אתה העלית דברים הרבה יותר עמוקים. אתה העלית דבר אחד שכביכול למשרד הפנים מדיניות שונה בחלוקת נשק – יושב פה שר הפנים, ידידי אלי סויסה, שיכול לומר לך שהיום חלוקת הנשק על-ידי משרד הפנים נעשית בהרבה יותר קמצנות, או בחסכנות, או באמות מידה שונות מאלה שהיו בעבר. יש המון טענות כלפי משרד הפנים, מפני שהוא לא נותן. קרי, אין עוד מדיניות לתת יותר נשק.

היו"ר א' אושעיה:

בכל אוכלוסיית מדינת ישראל.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בכל אוכלוסיית מדינת ישראל. דבר שני, אנחנו יודעים על השימוש בנשק בחאפלות ביישובים ערביים. אני מוכרח לומר לך – אני מסתובב הרבה מאוד בארץ, אני מסתובב גם בגליל, ולא פעם נפגשתי גם אתכם, המנהיגות הערבית, והעליתם בפני את הבעיה של היריות בחאפלות.

התחלתי לחקור את מפקדי המשטרה, המפקדים בשטח, ואמרתי להם: למה אתם לא מפסיקים את התופעה הזאת? התשובות שלהם: ראשית, אנחנו מגיעים למקום אחרי ששמענו שהיה ירי חופשי, ומבקשים לומר לנו מי ירה. פתאום, כולם "אטרשים" – לא ראו ולא שמעו. דבר שני, אנחנו מבקשים סימנים וכיוון – גם כן לא רואים.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, אם זו חתונה, אלה כנראה אותם בני משפחה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אלה לא אותם בני משפחה, גם אחרים. יש חוסר שיתוף פעולה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

תנהג בהם כמו שנוהגים – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אומר – אנחנו מקבלים את המציאות. יש חוסר שיתוף פעולה בין המנהיגות המקומית של היישובים, ואומרים להם: תעזרו לנו למצוא את אלה שיורים, אנחנו נטפל בתופעה הזאת.

אני מוכרח לציין, שבתקופה האחרונה יש ירידה בתופעה – זה בדוק, בשנתיים האחרונות אני עוקב אחרי העניין הזה; יש ירידה.

ביקשתי גם עוד יותר. ביקשתי: במקום שבו יש חאפלות או יש חתונות, תודיעו למשטרה קודם לכן, ואני אדאג שהמשטרה תהיה נוכחת במקום. תהיה שם ניידת, מקשיבה, רואה, שומעת, בודקת, על מנת לשמור על הביטחון של התושבים. אנחנו נבוא, אני מבטיח לך. תוציאו החלטה, אתם, הוועד של היישובים. אני אומר לכם – תודיעו לנו, ובכל חאפלה שכזו המשטרה תגיע קודם ותהיה באזור. זו גם טכניקה של שיתוף פעולה בין המנהיגות הערבית לבינינו, שיכולה לגרום לכך שאפשר יהיה להקטין את הנזק.

הנושא האחרון שהעלית, והוא החריף ביותר – שכביכול למשטרה יש מדיניות לשמר את הנשק הזה, שיימצא בתוך האוכלוסייה הערבית. אבוי לנו. זאת אומרת שהמשטרה מסתכלת על התושבים לפי צבע. ואני רוצה לומר לך: המשטרה איננה מבחינה בצבעים. היא עושה את עבודתה מתוך ראייה ארוכת טווח כדי לשמור על החוק, והמדיניות להיכנס פנימה ולהוציא מבתים נשק לא קיימת כרגע, אלא אם כן יש חשדות במשטרה במקום מסוים.

עכשיו באמת שמחתי, אני גם אקח את הקלטת הזו שאתה עמדת כאן ודיברת, ואני שמח על הדברים שלך. דמיין לעצמך שהמשטרה תבוא לכפר ערבי; היא תבוא עם הרבה מאוד כוחות, והיא לא יכולה לדפוק על הדלת: תן לי את הנשק. אתה יודע גם איך זה ייראה. היא תסגור את הכפר, היא תביא צו חיפוש ותיכנס מבית לבית. האם אתה מוכן להביא לי חתימות של כל אלה שיושבים בכנסת – לא את האחרים, או את הוועד שלכם, שהוא גם יעודד את המשטרה לעשות דבר כזה במקום שאתה תבקש ממני. אני אעשה את זה, אבל לא הייתי רוצה שיהיה אחד בפה ואחד בלב. לא הייתי רוצה "כלאם פאדי". אני רוצה מלה שהיא בסלע מבחינתך. ואם אתה תעמוד ותאמר לי זאת, תאמין לי, אני יחד אתך – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אמרתי את זה מול הטלוויזיה, שכולם יראו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כן, באותו יום תהיה גם בחוץ-לארץ פתאום, ואז אני אביא לשם – פתאום אתה תהיה בחוץ-לארץ ביום של הפשיטה, וכן הלאה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה אתה צריך אותי?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא יודע. שמעת מה שאני אומר לך. אני מוכן לטפל בסוגיה, אני רק רוצה לראות את המנהיגות שלכם.

אני רוצה להזכיר לך ולחבריך היושבים כאן – פניתי אליכם: עזרו לי לפתור את הבעיה של ג'ואריש, תעזרו לי. עשו נגדי. אמרתי: תעזרו לי להעביר אותם ליישובים אחרים, שלא ייהרגו בני-אדם. נהרגו למעלה מ-20 אנשים בג'ואריש. קראתי לכל המנהיגות, ישבתי; לא שיתפו פעולה, לא חזרו אלי. החלטנו שאנחנו מעבירים אותם על חשבון המדינה למקום מסוים; עשו לי פטיציות, מחאות, אוהלים, הפגנות וכן הלאה, וכל המנהיגות הערבית פתאום נעלמה מעל פני השטח. עברתי את בית-הספר הזה.

ברגע שתעלו כיתה באחריות שלכם כלפי התושבים של מדינת ישראל, שאני חושב שצריך להגן עליהם – כשתעלו כיתה, יש לכם עם מי לדבר, כי אני יושב כאן ואני אעזור לכם עם העניין הזה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה לא צודק.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא הייתי רוצה – חבר הכנסת סאלח סלים, אני מאוד מכבד אותך – לא הייתי רוצה, שאני אעשה פעולות שכאלה, ובסוף מה יקרה? בסוף תמיד המשטרה אשמה, עליה זורקים את האבנים.

אנחנו עוד נשב ונעשה תיאום בעניין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אפילו לא הבטחת שתעשו משהו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אעשה. תבחן אותי בהליך של זמן.

היו"ר א' אושעיה:

היתה אמירה מפורשת של השר.

אדוני השר, האם אתה מציע להעביר לוועדה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע לקבל את התשובה שלי.

היו"ר א' אושעיה:

להסתפק בזה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

להסתפק בתשובה שלי, ואני מציע לחבר הכנסת סאלח סלים שהוא ואני נמשיך לדבר על התופעה אצלי בחדר ונראה מה עושים עם זה.

היו"ר א' אושעיה:

האם אתה מקבל את הצעתו של השר?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן.

הצעה לסדר-היום גילוייו של פריצי, חבר הכנסת אריה דרעי ושלטון החוק

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 4642, בנושא:
גילוייו של פריצי – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני ביקשתי להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אבל היות שהיתה הסכמה, בזאת הסתיים הדיון.

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום: גילוייו של פריצי, חבר הכנסת אריה דרעי ושלטון החוק. יציג את
ההצעה חבר הכנסת יצחק כהן. בבקשה, אדוני.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, ברגע שהיתה הסכמה בין השר לבין המציע, תם הדיון.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

— — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

גם לא נגעת, אדוני השר, בעניין של העבריינים — — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בוודאי.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

סוחרי הסמים — — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

רק ברמלה ובלוד עצרנו 20 אנשים בשבוע האחרון. כולם יושבים בבית-סוהר.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

על כל מלחמה בנגע הזה של העבריינות — תבורכו, תקבלו כל תמיכה במלחמה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה עובדת קשה מאוד במלחמה בנושא הפשיעה. אני אומר לך, שהיום — — —

היו"ר א' אושעיה:

כן, תודה רבה. אדוני השר, אנחנו עברנו לנושא הבא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

רק משפט אחד. אני רוצה לברך את המשטרה על השמירה בטירה – – –

היו"ר א' אושעיה:

למיקרופון, חבר הכנסת וליד צאדק ביקש לשבח את המשטרה על השמירה על טירה נגד מעשה השוד.

בבקשה, חבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

רק תסביר לנו, מה היא המלה הזאת, פריצי?

שבח וייס (העבודה):

זה איש.

יצחק כהן (ש"ס):

אני אסביר, אני אסביר.

היו"ר א' אושעיה:

פריצי הוא שם של אדם. פריצי, בפ"א רפויה.

יצחק כהן (ש"ס):

אם תרשו לי, אני אסביר. אני פה בשביל להסביר. אני פה בשביל לשאול שאלות, אני פה בשביל להביע תמיהות.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת כהן, מרגע זה מניין הזמן שלך מתחיל.

יצחק כהן (ש"ס):

כן, אדוני היושב-ראש, אנחנו נתחיל. אני אוחז ביד, אדוני היושב-ראש, את מכתבו של מר פריד אברהם, פריצי – כינוי החיבה שלו הוא פריצי – מרחוב רבי עקיבא בירושלים. יש פה גם מספרי הטלפון והפקס שלו. הוא מוכן לעמוד לרשות כל מי שירצה להשלמת אינפורמציה, נתונים, מסמכים.

אדוני היושב-ראש, המכתב הזה הוא מכתב קשה מאוד, והוא מצביע, לכאורה, על עבירות חמורות מאוד וקשות מאוד, שבוצעו על-ידי אנשים ממפלגה מאוד מאוד מסוימת, שנהנית משום מה מחסינות משלטונות אכיפת החוק. כמעט כל אנשי אותה מפלגה – והכוונה למרצ – מוזכרים במכתב הזה, כמעט כולם.

אדוני, העבירות לכאורה שמצוינות פה הן עבירות מרמה והפרת אמונים, ואני חייב לציין, שזו הפעם הראשונה שהתנועה הזו הגיעה אל שולחן השלטון, וכבר יש מצבור כזה, גודש. בעשר הדקות שיש לי להעלות ההצעה לסדר-היום לא אקרא את כל המכתב, אבל אתן כמה דוגמאות.

את ההצעה הגשתי לפני כמה שבועות, אבל המתנתי, מכיוון ביקשתי שיהיה דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ויושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת חנן פורת, פנה במכתב לכבוד היועץ המשפטי לממשלה, מר אליקים רובינשטיין. אני אקרא אותו:

"אחד מחברי הכנסת העביר אלי את המצורף בזה" – הכוונה למכתבו של אברהם פריד – "ובקשתו לקיים דיון בוועדת החוקה בטענות הקשות המובאות להלן. לאחר שעיינתי במצורף בזה נוכחתי כי על פניהן השאלות קשות, המדיניות אינה ברורה ומובנת" – הכוונה למדיניות האיפה ואיפה, למה אריה דרעי כן, וכל החבורה הזאת לא – "ומעל הכול מבקרת המדינה, בדוח מס' 47, מאשרת ממצאים קשים אלו. אודה לך על קריאתך, בדיקתך ותשובתך, היכן עומד הטיפול בכל אחד מן המקרים" – ויש פה המון מקרים, המון, המון, שפע כזה עוד לא ראיתי בשום מקום – "מה עשתה הפרקליטות וכיצד החליט היועץ המשפטי לממשלה בכל אחד מן המקרים."

ציפיתי שאולי תגיע תשובה ממר רובינשטיין, אבל התשובה מבוששת להגיע. לכן לא היתה לי ברירה. דחיתי זאת משבוע לשבוע ולעוד שבוע, מבחינת ההגינות, ומשום-מה תשובתו של היועץ המשפטי לממשלה, מר אליקים רובינשטיין, לא הגיעה. ואני שואל: למה? למה? למה? למה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יצחק כהן (ש"ס):

למה? למה? למה להם כן, וכאן לא? מר אליקים רובינשטיין, למה, למה?

ובכן, על מנת להמחיש את האמור, אביא בפניכם דוגמאות מספר למעשים שחומרתם עולה על חומרת המעשים שבגינם מתבקשת הסרת חסינותו של חבר הכנסת דרעי. בכל הפרשיות הללו הוגשו תלונות, והן אינן נחקרות; אינן נחקרות. ואני שואל אותך, מר רובינשטיין: למה? למה?

למען הזהירות המתחייבת, אציין כי כל החשדות הם על עבירות ומעשים לכאורה, אך אין ספק שמתבקשת תשובת היועץ המשפטי לממשלה, מדוע אין הוא פועל בעניין זה ומה מדיניותו.

אתן לכם כמה דוגמאות, כי לא אוכל לקרוא את כל המכתב. הוא ארוך מאוד:

"1. עמותה מקורבת א': השר אמנון רובינשטיין העביר ממשד החינוך כסף לעמותת 'חנוך – עמותה לחינוך הומניסטי'. זה שם מסווה של 'נוער מרצ'. בראש העמותה עמדו באותם ימים – – – חברת הכנסת נעמי חזן, חבר הכנסת דדי צוקר, וכן גזבר מרצ, מזכ"לית מרצ ויושב-ראש תנועת נוער מרצ. בין מייסדי העמותה: חבר הכנסת יוסי שריד. העמותה ישבה בבית מפלגת השר, מדובר בעמותה מפלגתית לכל דבר ועניין. דוח 47 של מבקרת המדינה מאשר את העובדות. המברת קובעת, שלעמותה הועברו, בימי השר רובינשטיין, יותר כספים ממה שביקשה אפילו – – –; אני אדלג עוד ועוד.

"מסמך שנתגלה מעלה חשד לכאורה, שעוזרו הפרלמנטרי לשעבר של חבר הכנסת רובינשטיין והיועץ המשפטי של סיעת מרצ באותה תקופה, עורך-הדין רענן הר-זהב, ערך עם העמותה חוזה המבטיח לו (נוסף על שכרו) – שימו לב, חברי חברי הכנסת – גם 6% מכל סכום כסף שתקבל העמותה כתוספת ממשד החינוך הודות למאמציו. ואז קיבלה העמותה, ממשד החינוך של אמנון רובינשטיין, תוספת של 37 מיליון ש"ח – – –; מי יודע לעשות חשבון?

"עולה החשד לכאורה, שהשר העביר כסף לעמותה של חבר כנסת שהיה שותף עמו בקואליציה, שעה שעוזרו הפרלמנטרי לשעבר של השר והיועץ המשפטי של סיעתו אמור היה לקבל 'דמי תיווך'; אני אדלג, אדלג, כי אין זמן.

"עמותה מקורבת ג' ויועץ השר: עמותת 'בית-שמואל – התנועה ליהדות מתקדמת'" – שמעתם על העמותה הזאת, חבר הכנסת זיסמן – "מרבית ראשיה הם פעילי או מקורבי מרצ. לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין קשרים מיוחדים עמה" וכו' וכו' אני אדלג.

"עמותה מקורבת-אישית ד': היועץ המשפטי לממשלה, מר מיכאל בן-יאיר" – מידענו – "היה חבר הנהלת עמותה המתוקצבת מכספי המדינה – במקביל לכהונתו כיועץ משפטי לממשלה המופקד על שמירת החוק"; אני אדלג, אין זמן.

"נוסף על כך נתגלה, שבחודש מאי 1995 אושרה בוועדת הכספים העברת 10.7 מיליון ש"ח מהרזרבה הכללית כתוספת לתקציב משרד החינוך. במשרד החינוך הוכנה רשימה חשאית של עמותות, אשר להן יועד הכסף הזה" – העמותה של מיקי בן-יאיר נכללה ברשימה, עם תוספת מיוחדת של 3 מיליון ש"ח – "ייחודיים".

הלאה, אני אדלג. "על מעשה זה הוגשה תלונה בפני היועץ המשפטי לממשלה" – הגישו תלונה, משהו פה לא בסדר. איש לא ידע שבן-יאיר חבר באותה עמותה. הגישו תלונה נגדו. "היועץ בן-יאיר טיפל בעצמו – בזריזות – בתלונה והודיע מהר שהכול בסדר – – –"; הכול בסדר.

אני אדלג, אני אדלג, זה ארוך, זה ארוך מאוד. מי שירצה את המכתב יוכל לקבל אותו לפי הכתובת של מר פריד. אני אדלג כי אין זמן.

"הונאה והפרת אמונים: אמנון רובינשטיין העסיק בלשכתו דוברת נוספת שלא כחוק."

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם היועץ המשפטי בן-יאיר – – –

יצחק כהן (ש"ס):

עזוב, תקרא את המכתב. אין לנו זמן, הוא לא ייתן לי את הזמן הדרוש.

שר הפנים א' סויסה:

זה מעניין אותו.

יצחק כהן (ש"ס):

אני אתן לו את המכתב.

"הונאה והפרת אמונים: אמנון רובינשטיין העסיק בלשכתו דוברת נוספת שלא כחוק" – השר קהלני.
"כדי לעקוף את התקשי"ר ואת נציבות שירות המדינה – הועבר מהמשרד כסף מתחת לשולחן
לעמותה מסוימת, וכך שולמה ב'תנועה סיבובית' המשכורת לדוברת השר."

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מאיפה אתה קורא?

יצחק כהן (ש"ס):

מהמכתב של פריצי.

"עולה מהדברים, כי השר או המנכ"ל העבירו כספים לעמותה, כביכול לתמיכה בפעולתה על-פי
הקריטריונים" – פרופסור שבח וייס – "כשלמעשה ידעו היטב, שהכסף מיועד לתשלום בלתי חוקי
לעובדת שהועסקה על-ידי השר עצמו בניגוד לחוק", אדוני שר הפנים.

"הדוברת היא רבקה שרגא" – השם מזכיר לכם משהו – "אחותו של שרגא אלעד מ'התנועה לאיכות
השלטון'. גם התנועה הזו זכתה לקבל כספים ממשרד החינוך" וכו' וכו' וכו'. אני אדלג, פשוט אין זמן.

"ומעל לכל אלה מתנוססת התמיהה הגדולה מכולן: אם היועץ המשפטי לממשלה מר בן-יאיר" – מיקי
– "שימש בעצמו במקביל לכהונתו זו גם כחבר הנהלת עמותה לה עזר 'להסדיר' כספי מדינה בדרך
פסולה – אז מה היו מניעיו ושיקוליו בהחלטתו להעמיד לדין רק את חבר הכנסת אריה דרעי ולא
להחיל על כל אלה שמוזכרים פה ועל חבריו ועל עצמו – אותו הדין?"

ואני שואל אותך, אדוני היועץ המשפטי: למה, למה, למה, למה?

שר הפנים א' סויסה:

רק שלוש פעמים. לא צריך יותר.

יצחק כהן (ש"ס):

הוא אמר את זה 15 פעם אז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

להסיר, להסיר.

יצחק כהן (ש"ס):

"מהחלטת היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן-יאיר, להעמיד לדין על המעשים האלה פוליטיקאים רק ממחנה מסוים" – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה – "אבל לא להעמיד לדין אישי ציבור אחרים שעשו מעשים חמורים פי כמה, עולה ריח קשה של אפליה. – – – קיומה של אפליה משפטית מסכנת" – אדוני השר לביטחון פנים – "את החברה הדמוקרטית, יותר מכל מעשה. ואם יתברר כי זו אכן המדיניות הנהוגה בפועל, שלא לחקור בכלל ולא להעמיד לדין אישי ציבור מסוימים בחשד למרמה והפרת אמונים בעבירות כספים פסולות, אם כיוון שהם שייכים למחנה הנכון, ואם כיוון שבכלל אין מעמידים לדין בעבירה זו, כי אז מן הראוי שיקום וילך חופשי לדרכו גם אריה דרעי. חטאין, לפחות בתיק הציבורי הזה, אינם עולים על חטאי האחרים."

ושוב, אדוני היושב-ראש, אני מסיים בשאלה – למה? למה? למה? תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

כן. חברי הכנסת. חבר הכנסת חיים אורון מבקש את זכות התגובה על-פי תקנון הכנסת, סעיף 88(ז). בבקשה, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, יש כנראה נמיכות שצריך להתאמץ מאוד לרדת אליה כדי להגיע לרמה של חבר הכנסת יצחק כהן, ואני לא מתכוון – – –

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

חיים אורון (מרצ):

ואני לא מתכוון לרדת לרמה הזו.

יצחק כהן (ש"ס):

לא ציפינו למשהו אחר.

חיים אורון (מרצ):

תאר לך, אדוני השר לביטחון פנים, שלחצת את ידיו עכשיו, אחרי נאומי, וחבר הכנסת שאקי, תאר לך שהייתי עולה לדוכן – – –

קריאה:

— — —

חיים אורון (מרצ):

לא, לא. תאר לך שהייתי עולה לדוכן – – – לא לחצת, אז אני רוצה שמי ששומע אותנו ידע שלא לחצת. אבל תאר לך, אדוני חבר הכנסת שאקי, שהייתי עולה לדוכן וקורא את אחד ממכתבי ההשמצה שכתבו כלפיך וקבע מי שקבע שהם לא כדוין, תוך ניצול חסינותי. לא היה לי די הכושר התיאטרלי שיש לחבר הכנסת הקודם, ואתה, יחד עם השר סויסה היית זוכה.

קודם כול, לכל חברי הכנסת שרוצים את המכתב, הוא חולק בוועדת הכנסת. הוא חולק לכל חברי ועדת הכנסת. חבר הכנסת, יושב-ראש הקואליציה, שהיה יושב-ראש הישיבה, ביקש סליחה על חלוקת המכתב לתיקי חברי הוועדה, כי אמר שהדבר איננו ראוי. נאמר בוועדה, שהמכתב הזה, ותיכף אקרא קטעים ממנו – כולו מבוסס על שתי תביעות לבג"ץ שהבג"ץ דחה אותן וחייב את מר פריצי הנכבד בהוצאות משפט בסך 10,000 שקל.

כל הטענות הללו שעלו פה כאילו עלו בפעם הראשונה, נבחנו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, שאדוני השר מייצג את שר המשפטים האחראי עליו. נבחנו, הוגשו תלונות בוועדת האתיקה, ובעיקר על-ידי שני בג"צים, וכל ההאשמות הללו נמצאו בלתי נכונות. עולה חבר הכנסת לדוכן וקורא מכתב של אדם שנמצא בריב עם שר החינוך לשעבר, שמנע, על-פי החלטה שאושרה על-ידי כל האינסטנציות, קבלת כספים לעמותה שהוא עמד בראשה שלא כדוין.

כך אמר בית-המשפט על העמותה הזאת: "מדוע גילה משרד האוצר נדיבות כזאת דווקא כלפי העותרת?" – העותרת היא האגודה שפריצי עמד בראשה. "לא ברור. רק זאת ברור, שהחלטה זו אינה מתיישבת עם סעיף 3א לחוק יסודות התקציב. בפועל היא מחזירה את שיטת הכספים הייחודיים, על כל הליקויים שלה, דרך הדלת האחורית. בדרך זו היא מסכנת את השיטה המחייבת לפי החוק, היא שיטת המבחנים השוויוניים. ואחת היא לעניין זה אם האחריות לדרך רובצת כולה

לפתח הממשלה, או שגם העותרת היתה שותפה לדרך זו". כך אומר הבג"ץ על העתירה שהוגשה על כל הסיפור הזה, והיא העילה לכל העימות בין מר פריצי לבין אמנון רובינשטיין.

עולה חבר הכנסת לדוכן, ואת זה הוא לא מספר לחברי הכנסת. הם לא יודעים. עורך-הדין רובי ריבלין – איך קוראים בלשון המשפט למה שהיה כאן מעל הדוכן? העובדות ידועות לחבר הכנסת. למה הן ידועות? כי אמרתי בוועדת הכנסת. מה אמרו לי על כך חברי הכנסת האחרים מסיעתו? אתה מתעסק אתו? אין לך מה לעשות? מסיעתו, לא מסיעתי. תגיד לי – אתה משוגע? תעזוב אותו. את שאר המלים, אני מודה שהבמה הזאת – אני מונע את עצמי מלעסוק בהן.

אדוני שר הפנים אלי סויסה, מה אמרו חברי סיעתו על המכתב הזה? מה נעשה פה? אני חוזר ואומר פעם נוספת: לא היתה תקנה תקציבית לאשר לפריצי כסף, ומשלא נמצאה תקנה תקציבית – בוטלה התמיכה. מרגע שבוטלה התמיכה התחילה המערכה לכל הכיוונים. הוגשו תלונות ליועץ המשפטי לממשלה.

שבח וייס (העבודה):

איזו עמותה? – – –

חיים אורון (מרצ):

"במות", הוא הקים אותה וקיבל כסף שלא כדין.

שבח וייס (העבודה):

מה היא עושה?

חיים אורון (מרצ):

מה היא עושה, אני באמת לא יודע להגיד. מה שאני יודע לא נעים להגיד מעל הדוכן.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

היא מארגנת כביכול כנסים ליברליים.

חיים אורון (מרצ):

שמעת מה הוא אמר, היא מארגנת כנסים ליברליים.

יצחק כהן (ש"ס):

סעיף סעיף תענה.

חיים אורון (מרצ):

אני לא מתכוון לענות סעיף סעיף, כי בית-המשפט זרק אותו וחייב אותו ב-10,000 שקל הוצאות משפט.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — — היתה מארגנת כנסים וימי עיון.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר פעם נוספת, כדי שיירשם באופן מדויק בפרוטוקול: פריצי העלה את כל הטענות המועלות במכתב נגד אמנון רובינשטיין בעתירתו לבג"ץ. בית-המשפט דוחה את כל טענותיו של פריצי הכללות במכתבו ומאשימות את חבר הכנסת רובינשטיין בהתנכלות פוליטית, וקובע שאפילו המסמכים שהעותרת צירפה לעתירה אינם תומכים בטענה שזו התנכלות פוליטית.

בעתירה השנייה לבית-המשפט שהגיש פריצי נגד רובינשטיין, על כהונתו כיושב-ראש חבר הנאמנים של המכללה למינהל – כהונה שממנה התפטר בינתיים – אומר בית-המשפט: "בדברים אלה, המת"חסים לחלק השני, הכללי, של העתירה, יש משום מענה גם לחלק הראשון, הספציפי. חזקה על משיב מס' 2" – חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – "כי במילוי תפקידו כיושב-ראש חבר הנאמנים של המכללה למינהל, הריהו פועל ויפעל מתוך הימנעות מודעת מכל מצב המעלה אפשרות ממשית של ניגוד עניינים על-פי הוראות חוק החסינות והנחיות ועדת האתיקה של הכנסת. העותר נתלה בעמדות שביטא המשיב מס' 2 בהיותו שר החינוך והתרבות ועם מינויו לתפקידו הנוכחי בחבר הנאמנים של המכללה למינהל, וזאת בטרם פורסמה החלטתה האמורה של ועדת האתיקה. אך העותר לא הניח כל תשתית לחששותיו הנטענים, שהמשיב מס' 2 נהג או נוהג בניגוד להוראות חוק החסינות או הנחיות כללי האתיקה".

חברי הכנסת, אפשר לקבל אמירה ברורה, חד-משמעית יותר ממה שקראתי כאן עכשיו? אני רוצה לומר — — —

יצחק כהן (ש"ס):

— — — לא ענית

חיים אורון (מרצ):

אין לי שיח ושיג אתך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הרי לשיטתם, זה לא בסדר בכלל — — —

חיים אורון (מרצ):

אני חוזר ואומר, חברי הכנסת הנוכחים, אני פונה אליכם עכשיו. מה שהתרחש פה עכשיו – אני לא יודע איפה נמצא יושב-ראש הכנסת בדיון הזה. הוא ידע את תוכנו של המכתב. מה שמתרחש פה עכשיו הוא חרב פיפיות, שאפשר להניף אותה לכל כיוון.

יצחק כהן (ש"ס):

לא ענית על אף אחת מהטענות.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת יצחק כהן, אני מקבל את הבג"ץ ואני מקבל את היועץ המשפטי לממשלה.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת כהן, אני מבקש ממך. אני מבקש ממך להפסיק. יש לו עשר דקות.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר לכם, ואני אומר לך, חבר הכנסת ריבלין, כאדם מרכזי בקואליציה: יש כללים, שאם הם נשברים פה – אנחנו במקום אחר. היו פה לא מעט חברי כנסת שהתפרסמו עליהם מכתבים ומאמרים ואמירות. אפשר היה להפוך את הנושא הזה כל פעם. חברי כנסת ושרים, לרבות כאלה שיושבים באולם הזה.

יצחק כהן (ש"ס):

אנחנו מבקשים רק חקירה. שתהיה חקירה על כל אחת מהטענות. שלא יעשו צחוק מהאנשים.

חיים אורון (מרצ):

היום אפשר לעלות לדוכן, לקחת מכתב של מי שמסתובב פה הרבה היום וכבר נבחן פעמיים בבג"ץ, ולקרוא אותו בלי לומר שכל מה שנקרא פה נבדק על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, נבחן בבג"ץ, נבחן בכל המערכות. בכל המקומות הללו נמצא, שחבר הכנסת רובינשטיין פעל על-פי כל הכללים, כשר וישיר. את העימות בין חבר הכנסת כהן ובין חבר הכנסת רובינשטיין אני משאיר לחברי הכנסת שמכירים את חבר הכנסת רובינשטיין, השר לשעבר רובינשטיין. הם יחליטו למי מהם להאמין. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת כהן, לאור הדברים של חבר הכנסת אורון, אני שואל אותך: למה, למה מצאת לנכון להעלות את הנושא הזה?

אדוני השר אביגדור קהלני, השר לביטחון פנים, ישיב כממלא-מקומו של שר המשפטים. בבקשה, אדוני השר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת יצחק כהן וחבר הכנסת אורון, גם אני שואל את עצמי, למה אני צריך להשיב.

חיים אורון (מרצ):

יש לך אפשרות, אדוני השר, להגיד שהדברים אינם ראויים לתשובה ולרדת מהדוכן.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני עומד כרגע כממלא-מקום שר המשפטים והכנתי עצמי לקראת הסוגיה הזאת. בשם שר המשפטים אני רוצה להשיב תשובה לסדר-היום בעניין הטיפול בתלונותיו של מר אברהם פריד, המכונה פריצי.

פניותיו של מר אברהם פריד אכן מצויות בטיפול משרד המשפטים. תלונותיו של מר פריד מתפרסות על כמה נושאים שונים ומגוונים, המחייבים בדיקה מדוקדקת ומקיפה, והיא גוזלת, מטבע הדברים, זמן.

תלונותיו של מר פריד נמצאות בשלבים שונים של טיפול, חלקן במסגרת ערר על סגירת תיקים על-ידי המשטרה או הפרקליטות, חלקן חשדות לביצוע מעשים פליליים ותלונות נוספות על אי-סדרים. מן הראוי להמתין לסיום הטיפול בתלונותיו של מר פריד. אני מציע שכולנו נקבל את תשובתו של שר המשפטים. הדברים האלה נמצאים בבדיקה.

חבר הכנסת אורון, לחיצת היד שלי איננה הסכמה. פשוט אמרתי לו, שראיתי משחק יפה מבמת הכנסת, שהיה פה אקט תיאטרלי. דעתי כרגע היא, שצריך לתת למערכות להמשיך לערוך את הבדיקות שלהן, והאמת תצא, בסופו של דבר, לאור.

היו"ר א' אושעיה:

אבל נאמר כאן שהנושא בבג"ץ.

אדוני השר, מה אתה מציע?

יצחק כהן (ש"ס):

להעביר לוועדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

להעביר לוועדה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת כהן, אתה הסכמת שהנושא יועבר לוועדה, כן?

יצחק כהן (ש"ס):

מאוד נהניתי מתשובת השר.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת כהן, הסתפקת בתשובת השר?

יצחק כהן (ש"ס):

נהניתי מאוד מתשובת השר. דבר דבור על אופניו, לא כמו דברי הבלע שאמר חבר הכנסת אורון.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו מסתפקים בדברי השר. אנחנו מסכמים כדלקמן: השר ביקש אחר כך מחבר הכנסת כהן להסתפק בדבריו וחבר הכנסת הסכים. בזאת תם הדיון בנושא.

לפני שנעבור לנושא הבא אני רוצה לומר, שבישיבת נשיאות הכנסת ביום שני הקרוב נעלה – אני בטוח שחבר הכנסת וייס יסכים אתי – לדיון את הנושא: האם ניתן וראוי שחברי כנסת יקראו מכתבים מהסוג הזה כאן במליאה.

חיים אורון (מרצ):

יכול להיות שצריך להחליט שחברי כנסת מסוימים, מסוג מסוים, יכולים.

שאלות ותשובות

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות לשר הפנים. אדוני שר הפנים, בבקשה.

הריסת בתים ביישובים הלא-מוכרים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הפנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

למרות החלטות הממשלה הקודמת להכיר ביישובים הלא-מוכרים בגליל ולהכיר בשבעה יישובים חדשים בנגב וכן להעביר את סוגיית הריסת הבתים לשר המשפטים כדי שיגבש מדיניות חדשה, ממשיך משרדכם באימוץ מדיניות הריסת הבתים.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניותכם לגבי היישובים הלא-מוכרים בגליל ובנגב?

2. האם יכובדו החלטות הממשלה הקודמת, מ-12 במאי 1996, בעניין ההכרה ביישובים חדשים וכן בנושא הריסת הבתים?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אינני מכיר את המושג "יישובים לא-מוכרים", שכן אם הוא אינו מוכר הוא בלתי חוקי, ואם הוא חוקי הוא מוכר.

משרד הפנים הכיר לאחרונה בשמונה ריכוזים בצפון, וכולם נמצאים בהליכי תכנון מתקדמים. היישובים הם: כמאנה, ראס-אל-עין, חוסייה, דמידה, סוואעד, חומירה, אל-חוואלד, עין-חוד, אל-עריאן. במקביל אנו מקדמים תכנון להרחבת יישובי הקבע הבדואיים בדרום ובחינה של אפשרויות להקמת יישובים חדשים שלתוכם תפונה הפזורה הבדואית.

יש לדבר על "בנייה בלתי חוקית" ולא על "הריסת בתים". אני ואתה וכולנו מצווים לשמור על החוק ולעשות הכול כדי לאכוף אותו. אם אתה כעורך-דין מתנער מאחריות זו – אני כשר וכאזרח במדינה מתוקנת לא יכול לעשות זאת.

טענה בדבר אפליה בהענקת הזיכיון להפעלת מסעדה בצומת-גולני

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר הפנים ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

לנוכח התחושה המתחזקת בנושא אפליית המגזר הדרוזי בישראל ובהמשך לפרסומים בעיתון "הארץ" מ-30 בפברואר 1998 ובעיתון "מעריב" מ-24 במרס 1998, הגיע לרשותי מידע שעל-פיו הנהלים להענקת זיכיון למסעדת "מקדונלד'ס" בצומת-גולני לא היו תקינים. על-פי מידע זה, קיבל יושב-ראש המועצה האזורית גליל-תחתון פטור מחובת מכרז להענקת זיכיון, וזאת מחשש שמא ייפול הזיכיון במכרז לידיים זרות – היינו, דרוזיות.

רצוני לשאול:

1. האם נכון כי מר בני גורפינקל פעל כך?

2. אם לא – מדוע ניתן הפטור?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מליאת המועצה האזורית גליל-תחתון החליטה בישיבתה מס' 04/90 מ-25 ביוני 1990 לאשר לגוף בשם "שירותי דרך לחברים בכפר-קיש בע"מ" שטח של 478 מ"ר לבניית שירותי דרך ומסעדה בצומת-גולני.

התוכנית אושרה ב-7 באפריל 1982, וניתן אישור בנייה ב-4 בספטמבר 1989. ועד מושב כפר-קיש שילם למינהל מקרקעי ישראל עבור השטח הנזכר לעיל בשנת 1983. יש לציין, שחוק המכרזים לא היה קיים אז, ולפיכך לא חל עליהם. ועד מושב כפר-קיש הקים חברה בשם "שירותי דרך לחברים בכפר-קיש בע"מ", השטח הועבר לחברה, והם בנו את שירותי הדרך הנמצאים בבעלותם עד עצם היום הזה. לפני כמה שנים הושכרה המסעדה לרשת "מקדונלד'ס" לשנים מספר, ולמיטב ידיעתי אין כאן חריגה מהנהלים.

אם לחבר הכנסת השואל יש נתונים על אי-סדרים, הוא יכול להעבירם למשטרה, והיא בוודאי תבדוק את הנושא.

יש לי השגות על עצם קיומו של שימוש זה ליד אתר ההנצחה לחללי גולני, שפוגע, לדעתי, במה שמסמל מקום זה.

תקציב העיר עכו לתושבים הערבים

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר הפנים ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

30% מתושבי העיר עכו הם ערבים. בתקציב האחרון שאושר במועצת העיר יקבלו הערבים כ-7% בלבד מהתקציב. בשירותי הדת המוסלמיים, למשל, הם יקבלו אפס, ובתנועת הצופים כנ"ל וכו'.

רצוני לשאול:

1. מה הם הכלים העומדים לרשות משרדך לשינוי המצב?

2. האם יעשה משרדך לשיפור מצב התושבים הערבים בעכו?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

2-1. תקציב עיריית עכו אינו מתייחס למגזר הערבי כמגזר נפרד אלא כחלק אינטגרלי מאוכלוסיית העיר. לא ברור מהיכן הקביעה שמתקציב העירייה תקבל האוכלוסייה הערבית בעיר 7%. רצוני להדגיש, שהשירותים העירוניים ניתנים לכלל האוכלוסייה ומתוקצבים בהתאם.

שירותי הדת המוסלמיים אינם בעלי תקציב נפרד על-פי חוק, כדוגמת המועצה הדתית. תקציבי העירייה למוסדות דת מוסלמיים נדונים במסגרת התמיכות שמעניקה רשות למוסדות המבקשים תמיכה מהעירייה. אותו הדין חל על מוסדות תרבות נוער וספורט המגישים בקשה לתמיכות. עיריית עכו טרם קיימה דיון בוועדת התמיכות לשנת 1998.

הגירעון המצטבר של עיריית עכו נכון ל-31 בדצמבר 1997 הוא 41.6 מיליון שקלים. העירייה חתמה על תוכנית הבראה והתחייבה לאזן את תקציבה, וודאי יהיו לכך השפעות גם על סכומי התמיכות שיינתנו השנה לגופים הפונים.

אי-רישום ילדים בתעודות הזהות של הורהם

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר הפנים ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

ענ"א, אזרח ישראלי ותושב ג'לג'וליה, נשוי לגברת ר"ע ילדת השטחים – שמותיהם המלאים מופיעים במקור. לנ"ל נולדו שני בנים, אולם משרד הפנים מסרב לרושםם בתעודות הזהות של ההורים או של אחד מהם.

רצוני לשאול:

מדוע לא יירשמו הילדים בתעודת הזהות של האב, לפחות, כדי שיוכלו לזכות בטיפול הנדרש?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על האדם נשוא השאלתא היה לפנות ללשכה בפתח-תקווה על מנת לעדכן את נישואיו ורישום ילדיו כמקובל וכמתחייב על-פי החוק. עד היום הוא רשום כרווק.

רשיון לנשק לחיילים משוחררים

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר הפנים ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בדוח מבקרת המדינה האחרון, מס' 48, נמצא, כי משרד הפנים נותן רשיון להחזקת כלי ירייה לכל מי שמשתחרר מצה"ל, בלי לבדוק אם יש לו עילה על-פי המדיניות המצמצמת שנקבעה.

רצוני לשאול:

מדוע לא יישם משרדך את מדיניותו לגבי מתן רשיונות נשק גם לגבי חיילים משוחררים?

שר הפנים א' סויסה:

ההערה המופיעה בדיון-וחשבון מבקרת המדינה מס' 48 מתייחסת לתקופה שבה נערכה הביקורת. באותה תקופה עמדה על הפרק שאלת מתן היתר לחיילי צה"ל שקיבלו רשיון פרטי לנשיאת נשק במסגרת שירותם הצבאי. השאלה היתה אם לאפשר להם להמשיך ולהחזיק בנשקם גם לאחר שחרורם.

מתחילת מרס 1998 כל חייל המשתחרר משירות צה"ל ובידו רשיון נשק פרטי, עליו להפקיד אותו או למכור אותו, ורשיון נשיאת הנשק שברשותו מבוטל, אלא אם כן הוא עומד בתבחינים המקנים לו זכות לקבלת נשק.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני השר, האם אתה מסכים לדעתי, שריבוי כלי נשק בידי הציבור לאחרונה כבר לא יכול לשמש נגד פיגועים, כי רוב מעשי הטרור היו על-ידי פצצות או דברים כאלה, והחזקת כלי נשק מרובים בידי ציבור יש בה משום סכנה לריבוי שימוש בלתי חוקי?

שר הפנים א' סויסה:

הייתי שמח לו לא היינו צריכים בכלל לתת רשיון לכלי נשק במדינת ישראל. אבל אני סבור, שהתבחינים שקבענו צריך לשמור עליהם, והייתי שמח אילו לא הייתי צריך להרחיב אותם. אם נזדקק להרחיב אותם, אם המציאות תחייב זאת, אני סבור שכן צריך להרחיב אותם, אבל בשלב זה, כפי שאתה יודע, הם מצומצמים, והם נשארו כפי שהיו.

חוק הוול"לים

חבר הכנסת א' כבל שאל את שר הפנים ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בישראל יש תוכניות מיתאר ארציות, מחוזיות ומקומיות לתכנון ובנייה. תוכניות אלה אמורות להגן על הציבור ולקבוע את היחס בין פיתוח לשמירת איכות הסביבה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון שמשרד הפנים מתווה חוק חדש, חוק הליכי תכנון ובנייה, 1997, חוק הוול"לים?

2. מתי מתכנן משרד הפנים להניח את החוק החדש?

3. מדוע יש לחוקק חוק שיאפשר לוועדות לבנייה למגורים לאשר פרויקטים בהליך מקוצר, שיפגעו בהליכי תכנון, בשטחי הטבע הפתוחים, באיכות הסביבה ובזכויות האזרחים?

שר הפנים א' סויסה:

1. במסגרת דיוניה על תקציב המדינה החליטה הממשלה על חידוש חוק הוועדה לבנייה למגורים, הנקראת ול"ל. את השגותי על כוונה זו לחוקק את החוק הבעתי בממשלה.

2. הצעת החוק אמורה להיות מונחת על שולחן הכנסת לאחר שוועדת השרים לענייני חקיקה תאשר אותה.

3. מטרת החוק המוצע היא לזרז ולקצר את הליכי התכנון על מנת ליצור מלאי תכנוני סביר. אין זה אומר שמטרה זו תבוא על חשבון איכות התכנון וההליך התכנוני.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת כבל, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני השר יודע, שתיקון מס' 43 לחוק התכנון והבנייה נעשה לא מזמן, ואחת הכוונות המרכזיות בתיקון מס' 43 לחוק התכנון היתה לכלול את כל המערכת; ויושב כאן חבר הכנסת פורז שהיה בין אלה שעמלו הרבה על החוק הזה. זאת אומרת, עוד לפני שהחוק נכנס לפועל, אנחנו אומרים שכבר נכשלו בביצוע החוק. זה דבר אחד.

דבר שני, ידוע לשר שאנחנו נמצאים בתקופה של התמתנות גדולה מאוד במשק הבנייה, וזו ההזדמנות הטובה ביותר ליצור מלאי בצורה מושכלת ולעבור את ועדות התכנון והבנייה הקיימות בלי לעשות שום הליך שמצריך הליכים מזורזים, שנראים לי מיותרים – ומי כמוני, שהיה במשרד הבינוי והשיכון, מכיר את המצב הזה. תודה.

שר הפנים א' סויסה:

אמרתי שאת השגותי על החלטת הממשלה להציע את החוק הזה הבעתי בממשלה, ואחד הנימוקים שדיברתי עליהם הוא בעצם תיקון מס' 43, שדיברת עליו. טענתי היתה, שמשרד הפנים עדיין לא סיים לקלוט את כל מה שקשור בתיקון מס' 43. רק היום אנחנו מתחילים לראות את בצבוצי הפירות של החוק הזה, מאז תיקונו והחלתו במוסדות התכנון, ולכן חשבתי שלא כדאי להכניס היום חוק חדש שיכניס שוב את כל המערכת – לא רק את המערכת של משרד הפנים, לא רק את המערכת הממשלתית, גם את מערכת הקליינטים שלנו, הקבלנים וכל מי שקשור בהם, מערכת האדריכלים,

שצריכים להכין את כל החומר הזה לדיון במוסדות התכנון; ולכן חשבתי שלא צריך להציע את החוק. אני מקווה מאוד שהוא גם לא יוצע.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני השר, אני אעזור לך. אין צורך בוול"לים. מה שכן צריך לעשות – אם אפשר לייעל עוד יותר את – – –

שר הפנים א' סויסה:

הצעתי לאנשי האוצר שיזמו את ההצעה הזאת, שבמקום לחוקק חוק ול"ל חדש, שיחזקו את המערכות הקיימות, ואז נוכל לזרז את הדברים הקיימים ואת המערכות הקיימות, כי בסך הכול המערכות הקיימות היום טובות, ואני מקווה שעוד מעט – אתם ודאי חברים בוועדת הפנים של הכנסת – נביא דיווח על מעקב שאנחנו עושים אחרי תיקון מס' 43 ועל הפירות שהוא מביא – – –

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

קיבלתי חוברת.

שר הפנים א' סויסה:

אז אם אתה מקבל את החוברת, אתה באמת מעודכן במה שקורה. היום אנחנו מתחילים לראות את התוצרים שלו, ואני מקווה שלא נצטרך חוקים נוספים.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

— — — באוצר — — —

שר הפנים א' סויסה:

וזה, כמובן, לא נכון.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לשר הפנים.

הצעות לסדר-היום

שביתת מצילים ומקרי הטביעה בחופי ישראל

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות דחופות לסדר-היום מס' 4918, 4922, 4930, 4946 ו-4951, בנושא: שביתת מצילים ומקרי הטביעה בחופי ישראל. חברת הכנסת דליה איציק – לא נוכחת. חבר הכנסת יצחק וקנין – לא נוכח. חבר הכנסת שאול עמור – לא נוכח. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר'ה, יש משחק.

שבח וייס (העבודה):

היא מצילה את המצב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להתחיל להתקדם.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אני מבקש להזכיר לכם, חצי הגמר הוא ב-22:00. יש חברי כנסת שצריכים להגיע לצפון, נא להתחשב בנו. תודה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני מוכן לקבל את ההצעה – – –

היו"ר א' אושעיה:

הנה, שר הפנים בנדיבות לבו כבר פתר את הבעיה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה להביע מחאה קשה על הסעיף הקודם שהיה בסדר-היום, על הידרדרות תרבות ההידברות בכנסת, ואני רוצה להביע אכזבה מתשובת שר המשפטים, שלא מצא לנכון לציין שבג"ץ דחה את הטענות הנלוות נגד השר לשעבר חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ולא יאה ולא מכובד ששר משפטים במדינה לא מציין שהדברים הועברו למבקרת המדינה והיא דחתה אותם. יש חבר כנסת שידע זאת והסתיר זאת בכוונה, ושר העלים את העובדות, ואני רוצה לומר, שבכלל נצטרך להרהר – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת פינס וכבל, מה זה הדו-שיח הזה ממרחקים?

ענת מאור (מרצ):

– – אם החסינות המהותית של חברי הכנסת היא גם חסינות להשמיץ, גם אחרי שדברים נפסקו והוחלטו בבג"ץ. אני חושבת, שתעודת היושר וההגינות של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין עומדת לנגד עיני הכנסת ואזרחי המדינה, והיא זו שתעמוד לו לאורך כל הדרך.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

רגע, בכל מקרה לא עברו שלוש דקות.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברת הכנסת מאור. מצאת לנכון לדבר – – –

ענת מאור (מרצ):

אבל לא עברו שלוש דקות.

היו"ר א' אושעיה:

את מניין הזמן עושה השעון ולא אני. אני מוכן לתת לך דקה נוספת.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבינה שצמצמתי את זמני, אבל לא יכול להיות שעברו שלוש דקות.

היו"ר א' אושעיה:

אני מוכן לתת לך דקה נוספת בנושא המצילים, אחרי שהצלת את אמנון רובינשטיין. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

חברי הכנסת, אני רוצה לומר בעניין הטביעות הנוראיות, שזו לא גזירת שמים.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברת הכנסת מאור. סגנית המזכיר אומרת שטעיתי ולא עברו שלוש דקות. אני מתנצל. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

זה ממש בטוח.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, זה היה בתום לב. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

תודה. אם כך, יש לי כשתי דקות, אני חושבת שדיברתי דקה.

היו"ר א' אושעיה:

עכשיו בזבזת חצי דקה. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

לא, ברשותך, אדוני היושב-ראש, כי נושא חיי אדם הוא חשוב ביותר, אי-אפשר שלא להגיב.

שבח וייס (העבודה):

היא היתה גם בנושא, כי היא דיברה גם על התביעות שלו.

ענת מאור (מרצ):

חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר, שאנחנו מדברים על הבעיה החמורה של הטביעות. קודם כול, זה המקום להביע תנחומים לכל משפחות הנספים, אבל לציין, שאומנם היום אכזר, אבל זה לא מעשה שמים, זה מעשה אדם.

דיברנו – אני וחברי כנסת נוספים שעסקו בכך – עם ארגון המצילים, ויש שלושה נושאים. הפעם, הדבר החשוב הוא קודם כול האנשים עצמם, והמטרה של הדין בכנסת היא קודם כול לקרוא למודעות ציבורית ולאחריות אישית.

כיושבת-ראש השדולה למען הילד אני רוצה לפנות קודם כול להורים, כי חלק מן הטביעות הן גם של ילדים. יש להקפיד על כל הכללים. אני לא רוצה להעביר את כל המנשר שקיבלנו מאיגוד המצילים. יש הנחיות, יש הוראות, הן לא מיושמות. אנחנו לא יודעים, שכל יום מצילים עשרות מקרים, שאילולא תשומת לב של מציל – שלפעמים קורס תחת העומס – היו נגמרים באסון.

המודעות – לא שיטת ה"סמוך" ולא שיטת "יהיה בסדר", אלא להיות אחראים ולבצע את כל ההנחיות שלשונן: לא להיכנס לים כשאינ מציל, לא להיכנס לים סוער, לא להיכנס לאזורים אסורים, לא להיכנס בשעות אסורות – אלה המצוות והמחויבויות של כל ההורים והמחנכים, קודם כול.

הדבר השני הוא חינוך. אני מבקשת, אדוני שר הפנים, שתעביר לשר החינוך והתרבות, אף שכבר הוציאו הנחיות, שמוכרחים להעביר את העניין הזה, להפנים ולעבוד עליו.

הדבר השלישי הוא תקציבים. אני רוצה לנצל את הבמה הזאת, כי עד היום השביתה באזור חיפה לא הסתיימה. אדוני יושב-ראש הכנסת לשעבר ותושב חיפה – ראש העיר חייב לבוא בדברים עם המצילים ולפתור את תביעותיהם.

אני בשום אופן לא מסכימה לכך שחברי הכנסת יציעו עכשיו חוק נגד שביתה של מצילים. הרי זה דבר חמור ביותר. זכותו של עובד להגן על זכויותיו תוך משא-ומתן, תוך כללים של שביתה. אני פונה לעמיתים שהציעו את העניין הזה – בשום אופן לא, אלא הפוך.

אדוני שר הפנים, בלי תקציבים הדברים לא ייפתרו – גם תקציבי ממשלה, גם תקציבים להרחבת חופי הרחצה. ולכן אני מקווה, שהדיון הזה יוסיף למודעות הציבורית, ולא נדע, חס וחלילה, עוד אסונות כל כך קריטיים. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה: שביתת מצילים ומקרי הטביעה בחופי ישראל. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אכן, גם אני סבור שהשאלה היא חינוכית ותקציבית.

מדובר בקדושת חיי אדם. מכיוון שמדובר בקדושת חיי אדם, וכיוון שהאנשים הללו שמם מצילים, והם אכן מצילים בני אדם – ואם חז"ל אמרו: כל המציל נפש אחת כאילו הציל, או קיים, עולם מלא – האנשים הללו באמת אשריהם ואשרי חלקם, מצילים יום-יום אנשים ממוות. כל יום שהם לא נמצאים, כל שעה שהם אינם ליד האנשים שם, קורים אסונות, וצר מאוד שבימים מעטים טבעו רבים כל כך.

לכן, באמת הקריאה היא למשרד החינוך והתרבות ולידידי שר החינוך והתרבות, שיעשה את המקסימום כדי לוודא שאכן לוקחים ילדים לבריכות או לים רק כאשר מובטחת הגנה מפני כל אפשרות ומפני כל אסון.

אני רוצה לשבח כאן את מנכ"ל משרד החינוך והתרבות, בן-ציון דל, שלמיטב ידיעתי – וזה פורסם ברבים, קראתי זאת באחד העיתונים – פרסם הנחיות מפורטות, שצריך להיות ליווי לכל יציאה לים בכל מקום שהוא של תלמידי בתי-ספר ותלמידי קייטנות, מפני שהסכנה היא כל כך איומה.

גל הטביעות הזה מחייב עירנות רבה והתעוררות, שכן הוא איננו מבשר טובות. התופעה הזאת חוזרת על עצמה, ומספר הטובעים גדל, וחשוב שיעשה מאמץ ממלכתי עליון מרוכז כדי לצמצם את האבדות הללו, שאפשר למונען. דווקא כבני עם שקדושת החיים היא ערך עליון בשבילו חשוב לעשות כל מאמץ. ואם ניתן להשיג את התוצאה הזאת על-ידי הקצבות של סכומים מסוימים – אני יודע ואני מבין שכל שר חייב, ושר הפנים מעוניין, ללא צל של ספק, לעשות זאת לא פחות מכל אחד מאתנו, אלא שאם באמת השאלה היא העמדת תקציבים גדולים יותר, יש לעשות הכול כדי שהתקציבים

האלה יעמדו לרשות אותם מצילים, אבל השביתה חייבת להיפסק. כל יום וכל שעה שהם אינם בחופים – אם בים ואם בבריכות – התוצאות לנגד עינינו.

מנתי זוזעזעתי – זו גם עכו, גם נהרייה, גם מרכז ציפורי, גם רמת-דוד, גם חוף הרצלייה, גם תל-אביב וגם החוף צפונית לאכזיב. זאת אומרת, שכל מתרחץ בחוף ים מועמד, למעשה, לסכנה אפשרית, אם לא ימצא המציל במקומו.

נוסף על כך, כמה המלצות. צריך להעמיד שומרים בחופים מסוכנים, שהרחצה אסורה בהם, כדי למנוע מאנשים חסרי אחריות, עולים חדשים או תיירים להסתבך ברחצה אסורה, העלולה להסתיים במוות.

פורסם גם, שחסרים שלטי אזהרה ליד החופים לאורך קילומטרים. חוסר שילוט הוא בכלל דבר חמור בכל תחום שהוא, אבל בתחום הזה הוא באמת דבר שעלול לגרום לאסונות. לכן, אם הבעיה היא באמת עוד שלטים, הייתי ממליץ על מספר מקסימלי של שלטים המזהירים מפני הסכנה שברחצה באותם חופים, מפני שאין מציל או שאין מציל בימים אלה או בשעות אלה.

היו"ר א' אושעיה:

גם בשפות שונות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גם בשפות שונות.

אני ממליץ לערוץ הראשון, לערוץ השני, ל"קול ישראל" ול"גלי צה"ל": כל היום משדרים, כל היום יש תוכניות, מתפארים בכך שמשדרים 24 שעות ללא הפסקה – האם מוגזם לבקש מכל תחנות השידור להקדיש חמש דקות ביום של אזהרות על חופים מסוכנים, על שמות של מקומות שבהם קרו אסונות, קריאה להורים: תיזהרו, אל תשלחו את ילדיכם בשעות אלה ללא ליווי וכו'? כלומר, אם יש טעם באזהרות ואם יש טעם בהכנת אנשים ובחינוך, הרי זה נושא שבוודאי מתאים לכך. חשוב באמת, שכלי השידור הממלכתיים יהיו כלי גם להצלת חיי אדם. כל כך הרבה שעות נאמרים דברים, גם חסרי ערך – זה לא חסר ערך. אין לך ערך גדול מזה. אם מדי יום ביומו ידאגו כל רשתות השידור ברדיו ובטלוויזיה להזהיר גם לגבי חופים מסוכנים, חופים שאין בהם מצילים, חופים שיש בהם מערבולות מסוכנות, בורות מסוכנים וכל השאר – ייתכן שדבר זה יפחית את מספר הקורבנות; וכולנו מעוניינים בפחות קורבנות.

יש לנו די והותר קורבנות שאין לנו שליטה בעניינם. על דבר זה יש לנו שליטה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך. ישיב שר הפנים אליהו סויסה. בבקשה, אדוני השר.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מובן שגם אני מצטרף לשליחת תנחומים לכל אותן משפחות. אני גם מנצל את ההזדמנות ובשם כולנו אני שולח תנחומים לקודמי, לפרופסור שאקי, על פטירת אחותו. אנחנו מאחלים לכולם שרק ששון ושמחה ישררו בבתי לאורך ימים ושנים. אמן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תודה רבה.

שר הפנים א' סויסה:

נושא הטביעה בים ובבריכות שחייה עולה, לצערי, מדי שנה עם פתיחת עונת הרחצה ובסיומה, בצעדי מחאה של המצילים התובעים הטבות שכר כתמורה לעבודתם.

דומני שאין איש בבית הזה ומחוצה לו החולק על חשיבות נוכחותם של המצילים במקומות הרחצה. עם זאת, איננו יכולים להסכים להצגה חוזרת של הסרט הזה מדי שנה.

רצוני להדגיש, שכל הטביעות בחופי הים בעונה הנוכחית היו באשמתם של הטובעים ושל אלה שהיו אמורים לפקח עליהם – הוריהם או מלוויהם. מי שטובל את גופו בחוף אסור לרחצה, מי שמתרחץ בשעת לילה ללא פיקוח מציל, מי ששולח את ילדיו לרחצה לפני פתיחת העונה, וללא משגיח מציל, כמובן, עושה זאת על אחריותו, והוא צריך להופיע כאן ולהשיב על ההצעות לסדר-היום. במקרים אלה אין לנו תביעה כלפי המצילים. כפי שאמרו כאן, במקומות שהמצילים נמצאים בהם הם מצילים יום-יום חיי אדם.

לקראת עונת הרחצה השנה, ובהתאם להבטחתי מסוף עונת הרחצה הקודמת, יצא משרד הפנים בהסברה בכל כלי התקשורת הכתובה והאלקטרונית בשפות עברית, ערבית ורוסית, כפי שהציע פרופסור שאקי. יצאנו גם ברדיו, גם בטלוויזיה, גם בעיתונות הכתובה, גם במקומונים. נוסף על כך, הרשויות המקומיות מקיימות פיקוח במקומות הרחצה ומזהירים את כל המתרחצים לפעול על-פי חוק. אני יודע שיש רשויות מקומיות שמסתובבות עם ג'פים על חופי הים וקוראות ברמקולים למתרחצים להקפיד על החוקים. זאת, נוסף על שילוט בכל השפות בחופים שבתחום שיפוטן, כמובן.

יש בידי נתונים על טביעות במשך השנים, אולם אינני חושב שזה המקום לפרטם. אגב, משנת 1990 יש עלייה במספר הטביעות. נראה שדבר זה נובע מגידול האוכלוסייה, אבל בהחלט רואים עלייה מהותית.

אני מסכים שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

אני מנצל את ההזדמנות וקורא לכל מי שנפלה בחלקו הזכות, כפי שאמר פרופסור שאקי, להציל חיים, לחדול מהעיצומים ולשוב לעבודה סדירה. גם אם שכרם כאן אינו מספק אותם, אין לי ספק ששכרם בעולם הבא אינו ניתן כלל למדידה.

כאמור, אין לי התנגדות שהנושא יעלה בוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר הפנים.

חברים, נעבור להצבעה. הנושא הוא: שביתת מצילים ומקרי הטביעה בחופי ישראל. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

גם אני מצטרף לדברי התנחומים שהשמיע השר למורי וידידי פרופסור אבנר שאקי. אני משתתף באבלו בשם כל החברים שנמצאים כאן באולם.

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יעבור לטיפול של ועדת הפנים.

הצעה לסדר-היום בדיקת רקמות לעולים חדשים כתנאי לקבלת אזרחות ישראלית

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים הלאה – הצעה לסדר-היום מס' 4949, בנושא: בדיקת רקמות לעולים חדשים כתנאי לקבלת אזרחות ישראלית.

חברים, אני פונה אל כל חברי הטובים, האישיים כאן, לקצר, כי יש גם גבול. אני כבר מהבוקר בבניין. תשתדלו לקצר. חבר הכנסת אופיר פינס, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, אני מודה שהמציאות במשרד הפנים עולה על כל דמיון. פשוט, לפתוח את עיתון "הארץ" ולראות את הידיעה שבה עולים חדשים נדרשים לבצע בדיקת רקמות כדי להוכיח את יהדותם – אתה אומר: לאן הגענו? זאת אומרת, איך בודקים דרך הרקמות אם אתה יהודי או לא יהודי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איזה מכתב אתה קורא?

שר הפנים א' סויסה:

איך באמת בודקים?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אין לי מושג. איך אתה בודק דרך הרקמות מה הדת של האדם? איך זה עובד? אבל לאבסורד אין כנראה גבולות, ואני לא יודע עם מה עוד נצטרך להתמודד. נשמע את כבוד השר לאחר מכן.

אני חושב, שבמשרד הפנים מתפתחת סוג של פרנויה, שאני יכול להבין חלק ממנה. יש אנשים רבים מאוד המנסים לגנוב את גבולות הארץ ואת גבולות העם היהודי במסמכים מזויפים, ואנחנו עדים לעניין הזה. אבל גם באמצעים שבהם אנחנו רוצים להתמודד עם הבעיה הזאת מוכרחים להיות קווים אדומים, ולא כל אמצעי כשר – לא רק לא לפסח, גם לא למהדרין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הממשלה אישרה שזה נכון?

אופיר פינס-פז (העבודה):

תיכף אשמע את הממשלה. אני חושב, שאם מתבצעות בדיקות כאלה – אני באמת מתקשה להאמין שמתבצעות בדיקות כאלה, אבל אם הן מתבצעות, הרי שהן פוגעות ומשפילות את ציבור העולים. זה מסוג הדברים שאי-אפשר להעלות על הדעת. אגב, שיא החוצפה הוא, כפי שהבנתי, שהנבדקים מחויבים אפילו במימון עלות הבדיקה. ברגע שמשרד הפנים העלה את שמך כמחויב בבדיקה, אתה צריך להיות מוכן להוצאה של 4,000-10,000 שקל – עלות הבדיקות, לפי מה שנמסר לי. ואם אביך גם לא חי, חס וחלילה, בארץ, אז אתה צריך גם להביא אותו לארץ, להטיס אותו, להלין אותו. סיפור שלם.

השאלה היא, לאן אנחנו באים, לאן אנחנו מגיעים בעניין הזה. אני חושב, שאנחנו כיהודים חייבים להיות זהירים ככל כפליים בכל מה שקשור לבדיקות חודרניות ולבדיקות גוף הקשורות לגזע ולדת, שכן אנחנו עברנו לא מעט בתחום הזה ומוכרחים להיות מאוד מאוד רגישים, אין מה לעשות. יש דברים רבים מאוד, קשיים רבים מאוד, בעיות רבות מאוד למשרד הפנים בטיפול שלו בעולים חדשים – אני מתכוון לאלה שמנסים להיות עולים חדשים אף שהם לא יהודים, עם אלה שהם עובדים זרים. הכול טוב ויפה וגם מובן, אבל האמצעים חייבים להיות בפיקוח ובבקרה מתמדת לא רק של פקידים, אלא גם של אנשים שצריכים לתת דין-וחשבון ציבורי בפני הבית הזה, בפני הציבור בישראל ובפני העולם כולו. לא כל דבר אפשר לעשות.

אני מאוד מקווה שיעלה כאן שר הפנים ויגיד שלא היו דברים מעולם והכול שקר וכזב; שהידיעה שפורסמה, אין לה שום בסיס עובדתי. אני מאוד מקווה. אבל אם זה לא יקרה, אני מאוד מאוד מבקש שהשר יודיע כאן שהעניין הזה יופסק לאלתר, ממש לאלתר. תודה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אופיר פינס. אדוני שר הפנים, בבקשה.

אני רק יודע שכשהנושא עלה בנשיאות הודיע נציג הממשלה ששר הפנים מאוד רוצה לענות.

שר הפנים א' סויסה:

אין לי שום בעיה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו לא מסתירים דברים. הרי על כל צעד ושעל בודקים ובוחנים אותנו, וחזקה שכל פעולה שאנחנו עושים מדוברת ברמה כזאת או אחרת. אבל אני יכול לומר, שכל מה שהתפרסם, כל מה שנכתב וכל מה שנאמר בנושא מדיניות שר הפנים להכנסת בדיקת רקמות כמבחן לאישור יהדותו של עולה, אין להם על מה לסמוך. נוצל, לצערי, מקרה בעייתי של עולה כדי "לזכות" בכותרות.

יש הבדל גדול בין מדיניות של משרד לבין מקרה בעייתי שנוצר, ואני אפרט לכם אותו, מכיוון שהוא גם פורסם בעיתונים. מדובר באדם בן 43, שהגיע לישראל עם אשתו וילדיו מחבר המדינות וטען לזכאות על-פי חוק השבות. בבקשה שלו הוא הסתמך על מסמך החתום על-ידי יהודי החי כיום בצ'רנוביל, הטוען שהמבקש – זה שבא לפה – הוא בנו, וכבן ליהודי הוא זכאי לחוק השבות. האבא שלו נשאר בצ'רנוביל, הבן, בן 43, ומשפחתו באו לכאן עם מסמך שכתוב בו: אני אביו של זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אימתה אם הוא אבא שלו או לא. DNA בדיקת ה-

שר הפנים א' סויסה:

בלשכת הקשר שבקייב קיבלו, לצערי, את דבריו ללא בדיקה יסודית, העניקו לו מעמד של עולה, והוא הגיע לפה. עם הגעתו לישראל הוא ביקש לקבל תעודת זהות. בבדיקה ראשונית התברר על פניו, שהוא הגיש מסמך שלפיו אביו-מולידו הוא אדם אחר שאינו יהודי ולא כפי שנקבע על-ידי לשכת הקשר בקייב. מה לעשות? במסמכים שהוא מילא הוא כתב שאביו הוא מישהו אחר. שאלו אותו והוא לא ידע למסור שום נתונים על אביו, אותו "אביו" היהודי.

המבקש התבקש על-ידינו להמציא הסברים והבהרות ומסמכים ליישוב הסתירה, אולם לא היה לו כל הסבר או מסמך. לפי החוק, לפי התקנות, לפי הנהלים שעל-פיהם אנו עובדים, היינו בעצם אמורים לבטל את מעמדו של המבקש ושל בני משפחתו, לחייבו להחזיר את כל הזכויות שקיבל במדינת ישראל ולהוציאו מהארץ, מאחר שהמסמך שהוא הסתמך עליו בתביעתו לזכאות לחוק השבות הוא פיקטיבי. אבל על מנת לא לגזור את דינו על-פי דין, הצענו למבקש כמוצא אחרון לבצע בדיקת רקמות שלו ושל האדם המצהיר שהוא אביו הביולוגי שהוא יהודי, ועל סמך אותה בדיקה, אם תוצאותיה יהיו חיוביות, הסכמנו להעניק לו מעמד של עולה לפנים משורת הדין.

רצוני לציין כאן, שהיו מקרים בודדים, אני לא יודע לומר כמה, ארבעה-חמישה, שבהם בוצעו בדיקות כאלה בהסכמת המבקשים, ועל-פי תוצאות הבדיקות אישרנו מעמד עולה לאותם מבקשים. אילולא ביצענו אותן בדיקות, היינו גוזרים את דינם על-פי החוק והיינו מגרשים אותם מכאן. אז יהיו כאלה שיאמרו, מה לכם כי נטפלתם לאיש זה? מה המקום להתעקשות? אבל אין מדובר בבקשה יחידה, אין מדובר באדם אחד. קיימת, לצערי, תופעה לא קטנה של תביעות לזכאות לפי חוק השבות. קיימות תופעות שמסתמכות על מסמכים מזויפים וכוללות מספר רב של תובעים. אישור הבקשות והתעלמות ממה שעינינו רואות יעלו למדינה כסף רב במתן זכויות עולה, במתן משכנתאות, במתן סל קליטה וכו'; בקיצור, בזבזו כספי הציבור שלא לצורך ומתן פרס לעבריינים.

חבר הכנסת פיינס, האמת היא שהייתי מבקש שתסתפקו בדברי, אבל אין לי כלל – מאחר שאין לדברים – – –

אופיר פיינס-פז (העבודה):

מה היתה תוצאת הבדיקה?

שר הפנים א' סויסה:

הוא לא מסכים לערוך את הבדיקה, אנחנו מנסים לשכנע אותו. מאחר שהוא הגיע לכאן ונמצא כאן כמה חודשים, אנחנו לא רוצים לחתוך את הדין – ייקוב הדין את ההר; אנחנו מנסים לשכנע אותו שהוא כן יעשה את הבדיקה הזאת.

אופיר פיינס-פז (העבודה):

מה הבעיה לשלוח את אנשי לשכת הקשר בקיבו?

שר הפנים א' סויסה:

כיוונת לדעתנו, אנחנו מנסים כבר יומיים ליצור קשר עם האבא בצ'רנוביל. עד למועד הזה אין לנו קשר, ואם יהיה קשר בימים הקרובים נוכל לעמוד על אמיתות העניין. אם נוכל לאמת זאת, נאשר לו את מעמד העולה; אם לא נאמת זאת, לצערי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ניתן לקבוע אם אביו יהודי, צריך DNA אדוני השר, את הכותרת הגזענית האומרת, שבבדיקת להכחיש בכל תוקף.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יודע איך עושים דבר כזה, איך אפשר לקבוע על-פי רקמות אם הוא יהודי או לא?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להכחיש בכל תוקף.

שר הפנים א' סויסה:

את השאלה הזאת צריך לשאול את אלה שכתבו את הכותרת, אבל אתם תסתפקו בדברי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פינס, אתה מסתפק בתשובה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה.

היו"ר ש' וייס:

בכל זאת ועדת העלייה והקליטה, בסדר. חשבתי לוועדת המדע, שם עוסקים בפיתוחים גנטיים, ברקמות.

בואו נצביע. למישהו יש התנגדות שההצעה תידון בוועדת העלייה והקליטה? אין בעיה. בהסכמה אין שום בעיה. חברים, הצבעה. ועדת העלייה והקליטה תטפל בסוגיה, ואני מקווה שהדברים אכן יסתיימו באופן חיובי.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שנושא בדיקת הרקמות לעולים חדשים כתנאי לקבלת אזרחות ישראלית יעבור לטיפול של ועדת העלייה והקליטה.

הצעה לסדר-היום

מצבה של עכו העתיקה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים הלאה, ויש לנו הסכם ג'נטלמני שאנשים מדברים בקיצור נמרץ, כי יושב-ראש הישיבה כבר נמצא כאן מהבוקר, מיום שני בבוקר. הצעה לסדר-היום מס' 4677 בנושא: מצבה של עכו העתיקה – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה. אני מבקש לא לנצל את מלוא הזכות התקנונית, אלא לקצר קצת, אם אפשר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הפנים, כנסת נכבדה, העיר עכו היא בת 5,000 שנים; אם לא העיר העתיקה ביותר אז אחת העתיקות ביותר, לא רק בארץ אלא במזרח כולו ובעולם. בעיר זו מתגוררים עכשיו 40,000-50,000 תושבים, מהם כ-30,000 תושבים יהודים ו-16,000 תושבים ערבים בעיר העתיקה.

המצב בעיר הזאת היום – ואני מדבר מעדות רא"ה, הייתי שם, הסתובבתי שם גם בשעות היום וגם בשעות הלילה – הוא בכי רע. היה אפשר לצפות, שבעיר הזאת תהיה תירות, יהיו פיתוחים תיירותיים, כיוון שיש לה היסטוריה מפוארת. אבל להיפך – יש שם הזנחה זדונית ומכוונת; הרחובות חשוכים, זבל, גרוטאות ועפר ממלאים את הרחובות, בת-העסק הולכים ונסגרים, והכול מידרדר מדחי אל דחי.

היה אפשר לצפות שיהיו בה מקלטים, היא בכל זאת עיר צפונית. בחלק היהודי של העיר יש אכן מקלטים, הם קיימים ומתקיימים – אגב, הרחובות שם נקיים ורחבים, וחיי העיר שם זוהרים, זה הצד הצפוני של העיר; ממש אותה עיר, אבל היא מחולקת לעיר הצפונית ולעיר העתיקה, שנמצאת בצד הדרומי או הדרומי-מערבי.

אך לא רק זאת, אמרתי שיש מדיניות של הזנחה זדונית ומכוונת, ולכך אנחנו יכולים למצוא כמה ראיות. האחת, כל משרדי הממשלה שהיו בעיר העתיקה נסגרים ומוצאים החוצה. אפילו בית-המשפט שהיה ממוקם שם בעבר עבר צפונה, כנ"ל קופת-חולים, בנקים, רשות הדואר, אפילו אכסניית הנוער סגורה היום – היא עברה צפונה.

אם נסתכל על התקציבים – תקציבה של העיר עכו כ-156 מיליון שקלים. מכל התקציב האדיר הזה, כ-10 מיליון שקלים בלבד נוגעים לערבים. על פקידות ומינהל מוציאים בעיר כ-23.5 מיליון שקלים בכל שנה. בצד הערבי של העיר – רק כ-3 מיליונים. על שירותי דת: 1.5 מיליון שקלים חדשים מוציאים בעיר היהודית, העיר החדשה; אפס שקלים מוציאים בעיר הערבית או בעיר העתיקה עכו. למתנ"סים ולפעילות ציבורית מוציאים כ-2 מיליונים בעיר עכו החדשה ובצד היהודי של העיר, ובקושי כ-700,000 שקל בתוך העיר העתיקה. צופים – אפשר היה לראות פעם שיש קבוצות, פעילות ספורטיבית של בני נוער – 2.3 מיליון שקלים מוציאים בצד הצפוני של העיר על תנועות הצופים, ובצד הערבי של העיר – אפס שקלים. שווקים: על השוק העירוני מוציאים כ-2 מיליון שקלים בעיר הצפונית, ואפס שקלים בעיר הערבית על השוק העתיק בן 5,000 שנה של העיר העתיקה והגדולה הזו, שהולך ונסגר לאט לאט.

יש עוד צד של הוצאות בתקציב – חגיגות, מסיבות חגיגות של כל מיני מועדים ושמחות רשמיות של העירייה ושל הממשלה – מוציאים שם כ-700,000 שקלים בצד היהודי של העיר, וכ-50,000 שקלים בלבד בעיר עכו העתיקה ובעיר הערבית.

בענייני החינוך אפשר לראות שהוונדליזם חוגג – גנבות, אלימות, סמים, גם בתוך בתי-הספר הערביים של העיר; ליתר דיוק, בית-הספר האחד והיחיד של העיר. בכל העיר הזאת, 16,000 תושבים, יש בית-ספר יסודי אחד, כבוד השר. כל תלמידי עכו הערבים חייבים להידחס באותו בית-ספר, באותו בניין שאיננו ראוי. הייתי שם וראיתי את המדרגות, את החדרים ואת הדוחק, ואיך לא ניתן לזוז בתוך הבניין הזה. 1,600 תלמידים חייבים להיות דחוסים באותו מבנה יחיד. מבחינת בתי-הספר – יש 11 בתי-ספר רשמיים ממלכתיים בעיר עכו, ויש בית-ספר אחד לעיר הערבית, ודיברנו עליו קודם; אחד לעומת 11. לגבי בתי-ספר מקיפים ממלכתיים – יש חמישה כאלה בעיר היהודית, ויש בית-ספר אחד בצד הערבי של העיר.

לגבי מתנ"סים, פעילות ציבורית: יש 12 מתנ"סים בעיר היהודית עכו. בעיר הערבית – אף לא אחד. אני אבקש קצת אורך רוח, כבוד היושב-ראש.

הי"ר ש' וייס:

יש לי אורך רוח. אני ביקשתי היום פחות, ואתה עושה יותר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני מתחיל לשמוע את הצעתי עכשיו, ב20:00.

הי"ר ש' וייס:

כן, גם אני כאן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר, אבל כל סדר-היום הלך כפי שהלך, אני לא רוצה להשתמש במלים שליליות.

הי"ר ש' וייס:

בכל זאת, תתחשב בנו, אני מבקש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני חייב לסיים לומר את הדברים החשובים האלה.

מתנ"סים – אמרתי שיש 12 מתנ"סים בעיר היהודית. מתנ"ס אחד שהתחילו לבנות לפני שמונה שנים והוא עומד עכשיו ריק ומשמש בלילה כמקום לכל מיני פעילויות בלתי חוקיות – סמים, זנות ודברים אחרים.

משחקים. מגרשי כדורגל או משחקים כאלה – יש שניים. מה זה שניים? אולי שניים לכדורגל, אבל יש עשרות משחקים ומגרשי משחקים לפעילות ספורטיבית בעיר היהודית, ואף לא מגרש אחד בעיר הערבית של עכו העתיקה.

גני-ילדים – יש כ-50 גני-ילדים עירוניים בעיר היהודית. יש רק כ-10 בעיר הערבית. 10 – בסדר, לעומת אחד או אף לא אחד. בצורה כלשהי יש פה קצת התקדמות. אני מאמין, שהגנים האלה קיימים גם בזכותם של תורמים מקומיים ושל פעילות התנדבותית, לרבות של התנועה האסלאמית ותנועות אחרות.

אני לא רוצה להמשיך עם כל המספרים, היושב-ראש דוחק בי – – –

הי"ר ש' וייס:

אני באמת לא דוחק בך. פשוט הזמן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני חייב להתייחס לצד אחר, גם לעניין החינוכי – 250 תלמידים ערבים, מטובי התלמידים בעיר הזאת, לומדים מחוץ לעיר, הם פשוט לא יכולים ללמוד בתוך העיר עכו. הם נוסעים ללמוד בחיפה, באעבלין ובכפרי הסביבה, במקומות שיש בהם בתי-ספר מתקדמים יותר. הם מוצאים את עצמם שם, ולא בתוך עירם בת 5,000 השנים.

יותר מ-1,000 צורכי סמים ויותר מ-13% אבטלה, ו-80% מצורכי הסמים ומהמובטלים הם מקרב הערבים בעיר העתיקה של עכו.

בעיר עכו יש נמל דיג עתיק יומין ומוכר, והנמל הזה הולך ודועך יום-יום, וזה כעשר שנים מפקיעים ממנו חלקים גדולים. כלי הדיג הם בעיקר של התושבים הערבים, שהם דייגי עכו. הופכים את הכול לגרוטאות. אפילו סככה אין להם שם, חשמל אין להם, מנוף או חדר שירותים כדי לתקן את הסירות שלהם – גם כן אין. היתה זעקה בעניין הזה. היה ביקור של השר האחראי. אני העליתי את הנושא עוד לפני שנתיים, ואמרו לנו: נטפל, נטפל; ובינתיים שום דבר לא זז ושום דבר לא התקדם.

אני עומד לסיים, כבוד היושב-ראש, רק אתייחס לעניין הדיר, זוגות צעירים, דיור ושיכון. בעכו יש מאות זוגות צעירים ערבים שאינם יכולים לזכות במשכנתה כמו כל הזוגות הצעירים בארץ. כל בקשה שמוגשת חייבת לעבור דרך גיהנום של בדיקה וחקירה במשרד השיכון, כאשר רק 1% מהבקשות של התושבים האחרים נבדק. נמאס לי להגיד ערבים ויהודים, הלוואי שלא היינו צריכים להגיד את זה – בצד אחד 1% נבדק ונחקר; בצד השני – כל הבקשות חייבות לעבור חקירה כדי למצוא כל מיני סיבות ואמתלות ולא לתת להם. יש שם דירות שעומדות ריקות, דירות אטומות. לערבים אסור להשתכן בהן, לקנות אותן ולגור בהן.

כבוד היושב-ראש, אני חייב לסיים, ברשותך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש לו עוד שתי דקות.

היו"ר ש' וייס:

אני נתתי לו זמן כמעט כפול, אף שביקשתי שיהיה חצי. פי-ארבעה. מה לעשות, הנושא כבד. תעשה לנו טובה ותסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אסכם את הנושא, אני פשוט מדלג על הרבה פרטים שיש לי. אני אסכם את הנושא בדקה אחת מחשבוני, למעשה, בשתי מלים בערבית.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אולי נתרגם את דבריו לערבית?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה מה שאני עומד לעשות.

הי"ר ש' וייס:

נעביר את ההצעה לוועדה ויהיה דיון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

אחינו תושבי עכו הערבים, ערב טוב, שלום רב וברכת האל עליכם. סבורני, כי רוב האנשים עמדו על נושא האפליה הברורה והנתעבת בעכו, שממנה סובלת העיר בכל הרמות והתחומים; אפליה הפוגעת לרעה בבתי-הספר ובחינוך בעיר העתיקה ובתקציבים המבטאים את האפליה הברורה כנגד התושבים הערבים.

נושא זה תלוי ועומד לדיון, ואנו נקשיב כעת לדבריו של שר הפנים בנוגע לסוגיות ולעוולות הללו. האם יש ביכולתו לשפר את המצב ולהביא לנו בשורה כלשהי? שלום לכם וברכת האל עליכם.)

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת דהאמשה.

אדוני שר הפנים, אני רוצה לשאול אותך שאלה: אתה מתכוון שנדון בהצעה בוועדה?

שר הפנים א' סויסה:

כן. אני אומר משפט.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שזה נושא מאוד ראוי לדיון בוועדה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכן לוותר על קריאת הדברים שכתבתי. אני רק רוצה לומר, שראש הממשלה מינה ועדת מנכ"לים, בראשות מנכ"ל משרד הפנים, שמטפלת בנושא עכו בכלל. תוך כדי דיוניה היא הקימה גם ועדת משנה לטיפול בעיר העתיקה בעכו. אני מקווה שהדברים האלה יוכלו להביא להטבה בתשתיות של כל עכו, לפתרון של כל הבעיות התקציביות של העיר עכו, לפתרון של ההגירה השלילית בעיר עכו וכל מה שקשור בזה.

אין לי התנגדות שהנושא יועבר לוועדת הפנים של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

כתושב הצפון וכתושב הארץ אני רוצה להוסיף – עכו היא פנינה. יש שם הכול – שני עמים, דתות, יחסים טובים, היסטוריה ונוף. ערים כאלה ביוון, באיטליה ובמקומות כאלה הופכות לפנינים. צריך לעשות מאמץ גדול מאוד ללכת לכיוון של שיפור המצב.

חבר הכנסת דהאמשה, אנחנו מעבירים את הנושא לדיון בוועדה.

הצבעה. הנושא הוא מצבה של עכו העתיקה. ההצבעה החלה. הנושא יעבור לטיפול של ועדת הפנים. תודה רבה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, בהסכמה כללית, אנחנו מאפשרים לשר לתשתיות לאומיות להביא הצעת חוק שלו בקריאה ראשונה.

התוצאות: שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא על עכו יטופל בוועדת הפנים.

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. יש לנו פה הסכמה שאנחנו מצביעים, לא מקיימים דיון. נכון? בבקשה, אדוני השר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך-1960, קובע, כי מספר חברי המועצה לא יפחת מ-18 ולא יעלה על 24. מחצית מן החברים הם, כידוע, נציגי הממשלה, ומחציתם האחרת מייצגת את קרן-הקיימת לישראל. כמו כן, החוק קובע, כי לפחות מחצית מנציגי הממשלה יהיו עובדי מדינה בכירים. נציגות קרן-הקיימת לישראל מצדה תורכב מחברי הדירקטוריון של קרן-הקיימת לישראל וכן נציג הסוכנות היהודית, אם קרן-הקיימת לישראל קבעה כך.

במטרה להבטיח נציגות מטעם הציבור מוצע להגדיל את המספר המקסימלי של חברי מועצת מקרקעי ישראל ל-30. במקביל לכך מוצע להגביל את מספר עובדי המדינה ואת מספר חברי דירקטוריון הקרן הקיימת למקסימום של 24. בדרך זו ישריינו שישה מקומות, לפחות, לנציגי ציבור.

תיקון אחר נוגע לבדיקת כשירותם של חברי המועצה. החוק קובע, כי מי שהוא בעל זיקה אישית או פוליטית לשר משרי הממשלה לא יוכל לכהן במועצה, זולת אם אושר בידי ועדה שמינתה הממשלה לעניין זה. מוצע לבטל הסדר זה ולהחליפו בהסדר שלפיו ייבדקו המינויים למועצה על-ידי הוועדה לבדיקת מינויים שהוקמה לפי סעיף 18 לחוק החברות הממשלתיות, הידועה כוועדת בן-דרור. לדעתי, הוועדה מקצועית, והיא באמת שופטת עניינית וללא פניות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה עם ערבים בתוך המועצה?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אתה מכיר את עמדתי בנושא הזה. מעולם לא שללתי חברותם – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני אתן לך תשובה. שאלת שאלה, ואני מניח שרצונך אף לקבל תשובה. עד היום היינו מנועים בכלל מלצרף נציגי ציבור. ברגע שהחוק הזה יעבור – אפשר לצרף נציגי ציבור.

חזרתי ואמרתי פעמים רבות, שמעולם לא שללתי מינוי של אזרח ישראלי זה או אחר – ללא התייחסות למינו, לדתו, לגילו וכן הלאה. לא זאת עמדתי.

חברי הכנסת, עוד הוראה אחת כלולה בהצעת החוק. על-פי החוק הנוכחי, אין למנות חבר מועצה לתקופה העולה על שלוש תקופות כהונה רצופות, דהיינו, לא יותר מתשע שנים רצופות. כשם שעל השר המכהן כיושב-ראש המועצה אין הגבלה על זמן הכהונה, כן מוצע לקבוע כך לגבי יושב-ראש דירקטוריון קרן-הקיימת לישראל, הגוף השותף למועצת מקרקעי ישראל.

אני מבקש את תמיכתכם בהצעת החוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

השר, התשובה לא היתה שלמה. יהיו ערבים במועצה?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא אמרנו, כרגע, אם יהיו ערבים, אם יהיו יהודים, אם יהיו צ'רקסים, אם יהיו דרוזים. באנו כאן לדבר על נציגי ציבור – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — נציגי ציבור עד היום, 50 שנה, היו מצד אחד של הציבור. האם הצד האחר של הציבור — — — שאלה פשוטה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני חושב שהנושא הזה הוא נושא ראוי בהחלט לעיון. אמרתי שמעולם לא פסלתי. אני מניח שאני מוכן לשקול כל מינוי ראוי לנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

זה פתח תקווה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תראה את זה ככה. הרי לא קבענו כאן מי כן יהיה ומי לא יהיה. אני חוזר ואומר — — —

היו"ר ש' וייס:

החברים שואלים, כי הם רוצים לדעת כיצד להצביע.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא פסלתי — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — והשר גם תומך בזה, אני שומע מלים חיוביות — — —

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מה אתה רוצה, שבהצעת החוק נאמר היום — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הצעת החוק לא קובעת אם יהיו יהודים או ערבים.

שר התשתיות הלאומיות א' שחון:

לא קבענו.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אדוני השר, רק שנייה. תן לי. חבר הכנסת דהאמשה, תראה – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שחון:

אני חושב שהבהרתי את העניין. מדובר בשינוי חוק, ולא באים להצביע על ערבי או על יהודי או על דתי או על מישהו אחר. נציגי ציבור. ערבי, לדעתך, יכול להיות נציג ציבור?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר התשתיות הלאומיות א' שחון:

אתה שואל לדעתי? דעתי – כן. ערבי יכול להיות נציג ציבור. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שזאת תשובה מעניינת ללא ספק.

אדוני השר, לאיזו ועדה היית רוצה שנעביר את ההצעה לטיפול, בהנחה שתאושר? מינהל מקרקעי ישראל. אדוני שר הפנים, לאן זה שייך?

שר הפנים א' סויסה:

ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

חוקה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כן, ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

ועדת החוקה, חוק ומשפט. מוסכם, חברים?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כן, כן, זה הכי טוב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכלכלה? ועדת הכנסת תחליט, אלא אם כן יש הוראה תקנונית. גברתי סגנית המזכיר, יש לנו הוראה תקנונית במקרה זה? אין. ועדת הכנסת תקבע.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, אין לי בעיה עם כל ועדה – – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר, טוב. תודה רבה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני מודה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. אם נאשר תעבור ההצעה לוועדת הכנסת לשם החלטה אם תידון בוועדת הכלכלה או בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אלא אם כן יש כאן הסכמה של כולם לוועדת הכלכלה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רבותי, לשר אין התנגדות. יש למישהו התנגדות שההצעה תעבור לוועדת הכלכלה?

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת תבדוק זאת.

ההצבעה החלה, רבותי. היכנו להצבעה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, אנחנו מודים למשתתפים, מודים לשר על הצעת החוק. שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. היא תנוע לוועדת הכנסת לשם הכרעה באיזו ועדה היא תידון, ושם תוכן לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה, חברים.

הצעה לסדר-היום

מדיניות הריסת הבתים במגזר הערבי בישראל

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום שלנו. עכשיו אנחנו מזמינים את חבר הכנסת האשם מחאמיד שידבר על הצעה לסדר-היום מס' 4812, בנושא: מדיניות הריסת הבתים במגזר הערבי בישראל. אחריו – את חבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא, שידבר על מעמד של תושבי מזרח-ירושלים הערבים, ושניכם תדברו מאוד בקצרה, כדי שנחזור הביתה בשלום. שר הפנים יענה על שתי ההצעות גם יחד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מבטיח לך שאני אדבר בשפה העברית בלבד.

היו"ר ש' וייס:

אגב, לי לא מפריעה השפה הערבית.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אז נתרגם לך.

היו"ר ש' וייס:

יש תושבים שרוצים לשמוע, ויש גם יהודים שלומדים ערבית – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זכותם.

היו"ר ש' וייס:

זה קורס מצוין לערבית.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש קורס בנתניה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. נכון, ב"אולפן עקיבא".

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, בעיית הבנייה, או יותר נכון הריסת הבתים ביישובים הערביים בישראל הפכה לבעיה מרכזית של האוכלוסייה הערבית. בעיית השכונה אום-אל-סאחלי ואחיותיה היא רק חלק, סימפטום או בבואה של הבעיה הארצית, ההולכת ומחריפה ומגיעה לסף פיצוץ.

נגד אלפי בתים שנבנו כתוצאה ממצוקה אמיתית ואנושית הוצאו צווי הריסה, משום שנבנו ללא היתר. חלק מהם הם בני 40 שנה ומעלה, כמו ביתו של נאיף סעיד אבו-שרקיייה בוואדי-עארה, שנכלא ל-18 חודשים, כי לא הרס את ביתו במו ידיו. ולידו כפר דאר-אלחננון, הקיים עוד לפני קום המדינה.

יש כאלה, אדוני היושב-ראש, שאינם רואים בהרס בתים ובזריקת משפחות לרחוב, או, במצב הטוב ביותר, לתוך אוהל, ללא קורת גג, מעשה ברוטלי הגובל בפשע שאין לו מחילה.

בערים המעורבות המצב חמור עוד יותר. ביקרתי בעיר לוד, ראיתי היכן ואיך הם גרים. הבטיחו ואף הניחו אבן פינה לשכונה חדשה, שאפילו המציאו לה שם, נווה-שלום – ועדיין כלום.

מהתושבים נודע לי, כי זה יותר מעשר שנים לא ניתן ולו היתר בנייה אחד, ואין מאפשרים תכנון של אדמות פרטיות, וזאת נוסף על סירובה של האוכלוסייה היהודית להשכיר או למכור לערבים. מישהו שרצה למכור את ביתו אפילו כתב שלט שעליו כתוב: כאן, בבלוק הזה, אין ערבים.

אדוני היושב-ראש, מצב זה בוודאי מאלץ אנשים לבנות ללא היתר, וכתוצאה מכך עשרות משפחות קיבלו צווי הריסה. מה מצפים מאנשים לעשות? כל שבוע עשרות משפחות בבתי-משפט. משפטים בעשרות אלפי שקלים למשפחה; חלקם נכלאים לתקופות מאסר ממושכות; הטלת קנסות ועונשים. מטבע הדברים, אדוני היושב-ראש, שאנשים מביאים צאצאים, ואלה גדלים ורוצים להתחתן ולחיות תחת קורת גג.

עשרות בתים בעיר שלי, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אום-אל-פאחם, בשכונת עין-ג'ראר ואבו-לאחם, נמצאים בסכנת הריסה, וסבל רב נגרם לתושבים שמוגשת נגדם תלונה לבית-משפט, המטיל עליהם קנסות כבדים.

היישוב מי-עמי, אדוני השר, דרומית לאום-אל-פאחם, קילומטר אחד מערבית ל"קו הירוק", הוקם ב-1963 כהיאחזות נח"ל ואוזרח ב-1968. ביישוב 250 תושבים, והם פונים – אני קראתי מכתב של פנייה למוסדות השונים – למוסדות בבקשה או בדרישה להרוס את הבתים שנבנו אפילו במרחק של עשרות ומאות מטרים מהכביש המפריד.

אני מצטט מהמכתבים שלהם: "במשך כל השנים מאז הקמת היישוב נשמר דו-קיום סביר בין העיר אום-אל-פאחם לבין היישוב, וזאת ובעיקר עקב העובדה שנשמר חיץ בין שני היישובים באמצעות שטחים חקלאיים שהפרידו ביניהם". אנו יודעים, כמובן, של מי השטחים החקלאיים.

אני מוסיף ומצטט: "התפשטות הבנייה בחלקה הדרומי של אום-אל-פאחם מתקרבת ליישוב, מאיימת על צביונו ופוגעת באיזון הגיאוגרפי והדמוגרפי שהיה קיים שנים, ולכן, על מנת לשמור על צביונו של היישוב מי-עמי יש לשמור בין היישוב לעיר אום-אל-פאחם על רצועה של שטח שייעודו חקלאי".

אני מדלג פה על כמה דברים, אדוני. אני רוצה לומר, שבארבע השנים האחרונות נהרסו כ-2,100 בתים וכ-13,000 בתים עומדים בפני הריסה, בלי להתייחס לכפרים הבלתי-מוכרים.

אגב, באכיפת החוק יש אפליה משוועת. לפי דוח היחידה הארצית לפיקוח על הבנייה, שהוקמה בשנת 1989 בעקבות דוח-מרקוביץ, בתקופה שבין ינואר 1993 עד יוני 1996 הוגדרו 4,243 כמבנים ללא היתר ו-33% מהם בבעלות יהודית. באותה תקופה הרסה היחידה הנ"ל 2,054 מבנים במגזר הערבי, כלומר, 72.5% מהמבנים הלא-חוקיים, לעומת 130 במגזר היהודי, המהווים 9.3% מהמבנים שהוגדרו כלא-חוקיים במגזר זה.

אדוני היושב-ראש, האוכלוסייה הערבית היא לא אוכלוסייה עבריינית. הוכחנו זאת לאורך כל השנים, ואין אנחנו צריכים להצטדק כל הזמן שאנחנו לא עבריינים, אדוני השר.

שר הפנים א' סויסה:

אז מי בונה את הבתים?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

התושבים.

שר הפנים א' סויסה:

אז הם עבריינים או לא?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שלי להיות עברייין. אתה HOBBY. אתה גורר אותי להגיד לך: זה לא HOBBY תיכף אגיד. אדוני, זה לא מבין? אני אומר לך, שהוכחנו שאנחנו לא עבריינים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

השר, ודאי תגיד לי תיכף, ואני מצטט משהו שאמרת לי פעם, שצריך לשמור על החוק בכל מקרה וצריך בוודאי לטפל בהתאם לחוק. אני יודע שזה מה שתאמר לי. אבל, אדוני, בנייה ללא היתר היא

תוצאה של מחדל או מדיניות של חוסר תכנון של כל הרשויות ואפליה במתן פתרונות הולמים אשר יחלצו את האוכלוסייה הערבית ממצוקה זו.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אני מסכם. דרוש הליך מהיר ומעשי כדי לצאת ממעגל הקסמים של אי-צדק ושל עוול מתמשך המתבטא בהריסת בתים. אדוני השר, תן לנו את האפשרות לבנות על-פי החוק. אני מבקש ממך לתת לי לבנות על-פי חוק. אל תכפה עלינו בנייה בלתי חוקית, כי אין חוק חזק מחוקי הטבע. על הממשלה – עליך, אדוני שר הפנים – להפסיק לאלתר את מדיניות ההריסה ולפעול במרץ לסיפוק פתרונות הולמים, אשר ישאירו צלם אנוש, בעיני ובעיניך, שהוא גם צלם אלוהים. אדוני, תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שעות נוספת – – – אדוני השר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

הצעה לסדר-היום

מעמדם של תושבי מזרח-ירושלים הערבים

היו"ר ש' וייס:

הצעה לסדר-היום מס' 4815; חבר הכנסת וליד חאג'–יחיא, בבקשה. הנושא הוא: מעמדם של תושבי מזרח-ירושלים הערבים. כבודו, בבקשה. גם אתה תקצר, נכון?

וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתה יודע שכל מלה שלך חרוטה.

הי"ר ש' וייס:

זה לא פוגע בעניין.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך את האגודה לזכויות האזרח.

הי"ר ש' וייס:

לא, הנושא עכשיו הוא לא זכויות האזרח.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עכשיו, זה לא זה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני רוצה לברך אותם.

הי"ר ש' וייס:

לברך? בסדר. אני מצטרף לברכה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לשלב את שני הנושאים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני רוצה לברך גם את "בצלם" על עבודתם המאומצת והאמיצה לגילוי האמת בקשר לתושבים במזרח-ירושלים, במדינת ישראל ובשטחים.

אני רוצה להבהיר מראש, שבתים צריך לבנות על-פי חוק. החוק הוא חוק התכנון והבנייה, והוא הקובע את האמצעים הפתוחים בפני האזרח או התושב לבנות לאחר שהגיש בקשה להיתר בנייה וקיבל על כך אישור מרשויות התכנון. אולם, אדוני השר, מדיניות הממשלה כיום ומדיניות עיריית ירושלים, באופן מיוחד כלפי ערביי מזרח-ירושלים, היא מדיניות של עושק, קיפוח, נישול זכויות ואפרטהייד.

בשנת 1973 בנתה ממשלת ישראל, באמצעות הקבלן מוחמד נסיבה, פרוייקט בנייה קטן, ומאז לא בנתה המדינה אף לא דירה אחת לתושבי מזרח-ירושלים הערבים, לעומת עשרות אלפי דירות שהוקמו ליהודים. אני נגד עבריינות בנייה, אבל יש בערבית פתגם שאומר: אם אתה רוצה שיצייתו לך, דרוש מהם את האפשרי. למרות ההתקפות החוזרות ונשנות על ערביי מזרח-ירושלים כעברייני בנייה, קיימת במחלקה לתכנון העיר עצירות בהוצאות היתרי בנייה לערבים החפצים שלא לעבור על החוק. מאז 1967 ועד היום קיימת אפליה שיטתית הנוגעת לתכנון, לפיתוח ולאכלוס של ירושלים. האפליה מוצהרת, והיא באה לידי ביטוי בהחלטות ממשלה, בבנייה מסיבית של שכונות יהודיות במזרח-ירושלים ובשימוש בתוכניות מיתאר לצורך הגבלת הבנייה בקרב האוכלוסייה הערבית.

אדוני היושב-ראש, המדינה הפקיעה מהתושבים הערבים יותר משליש מהקרקעות שהיו בבעלותם ומכרה את הקרקע לקבלנים יהודים. תוכניות המיתאר לגבי התוכניות החדשות היהודיות אושרו במשך זמן קצר, הוקמו תשתיות לבנייה, נבנו בניינים באופן מסיבי, והדירות שווקו ליהודים בלבד. על הקרקע המופקעת נבנו שכונות יהודיות רבות, ואף לא יחידת דיור אחת לערבים. תוכניות המיתאר עבור השכונות הערביות עוכבו במשך זמן רב, וחלקן נמצאות בהליכי תכנון יותר מעשר שנים. רשויות המדינה הכירו בשנים האחרונות במצוקה הקיומית בהעדר תוכניות מיתאר, ולאחרונה הוקמה מינהלת שתבחן את המצב במטרה לזרז ולקדם תוכניות מיתאר שיענו על צרכי התושבים. ההכרה במצוקה הקיימת משמעותה הכרה במצב של העדר פתרונות דיור חוקיים לערבים במזרח-ירושלים.

אדוני השר, בעיה נוספת היא, שאופציית הבנייה המוצעת על-ידי העירייה היא הצעה לבנייה על קרקע פרטית. גם אם תאושר תוכנית המיתאר, הרי שפוטנציאל הבנייה הציבורית על קרקע פרטית בבית-חניא, למשל, שבנויה עליה כיום וילה של בעל קרקע, אינה יכולה לתת מענה למצוקת הדיור של משפחות בנות 12 נפשות מראס-אל-עמוד, כשם שלא ניתן לחייב בעל וילה ממבשרת-ציון לבנות על הקרקע שלו דירות כדי לפתור את מצוקת הדיור של מחוסרי הדיור.

על-פי הנתונים המעודכנים לשנת 1995, קיימות במזרח-ירושלים 13 תוכניות בנייה מאושרות הנוגעות לחלק מהשכונות הפלסטיניות. תוכניות המיתאר הקיימות לא משקפות את המצב בשטח ומתעלמות מבנייה שבוצעה בעבר על-פי חוק ועל-פי סעיף 78 לחוק התכנון והבנייה ובאופן בלתי חוקי. אולם גם במקומות שבהם קיימות תוכניות מיתאר עושות בהן הרשויות שימוש כדי להגביל את הבנייה בשכונות הפלסטיניות. התוכניות תוחמות את היישוב, ועתודות הקרקע של השכונה הוצאו מהשטח המיועד לבנייה, או הפכו לשטחים ירוקים, כמתחם בין כפרים ושכונות, שלא בהתאם לצורכי האוכלוסייה.

אדוני, אני מייד מסיים.

השטח שהותר לבנייה מצומצם ואינו עונה על צרכי האוכלוסייה. גם בשטחים המצומצמים, שבהם ניתן לבנות בהתאם לתוכניות המיתאר, קיים מכלול בעיות המקשות על התושבים לממש את זכותם לבקשת היתר.

אדוני השר, אתה יודע – נפגשנו בעניין הזה בקשר להיטלים ולדרישות של ועדת התכנון לגבי קבלת היתרי בניין, ובראש הבעיות האלה עומדת בעיית מס רכוש. המבקש היתר צריך להביא הוכחה שהוא שילם את חובו לשר האוצר.

אני רוצה לסיים. יש באמת הרבה מה להגיד, אבל 79% מצווי ההריסה המינהליים שהוצאו בירושלים היו לגבי האוכלוסייה הערבית במזרח העיר, אף שאחוז עבריינות הבנייה במזרח העיר לעומת מערבה הוא קטן ביותר.

אדוני השר, אני רוצה לחזור על הפתגם שאמרתי: אם אתם רוצים שיצייתו לחוק, בואו נעזור להם לציית. תנו להם היתרי בנייה, תכניסו אותם לתוכנית מיתאר כדי להקל, כיוון שצפיפות האוכלוסייה לפי חדר במזרח-ירושלים גדולה מאוד מאוד לעומת מה שקורה במדינה כולה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת וליד צאדק. אדוני השר, אתה תתייחס לשתי ההצעות, גם זו של חבר הכנסת האשם מחאמיד וגם לזאת של חבר הכנסת וליד צאדק חאג'ל-יחיא. בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להבהיר על מה מדובר. אין מדובר כאן על הריסת בתים, אבל כן מדובר על בנייה בלתי חוקית, שהרי אין הריסת בית אם אין בנייה בלתי חוקית, ובבנייה הבלתי-חוקית אני רוצה לרכז את דברי.

הריסה היא תוצאה של עבירה, ואני, כמוכם, מחויב לשמירה על החוק ולאכיפתו. אי-עמידה בהוראה זו היא מעילה בתפקיד, התעלמות ממטלה המוטלת עלינו על-ידי אחד מבתי-המשפט, והיא זלזול בו ובחוק וביזום. מאחר שהטענה המובאת כאן כדי לתאר מצב בלתי נסבל המביא לבנייה בלתי חוקית היא חוסר מעש בתכנון היישובים הערביים, רצוני לומר כמה משפטים על כך.

ראשית, אם טענה זו נכונה, והטוענים אותה מאמינים בה, הם צריכים לבוא ולהסביר מדוע יש בנייה בלתי חוקית באותם יישובים ובאותם כפרים שיש להם תוכנית מאושרת. כל עוד יש בנייה בלתי חוקית גם ביישובים שיש להם תוכנית מיתאר מאושרת, איננו יכולים לקבל טענה כזאת.

משרד הפנים משקיע מאמצים רבים בשנתיים האחרונות בקידום התכנון בכלל ובמגזר הערבי בפרט. החלנו בהכנת 34 תוכניות מיתאר ל-34 יישובים ערביים בצפון הארץ, ואני אפרט לכם אותם: דיר-חנא, עראבה, סח'נין, א-ראמה, נחף, בענה, מג'ד-אל-כרום, דיר-אל-אסד, תמרה, טייבה, נעורה,

סנדלה, אל-מוקיבילה, כעבייה-טבאש, זרזיר, מנשייה-זבדה, סלאמה, כאוכב-אבו-אל-היג'א, ביר-אל-מכסור, עוזיר, רומאנה, בועינה, נג'ידאת, רומת-היב, ואדי אל-חמאם, נין, סולם, מיסר, שיבלי, אום-אל-ע'נם, טובא-זנגריה, ערב-אל-עראמשה, תמרה, כאבול ושעב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתם לוקחים את זה למועצת הגליל התחתון.

שר הפנים א' סויסה:

לא. 34 תוכניות מיתאר. במבצע כזה מושקעים 13 מיליון שקלים, ומובילה אותו ועדת היגוי בראשות הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים. ממשלת ישראל החליטה גם להכיר בשמונה מקבצים כיישובים: בדמיה, ברמאנה, בראס-אל-עין, בחוסנייה, בחמירה, בסוואעד, בחוואלד, בעין-חוד ובאל-עריאן. ליישובים אלה הוקצו תקציבים, ואנו נמצאים היום במהלך הכנת תוכניות אב ומיתאר ליישובים האלה. יש תוכניות שכבר נמצאות לפני מתן תוקף ואישור.

נוסף על האמור נמצאות היום בהכנה שש תוכניות מיתאר במסגרת הוועדה הבין-משרדית; תוכניות מיתאר לנצרת, למזרעה, לאעבלין, לדליית-אל-כרמל, לרהט ולבסמת-טבעון. הווי אומר, משרד הפנים מטפל היום במקביל ב-48 תוכניות אב ומיתאר ליישובים הלא-יהודיים.

אני רוצה גם להזכיר את תוכנית מטרופולין באר-שבע, המטפלת בצורה יסודית במגזר הבדואי בדרום, בהרחבת היישובים הקיימים ובהקמתם של יישובים קיימים. תוכנית זאת תיתן פתרונות לצרכים עד לשנת 2020. אחרי שנסיים עבודה זו, כל הפרטים שאמרתי לעיל, יישארו למיטב ידיעתי 12 יישובים בלבד ללא תוכנית מיתאר. אני מקווה שנוכל לקדם גם אותם במקביל לעבודה הנ"ל.

גם חלקם של הכפרים הערביים, הנמצאים בתחום שיפוטה של ירושלים, לא נגרע. לכל הכפרים בתחום שיפוטה של ירושלים תוכניות מיתאר מאושרות, פרט לאלה של כפר עקב וענאתא, הנמצאות בהכנה לקראת הפקדתן.

דומני שאתם תודו שלא ידעתם לפחות על כל האינפורמציה הזאת, ואני בוודאי לא אטעה אם אומר שמציאות כזאת לא היתה מזמן. אגב, אני אומר לכם שאני גאה בעניין הזה. אני לא מתבייש בזה, אני גאה בזה. נתתי הנחיה במשרד הפנים, שגם בשנת 1999 ניתן דחיפה לכל התכנון במגזר הערבי. אם הייתם שואלים אותי מה אני רוצה, הייתי אומר שאני רוצה לסיים את הקדנציה בשנת 2000, אחרי ארבע שנים במשרד הפנים, כשכל היישובים הערביים מתוכננים עם תוכניות מיתאר מאושרות.

על רקע זה אני רוצה לעבור לחלק השני, והוא הבנייה הבלתי-חוקית. ראשית, יש לומר שבנייה בלתי חוקית קיימת בכל המגזרים, גם במגזר היהודי וגם במגזר הערבי, אבל היא שונה באופיה, בהיקפה וגם במטרותיה במגזרים השונים. היום אתרכז בבנייה הבלתי-חוקית במגזר הערבי, הנושא הנדון.

בשנים 1995-1997, בשלוש שנים, אותרו כ-5,100 עבירות בנייה. 3,100 במגזר הערבי ו-1,980 במגזר היהודי. פי-שניים במגזר הערבי מאלה שבמגזר היהודי. נכון להיום קיימים יותר מ-20,000 בתים בלתי חוקיים, לרבות בנייה בפחונים וכל מיני דברים כאלה, ודומני שלא אטעה אם אומר, שרוב רובם של בתים אלה נמצא במגזר הערבי.

מעבר לנתונים אני רוצה לומר כמה מלים כלליות על התופעה. כמו כל חוק, גם חוק התכנון והבנייה קובע סדרים ומסגרות לניהול חיים מסודרים ולשילוב אינטרסים רבים. לולא חוק התכנון והבנייה, לא היינו יכולים לתת תשובות למגרשים לבנייני ציבור, לא היינו יכולים לתת תשובות לקרקע לתשתיות כבישים, מדרכות, ניקוז, חשמל, מים, ביוב, שטחים ירוקים, גני משחקים, שמורות נוף וטבע, מקומות קדושים, אתרים לשימור – על כולם היו בונים גורדי שחקים. אחד היה בונה בתוך השני, אחד היה מסתיר את האור לשני, מסתיר לו את השמש ופוגע בפרטיותו. בא החוק וקבע כללים להתנהגות. ולכן אכיפת החוק, גם אם היא כפייתית, באה קודם כול לשרת את האינטרסים של התושבים עצמם, ועל כולנו למלא אחר הוראות החוק, ובכך נשרת את הציבור ונאפשר לו ליהנות במקום שהוא גר בו.

לא מזמן היינו עדים לאסונות שגבו חיי אדם ונבעו, כנראה, מאי-עמידה בחוק ובמסגרות שהוא קבע ומזלזל בהם. בנייה בלתי חוקית מבוצעת ללא תכנון, ללא פיקוח הנדסי, ובוויברציה הכי קטנה והכי קלה קורס הבניין, שלא לדבר על בנייה שלא בהתאם לתקן נגד רעידות אדמה.

אחד ממקורות המימון של הרשויות המקומיות לתשתיות ולפיתוח הוא היטל ההשבחה, הנגבה מכל אדם המשביח את הנכס שהוא מחזיק בו, שהוא רוצה לבנות. בנייה והשבחה הנכס שלא בדרך של קבלת היתר בנייה, מעבר לבעיות האמורות לעיל, יוצרות חסר בהכנסות הרשות המקומית, וממילא דילול המקורות למימון התשתיות של הרשות המקומית. לפעמים בנייה כזאת מסכלת גם מדיניות ממשלתית או מקומית, כגון התוויית כביש, יצירת אזורי תעשייה ומסחר וכו'.

יש היבטים נוספים, אבל דיינו באלה שהזכרתי כדי להבין את החשיבות בשמירה על החוק ובאכיפתו. גם במסגרת החוק עדיין ניתן לשקול הקלה מסוימת ולבוא לקראת האזרח. למשל, לא הייתי מוציא צו הריסה לבית שנבנה לפני 50 שנה. לבית כזה הייתי מנסה לחפש פתרון, והזכירו כאן את העניין הזה.

הזכרתם את אחד השטחים שבהם נהרס בית. כולנו בני אדם, ולא טועה מי שלא עושה דבר; טועה מי שעובד, טועה מי שעושה. גם אם עושים טעויות, לא צריך לנצל את העניין הזה ולהפוך אותו לכותרות. ההנחיה שלי היא לא להתעסק עם בתים שנבנו לפני 40-50 שנה; אין לי שום עניין להתעסק אתם. לבתים כאלה, כפי שאמרתי, אני רוצה למצוא פתרון. גם לא הייתי מוציא צו הריסה לבית שנבנה לפני הרבה שנים באזור המיועד למגורים. לכל היותר הייתי מסתפק בהגשת תביעה על בנייה בלתי חוקית ובהענשת הבונה. אולם כן הייתי פועל נגד בנייה חדשה המתבצעת היום ומתגלה בימים אלה, כי אני חושב שצריך מאן דהוא לנצל רצון טוב לבוא ולפתור בעיות, כדי ליצור בעיות חדשות.

אדוני היושב-ראש, אף שאני חושב שדי בדברים שאמרתי כאן כדי להשביע את רצון המציעים, אין לי התנגדות שהנושא יועבר לוועדת הפנים של הכנסת לדיון. שם, מטבע הדברים, נוכל להרחיב ולהתעמק בסוגיה זו. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת הערבים הנמצאים כאן, שאנחנו אמורים להיפגש, כמדומני, בשבוע הבא, ואני רוצה להציג לכם לא רק את ההיבט הזה של התכנון, אלא אני רוצה להציג לכם גם את ההיבט התקציבי וגם את ההיבט המוניציפלי. שם גם מה שעשינו בשנתיים האחרונות לא נופל ממה שהצגתי בפניכם כאן. בהחלט אין לי שום בעיה שהנושא הזה יידון בוועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר הפנים.

מדיניות הריסת הבתים במגזר הערבי בישראל, של חבר הכנסת האשם מחאמיד; מעמדם של תושבי מזרח-ירושלים הערבים, של חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא – נעביר את ההצעות בהסכמתכם לוועדת הפנים?

קראות:

כן.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצבעה בקצב מסחרר, בבקשה. תהיה הרבה מאוד עבודה ליושב-ראש ועדת הפנים. היום העמסנו עליו כמה וכמה הצעות.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהנושאים האלו יידונו בוועדת הפנים. תודה רבה לכם, חברים.

הצעה לסדר-היום סיום שביתת הפסיכולוגים באמצעות בוררות מוסכמת עם הרשויות המקומיות

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת חנן פורת – שלוש דקות. הוא גם יפתיע אותנו, חבר הכנסת חנן פורת. אתה גם תפתיע אותנו, יש לך שלוש דקות ואתה ממש בתוך שלוש דקות תגמור את הנושא. זה האתגר שלך. סיום שביתת הפסיכולוגים באמצעות בוררות מוסכמת עם הרשויות המקומיות, הצעה לסדר-היום מס' 4873 – בבקשה. שלוש דקות ולא יותר.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, למרות השעה המאוחרת ולמרות הכנסת הכמעט ריקה, אני מוצא לנכון לתבוע את עלבונם של הפסיכולוגים החינוכיים, שהשביתה שלהם פרצה בשל משכורות חרפה, לאחר שבע שנות לימוד והתמחות, בדרך כלל. שביתה זו אומנם נסתיימה, ולשביעות רצוני ובהסכמתם, באמצעות בוררות מוסכמת עם העיריות והרשויות המקומיות.

לכאורה, הכול טוב ויפה – למה יש צורך להעלות את הדברים? דא עקא שאני כבר רואה כאן לפני את המכשול הבא ואת הפיצוץ הבא, ואני רוצה להסב את תשומת לבך, אדוני היושב-ראש, חרף קוצר הרוח – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא; אורך רוח, קוצר זמן.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך, שלפי מיטב הכרתי, לפתחנו מונחת המכשלה.

קיבלתי תשובה ממשרד האוצר. שר האוצר איננו יכול לבוא ולהשיב לי, אבל הוא ישלח לי בכתב תשובה, שלפיה משרד האוצר איננו שותף לסיכום הזה בדבר הבוררות המוסכמת. היא נעשית עם הרשויות המקומיות, אבל כדאי להדגיש, שעל-פי סעיף 29א, יכול האוצר תמיד, אם הדבר איננו נושא חן בעיניו, להגיד, שהבוררות איננה מקובלת עליו, ואז בעצם יש לו זכות הווטו כדי להביא לידי פיצוץ.

העובדה שהוא איננו מוכן להצטרף, או לפחות לברך על ההסכם, מלמדת אותנו, שהוא שומר בידו את הקלף הסודי הזה כדי למנוע את הדברים בעת הצורך. הוא גם מודה למחצה בכך בשעה שהוא אומר, שהמסגרת הנאותה לדון על הדברים הללו תהיה במסגרת המשא-ומתן על הסכמי השכר בכללותם.

אני רוצה להוסיף עוד נקודה אחת, שיש בה הטעיה בדברי שר האוצר, כפי שהוא שלח לי בכתב. הם מדברים על כך, שהמשכורת הממוצעת, שכר ברוטו לפסיכולוג חינוכי, היא 8,140 שקל. אבל עלינו לדעת, שהתוספות שמביאות לממוצע היותר-גבוה, בדרך כלל, הן תוספות של הרשויות המקומיות.

הפסיכולוג החינוכי המתמחה מקבל משכורת רעב שבין 3,000 ל-4,000 שקל ברוטו, לאחר שבע שנות לימוד, לאחר מאמצים שאין כמותם, ומה שמעלה את ממוצע השכר הוא רק העובדה, שיש לפנינו עוד פסיכולוגים, שכתוצאה מהוותק שלהם וכתוצאה מהטבות מסוימות שניתנות להם על-ידי הרשויות המקומיות, באמת מגיעים לשכר גבוה יותר; זה מעלה את הממוצע.

אני תובע את עלבונם של אלה שהם מתמחים. אני מכיר אותם, עמדתי אתם בקשר, הם אנשים טובים, אנשים שעבודתם גם היא נעשית לשם שמים בדרך כלל, מתוך אהבה למקצוע, מתוך שליחות חברתית, אבל הם זקוקים לאיזו משכורת מינימלית הראויה לאנשים אקדמאים.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש – הרי אפשר היה לקיים על כך דיון במליאה, ואינני יודע אם יהיה מישהו שיציע להעביר את הנושא לוועדה. אני מוכן מלכתחילה להעביר את הדברים האלה או לוועדת העבודה והרווחה או לוועדת החינוך, אבל אינני נכון, אינני מוכן, שהאוצר, מתוך התעלמות מופגנת מהסכמה שהגיעו הרשויות המקומיות עם הפסיכולוגים, יטמין לנו את מוקש הזמן הזה, שיביא שוב לידי סבל, הן של הפסיכולוגים והן של הילדים שהם מטפלים בהם. הם ראויים ליותר מזה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת איתן כבל, תעשה לנו טובה ותציע להעביר את ההצעה לוועדה, כדי שנשמור על התקנון. דקה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אולי נסתפק – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. אני חושב שהנושא שמעלה חבר הכנסת חנן פורת הוא חשוב. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא, אנחנו דנו פה שלוש פעמים בכנסת בעניין הזה – נושא מאוד מאוד חשוב. בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אני מסכים עם אדוני היושב-ראש – הנושא חשוב, אני באופן אישי גם הגשתי שאילתא בעניין, ואני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה, אם המציע מוכן לזה.

היו"ר ש' וייס:

אתה מסכים, חבר הכנסת חנן פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

אני אינני בטוח אם לא צריך להעביר אותו לוועדת החינוך, כי מדובר בפסיכולוגים חינוכיים.

היו"ר ש' וייס:

כן, אולי לוועדת החינוך.

איתן כבל (העבודה):

אולי לוועדת החינוך.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מעבירים את הנושא לוועדת החינוך. אנחנו פונים באותה הזדמנות לשר האוצר ומבקשים לתת כתף לעניין הזה ולסיים את הפרשה ברוח טובה, משום שבאמת האנשים האלה עושים עבודה כל כך חשובה והשכר שלכם כל כך נמוך.

ההצבעה החלה. אנחנו מצביעים על ועדת חינוך, נכון?

קריאות:

כן.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יועבר לטיפול של ועדת החינוך והתרבות. הנושא הוא: סיום שביתת הפסיכולוגים באמצעות בוררות מוסכמת עם הרשויות המקומיות. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

ועדת בן-דחור והמינויים הפוליטיים

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת איתן כבל יעלה ויבוא ויביא לפנינו את הנושא: ועדת בן-דחור והמינויים הפוליטיים; הצעה לסדר-היום מס' 4934. יש לו שלוש דקות, הייתי אומר – אלפית שנייה לכל מינוי פוליטי.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני ממש מצטער שאני נאלץ לדבר מול מליאה ריקה, כי הנושא – והעובדה היא שגם נשארתי כאן, אף שלא מעטים יודעים שאני מאוהדי הכדורגל היותר-שרופים –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נספיק.

איתן כבל (העבודה):

— ואני עוד צריך להספיק לנסוע למרכז הארץ, ובכל זאת החלטתי להישאר, מתוך ידיעה שאני אדבר מול מליאה כמעט ריקה לחלוטין; אבל בכל זאת אני כאן.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אני אעשה תחנת ביניים אצלך בראש-העין.

איתן כבל (העבודה):

אני אשמח.

לפני כשעתיים, שלוש שעות, פתחתי את נאומי בנושא קרוונים ומגורונים, אדוני היושב-ראש, במשפט: ובימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה. באה המבקרת ומציגה זאת באופן הקשה ביותר, הן בדוח מס' 48 והן בדוח על מינוי דירקטורים מטעם המדינה בחברות הממשלתיות.

היו"ר ש' וייס:

אפשר ברוח שלך לקרוא לדוחות של מבקרת המדינה – ספר הישר, והיתר כתוב על ספר הישר.

איתן כבל (העבודה):

ספר הישר, כן.

המבקרת כותבת: "נמצא שהפיקוח על המינויים לתפקידי דירקטור בתאגידים סטטוטוריים לקוי מאוד. אין מנגנון המסייע לוועדה לבדיקת מינויים לבדוק את כשירותם של המועמדים, ויש שמינויים בתאגידים סטטוטוריים נעשים אף ללא ידיעתה של הוועדה וממילא ללא בדיקתה". ומוסיפה המבקרת ואומרת: "נמצא שהשרים בוחרים רבים ממועמדיהם לתפקיד דירקטור מקרב חוג מכריהם ומקורביהם".

יותר מזה, בשנת 1993 הוקמה ועדה לבדיקת מינויים. היא הוקמה, בין השאר, כדי לצמצם את תופעת המינויים של דירקטורים בעלי זיקה פוליטית. אבל ראו זה פלא, נמצא שעם 17 אנשי הציבור החברים בוועדה נמנים ארבעה אישים שלהם עצמם יש זיקה פוליטית או עסקית למפלגת הליכוד. הכללתם של בעלי זיקה בקרב חברי הוועדה לבדיקת מינויים סותרת את הוראות החוק ויש בה טעם לפגם.

חברי חברי הכנסת, זאת אומרת, שיא החוצפה שמוקמת ועדה שתפקידה לדאוג שהמינויים יהיו על-פי כל הכללים, ולממשלה הזאת ולעומד בראשה אין בושה, והוא מצרף ארבעה חברים, שתפקידם לשמור שוועדת בן-דרור לא תפעל על-פי הכללים.

האמת, אני מאוד מתפלא, בראש ובראשונה על השופט בן-דרור. אני, שמכיר אותו באופן אישי ומעריך אותו, לא שמעתי – ואני מתנצל מראש, אם יצאה זעקה מפיו – שמישהו ניסה למחות על כך.

מינויים פוליטיים היו בכל הממשלות, לרבות בממשלת העבודה. אבל אני, על-פי תפיסתי, חושב, שתחת שלטון הליכוד מאבדים את הרסן; אין בעצם רסן. מדובר בסוסי פרא שרחוקים מלהיות אצילים, שעושים ככל העולה על רוחם.

אדוני היושב-ראש, ואני אסיים בזה, ולו רק בימים אלה, שמדברים בהם על ערוץ-7 – כן להכשיר, איך להכשיר, מה להכשיר – אחת השיטות, שבאמצעותה רוצים להכשיר, היא להוסיף אנשי ציבור המזוהים עם אנשי יש"ע, בלי שום בקרה, בלי שום בדיקה. ואני בא ושואל את עצמי: עוד לא יבש הדיו מעל דבריה של מבקרת המדינה, והם ממשיכים לעשות ככל העולה על רוחם. דאגתם העיקרית, הראשונה, היא קודם כול לחבריהם, לחברי המרכז שלהם. אני לא מתפלא ששם כן התקבלה ההצעה להחזיר את שיטת הבחירות למרכז, ואני מקווה שמפלגתי תדחה את ההחלטה הזאת; אבל שם עשו את זה במהירות הבזק, כי הם צריכים להאכיל את חברי המרכז שלהם.

ואני אסיים ואומר שוב: ובימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת כבל מבקש דיון במליאה, כמובן, ואני מציע שנאשר את הרעיון הזה. מה דעתך?

איתן כבל (העבודה):

אני מקבל בהחלט.

היו"ר ש' וייס:

אם כך, אנחנו מצביעים על ההצעה לקיים דיון במליאה בנושא: ועדת בן-דרור והמינויים הפוליטיים. ההצבעה החלה, חברים.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, ברוב מוחץ וגורף – – –

איתן כבל (העבודה):

סוחף.

היו"ר ש' וייס:

– – – שניים – לא, זה לא יכול להיות. אתה שכחת להצביע, חבר הכנסת וליד צאדק.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני לחצתי.

היו"ר ש' וייס:

מרב שזה סוחף, שכחת להצביע. אני אוסיף את קולך. אם כן, שלושה תומכים, עם חבר הכנסת וליד צאדק, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יידון במליאה, כאשר יושב-ראש הכנסת יחליט על כך.

הצעה לסדר-היום
דוח האגודה לזכויות האזרח

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. אתם החלטתם להישאר אתי עד הסוף. מה יהיה?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

איך אפשר להיפרד ממך?

היו"ר ש' וייס:

הנושא הוא: דוח האגודה לזכויות האזרח. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא הוא היחיד מבין המציעים שנמצא כאן, כי האחרים כבר מזמן, מזמן, נפקדים מהמשכן; הצעה לסדר-היום מס' 4898, בבקשה. יש לך שלוש דקות, כמובן, והפעם ממש תקפיד.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת בדיוק ריקה, מאה אחוז ריקה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. יש ארבעה – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כל עוד הם לא יושבים – – –

היו"ר ש' וייס:

– – – המזכיר והכתבניות והסדרן ואנשי ערוץ-33, ובאמצעותם גם כל הציבור, ואם לא כולו, אז רובו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כל הקהל הרב שישנו.

האגודה לזכויות האזרח פרסמה את הדוח שלה בשבוע שעבר וציינה עלייה מדאיגה בגזענות כלפי ערבים. לא אחת, אדוני היושב-ראש, עמדנו על הדוכן הזה, התרענו שיש מגמה של עלייה בגזענות כלפי הערבים. דיברנו על הנושא הזה בוועדת החינוך. אבל, לצערי הרב, העניין הזה הוא עניין חינוכי מדרגה ראשונה. ואם בדיון קודם דיברו על שני הנערים שפגעו בערבי מחברון והרגו ורצחו אותו, הרציחה הזאת לא היתה תוצאה של שעשוע. משתעשעים לפעמים בדבר שהוא לא מזיק, מועיל, אבל כשהשעשוע – במרכאות כפולות ומכופלות – הוא כלפי אדם, סימן שיש זדון ויש רצון לרצוח את האיש הזה.

ואני מסתכל על הדוח ואני רואה ש-44% מבני הנוער היהודים סבורים שיש לשלול מהאזרחים הערבים לפחות חלק מזכויותיהם, וסקרים אחרים, מחקרים אחרים, הראו עלייה מדאיגה בקרב הנוער הדתי.

היו"ר ש' וייס:

אגב, אם היו עושים סקר בקרב הנוער החילוני, אני מתאר לעצמי שהיה מתברר שאחוז גבוה תובע ליטול גם חלק מזכויותיהם של הדתיים. נכון? היו קושרים את זה בגיוס לצבא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, העניין הזה לא מנחם אותי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

בכלל לא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש לעקור את התופעות האלה, ואני מודאג מכך שיש מעגלים-מעגלים של שנאה בחברה הישראלית והשסעים בתוכה הולכים ונפערים יותר ויותר.

אנחנו שמענו היום דיונים והאשמות מדתיים לחילונים, מיהודים לערבים, מספרדים לאשכנזים. יש מעגלים ויש שסעים בחברה הישראלית, והדבק שמאחד את החברה – לא רק הישראלית, אלא כל חברה בעולם – הוא הערך הדמוקרטי האוניברסלי; דמוקרטיה וערך האדם. ואם אנחנו לא רוצים

לדבר, ואין לי זמן לדבר, על המדיניות השיטתית המפלה והגזענית כלפי האוכלוסייה הערבית בכל תחום ותחום, מה שמדאיג אותי יותר הוא העניין של תופעת הגזענות, ומה שקרה ב"עמק האלוהול" ומה שקורה במקומות אחרים, מה שקורה בנמל התעופה בלוד, מה שקורה בכל המקומות האלה. כל זה מראה, שאין כנראה מרפא לכל התופעה הזאת של עלייה במגמת הגזענות, שיש לעוקרה מהשורש ויש למגרה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אתה, כמובן, מבקש דיון במליאה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אז אני אבקש דיון בוועדה, למען התקנון. באיזו ועדה?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

נדון על זה במליאה.

טוב, נקיים הצבעה. הנושא הוא: דין-וחשבון האגודה לזכויות האזרח. ההצעה היא לקיים דיון במליאה בבוא הזמן ובזמן המתאים, וכל זמן הוא מתאים לנושא כזה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מקווה שעד אז – – –

היו"ר ש' וייס:

ההצבעה החלה. עד אז כל הגזענות תיעלם מהארץ, כידוע.

הצבעה מס' 27

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אשר על כן, חברים יקרים, הנושא יידון במליאה כאשר ייקבע הזמן הנכון. שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא אושר, והנושא הוא: דוח האגודה לזכויות האזרח. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

הרשעתו של עורך עיתון "מעריב" בפלילים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא האחרון בערב הזה, הצעה דחופה לסדר-היום של חבר הכנסת צבי ויינברג: הרשעתו של עורך עיתון "מעריב" בפלילים; הצעה לסדר-היום מס' 4893. בבקשה. יש לאדוני שלוש דקות, פרופסור ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת וליד צאדק – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מצטער שאני לא באותה פרופורציה.

היו"ר ש' וייס:

הנושא הוא: צאדק צאדק תרדוף. יש כאלה שיאמרו: תגידו סתם "תרדוף" – תלוי איזה עיתון.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

– LAST BUT NOT LEAST ולא רק זה. הנושא הוא אחרון על סדר-היום, אבל כמו שאומרים באנגלית, האחרון על סדר-היום אבל לא האחרון בחשיבותו.

היו"ר ש' וייס:

ודאי שלא.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

בשבוע שעבר נפל דבר בישראל. מו"ל של אחד מהעיתונים החשובים במדינה הורשע בפלילים ונגזר דינו לשמונה חודשי מאסר בפועל. עופר נמרודי הורשע בעבירות חמורות של האזנת סתר מתמשכות, תוך כדי חדירה גסה לרשות הפרט ושיבוש הליכי משפט, שתוארו על-ידי בית-המשפט כ"חתיירה תחת אושיות שלטון החוק".

מה שקרה צריך להדליק נורה אדומה ולעורר חשבון נפש בקרב כל הקהילה העיתונאית בארץ. אמינות היא ערך עליון של כל עיתון רציני ושל כל עיתונאי שמכבד את עצמו ואת מקצועו. אלה שמטיפים מוסר לכל מי שחשוד בעיניהם בחוסר יושר, מוכרחים לעשות חשבון נפש מעמיק. בלי בסיס של אמת, אין אמינות עיתונאית.

עופר נמרודי שיקר מעל דפי העיתון שלו, שיחד עדים שיסתירו את האמת, השתמש בעובדים תחת פיקודו כדי להעלים את האמת מעיני הציבור ומעיני השופטים, וחוץ מעיתונאי אחד, אמנון אברמוביץ, שהתפטר, לא נמצא ב"מעריב" ולו עיתונאי אחד שהעז לחקור את אמינותו של העורך. העובדה שנמרודי השתמש בעיתון שבבעלותו כדי להונות את הציבור בלי מפריע מקוממת.

יש כאן עניין לא רק של מר נמרודי. יחסם של רוב העיתונאים ושל מועצת העיתונות גם כן מעורר לפחות תהייה. רובם פשוט שותקים. מדובר בשתיקת הכבשים. רזי ברקאי סיפר איך ביומני הבוקר של הרדיו התקשו להשיג עיתונאי שיהיה מוכן להתראיין בנושא של נמרודי. ולא רק זאת, אלא

שעיתונאי כמו אמנון דנקנר, שמלבד היותו עיתונאי ב"מעריב" הוא גם ממלא תפקיד של מטיף למוסר לאומי בתוכנית הטלוויזיה הפופולרית "פופוליטיקה", הגן על בעל הבית שלו ואמר, שנמרודי עשה דברים חשובים עבור "מעריב" ועוד יעשה בעתיד דברים טובים כאלו. גם יונתן גפן, כעיתונאי ב"מעריב", יצא להגנתו של נמרודי.

התנהגות כזאת צריכה לעבור שיפוט. איגוד העיתונאים צריך לגנות התנהגות מבישה כזאת. אני לא יכול להעלות על דעתי, שבעיתון רציני בעולם – ואני קורא את העיתונות האמריקנית, הצרפתית, האירופית, כבר כ-40 שנה – יגיעו חוסר ההגינות, התעוזה, החוצפה וחוסר הבושה לרמה כזאת.

ועוד דבר. בימים אלה, שבהם אנו עדים להתקפות על שופטים, על בית-המשפט העליון ועל כל המערכת השיפוטית, הטלת דופי בפרקליטות המדינה על-ידי מו"ל שהורשע בפלילים עברה בשקט בכל שלושת העיתונים הגדולים. אין שום ספק, שבכל מדינה מתוקנת היה מו"ל במצבו הנוכחי של עופר נמרודי מתפטר תוך דקות מכל תפקיד בעיתונו. בכל מדינה מתוקנת היתה מועצת העיתונות מוציאה את האיש משורותיה וגוזרת עליו איסור מוחלט לעסוק בכל מה שנוגע לעיתונות. אינני יודע אם בכוחה של מועצת העיתונות לעשות זאת, אבל אם לא, צריך לחוקק חוק כדי להכריח אותם, כמו בעניין הבנקאים.

עקב הרשעתו של נמרודי בפלילים ועקב השתיקה הרועמת וההתעלמות של הממסד העיתונאי בארץ מן הפרשה, אלה שנוטלים לעצמם את הזכות לגנות אזרחים וציבורים שלא הורשעו בשום דבר צריכים לשאול את עצמם את השאלה שהציבור בארץ שואל כבר זמן רב: האם אפשר להאמין לססמה "אמת דיברתי", שמשמשת כתגובה סטנדרטית על כל ביקורת המופנית כלפי העיתונות? אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אתה מבקש לקיים דיון במליאה.

חבר הכנסת ואליד צאדק, יש לך רעיון אחר?

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

איזו ועדה?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ועדת האתיקה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אין דבר כזה. דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת האתיקה תבדוק למה רק חבר כנסת אחד העז להעלות את הנושא הזה על סדר-היום.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ועדת הפנים, עוד נעמיס עליה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הפנים? או שאתה מסתפק בהודעת השר?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אין לנו מנוס, נכון, אלא דיון במליאה.

חברים יקרים, כאמור, הנושא כפי שהוצג כאן – הרשעתו של עורך עיתון "מעריב" בפלילים, של חבר הכנסת צבי ויינברג – ההצעה היא דיון במליאה. ההצבעה החלה. מי בעד דיון במליאה?

הצבעה מס' 29

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

רוב סוחף.

היו"ר ש' וייס:

זה יהיה דיון לא כל כך פשוט, כי למעשה יש פה דיון על אדם שהורשע. בניח שהוא ירצה להשמיע את גרסתו – מי ייצג אותו בבניין? מה אתם חושבים על זה?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מדובר על כל הקהילה.

היו"ר ש' וייס:

אבל בכל זאת, באופן קונקרטי. אני לא זוכר מקרים דומים בכנסת. כבר היו מקרים? כן? היו דיונים על אנשים. מה היה אז, תזכיר לי, סגנית מזכיר הכנסת הגברת שוש כרם, מבחינת הצדק של הדיון?

אני חושב שזו אחת הסוגיות – אם אנחנו עוסקים באמת בעניינים של צדק ושל עשיית צדק, אני אומר שגם פרלמנט צריך לקיים באופן צודק. יש, בדרך כלל, שר שאומר איזו אמירה או יושב-ראש ועדה. כאן לא היה מישהו – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אולי נעביר זאת לוועדת הכנסת, והיא תקבע?

היו"ר ש' וייס:

אני אומר ברצינות. נניח שנקיים דיון במליאה. קודם כול, גם היום לא היה מישהו שיאמר משהו. או.קיי, אנחנו עשינו את מה שמתבקש מהתקנון – העברנו את הנושא למליאה. בכל זאת יש כאן – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש צרימה.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול התוצאות: יתקיים דיון במליאה. שלושה בעד דיון במליאה; אין מתנגדים ואין נמנעים. הכללים מתי הוא יתקיים וכן הלאה – יקבע את זה, כידוע, יושב-ראש הכנסת.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אללה אכבר.

היו"ר ש' וייס:

טוב, חברים, אנחנו סיימנו את סדר-היום השבועי שלנו. הישיבה הבאה תתקיים ביום שני, י"ט בתמוז התשנ"ח, 13 ביולי 1998, ב-16:00.

אני מודה למשתתפים הטובים שלנו, לסגנית מזכיר הכנסת שוש כרם, לקצרניות, לסדרנים, וכרגיל – לאנשי ערוץ-33. לילה טוב, חברים. סיימנו.

הישיבה ננעלה בשעה 21:28.